

# مواقع النجوم

**MEVÂKÎ'UN NUCÛM**

**YILDIZLARIN  
MEVKÎ**

**MUHYIDDÎN İBN'ÛL ARABÎ (K.S.)**

**Mütercim**

**Abdullah Tâhâ FERAİZOĞLU**

**KİTSAN**

**MEVÂKÎ'UN  
NUCÛM**

*Yıldızların Mevkî*

**MUHYİDDÎN İBN'ÛL ARABÎ**

**Abdullah Tâhâ FERAİZOĞLU**

**KİTSAN**

**YAYIN HAKKI: © Copyright**

**KİTSAN YAYINLARI**

**Tasavvuf Serisi: 13**

**Nâşır  
Remzi GÖKNAR**

**MEVÂKÎ'UN**  
**NUCÛM**

*Yıldızların Mevkî*

**MUHYİDDÎN İBN'ÛL ARABÎ**

**Abdullah Tâhâ FERAİZOĞLU**

**KİTSAN**

**Yayım - Dağıtım : KİTSAN**  
**Dizgi - Grafik : Şükran Gökner**  
**Baskı : Baş-er Matbaası - 1999**  
**Tlf: 613 30 55**  
**Mücellit : Yalçın Mücellit**  
**Tlf: 544 50 73**

## **KİTSAN**

**KİTAP KİRTASIYE ve DAĞITIM**  
**Ticarethane Sokak No:41**  
**Tlf: (0 212) 513 67 69 - 511 51 44**  
**e-mail: goknar@superonline.com.**  
**ICQ: 7867147**  
**EGN: 83136**

## SUNUŞ

*Kıymetli okurlarımız...*

*Hazret-i eş-Şeyh'ul Ekber Muhyiddin-i İbn Arabî (K.S.)'nun "MEVÂKİ'UN NUCÛM — Yıldızların Mertebeleri" namlı eserini nasipkârlarına ulaştırmaya vesile kılan ALLAH'a şükr olsun, yaratmış olduğu sonsuz âlemlerdeki zerreler miktârınca âlemlerin nûr kaynağı, HAK'kın Hâbibî, Rasûlallah Efendimiz Muhammed Mustafa Aleyhisselâtû Vesselâm'a da Selâm olsun.*

*Çok sevinçliyiz, çok mutluyuz. Zirâ çok iyi idrâk etmekteyiz ki bu gibi Tasavvufî eserleri telîf etmek, neşr etmek, okumak ve özellikle de okunan nükteleri kavramak, onlarla özdeşleşerek yaşamak ancak ve ancak çok büyük bir lûtf-u ilâhî, ikrâm-ı ilâhî, tevfik-i ilâhî ve himmet sayesinde mümkündür.*

*İşte bu lûtf-u ilâhîye ve ikrâm'a nâil olabilenlere Selâm olsun. Allah cümlemizi bu yolda daim eylesin. MÛİN'imiz olsun.*

*Hazret-i eş-Şeyh'ul Ekber Muhyiddin-i İbn Arabî (K.S.) bu kıymetli eserini meşhûr*

## 6 - Sunuş

*eseri "FUTUHAT"da gerek mevzûsu gerekse konulara açıklık getirmek için bir çok yerinde defalarca zikrederek tanıtmıştır. Adetâ Futuhat'da anlaşılamayan mevzûların daha da iyi anlaşılabilmesi için başvurulacak eser olarak "Mevâkî'un Nucûm"u tavsiye etmiştir. Dolayısıyla Şeyh'ul Ekber Muhyiddin-i İbn Arabî (K.S.) bu tanıtımlarının bazılarını SUNUŞ bölümüne koyarak eserin muhtevâsını yani Eserin tanıtımını ancak Hazret-i Şeyh'in yapabileceğinin bilincinde olarak sözü ona bırakıyoruz...*

— *Mevâkî'un Nucûm'da zikr ettiğimiz herşey, bu açılmanın verdiği ancak bir kısmıdır...*

*İlim ve mârifet'in ve bu ikisi arasındaki farkın tahkik edilmesini isteyenlerin üzerine, bize âit Mevâkî'un Nucûm kitâbını okumak gerekir.*

*Allah'a ait samedânî (ebedî) tecellîde mârifetler, hakîkâtlar, ziyâ sırrları vesâireden (doğan) bu menzilin tazammum ettiğine vakıf olmak isteyen Mevâkî'un Nucûm kitâbında bâb'ül kalb - Kalb'in Feleği içinde onu mutâlaa etsin...*

*Biz bunları (uzuvlarla ilgili) tam olarak, onlara âit, nûrlar, menziller, sırrlar ve tecelliler ile birlikte, Mevâkî'un Nucûm isimli kitabımızda beyân ettik... Onu, Ramazan ayında, Meriyye şehrinde (H.*

595. M. 1199) yılında onbir günde kayd ettim. O Üstâd'tan mustağnidir (hocasız okunabilir). Belki üstad ona muhtaktır. Bu kitap, bir üstâdın bulunabileceği en yüksek makamdadır.

Hz. Rasûlullah'ın işâret ettiği gibi, "Salât için TAM abdest alanlar, sonra iki rek'at rukû edenlere, bu iki rek'âta onlara Cennette'ki göklerin kapıları açılmış olur. Hangisinden isterse girerler." bu şahsa böylece tahareti mükemmel ve sırrı temiz oluşunda uzûvların işlemlerinden (cennet kapıları, mertebeler) açılır. Uzuvar için bu önemli mertebeleri, Mevâki'un Nucûm kitâbında beyan ettik...

İnsandaki ana kuvvetler , sekiz tanedir. Beş tâne hissî kuvvet ve ayrıca akıl, müfekkire ve hayal kuvvetleri. Bu kuvvelerden mâdası, bu sekiz kuvvet için gardiyan gibidir. Bu kuvvetler her ne kadar ana kuvvetler ise de, bunlarda diğerlerinden başka gardiyan ve iklîd bir mertebe vardır. Bu nevîlerdeki fazilet ma'lûmdur.

Her uzuvda kendisine mahsus bir amel olması gibi, işlem için dahî, kevn'den yana kendisine mahsus bir netice vardır ki ona kerâmet adı verilir. Bunu intâc eden, bu işlemin hâlidir. Mükellef uzuv ve bu uzva mahsus olan işlemin hâli, bu kerâmetle münâsibdir. Mevâki'un Nucûm



kitâbında bu kerâmetlerin fasıllarını zikr ettik; onun mertebelirin ve intâc ettiği şeyleri beyân ettik. Bunu "münâsebet" üzere binâ ettik. Zirâ münâsebet, âlem'in varlığının ve âlemden mûcîze'lerin aslıdır...Onun yanî işlemin, Hakk'dan yana bir neticesi vardır ki MENZİL adını alır. Bunu da bu işlem'in makamı intâc etmektedir. Bu menzil dahî, Allah'ın indinde sorumlu uzuv ile bağlantılıdır. Bu uzva mahsus olan makamın tafsilâtı çeşit çeşit menzilleri birinden ayırır. Bütün bunları bize âit Mevâki'un Nucûm kitâbında beyan ettik. Bu kitap, talebe için hoca yerine kâim olur. Talebe güçlüğe uğradığı zaman, üstâd da bu kitabı eline aldığı alıp onu Mârifet'e hidâyet ettirir. Bu, doğru yollu,faydası büyük, cirmi küçük bir kitaptır.

Kur'ân; Allah kelâmıdır. Böylece, Allah'ın kelâmında Vâhid, lâfzı bulunduğundan bunun hükmü bundaki lafzî iştirâk sebebi ile Ehadiyet hükmündedir. Vahid, Allah'tan başka hiç kimsenin isimlenmediği Allah ismi gibi olur. Allah'a mahsus bu tenzihden ortaya çıkan bu menzile müteallik şeyden de, Mevâki'un Nucûm kitâbında zikrettiğimiz mârifetler hâsıl olur...

M. İbn ARABÎ

*HAK'tan niyâzımız, Hazreti Şeyh'in bu eserinin seyr-i sülûk okurlarımıza ve cümlemize rehber olmasıdır...*

*ALLAH, bu hakîki yolda siz okurlarımızla beraber cümlemize kabiliyet, samimi niyet, gayret, himmet, tevîk ve inâyet nasib etsin. Kolaylaştırsın, hazmını versin. İlmiyle amîl olan "MUHAKKİK" mü'min olmayı ALLAH (C.C) herkese nâsîp eylesin. Rasûlullah Efendimizin, Ashabının ve evlâdlarının hâlleriyle cümlemizi hâllendirsın...*

*Yayınevimiz KİTSAN'a da bu kıymetli zevât-ı kirâm'dan olan zâtların eserlerini hâtâsız olarak yayınlamayı ve bu eserlerin kısmetlilerine ulaşmalarına vesile olmayı daîm nasîb eylesin.*

*Rasûlullah Efendimiz Muhammed Mustafa Sallallahu Aleyhisselâm'a zerreler miktârınca Salât-u Selâm olsun..*

*Güzide Al'î'nin, Ashabı Kirâm'ın, Rasûlullah evlâdı olan başta Abdulkâdir Geylânî (K.S.) hazretleri, Şeyh'ül Ekber İbn'ül Arabî (K.S) hazretleri olmak üzere tüm zevât-ı kirâmın, ALLAH ilminin nasîpkârlarına ulaşmalarına vesile olan kardeşlerimizin, âhirete intikâl eden okurlarımızın ve tüm mü'min kardeşlerimizin rûhaniyyetleri için EL-FATİHA.*



## MEVÂKÎ'UN NUCÛM

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

*Hamdler Hayy ve Kayyum olan ALLAH 'a mahsûsdur.*

*Öyle ALLAH ki; sâbit ve gezgin olan yıldızlarla yemin eden, yüce mevkilerden başlayarak yıldızların altındaki cisimlerin karanlığında gizlenmiş rûhlara Rabbanî hikmetleri bağışlayan, rûsûm ve himmet ehli arasında çok aydınlatıcı hakikât nûrunu yağdıran, hiçbir şarta bağlanmaksızın dilediği kuluna hikmeti verendir.*

*Özellikle HİKMET, dilediği kulları için takdîr ettiği bir rızıktır.*

*"O" ALLAH Aliym ve Hakiym'dir.*

*Allah'ın salâtı beyaz cevher ve yeşil zebercedin üzerine olsun.*

Öyle cevher ve zeberced ki, yerleri ve gökleri dolduran nûr ve onları aydınlatan ışık Sahîbi'dir.

Ve İmâm-ı Ezher, tevbe-i efhar sahibi, iksiri devlet ve Kibrit-i Ahmer olan MUHAMMED BİN ABDULLAH'dır.

Öyle şahsiyet sahibi ki ma'sûm-ı pâk ve seçilmiş Nebî'dir.

Öyle Nebî ki, Kadîm'in huzûrunda Yüce Makamda daha kâinât icâd ve hiçbir şey taksîm edilmeden, kendisine Hilâfet Sancağı verilendir.

Artık planlandırılan ve cisimlendirilen âlemde ızdırap ve ihsân sırr-ı ile zâhir oldu. Ve bu âlem'de Yüce Rabbi ve Mucîd'iyile ecel-i merkûmu zamanına kadar hiç kimseyi dost edinmeksizin yaşadı. Sonra, bu tertib ve cisimlerden oluşan âlem'den Kerîm Mûcid'ine döndü.

Ki, bu dönüşümünü Ma'bûdundan hiçbir şekilde ayrılmaksızın gerçekleştirdi.

Ve "O" Nebî kendisinden sonra sırr ve anlayış ehli olan şû'râ'yâ İmâmet Sancağını emânet olarak terk etti.

Artık İmâmet Sancağını asil ve şerefyâb olanlar ve ilâhî yakınlığa erenler nöbetleşerek alırlar.

Nöbeti bu sûrette devr alıp vermeleri, Kiyâmet gününe kadar sürecektir.

Öyle MUHAMMED bin Abdullah Sallallâhû Aleyhî ve Sellêm ki Nübüvvet ile Velâyeti birleştiren seçkin ve merhametli babaya benzeyen felekî tûrâbiyi devranını hatmedendir.

Sallallahû Aleyhi ve A'lâ Âlîhî Efdale Salâtın ve Selleme E'mmete teslimin emmâ ba'du.

Ey Akıllı selim sahibi ve güzel sıfat ve ahlakla süslenmiş Dost'um!..

Ben MEVÂKÎ-UN NUCÛM adlı Risâlemi doğruları araştıran, engin idrâk sahibi olanlar, ilimde zirveye ulaşanlar ve içeceğini aynî safiye'den içenler veya içeceğini kâfûr ve tesnim ile karışık içenler için yazdım.

Bu Risâle'de bahs mevzû olan Yıldızlar idrâk sahibi olan araştırmacılar içindir.

Uhlet ise, ilimler ve ahlâkların sırlarına vâkîf olup o ilim ve ahlâk mucibince kendisine çeki düzen veren, Rabbânî terbiye ile yetişen Hakîmler içindir.

Ve ben bu Risâlede ahmak olanlar ile Hakk'ını ısrarla arayanlar arasındaki münakaşalara cevâp vermekten de geri kalmıyorum.

Usul ve Furû'da muhâlif olmayanlar hakkında necat ve hilmi elde etmekle hükm ettim.

Muhâlif olanlar ise, çizmiş oldukları hayat safhalarına neyi işlemişlerse onunla, onlar hakkında hüküm ettim.

Yıldızlara mahsûs mertebelerden, her bir mevkî için mühürleyici ve mühürlenmiş güzel tedbir alıcı yağmurlar vardır.

Her mevkî için, şerefli mefhûmlar ve mühürlü olması gerekli olan yıldızların doğması kaçınılmaz bir gerçektir.. Her şey'in muayyen bir ömrü vardır. Ben, bu risâleyi bunun idrâk edilmesi için yazdım.

Kuşların kafeslerinden (\*) ayrılıp gitmeleri ve müşâhede bahçesinde dostlarına kavuşup dudak dudağa konuşmaları da bize ömrün sınırlı olduğunu tasdik ediyor.

Rabbânî keşf ve İlâhî müşâhadede vukûf sahibi olan; Âlim ve Ârif'lerin huzûruna ulaştırmaya vesile olmasını temenni ederek yazdım.

Mutlâk doğruların sahibi, her şey'in mucîd'i her şey'in yok edicisi, her şey'de kudretiyle tasarruf eden, her şey'e hakîm olup hiçbir şey'in "O"na hâkim olamayacağı Zât ve mü'minlere şefkât ve merhametle muamele eden Ezel ve Ebed Sultânın rızasını celb etmeye bu risâlenin vesile olması için te'lifine cür'et gösterdim.

Not: Kuş'dan maksat "Ruh", kafesten maksat da "beden"dir.

**Bu risâle, güneş misli ışıklar yayar oldu. Seyr edilmesi doyumsuz bahçeler gibi kendisini temâşâ edenlerin her birine ayrı ayrı hâz'lar takdîm eder.**

**Bu risâlenin nûrunun şû'lelerini ve çiçeklerinin güzelliklerini; ancak ana, baba, yâr, yarân ve vatanını terk ve Hakk'ın rızâsını kullardan tecerrud edilmiş olarak talep edenler elde edebilirler..**

**O halde, bütûn kondurulmuş sınırları kaldırıp yakanlar, baharları uçsuz bucaksız konaklara vâsil olmak için binek edinenler, beden kal'alarının avazını her şey'in en doruğuna ulaştıranlar, huzûr-u ilâhi'ye vâsil edecek önder ve içeriye alması için kapı kulu arayanlar ve kendi kendisine hem Resûl hem de Mürsel olanlar için Rab'lerini bilmek talebi kalblerinde "O"nu bilmeye davetçisi olmuştur" hükmü verilmekten başka söylenecek bir şey kalmıyor.**

**İşte bu risâle böyle olan kimseler içinde bir Rehberdir..**

**O kimselerden biri de temiz zâhid ve fazilet sahibi olan Ebu Muhammed bin Abdullah bin Nadr Abdullah Habeşil Harranil Temîmî, vakta-ki tâ'lim esnâsında ALLAH ona siddıklâra has olan tevîkîni versin bana "Allah'a kalb-i selîmle kavuşmanın manâsı nedir?" diye sordu..**



*ALLAH, bizlerin herbirine ulaşılması güç olan hikmet ilmiyle ihsânda bulunsun.*

**AMİN**

*Biz Kitabın ana konusunu gelecek bölümden sonra yazacağız. Ancak, bu gelecek kısımda bu kitabın yazılmasına sebep olan yönlendiricileri izâh edeceğiz..*

*Sırat-ı Müstakime insanları ulaştırmak ancak "Hâdî" olan Allah'a mahsûs'dur.*

*Öyle ise biz dâim Allah'tan bizi İslâm üzerine dosdoğru kılmasını temenni ve niyâz ederiz.*

**AMİN**

## KİTABIN TELİF SEBEBİ

Vakta ki ALLAH Subhanehû bu kitabın vücûda çıkmasını diledi ve kerem hazinelerinde ki bereketli halka dilediği kulun eliyle hediye vermeyi irâde etti, kervanların Mürsiliyye'den Murebbiye'ye uzanıp gitmelerine sebep olacak hareketle kalbimi hareketlendirdi..

Artık ben de devenin palanlarına binip en temiz ve şerefli bir toplulukla yola koyuldum.. Bu yolculuk 595 senesinde gerçekleşti.

Düşündüklerimi gerçekleştirmek için ne zaman ki Murebbiye'ye vardım, yüce Ramazan ayı hilâliyle beni karşıladı. Ramazan'ı Şerîf'in çıkışına değin orada Ramazan ayının geceleri benimle dostluk ederek musafahâ etti..

Böylece bana Ramazan-ı Şerîf'in bereketiyle orada herşeyi kolaylaştıran Asâ-yı Musa misli bir asâ verildi.

Madem ki bu ay beni bu kadar bereket ve ihsânlarla karşıladı artık ben de zikr ve istiğfarı en iyi arkadaş ve en güzel enis edinerek zikr ve istiğfar etmeye başladım.

Allah'ın yüceltilmelerine izin verdiği evlerde huşû ve havf ile herşeyle alâkâmı keserek Allah'a hûşu ve havf ile ibâdet etmekle meşgûl iken, Allah Subhânehû, kalbime ilhâm elçisini kasd ettiğim te'lifi yapmamı teyid ettirici olarak gönderdi. Artık Ramazan-ı Şerîf'in on üçüncü günü olmuştu..

Evet, bu ayın fâziletini bilen Allah'ın sâlih kulları, o ayın gündüz ve gecelerini Allah ve insan haklarına riâyet ederek kulluk vazifeleriyle meşgûl olanlar Ramazan-ı Şerîf'in feyz ve bereketiyle büyük kazanç elde ederler.

Allah'ın bana lûtfettiği ilhâmın mislini takvâ sahibi olan Abdullah El Habeşî'ye rüyâda göstermesi yapmak istediğim te'lifi yazmam için ikinci bir te'yîd olmuştu.. Zirâ, rüyâsı ilhâmıma muvafık olmuştu. Öyle ise bu bir tevâfuk-û ilâhidir.

Daha sonra, bu kitabda bahs edilecek hikmetler ilhâm-ı ilâhi eseri olarak, gönlüme en güzel bir tarzda manzume olarak doğdu.

**Başta belirttiğim gibi... "ALLAH" DILEDİĞİ KULUN VASITASIYLA BU KİTABI BİR HEDİYE OLARAK VÜCÛDA GETİRİR.**

İşte bütûn bu olan bitenlerin esnasında bu kitabın açığa çıkmasına beni vasıta kıldığını idrâk ettim.

Bu hikmetlerin bekçisi olduğumun ve ta'yin edilen planda bana tasarruf etme yetkisinin verildiğinin şuûruna vardım.

**Ey Aziz!..**

Allah'ın sonsuz lûtfuyla o kitabın rûhu kalbime döküldü ve irâdemin semâsında Allah'ın yardımıyla nûrlar saçan dolunay doğdu..

Böylece, akl-ı rûhi bu kitabın tasnifini kabullendi. Ayrıca onun te'lîf edilmesine sebep olan dâ'vet ediciler gitgide çoğalınca bu te'lîf'in yazılmasının terk edilmeyecek bir hakikât olduğunu gördüm ve kitabı te'lîf ettim.

Rûh-u fikri, kitabın yüce keyfiyetini ve emsalsiz nazminin güzelliğini tefekkür ederek kitabı üç mertebeye taksim ederek tertibledi. Bu tertibi en sâlim uslûbu seçerek sülûk etti.

**Birinci Mertebe; İNÂYET MERTEBE'sidir.** O da TEVFİK'tir.

**İkinci Mertebe; HİDÂYET MERTEBE'sidir.** O da TAHKİK İLMİ'dir.

**Üçüncü Mertebe; VELÂYET MERTEBE'sidir.** O da Sıddîkların Makamına ulaştırmaya vesile bulunan SALİH AMEL'lerdir.

Güzel sözler ALLAH'ın katına yücelirler.

Bu üç Mertebe'yi Dokuz Felekte cereyan ettirdim.

Öyle dokuz felek ki, merkezleri olan çekim alanlarıyla fezada dolaplar gibi dönüp dururlar..

Bu (dokuz) feleklerden üçü; İSLÂMÎ'dir. Birinci, dördüncü ve yedinci felekler.

Bunlardan üçü de; İMÂNÎ'dir. İkinci, beşinci ve sekizinci felekler.

Bunların diğer üçü de; İHSÂNÎ'dir. Üçüncü, beşinci ve sekizinci felekler.

İslâmî olan felekler, bîdayet yıldızlarının doğduğu yerlerdir.

Diğer feleklere gelince onlar ise nihayet ehlinin doğuşlarıdır.. öyle ise felekleri şöyle özetleyebiliriz..

İslâmî Felekler Cismâni'dir.

İmâni Felekler Nefsanî'dir.

İhsâni Felekler Ruhânî'dir.

İhsâni Feleklerin her birisinin sığındığı ve bağlandığı kal'asını ihsâni Feleklerin her birisinden sonra zikr ettim.

Her bir mertebenin birinci hilâlını her ayın son üç gününde ki hilâl'ı kıldım..

NOT: Yani her bir mertebenin bir başlangıcı ve sonu vardır. Burada Şeyh-ı Ekber mertebeleri Kâmer-i aylara benzetmiştir. Nasıl ki Kâmer-i ayların başlangıcı ve sonu Hilal'ın doğmasıyla belli oluyor. Bu mertebelerin de her birinin kendisine has birer alâmetleri vardır. Bu alâmetlerden biri o mertebenin başlangıcını ve diğer bir alâmet ise, sonunu gösterir. (Mütercim)

Yine her bir Mertebe'nin ikinci Hilâlını bütün afatlardan gözetilen Hilâlı yaptım. İşte bu iki makam'dan dolayı, her bir mertebe için iki hilâlı münasib gördüm.

Beşinci feleki sekiz nûrla müşerreflendi.. Bu nûrlar görsel ve gaybî olarak diğer sekiz felekte yüzerler ve İslâmi mevki'nin üçüncü mertebesine devran ederler.

Daha sonra bu kitabı güzel bir fasılla bitirdim.. Bu Fasil'da Yıldızların yerlerinden ve delillerle tertipleyerek muğlak meseleleri izâh edici sırr ehlinin doğuş yerlerinden bahsettim.

Bu izâhlarda şu yolu kasd ettim; nesir ve nazmen bu kitabda geçen kokuları kemâlî vuzûhla açıkladım ki benden başkasına bu kokularla alâkalı ihtiyaçtan istiğna etsin.

Allah'ın lûtfu keremiyle aynen kasedtiğim uslûbla bu kitab vüçüda geldi.

Ey Aziz!..

Ben bu kitabı ve diğer eserlerimi Mabud-u Zîşâni'nin meleklere ilkâ ettiği hikmetleri direkt kendisinden telakki ederek yazdım.

ALLAH'ın Rahmetine muhtaç kul dedi:

– Vakta ki kitab ve fasıllarının tertiblenmesi bitti şereflendirmeme vesile olan minbere çıkıp ehli tevfi̇k ve ilimler

deryası zevâta zeki ve mubârek oğlum olan Bedreddin tanıtmaya yönelerek kalabalık bir topluluk huzûrunda şu dizeleri irticâlen okudum..

Biz Vucûd-u Ebed'in (kudretiyle zâhir olan) sırr-ı ezeliyiz.

Biz, yükselmekle Makam-ı Kudsiye'ye eşit olduk. Bize bağışlananlar, Bedr-i Habeşi'nin sırrlarıdır.

Biz onu zeki reislere elçi gönderdik.

Yazdığım kitabla (öyle kitab ki okuyucusunu) içinde ki ilimlerle sahib'ul hikmet zâtlara muhtaç bırakmaz.

Bu kitab, insanlara varlıklarının sebebi olan amellere kavuşmaya rağbet ettirir. Ve en son ulaşabilecekleri ahlâkî makamlara onları yönlendirir.

Halbuki Âlem'de yüce ve düşük bütün varlıklarda Zât-i Esmâ'lar tecelli eder. İnsanlardan o isimlere imân edenleri o isimlerin hayatıyla hayatdar olurlar. Ve o isimlerden i'râz edenler hiçbir şeyi elde etmeyen (hüsran ehli olurlar).

MUHYİDDÎN İBN'ÜL ARABÎ

## KİTABIN FİHRİSTİ

Birinci Mertebe: *İnâyet Tevfiki* hakkındadır.

Tevfikin birinci mevki'nin ünvanı Âlem-i Şehâdet'te tedbirci olan İmâm'ın kalbine vâki olan *inâyet* yıldızıdır. O kalbin her tarafını örerek kapatır. Bu da İSLÂMÎ olan **Feleklerin ilkidir.**

Vifâki olan birinci Matla'ın ünvanı Âlem-i Ceberut ve Âlem-i Melekût'da tedbirci olan İmâm'ın nefsiyle doğan ayın son üç gününde ki hilâl ki, o kalbe gâlabet eder.. Bu da İMÂNÎ olan **ikinci Felek'tir.**

ilâhi olan birinci matla'ın ünvanı Âlem-i Rahamût ve Rahabût berzahinde mutasarrif olan Kutbun burcunun doğmasıyla gözetilen Hilâl'dir. Hilâl hem vermeye hem de engellemeye sebebedir. Bu da, İHSÂNÎ olan **feleklerin üçüncüsüdür.**

•

İkinci Mertebe: *Hidâyet Mertebesidir.*

ilmi olan *hidâyet* yıldızıdır. Bu yıldız *hidâyet'in* kabulüne sebebedir. Bu da İSLÂMÎ olan **feleklerin dördüncüsüdür.** Yani, Ayani olan matla'ların ikincisinin



ünvanı Âlem-i Ceberût ve Melekût'ta mudebbir olan İmâmın zatiyle doğan ayın son üçüncü günün hilâlidir. Bu Hilâl'de hidâyetin kabulüne sebebedir. Bu da İMÂNÎ olan feleklerin beşincisidir.

Bu hilâl kudsî sekiz nûr'u aydınlatır.. Onlar ise, **Güneş, Hilâl, Kâmer, Bedir, Sabit Yıldız, Şimşek, Ateş ve Sırâc**'dir.

İlâhî matlaların birincisinin Rahamût ve Ceberût berzahinde kutbun rûhu ile doğarak yükselen hilâl'dir. Bu Hilâl Hidâyet ve sapkınlığa sebeptir. Bu da İHSÂN'ın Feleklerinden altıncısıdır. Hemen ardından ünsiyet ettiği kal'asını zikr edeceğiz..

**Üçüncü Mertebe: Velâyet İlminin Mertebesi'dir.**

İlmi olan mevkilerin üçüncüsünün ünvanı; Âlem-i Şehâdette mudebbir olan İmâmın kalbiye vaki olan **velâyet** yıldızı'dır. Bu yıldız, nehyin yapılmasına sebebedir. Bu da İSLÂMÎ olan feleklerin yedincisidir.

Bu Mevkide; aynı zamanda İmân-ı hilâl'in matlalarından olan Beşinci Felekteki sekiz nûr'un felekleri de vardır. Bunlarda sırasıyla; **İşitme Feleği, Görme Feleği, Lisân Feleği, El Feleği, Karın Feleği, Ferc (Tenasuf) Feleği, Ayak Feleği ve Kalb Feleği**'dir.

Ahlâkî olan matla'ların ikincisinin ünvanı Melekût ve Ceberût ilminde mudebbir olan İmâmın nefsiyle doğan ayın son üç gününün hilâl'idir. Bu hilâl'da nehy sebebidir. Bu da İMÂNİ olan feleklerin sekizincisidir.

İlâhi olan matla'ların üçüncüsünün ünvan Rahamût ve Rahabût berzâhında Kutbun burcuyla doğan, gözetilen Hilâl'dir. Bu hilâl, zengin ve fakirliğe sebebidir. Bu da İHSÂNİ olan feleklerin yedincisidir. Hemen onun peşinde unsiyet ettiği kal'asının zikri gelecektir. Ve bütûn bu sözlerden sonra da kitabın şon faslının zikri gelecektir.

ALLAH'ın Rahmetine muhtaç olan kul dedi ki;

— İnşâAllâh yazdığımız bu tertib ve taksîm aynı zaman da kitabın fihristi olur.

Varlıkları icâd eden Mucîd-i Ezeli ve Ebedi'den bize güç vermesini ve yardım etmesini diliyorum..

Lâ hâvle velâ kuvvete illâ bil'lahil aliyyi'l-azîm ve hasbûnallahû fil kulli mevтинin ve ni'mel vekîl.

\* \* \*



## BİRİNCİ MERTEBE

*Birinci Mertebe, inâyet-i ilâhiye vesile kılınan tevfi̇k-i İlâhî hakkındadır.*

*İslâm-i Feleklerden ilki kutbun kalbinden doğan İnâyet Yıldızı'dır.*

İslâm ve imân'ın ilk kelimesi LÂİLÂHEİLLÂLLAH'dır.

### BİSMİLLÂHIRRAHMANİRRAHİYM

Ve Sallallahû a'lâ Seyyidenâ Muhammedîn ve Âlihî ve Sahbîhi ve Selleme teslîman kesîran.

Ey Bêdr Munâdi'nin çağrısına sûratle yönel ki kendini kötülüklerden koruyasın.

Seni Hak'ka, ulaştıran ni'metlerden ötürü nankörlerin yapamadığı şükr vazifesini ifâ et.

Sana gelen Hak'kın nûr'undan (hikmeti) al. (Bundan sonra) boş fısıltılara meyl etme.

Her kim ki kazâ-i ilâhi kendisini rızâ-ı ilâhi'den geri bırakmışsa o murekkeble yazı yazmayı terk etsin.

(Madem öyle) öyle ise İlâhi Sıfatlarla âhlakını güzelleştirmeye çalış ve (sebeblere güvenmeyi kalben terk

ederek) bütûn nesnelerde (tecelli eden) Allah'ın Sıfatlarına nazır ol.

Dâ'vet-i ilâhiyeye muhatap olduğun vakit de kulaklarını (O'nun dışındaki çağrılardan) muhâfaza et.

Sen İlâhi dâ'vaya çağrıcı olduğun zaman sözlerinde samimi ol.

Cevvad ve Vâhibin ikrâmlarıyla hâz almak diliyorsan, Mevlâ'nın rızâsı için fakr elbisesini kendine giysi edin.

Ve, Mevlâ'nın huzûruna fakîr (zelîl) olarak çıktığında " **Ey Padişâh'im (senden başkasına olan) güvenimi kâlbimden kaldır.**

Ve, "Visâl şarâbını bana kana kana içir, öyle şarâb ki devamlı suda uzak kalanlar şekvâ ederler ondan.." de.

(Öyle uzak kimseler ki) ay çiçeğinden başka yiyecek görmediklerinden ötürü uzun bir müddet azıksız olarak şaşkın kalmışlar..

Tâ ki çok kınayanlar acı ve ızdıraplarla ölünceye ve düşmanlık ateşi sönünceye değin.. Sen onlara Rahmet azığı olmaya devam et.

insanlar dalâlet ehli olup da inâyeti ilâhi ile hidâyete geldikten sonra, mürşid olmalarına şaşırırlar.

Ölü olup da dirilenler hiç şüphesiz yok olmaktan uzaklaşırlar.

Mûsa'dan başkası Tûr dağının eteklerinde ki Eymen vadisinde nâleyn'i (ayakkabılarını) çıkarmadı. Evet, (ayakkabısı) nâleyn'i çıkartılan kimsenin sözleri doğruluk rütbesine ulaşır.

Eğer sen Haşemi'nin vârisi isen, o verâsetle doğruluk yolundan git. Ve, papuçlarını giyin.. Zirâ, papuçlarını giyinmeyen kimse çukurlu bozuk yollarda kalır.

Ve papuçlarını giyin.. Zirâ, çukurlu yerlerde papucunu giyinmeyen kimse nasıl yolculuk edebilir.. (1)

Dikilmiş elbise ile dikilmemiş kumaş acaba eşit olabilir mi..???

Hak'kın Kûdret eserlerini bu âlemde müşâhede edemeyen kimse helâktadır.

Kalb de vâki olan kudsî bineklerde (ilhâmlarda) (nefs ve şeytan'ın) hilelerini gördüğün anda, o hileleri ilhâm-i Rahmâni'den temyiz et.

ilhâmların ilk gelişin de sırr'ın sırlarla gizlice konuştuğu anlarda (ilhâm eseri olan) ilimleri tertible.

(1) Bütün bu anlatılan şeyler, nefis muhasebesinde kullanılan usuplardır. "Papuç'tan" maksâd, ilim olması gerekir.. Zirâ halkın içine girdiğin zaman bilgi sıfâhını kuşanmak gerekir.. Tâ ki insanlara doğruyu yanlışlardan ayırd etmeye sebep olsun.. Allah'ın huzûrunda ise, Hazretli Mûsa gibi papuçlarını çıkarması gerekir. Zirâ, O huzûrda bilgînin fâideden ziyâde zararı olur. (Mütercim)

Ve heran gelmek ve gitmek özelliği bulunan her sırrın vehminde ilimleri gözet.  
(1)

Ve kâlb'e gelen ilhâmları sekr hâlinde iken meclisinde bulunanlar ve bulunmayanlara hemen dağıtma!. (2)

Eğer sekir hâlinden intibâh ederek dönüşün sana bağışlanırsa, hazır ve gâib olanlar arasında ayırım yap.

Küheylan ile vahşi eşeklerin birlikte olduğu zamanda develere binmekten sakın. Yani, sūr'âtla gelip giden bir takım ilhâmlar ile ısrarla tekrar tekrar aynı gelen ilhâmların ikisini bırakıp nefsin hoşlanacağı, kıymettâr sûrette gelen Şeytan'ın hilelerine binmekten sakın.

(1) Kalb'e vâkî olan her vehm ve ilhâm da bir çok hikmetlere anahtar olabilecek sırlar vardır.. Sakın hal. Kâlb'e gelen bu tür ilhâmları boş ve abes şeylerdir diye kulak ardı etmel. Şunu bilmek gerekir ilimler yâ bilinimleri tertibleyip o tertiple bilinmeyenleri açığa çıkarmakla elde edilebilir. Veya direk ilhâmlarla gelir. Sofiler ikinci şıkkı tercih etmişlerdir. Yalnız ilhâmları İslâm ölçüleriyle ölçmek şarttır.

(2) Mü'min, yapacağı işlerde teenni ile hareket etmek zorundadır. Teenni ise, yapacağı işin Allah'ın emirlerine uyup uymamasını ölçmeye sebep olur. Zirâ mü'min irâde ettiği iş yapmak için sūr'atle Kur'ân'a ve Rasûlullah Efendimizin Sünnetlerine başvurur ve onun izni dairesinde yapacağı veya yapmayacağı işe teşebbüs eder. Konuşmakta bu durumdadır... Öyleyse kâlb'e gelen ilhâmları konuşmadan önce Kitâb ve Sünnet ve İcmâ-i Ümmette müracaat etmek zarûridir. Mütercim.

Seni, o yarışın yükseklikleri, hedefine ulaşmandan alıkoymasın. Ve, o yarış gücülle elde edebilen mühimmatını kazanmaya sabırla çalışarak elde et.

Ve (Omühimmatlara ulaşmak için) baş gözünü, gönül gözüne bağlayarak sana hikmetleri bağışlayan Zât'ın kereminde tefekkür et.

Ve o hikmetlerin kabul görülmesindeki hükmü de, O Zât'a nisbet et ki, dayanağı olan kimse olasın. Yani, olan biteni kendine nisbet etme.

Bu makâmla alâkalı açıkladıklarım husûsunda, başkalarının sözleri, seni aldatmasın. Zîrâ Hak, karmakarışık duruma giren kalbe nidâ etmiş. Yani, hakikâte ermek; Tēvhîd-i Kible etmek lüzûmiyetiyle gerçekleşir. **Tevhid-i Kible** ise, itimâd edilen zatlardan birisinin sözleriyle amel etmek sûretiyle oluşur. Amma bir ondan, bir bundan seyr-u sulûk husûsunda ihtilâti gerektirecek tarzda Hak'ın nidâsını anlamaya engeller oluşur. Ve bu makam derûnidir. Nasıl ki, küheylanın olmadığı yerde hiç kimse o asil atı, emsali bulunmadığından dolayı tanıyamaz...

Öyle ise şiddetli rüzgârların erken getirdiği ilim ve hâlle Hak'la ol.

Hak'kın sıfâtlarıyla vasıflan. Amma, Hak'kın zatiyle Hak'la olmaya kalkışmal..



Zirâ, varlığını Hakk'ın varlığına mukâyese etmek bizzât mûhâl bir kıyaslamadır.

"O"nun Zât'ını bilmek arzu ve sevgisini taşıma. Zirâ, muhiblerin kalblerinin susuzluğu şiddetlidir.

Hasret gerektirecek bir şeye aşık olan kimseye kalbin harareti dâima o şeyden şikâyetçi olur.

Muhabbet ettiğin Zât'a ayrılık gözüyle bakarsan, kulluk hikmetini bilirsin.

Ve hazm etmenin, tembellik, sulhun ve celladın hikmetini de bilirsin.

Âlemde ki zıtlık hikmetini, sayıları az olan hikmet sahiblerinden başkası göremez.

Şüphenin büyük düz kayalarını ağaçla vurana bak! Ve, böyle yapan genç adam diyet alandır.

O genci müşkilleri çözümleyen dost edinirsen, ateşlemekte kendine onu tetik gibi bulursun..

Su, rûh için ilim azığıdır.. Cisim, ateş için azık gibidir..

Su dünya yurdundan gelip geçerse, âhiretin için onu bulamazsın.

Velevki onun ateşi yatakta ölen kimsenin sertleşmesi gibi, geceye değin devam etmede.

Sen hür irâde sahibi isen, ben sana öyle

sırlar açıkladım ki, o sırlarla tetiği ateşleye bilirsin. Her kim ki Hak'kı ilmi zevk ile bilirse onda tuğyanla hidâyet birleşmez.

Öyle ise habîb-i keşf cihetiyle kendisine gelen kimse, uyku lezzetinin ne olduğunu bilemez.

Allah Rasûlü Aleyhisselâm gibi. Zirâ, o Rasûl'ün kalbinde uyku denen şey mevcûd değildi.

Şayet ekin tarlada olgunlaşırsa, insanlar o ekinin hasadıyla meşgûl olurlar..

Veyahud düşman orduları bir kal'aya girse o ahali cihada sûratle başlar..

Allah için söyle ey halilim!. Hiç halis ipekten yapılan döşek ceviz ağacına benzer mi?

Hayır! Aynen öylede kendisine yönelmemiz emredilen Zât'ın katında iyilikler kötülükler gibi değildir.

Senâsı yüce ve esmâları mukaddes Rabbimiz şöyle buyurdu:

«Benim muvaffakatiyyetim ancak Allah'ın yardımıylaadır.»

(Hûd Sûresi, Âyet: 88)

Allah Subhanehû bu âyette kula verdiği tevfik-i, Zât'ının esmâ, sıfat ve fiilleriyle bağlantısı olan İsm-i Azam "ALLAH" lafza-ı celâline nisbet etti..

Niye?.

Zirâ, Lafzâ-ı Celâl taalluk içindir, tehalluk için değildir. Yani, lâfza-ı celâl kul baz alarak belirli bir ahlâk elde edemez. Fakat Esmâ-ı Hüsna'nın her birisinde işâret edilen ahlâkla kul ahlâklanabilir.

Bu said yıldızın hilalinde İnşaallahû Teâla tevfik'in lâfza-ı celâl'e isnadındaki güzel hikmetlere işâret edeceğiz.

\* \* \*

## BİRİNCİ FELEK

Ey necib ve hür oğlum!..

ALLAH sana muvaffakiyet versin. Şimdi, Tevfiki sana izâh edeceğim..

Tevfîk; ebedi sa'detin anahtarı, Nebî-ı Zîşânin yolunda sülûka kulu vâsil edici ve ilâhî ahlâkla ahlâklanmasına rehberdir.

Tevfîk-i ilâhi'ye nail olan kişi, büyük ğanimeti elde etmiştir.

Tevfîk-i ilâhiden mahrûm kalan kimse de hayrın tamamını yitirmiştir.

Ey Azîz!..

Tevfîk; kulun çalışarak elde edeceği bir şey değildir.

Tevfîk, Allah'ın kendi huzûruna seçtiği hâs kullarının kalblerine ilkâ ettiği bir nûr-u ilâhidir.

Kulun kurtuluşu ancak Tevfîk-i ilâhî ile gerçekleşir. Kul yüce derece ve mertebelere de ancak Allah'ın yardımıyla ulaşabilir.

Tevfîk hibe edilen bir sırr ve kulun kalbinede kondurulmuş bir nûrdur. Kulun irâdesi tevfîk'in özelliklerini ve hakikâtlarını bilmesi itibâriyle, tevfikle vâsıflanması ve

tevfîkin kulda peyda olmasında Allah'ın irâdesinin bağlantısı vardır. Böylece de, kul için bu irâde hâsıl olur ve o irâdeyi kendi kesbi olduğunu tahayyül eder.

Halbuki kulun tevfikle vâsıflanmasında ki gerçek sebep; Allah Subhânehû'nun irâdesidir. Fakat kul, kendisini tevfîkin talebine sevk eden irâdesinin, İlâhi Tevfîkin eseri olduğunu bilemedi.

Evet!.. ilâhi Tevfîk olmamış olsaydı kulun irâdesi gerçekleşemezdi. Zirâ, kulun tevfîki irâde etmeside İlâhi Tevfîkdendir. Ancak insanların çoğu bunu bilincinde değildir.

Şimdi tevfîki anlattığımız tarzda isbât ettiğimizde, insanlar, ancak Hâkîm, bağışlar yapan ve kula muaffakiyeti veren Zât'tan tevfîk'in kemâlını talep edebilirler.

Tevfîk'in kemâli ne mânâyâ geldiğini şöyle izâh edebiliriz: Kulun bütün fiil ve hâllerinde tevfîki ilâhi'nin kula arkadaşlık etmesidir.

Kulun hâlleri şöyle taksîm edilmiştir.

- 1- İtikâd,
- 2 - Kalb'e gelen ilhâmlar,
- 3 - Akıl ve kalbinde doğan nûrlar,
- 4 - Müşâhedeler,
- 6 - Mükâşafeler,
- 7 - Zahiri ve bâtını bütün fiiller.

Netice-i Kelâm:

Kul, bütün hâllerinde İlâhi Tevfik'in kendisine devâmlı sûrette arkadaş olmasını talep etmesi, tevfik'in kemâl mânâsıdır.

Öyle ise, kul zâten kendisine verilen muvaffakiyetin artmasını tâleb eder. Yoksa tevfik bölünmeyi kabul eden bir şey değildir. Zirâ, tevfik insanla kâim olan mânâlardan bir mânâdır. Mânâ ise bölünmeyi kabul etmez. Tevfike nisbet edilen noksanlık ise, Tevfik-i İlâhinin kulun her hangi bir fiilinde kul ile kâim olması ve diğer bir fiilinde kul ile kâim olmaması itibâriyledir.

Tevfik-i İlâhinin kulun bütün fiillerine olan beraberliği de aynı anlattığımız gibidir.

Artık bu izâhlarımızda kulun tevfiği Allah'tan istemesinin hikmeti de zâhir oldu.

İlerde şunu da izâh edeceğiz:

— Kul Allah'tan tevfiği istediği vakitte kulda Tevfik-i İlâhin yoktu denilemez. Zirâ kulun isteme fiilinde yine ilâhi muvaffakiyet vardır. Tevfik lâfzı Arap dilinde muvafakat babından Tefî'l babına intikâl etmek sûretiyle türetilmiştir. Tevfik de kulda sudur eden fiillerin peyda olması esnasında zâten kulda kâim bir mânâdır. Dolayısıyla kulla kâim bulunan o Tevfik-i İlâhi kulu, kuldaki sudur edecek fiili

hakkındaki İslâm ölçülerine muhâlefet etmesinden engeller. Fakat bu engellemesi sadece kendisinde sudûr edecek olan fiilde gerçekleşir. Diğer fiilleriyle alâkası olmayabilir. Öyle ise hükmü böyle olan her mânâya tevfik ismi verilir.

### **Ey Oğulcuğum!..**

Günâhkarı kendisi için meşrû olan her hangi bir ameli yapmaya muvafık olursa o günâhkar olmaz.

Fakat meşrû haklarından herhangi birisine muvafakatı gerçekleşmezse, o zaman İslâm'a muhalefet etmiş olur. Zirâ kâidedir bir mahal şeyden veya onun zıtından boş kalmaz. Tabiatın boşluğu kabul etmediği gibi. Kulda yapacağı fiilin mahalidir. Dolayısıyla ya o fiil İslâm'a muvafak veya muhalif olması zaruridir.

Bazen bir zamanda, kulun yaptığı bir fiilinde, tevfik kendisiyle kâim olduğu gibi, aynı o anda diğer bir fiilinde kendisiyle kâim olmayabilir. Buna misâl: Gasb edilen bir evde namazı edâ eden musallidir. Zirâ o salâtı edâ etme fiiliyle tevfik kendisiyle kâim olmuştur. Fakat aynı anda salâtı kendisinde edâ ettiği yeri gasb etmesinden ötürü tevfik kendisiyle kâim değildir. Öyle ise aynı anda kulda hem tevfik hem de hizlan kâim olabilir.

Hızlan ise; Allah'ın razı olmadığı bir fiili kulun tâlebi üzere Allah'ın kulda muvaffakiyet vermesine denir.

İşte bu anlattığımız sebebeden dolayı kul, Mevlâsından tevîk'in kemâlını ister.. Böylece de kul, İlâhi Tевfîk'in kendisine bütün hâllerinde arkadaşlığını istemiş olur. Tâki kul, hiçbir fiilinde şeriât ölçülerine muhâlefet etmesin.

Açıkladığımız tarz üzere kulla kâim olan Tевfîk-i İlâhi tam ve kâmil olursa, artık o tevîk; Hıfz-ı İlâhi ve ismet diye ta'bir edilir. Yani, böyle olan kul, ALLAH'ın koruması altında olur.

Allah Tealâ vakitlerin aleyhimizde geçip gitmesinden ve gafletin neticelerinden cümlemizi muhafaza etsin.

ALLAH, hayırlarla cömertlik yapan Cevâd-ı Mutlak'dır.

**Ey Oğulcuğum!..**

Tevfîk: Kul yaratılmadan önce, Allah'ın katında kul için olan inâyet-i ilâhi'dir.

Tevfîk: Allah kulu icâd ve hitâb ettiği esnada kulun üzerine olan en yüce ihsânıdır.

Tevfîk'in İlâhi bir inâyet ve ihsân olduğuna, Allah'ın şu buyruğu delâlet etmektedir.



«İmân edenlere Rab'leri indinde kendileri için muhakkak bir kadem-i sıdk olduğunu müjdele.»

(Yunus sûresi, âyet: 2)

İmân edenler daha yaratılmadan önce kendileri için bu kadem ilm-i ilâhi'de gerçekleşmiştir. Bu kadem de Allah'ın kendi Zât'ına yazdığı Rahmeti ilâhi'dir.

Vakta ki Allah Tealâ, Kerem sıfâtıyla Ayân-ı Sâbiteleri icâd etti ve onların varlığını açığa çıkardı, lütfuyla onların ihtiyaçlarını üstlendi.

Artık, Allah Azze ve Celle onları tevfiğ'in hakikâtlarıyla donattı ve onlara, O'na ulaştırıcı yolları açıkladı.

Enbiyâ'ya melekler, Evliyâya da Enbiyâ'lar ve meleklerle de yaratılışları vasıtasıyla açıkladığı gibi.. Böylece onlar güneşe giden aydınlık yolu üzere hidâyeti kabullendiler. Ve Mi'raca vesile olan yükseliş kanatlarına binerek uruc ettiler. Artık Tefîk, bütün hâllerinde onları yalnız bırakmayan sadık bir arkadaş olmuştur. Tefîk onları Allah'a yaklaştıran amellere yön vermekten de geri kalmadı.

Allah'ın rızasına vesile olacak ameller; kalbî, nefsi ve duyu organlarına mütevecih muamelattan ibârettir.

Tefîk-i ilâhi onları himmetlerinin fevkine varıncaya değin yönlendirdi..

Tevfik-i İlâhi onları hazreti Cud ve Kerem Makamına indirdi.

Onlar o ni'metler deryâsında ve Cennet ni'metleri içinde gark oldular. Ve Tevfik-i İlâhi onları istivaya benzer bir makama çıkardı.. O makamda Allah'ın onlara, vermeyi takdir kıldığı ni'metleri bağışladı.

Bütün bu olan bitenlerin esnasında, Hak'kın onların işlerini üstlendiğini bildiler. Halbuki daha "İNSAN" namıyla yâd edilen bir şey değildiler..

Sonra, onlar için duâ etme mahallinde Allah'a sözlü yakınlıkları, o işlerden uzak olduklarını gösterdi. Zirâ, Allah'ın ihsân ettiği bunca cesim ve lâtif ni'metlere karşı şükür etmeyi irâde ettiler. Halbuki Şâkir meşkûr ve Zâkir mezkûr idi. Dolayısıyla bu hakikât onları, irâde ettikleri sözlü Şükür'den engelledi.. Artık kul, bütün gücünü sarf etmesine rağmen, Allah'a hamd ve senâ etmekten aciz oldu. Ve, bu hâlin senânın fevkinde olduğunu gördüklerinden, şaşkınlık ve hayret makamında durakladılar... Sonra, insanlar kendilerinden açığa çıkan Allah'ı övmeleri senâ etmeleri, ancak Allah'ın kendi fiiliyle Zât'ını senâ etmesi olduğunu bildiler.

İnsanların böyle idrâk etmelerinin lüzûmiyetini yazacağımız âyet delâlet etmektedir.

«Zaten size az bir ilimden başkası verilmemiştir.» (İsrâ Suresi, Âyet: 84)

Öyle ise, az bir ilim de Allah'ın inâyetiyle bize bağısladığı bir terazidir. Çok ilme ulaşmamız ise bizim için mümkün değildir. Öyle ise ilimde çokluk iddia edebileceğimiz şeylerden değildir.

**Muhakkik şeyh**, herşeyi inceleyip yontandır. Fakat o, yaptığı işlerde samimidir.

**İddia sahibi** ise, o da herşeyi inceleyip yontar.. Fakat o, yaptığı işlerde samimi değildir. Bu makamda **Allah Rasûlü Aleyhisselâtu vesselâm** şöyle buyurdu;

«Senin med ve senânı sayamam, sen kendini övdüğün gibisin.»

(Ebû Davud ve Tirmizi)

Ve **Sıddık-ı Ekber**'de – **Allah ondan razı olsun**– bu makamda şöyle buyurdu;

– "Allah'ı idrâk, idrâk edilemeyeceğini idrâk etmektir."

Yaratıcısını idrâk etmeyi kasd edene şöyle söyle!..

– "Allah'ı idrâk, idrâk edilemeyeceğini idrâk etmektir. Kim Allah'a hayretle kulluk ederek yaklaşırsa, işte o nihâyet Rahman'ı idrâk edendir. Gerçekten Allah'ı idrâk etmemek nusuk semâsında cavelan eden feleklerin doğuş sebebi olan duha vaktindeki **Güneş**'tir.

Tevfik'in başlangıcı, ortası ve gayesi vardır.

**Ey Oğulcuğum!..**

Tevfik, her fazilete yönlendirici, temiz sıfâtlara ulaştırıcı ve gözleri cilâlayan, sırları islah eden ve kalbe hulûsiyeti veren bütün güzel ahlâklarında celb edici olduğunu bil.

Tevfik kalbde ki kilitleri açan, kalblerde ki şek ve şüpheleri gideren, kalblerin varlık hikmetini bağışlayan ve azâmet-i İlâhiyeyi öğretendir.

Tevfik, kulun istikâmeti talep etmesine sevk eden, esas muharrık ve kulu selâmet yoluna ulaştırıcıdır.

Tevfikle vasıflanan her kul, hidâyete erip doğruluk üzere olur. Tevfikden mahrum kalan da rezil ve rusva olur..

ALLAH emirlerine muhâlif olmaktan ALLAH'a sığınırız.

Tevfikin başlangıcı İslâmı, ortası imânı ve nihâyeti ihsânı sana verir.

Tevfikin başlangıcı olan İslâm, kan ve malı korur.

Tevfikin ortası olan imân, nefisleri sapıtma ve saptırma zulmünden muhafaza eder.

Tevfik'in sonu olan ihsân, rûhu Allah'tan başkasına bakmaktan engellediği gibi rûh'a murâkabe ve Allah'tan utanmayı bağışlar.

Öyle ise...

*Nefis, Cennette şehvetlerini yerine getirmekle mutlu olur.*

*Göz, Rahman'ı görmekle huzûr bulur.*

*Rûh, ni'metlerin hakikâtlarından lezzet alır.*

**Ey Oğulcuk!..**

**Tevfîkin ulaştırdıklarında tefekkür et!..**

Öyle ise, bütün hâllerinde seni tevfîk'e dâvet eden, hiçbir iyilik yoktur ki Allah sana vermesin. Artık sana düşen, onları geri çevirmemektir.

Tevfîk'in mebdei, sana ilim ve ameli ihsân eder. Ortası, seni pis hedeflerden temizler. Sonu, varlık ve ezelin sırrlarını verir.

Tevfîk'in başlangıcı seni hislerinden, ortası nefsinden uzaklaştırır ve sonu sana senin güneşinle cömertlikte bulunur.

Tevfîk'in başlangıcı sana kerâmetleri ihsân eder.. Ortası, seni sıfatlardan fâni kılar.. Sonu, seni Zât'la mutlu eder.

Tevfîk'in başlangıcı sana Cennetle, ortası varlıkla ve sonu varlığın fenasıyla şahidlikte bulunur.

ALLAH'tan başka umutlarımızı bağlayabileceğimiz bir varlık mevcûd değildir.

Menân ve bütün ni'metleri bağışlayan ALLAH bütün noksan sıfatlardan münezzehtir.

## TEVFİK'İN KISIMLARI

Ey Oğulcuğum!..

ALLAH seni muvaffak kılsın.

Tevfik, GENEL ve ÖZEL olmak üzere iki kısma ayrılmaktadır..

1) GENEL TEVFİK; bütün insanların kendisinde müşterek oldukları tevfikdir. Müslüman ve müslüman olmayanlar eşittir. Genel tevfikde iki kısma ayrılmaktadır.

a) Hikmete muvafak olan tevfik. Bu tevfik, hikmetle eşyanın yaratılışında ki sırları bilmekle gerçekleşir.

b) Şahsın maksadına muvafik olan tevfikdir.

Bu tevfikte;

1) Maksada muvafik olan,

2) Hikmete muvafik olan, diye ikiye ayrılır.

1) Maksada muvafik olan tevfiki şöyle izâh ederiz: Su bulunmayan bir yerde hangi dinde olursa olsun bir kimsenin kuyu kazıp su çıkarması oradan gelip geçen kimselerin maksadına o suyun çıkması muvafikidir.

2) Hikmete muvafik olan tevfiki de şöyle açıklayabiliriz: Nesnelerin arasındaki mesafeyi ve onların asıllarını bildiği için nesnelere birbirinden ayıran kimsenin

tevfîkidir. Zirâ, bu tür bir çalışmaya her hak sahibine hakkını vermek denir.

Meselâ; eşyanın hikmetini bilen bir adam elekle su içmeye ve bardakla un elemeye teşebbüs eden bir şahsı gördüğünde, derhal unu eleğe ve suyu bardağa boşaltır.. Ve o şahsa da şöyle der; "Bu elek un elemek ve bardak su için yapılmıştır." Görüldüğü gibi nesnelere hikmetini bilen şahıs, ilmi ve ameli olarak bütün nesnelere yaratılış gayesine riayet ederek muamele eder. İşte bu hikmet tevfiğ'idir.

**2) ÖZEL TEVFİK;** seni zulumattan nûr'a çıkararak ve bütün mertebeleriyle ebedî saadete velev ateşe girsende seni ulaştıran tevfiğ'dir.

Bu Özel tevfiğ'de; ÖZEL ve GENEL olmak üzere iki kısma ayrılır.

a) Özel Tefvik'in Genel kısmı: Allah'a, Rasûllere ve Allah'ın katından gelenlere imân etmekten ibarettir.

b) Özel Tefvik'in Özel kısmı: Meşrû olan ilimlerle amel etmekten ibarettir.

Şöyle de açıklayabiliriz...

1) Genel olan Özel Tefvik ki sadece Farzların edâsından ibarettir.

«Zümman ibnu Sa'lebe Allah Rasûlü Aleyhisselatu Vesselâma;

— "Farz ibâdetler nelerdir?" diye sorduğunda Allah Rasûlü Aleyhisselâtu Vesselâm da ona cevap verdikten sonra Zümmam;

— "Saydıklarının dışında üzerine başka Farzlar var mıdır?" diye sordu. Allah Rasûlü Aleyhisselâtu Vesselâm;

— "Hayır yoktur. Yalnız dilersen nafilelerle meşgûl olursun." buyurunca Zümmame;

— "Allah'a yemin ederim üzerime farz olanlardan ne noksanlık ve ne de fazlalık yaparım.." dedi. Allah Rasûlü Aleyhisselâtu Vesselâm o gittikten sonra;

— "Söylediklerinde sadık olursa kurtuluşa erdi." buyurdu.»

İşte bu Hadis'te Özel Tevfik'in Genel bölümünü böylece öğrenmiş bulunmaktayız.

2) Özel Tevfik'in Özel bölümüne gelince, o da kalbi tasfiyeye, marifete, boş şeylerden arınmaya, riyâzat ve mücâhedeye seni ulaştırandır.

Bu kısımda a) Genel ve b) Özel olmak üzere iki kısma ayrılmaktadır.

Bu kısmın a) Genel tevfiği; senin için bütün ulvi ahlâkları ve Rabbani sıfatları meyve verendir.



Bu kısmın b) Özel tevfiği ise, tahkik etmek mânâsını ve ahlâk sırlarını senin için meyve verir.

Tahkik etmek mânâsı ve ahlâk sırları da 1) Özel ve 2) Genel olmak üzere iki kısma ayrılmaktadır.

1) Genel kısmı, sana ahlâklanacağın husûsları ve o ahlâkların sırlarını ihsân eder.

2) Özel kısmı da, seni muhtaç olmak mülâhazasından musteğni kılar.

Öyleyse, kulun zâhiri ve kalbi bütün hareketlerinde ve durgunluklarında kula arkadaşlık eden tevfiğ, ilmiyle âmil ve veresat-u enbiyâ olan Âriflerin tevfiğidir.

Hareket ve durgunluğun bazısında kulla arkadaşlık eden tevfiğde o ba'za nisbet edilir ve özellikle o kula varlık mertebelerinden verdiği şeye muzafdır. İşte bu da, sadece Ârif, Zahid, Abid ve bunlardan başka sulûk ve makamat erbabından olanların tevfiğidir.

\*

Tevfiğin peyda olması da muhakkikin ulema katında, iki kısma ayrılmaktadır.

1) Allah'ın vasıtalı sende var ettiği tevfiğ,

2) Allah'ın vasıtasız olarak sende icâd ettiği Tefvîğ.

Bunları da şöyle açıklarız:

**Vasıtalı sende icâd edilen tevfiik;** ana ve babanın telkin ettikleri İslâm Dinini kabul etmen gibidir. Zirâ, her çocuk İslâm fıtratı üzere doğar. Anne ve babası onu ya Yahudi ya Mecûsi ya da Hıristiyan yaparlar.

Bu anlattıklarımız **Allah Rasûlü'**nden rivâyet edilen bir Hadis'in mefhumudur.

Veya hiç ummadığın bir anda yoluna, seni çirkin ameller işlemekten engelleyen nasihâtlarda bulunan bir şahsın çıkması gibi. Yapılan nasihâttan ötürü sen gaflet uykusundan uyanırsan, Allah Subhânehû, senin kalbine tevfiik nûrunu ilkâ eder... O şahsın vasıtasıyla gönlüne ilkâ edilen tevfiik nûru, seni nefsin hilelerinden kurtulmaya ve sai'dler zümresine girmeye sevk eden ilâhi bir rehber olur.

**2) Vasıtasız olarak sende hâsıl olan ilâhi tevfiik'e gelince;** o da kimsenin yardımı olmaksızın Allah'ın senin ayıplarını görme duygusunu sana bahş etmesidir. öyle duygu ki işlemiş olduğun çirkin amellerinden ötürü nefsin ve hâlin sana buğz ettiğini idrâk edersin...

Bu duygun güçlendikçe kurtuluş yoluna ve senin için ezeli olarak takdir edilen güzel amellere seni süratle sevk eden ilâhi bir rehber olur.

Özel Tevfîk'in makamlarının ilki hiç şüphesiz Allah'ın sana tahsil etmeni emrettiği şer'i ilimlerle iştiğâl etmendir.

Özel tevfîk'in seninle arkadaşlık etmesi yönüyle son makamı da, şâyet özel tevfîk'in bütün makamları tamamlanırsa, akli hiçbir şeyin kendisiyle oluşması mümkün olmayan Tevhîd-i Zât sende kendi Tevhîdiyle hâsıl olmasıdır.

Velev ki bazı huzûr-u vücûdiye ve kerem-i lûtûfiye sende noksan olsa da bu durum değişmez.

Netice-i Kelâm; cehaletle birlikte ne hayat ne de makam söz konusu olmaz.. Yani, şer-i ilimlerden cahil olan bir şahsın ne hayatının ne de makâmının hiçbir kıymeti harbisi yoktur.

.

## BÖLÜM:

*Bu bölüm, zâhiri ahkamlarla bağlantısı olan muamelelerde tevfîkin hâsıl olacak neticeleri ile alâkalıdır.*

İnsanlar bu neticelerin hâsıl olması itibariyle iki kısma ayrılır.

1) Kendilerine tam neticelerin hasıl olduğu kimseler ki "Zamanın Sahibi" diye işâret edilen Kutub'lardır.

2) Kutubların dışındakilerdir ki, Alîm ve Hakîmin onlar için ezelî ilmînde neyi takdir etmişse, onların ona ulaşmasıdır.

**Ey Oğulcuğum!..**

**Eğer tevfiğin sıhhatli olursa, – ki sıhhatli oluşu da ancak şer'i ilimleri tahsil etmekle gerçekleşir ...**

**Artık tevfiğ, sana inâbeyi, inâbe de tevbeyi, tevbe de hüzünü, hüzün de havf'u, havf'da insanlardan uzaklaşmayı, insanlardan uzaklaşmada, halveti, halvette tefekkürü, tefekkür de huzûru, huzûrda murâkabeyi, murâkabe de haya etmeyi, haya etmede edebi, edeb de İslâm'ın hükümlerine riâyet etmeyi, Allah'ın emir ve yasaklarına riâyet etmekte yakınlığı, yakınlıkta visâli, visâlda ünsü, üns de nazlanmayı, nazlanmakta istemeyi ve istemekte Allah icâbet etmesini netice verir.**

**İşte bütün bu makamlara bir kısım Tasavvuf Ehlî MARIFET ve diğer kısmı da İLİM diye isimlendirmiştir.**

•

**İstemek -duâ etmek- kendi açısından çok çeşitli olduğundan kişinin bulunduğu durumda kesin bildiği makama bakar. Bu da kendi hâlini müşâhade etme makamıdır.**

**Kimi bir resmi, kimi bir alâmeti, kimi hayret ve şaşkınlığı ve kimi de acziyeti duâ etme makamında kendisinde müşâhade eder. Herkes kendi durumuna uygun olan meşrebini bilir.**

Bütün bu makamlar ise ancak RESMÎ ve ZEVKÎ ilimleri tahsil etmekle gerçekleşir.

RESMÎ ilimleri iki bölümde ele alabiliriz.

1) Akaid bilgilerine bağlantısı olan Aklî ilimler.

2) Mükellef olduğun amellerin İslâm da ki hükümlerini bilmekle alâkalı olan Şer'î ilimler.

Bu ilimlerden ihtiyacı miktarı öğrenmek zarûridir. Zaten ilim mertebesinde ilerde bu ilimlerden ne kadarını öğrenmek gerekir İnşaaallahu Teâla açıklayacağız.

\*

ZEVKÎ ilim'den maksat ise, şer'î ilimlerle amel etme neticeleri olan sırlardır. Bu da Allah'ın senin kalbine ilkâ ettiği ilâhi bir nûrdur. Sen, bu nûr vasıtasıyla mevcûd mânâların hakikâtlarına, Hakk'ın kullarında gizlediği sırlara ve nesnelere ki yaratılış hikmetlerine vakıf olursun. Bu ilme; "İLM-İ HÂL" derler. Zirâ kul, Esmâ-ı İlâhi'den herhangi birisiyle ahlâklanırsa kendi halini o Esmâ ile müşâhede eder.

Kişinin hâlinin delilleri ya onun hâlinin doğruluğuna veya yanlışlığına şâhidlik yapar.

\*

## **Ey Oğulcuğum!..**

Taleb edilen saadeti ebediye veya başka bir şey için kendisiyle tevîkin kâim olduğu şahsın delileri ya onun da'va ettiğini tasdik veya tezkib eder.

**Hâlinin delilleri iki kısma ayrılmaktadır.**

**1- Bir şeyi iddiâ eden şahısla kâim olan deliller.**

**2- Başkasıyla kâim olan deliller.** Yalnız başkasının hâli, iddiâ edicinin iddiâ ettiği şeyleri bir fiil icraat etmekle vasıflı olması şarttır. Bu husûsda üçüncü bir delil yoktur.

**Birinci delil:** Hâl sahibinin durumunu gösteren delile gelince, o da korkuda yüzünün sararması, utandığında kızarması ve ilâhî hükümlerde Allah'a karşı itirazları terk etmektir.

Mutlak surette kadere teslim ve kaza-ı ilâhiyeye razı olduğunu iddiâ eden bir kimsenin kendisine isâbet eden musibetlere karşı sabırlı olması da o hâlinin delilidir.

**İkinci delil,** Başkasının hâliyle kâim olan delildir. Öyle delil ki hâl sahibinin bulunduğu durumu, hâl lisaniyle bildirmektedir.

Bu durum şöyle tasvir edilebilir. Kendisinden vücûd diliyle muayyen bir şeyin ayrıldığını söyleyen şahsın hâli gibi.. Bu da iki çeşit olur.

1) Maharetiyle kendisinden ayrılan muayyen şeye ulaşması mümkündür. Halbuki bu kimsenin daha önceki hâlinin müşâhedesi onda böyle bir maharetin olmadığını bildirmektedir.

2) Yahud o ayrılan muayyen şeyin, insan gücünün haricindedir. Artık bu da tekrar ulaşması ancak bir lütfû ilâhi gerekir.

Buraya kadar yaptığımız izâhatlar kısaca hâllerin belirtilerini bildirmek içindir. Zaten bu kitaptaki ana gayemiz, veciz bir tarz ile bu risâleyi yazıp tebliğ etmektir. Yoksa sadece şöhet bulmak ve mevzûları gereksiz uzatmalarla izâh etmek değildir.

Her yönüyle mükemmel veciz kelâmla maksat Allah'ın izniyle hâsıl olur. Zirâ, bıkkınlığa sebebiyet ancak gereksizce kelâmı uzatmaktır.

Hakiki Mürşid ALLAH Tea'lâdır. Ondan başka Rab'ler yoktur.

\* \* \*

## İKİNCİ FELEK

**İMÂNİ Feleklerin ikincisi: Âlem-i Melekût ve Ceberût'ta tedbir alıcı Kutbun zâtıyla doğan vifâk hilâlinin doğuş yeridir ve bu hilâl onun kalbinin her tarafını örerek örter..**

Zekâ ve anlayış sahibi olan âlim, muvafakat sabahının nûru teneffüs ettiğini bilmez mi?..

Sabah nûr'unun muvafakatı, içindeki güzellikleri açığa çıkarıp gecenin karanlığını giderir.

Eşyanın sûretlerinin bulunduğu Âlem-i Misâl'de" -tam bir benzerlikle birbirine benzeyen iki şey'in zâtının muvafakatiyle, Allah'ın keremine mazhar olan keremi misâl âleminde onlar hakkındaki tevfi-k-i llâhi açığa çıkar. Bu âlem, gerçek âlemdir. Burada ki sûretlerin gölgesi, maddi ve hissi sûretlerdir.

Bu mertebe; bir şey'in zâtının parçalanma ve bölünme kabul etmeyen şekiller ile hariçte zuhûrudur.

Bu mertebeye "Misâl" denmesinden maksat; rûhlar âleminde bulunan her bir ferdin cisimler âleminde bürüneceği bir şeklin benzerinin bu âlemde zâhir olmasından ötürüdür.



Beş hazret, kudret ve onun temsilcileri yerinde kullanılan bir terimdir. Bu, Allah'tan zuhûr ve sudûr eden sıfat ve fiillerin geçirdikleri beş âlemdir. Bu beş âlem şunlardır:

1- Mutlak Gayb hazreti: ilim hazret-i âlemindeki Âyân-ı Sâbite buradadır.

2- Gayb-ı Muzâf hazreti: Bu da iki kısımdır.

3- Ya mutlak gayba yakın olana muzâf olur: Bu hazret; Ceberûfî ve Melekûti ruhlar âlemidir. Bunlar; mucerred nefisler ve akıllar âlemidir.

4- Ya da şuhûd-ı mutlakaya yakın olana muzâftır: Bu misâl âlemidir. Buna Melekût Âlemi'de denir.

5- Bu dört Âlemi bir araya getiren, toplayan hazrettir: Bu Âlem-i İnsandır. Öyle bir insan ki, bütün âlemleri ve ondaki varlıkları kendisinde toplamıştır.

Bu Hazret-ı Hamseden üçüncüsünün ve dördüncüsünün biz bu bölümde izâhatına gayret sarf edeceğiz.

Bu iki hazret için ikişer alâmet vardır.

1- Eğer vücûd-ı mislinin tecellisi bazı benzetimle taâlluk etse, muvafakat hazret-ı farkda gizli ve Tevfîk-i İlâhi sonucunda mislinin Âlem-i Ezel'de yaratılışı cihetiyle tahakkuk eder.

2- Eğer tecellisi kullî benzetimle ta'alluk etse muvafakat hazret-ı cemde hakiki olur ve vücûdu mislinin Âlem-i Ezel'de yaratılışı cihetiyle gerçekleşir.

Öyleyse, **Âlem-i Şehâdette tezahür eden varlıkların vücûdu husûsundaki Tevfik-i İlâhi, Âlem-i Misâl'deki özlerinin muvafakat etmesinin fer'idir.**

İnsanların bedenleri oluşlarının itibariyle gerçekleşen Tevfik-i İlâhi'de onların rûhlarının muvafakat-ı ilâhiyesinin neticesidir.

Bu hakikâta **Allah Rasûlü Aleyhisselâtu Vesselâm** bir Hadis-i Şerif'te şöyle buyurarak işâret etmektedir:

«Rûhlar, toplanmış muhtelif nevilere ayrılmış zümrelerdir. Cesedler ise, sağlam örülmüş boş kalıplardır. Binaenaleyh bunlardan Allah yolundan tanıyanlar vasıfları, huyları muttehit olanlar birbiriyle hak için tanışmışlardır, aralarında tevâfuk ve tenasüp bulunmayanlar da ihtilâfa düşmüş, birbirlerinden nefret edip durmuşlardır.»

(Buhari, Müslim, Cami-us Sağir)

öyle ise, Tevfik-i İlâhi ebrar ve işlerinde muvafakatı olanlar hakkında muamelelerde ve muvafakat-ı ilâhi'de onların münacatlarında gerçekleşir.

**Tevfik ile muvafakat arasında intisâb vardır.**

Şöyle ki: Şâyet bir kimsede tevfi̇k-i ilâhi ve muvafakat toplanıp birleşirlerse, o kimsenin yapacağı işlerde hayret verici şeyler zâhir olur.

Eğer her ikisi de bir kimsede ayrılırsalar, onunla Hak arasında engelleyici perdeler vakî olur. Tefi̇k ve muvafakat'ın bir kimsede toplanmaları insafa dayalıdır. Ayrılışları Riyâset sevgisiyle gerçekleştiği bilinmektedir.

Tefi̇k-i ilâhi; kul hakkında kesbi olan şeylerde gerçekleşir.

Muvafakat-ı ilâhi; kul hakkında vehbi olan şeylerde gerçekleşir.

### BEYT

*Eğer said yıldızı hilâline muvafak olursa,  
Her ikisinin varlıkları bir akışta olur.*

*Onlardan dostça biribiriyle yaklaşım olmazsa,*

*Varlık, zaid varlığından noksanlaşır.*

*Öyle ise, kalbine bak bakalım!..*

*Onlarla olan hazzın birleşmeden mi?..*

*Yoksa.. Uzaklaşmak âleminden mi?..*

• • •

## ÜÇÜNCÜ FELEK

*İHSANÎ Feleklerden Üçüncüsü:Âlem-i Rahamût ve Rahabût berzahında mutesarraf olan Kutbun burcunun doğmasıyla doğuş yeridir.*

Öyle hilâldir ki hem ihsânda bulunur hem de men etmekte.

Rahamût ve Rahabût Âlemlerinde ki varlık, açılan sabahın nûru ve bitmekte olan gecenin aydınlığı olduğunu ve karanlık zindanda kurulan mecliste en zarif ve lâtif zinetlerle süslenmiş kandillerin ışıklarının idrâkı, duyu organlarını aydınlatırğını hikmet ehli bilmez mi..?

Ve o Âlemde soluklamalarının bahçesinde gizlenen ceylanın yatağı imânlarının vasıtasıyla onlara zâhir oldu.

O Âlemde kendi şemaillerine olan ünsiyetlerinden ötürü oluşan kalıpları sinsice hakikâtlara ulaşmaya engellemeye çalışan her azgının hilesine karşı güvenceleridir.

Ve o Âlemde âb-ı hayatı içme duygusu ve onlarla birlikte içme arkadaşlarına su yatağının oluşumunun yeri zuhûr etti. Ceylan yavrusu "Ünsiyet edilecek bir müşfik ve her şeyden alâkasını kesen hiç kimse

yok mu?" diye haykırarak, eline aldığı ümitsizlik kılıncıyla başına vurarak sallanan ağacın yaprakları gibi onlardan uzaklaştı.

Su yatağından göç ettirildi.. O suya en güzel giysiler geçirildi. insanlar imtihâna duçar oldular. Muhafızlar kiskandılar. Arkadaşlar kibirlendi... Sizin için hiçbir zarar endişesi yoktur.

**Ey altışarları beşlerle çarpan kişi!..**

**Ben insanlardan gafil değilim.**

**Hannastan kork! Zirâ vesvese onun ilhâmıdır.**

Rabbiniz terazileri sonra o âlemde Kutub yazılı evrakları teraziye kurmak için okumaya başladı ki o evraklarda şöyle yazılıydı;

— "Arş'ın ihtiva ettiği felekler kendilerine münâsip varlıklarla doludur. Ve Rabb'inizin bu ihtişamlı arşına bakın!. öyle Arş ki; koruyucu muhâfızları tarafında korunmaya alınmıştır. Bu varlıkların içinde Melek ve Hannâsı bir arada cem etmiştir. ilhâma mazhar olacakları da hem İlhâm-ı Melek hem de İlhâm-ı Hannâsa mustaid olarak yaratmıştır. Yani, ilhâm'ın açığa çıkacağı yerde Melek ve Hannâs'ın ilhâmını birleştirir.

öyle Rabbiniz ki; aşkının ateşini hazret-i kudsi'ye mahsûs kıldı ve ni'metlere ünsiyet etmeyi ondan uzaklaşmak azâbı yaptı.

Ârifler, Rableriyle unsiyet etmekle soluk alıp verirler. Artık Rabbiniz o âlemde ki varlığı, irâde deryâsında his edilmecek tarzda akıttı. Aşıkların hâllerinin dalgaları da o deryâyâ vurdu..

Binaenaleyh, o irâde deryâyâsı da onları yaydı. Fesahat yokuşunda ki yolda Rabbinizin askerleri, fasih Arab ve Acemleri dilsiz bırakarak mağlûp ettiler.

And ederim o geri dönüp aydınlık neşreden, akıp akıp yuvalarına giden yıldızlara o deryâ, izleri yok eden akışların ve sönmüş görüntülerin kal'ası ve sığınağıdır.

O Âlem-i sırr erbâbları yaymıştır. O Âlemde ki kâselerin ayakları neşr edilmiştir.

O kâselerde soylu develer hudus etmiştir. Ve Rahman onun başına gelecek olan her boyadan nefis cevherlerle sağlamlaştırılmıştır. Veyahud onun vücûdunu en lâtif cevherlerle süslenmiş zırhla sağlamlaştırmıştır.

Bu Âlem'in sonu, akıl ile idrâk edilir.

Önü ise, müşâhede etmek sûretiyle his edilir.

öyleyse, Kutub yedi yıldızın varlığı sürdüğü müddetçe Kuds Deryâsında yüzer. İşte bu Âlem'e rûhlar çıkar akli ve hissî bilgilerle geri gelirler. Bu durum, ilk hâli

üzere haps edilen ile Arslan yatağında emin oturan arasında bâki olur.

İnsanları yüzü ekşi, ahmak ve mudebbir öncüler arasında gelip giden, kılan Zât'ı noksan Sıfatlardan tenzîh ederim.

### BEYT

ALLAH'ın Esmâsiyla su yüzünde yüzen Arş'a bak!

Ve Arş'ın içinde devran edici murekkeb cisimlerin yerleştirilmesine taaccubla bak!

O murekkeb cisimlerle birlikte Arş, gecenin zebun karanlığında sahilsiz bir deryâya yüzer.

O geminin yönünü Hak aşıklarının hâlleri tâyin eder.

Ve o gemiyi yüzdüren rüzgâr ise, o aşıkların tükettikleri aşk nefesleridir.

Arş'ı, ihtivâ ettiği varlıklarla elif'inin hattından yarına seyr edici ve bu seyr'in varacağı nokta ilk çıkış yeri olduğunu bill.

Arş'ın seyr-u seferi esnâsında kendisinde açığa çıkacak şey'lerin sonu yoktur.

Arş sabahları gecelerin üzerine sarar ve onun sabahı geceye muhtaç değildir.

Feleklerin derinliklerinde ve ortalarında ki seyyare olan hikmete bak!

Her kim o hikmetlerin oluşumlarını bilmeyi taleb ederse, o dünya da kendi idâresiyle oturur.

Böylece kendi zatında ki, ALLAH'ın inşâ ettiği Feleği ve san'atı görür.

## İHSÂNI FELEKLERDEN

### ÜÇÜNCÜSÜNÜN UNSİYET ETTİĞİ KAL'ASI.

Hilim sahibi olanlar bu güzel kal'anın hakikâtini bilmezler mi?

Doğruluk, bu kal'a da akan gözyaşları ve özür sahibi aşıklardan devran eden aşkın ateşinin sıcaklığıdır.

Gaddar ve yalancılar evin ve ziyâretgâhın uzaklığından şikâyetçi olurlar. Halbuki seven sevgilisini arzuladığında onun ziyâretine gider.

Salgın develer ne zaman doğum yapar?.. Deveye katırların eziyeti ne zaman giderilir?.. Yıldızlar ne zaman doğacak?.. Yağmur damlaları eziyet verici nesnelere ne zaman giderecek?..

Denizler tesbih eder. Sınırların hiçbir anlam kalmayacak bir tarzda uzayacak. Engeller çoğalacak.. Yurdlardaki evler birbirleriyle birleşecek..

Yazıklar olsun!!! Yazıklar olsun!!!

İnsanla oyun oynayacak.

Artık böyle asırların kendisini oyuncak yaptığı kimseyi seherde doğan yıldızların vaktinde riâyet etmesi gereken amellerinden, bakirelerle oynaşması, güzel kokulu çiçeklerin kokusunu koklaması, mevyelerin özlerinden lezzet alması, kuşların nağmelerini dinlemesi ve makyaj



yapan kızlarla müzik yaparak dönüşüm yapması, hakikâten meşgûl ederek onu her şey'den engeller. Böylece böyle olan herkes sapıtarak şaşkın hâlde kalır.

Herkes kaçıktan şikâyetçi oldu.. Hakîm-i Mutlak'ın san'atının ve Cebbarının sibğasının nûruyla parlayan İftâr hilâlî gözüktü. Öyle hilâl ki parlayan bileziğin yarısı gibidir. Hilâl ve Dolunay'ın devranı ve onların çizdiği çizgileri feleğin ortasıdır.

Asıllarının kuvvet yerlerinde gelip gitmeleri karşı karşıya gelir. O asıllarında ki güç tek yönlüdür. Ve Dolunay ve Hilâl Ay'ın ortasında varlıklarında asıl olan yerde bir hizâyâ gelip birleşirler.

Dolunay ve Hilâl ateş ve sudur. Ateş ve Su ise, ancak merkezlerinde aslî unsurlarda ehemmiyetli bir şe'nden ötürü karşılaşır birleşirler. Onların birleşimleri büyük bir hükümdür.

Ateş harb için alevlendi. Eserleri talep etmek için alevleri sür'atlandı. Ve, alevler bâzen mağaranın sağ bâzen de sol taraflarına meyl ederek mağrada mazinin tercübesizliklerinden oluşan boş nesnelere gösterdi. Orada esâreti kabûl edenleri sağlam bir tarzda bağladı.. Helâk olmak kâfirlerin sahasına bu sebepten ötürü kondu. Ehlinin zilletinden ötürü paraya karşılık kendisinde sulh yapılan yurdun akibeti ne kötü akibettir.

İmân ışıklar yayarak o yeri aydınlattı. İsrarın düğümleri bu vesile ile çözüldü. Aslan ve ceylan imân nûru ile dostlaştılar. Öyle nûr ki, onun tesiriyle ceylan kurttan uzaklaşmıyor. Kurt'da onun tesiriyle ceylan'a karşı komşuluk hukûkuna riâyet etti.

İmân nûrunun tesiriyle muhsin kullar, maddi ve ma'nevi faideleri elde etmekte başkalarını kendi üstlerine tercih etmek ahlâkıyla ahlâklandılar.

İmân nûrunun bu tesirleri itibâriyle Mukarribinin seyiati Ebrar'ın hasenatı olmaya intikâl etmiştir.

Evet!. Evet!. -

Sebât.. seçilenlerin yüksek zirvelerde ki en hayırlı evleridir. öyle seçkinler ki, onlar arınma vadisinin ortasında otururlar.

Peyderpey nadir vaki olan olaylar ve yaygın haberler sağlamlaşti.. Duraklamanın kendisine meşakkatli gelmeyen seyyarlardan bir hatib emr-ı ilâhi ile kâim oldu. Hürlük ve köleliğin sırlarını açıklayıcı olarak bizleri da'vet etti.

Tefekkür edenler ve herşeye ibretle bakanlar nerede?

Sabah olunca ayan ve ağyarın karanlıkları kaybolup nûrlar belirtir. Artık o karanlıkları çirkin şerlere konar.

Ay, ne zaman bilezik gibi yusyuarlaklaşır ondan nice sırlar zâhir olur.. öyle sırlar ki, çizilmiş olan eserlerin tamamını siler. öyle çizilmiş eserler ki, onlar görüş ve yeşermek için ölçüdür. Öyle ölçüler ki yükseklerde sabah akşam ışık yayan büyük bir fenerdir..

Abd-ı Muhtar, inkârı istimal etti.. Düşünceler onu seyyar ve mûkim olmak arasında sevk etti..

Bu hâl üzere intizarı uzadı. Artık ihbarlar o halde hibe edildi. Hibe edilen ihbarlardan bir azı güneşin yükseliş vaktinde nuzûl eder etmez hemen âlemde inkâr vaki olup perdeler kaldırıldı.

insanla Hak arasında vaki olan varlık perdeleri kaldırılınca insanın teslim olmasını iltizam eden Dolunay nûr'lanarak doğdu. Böylece varlık âleminde olanların tamamı müjde hilâlini ve Melik-ı Kahhar'ın Resullerini iza'n ettiler.

**Not:** Bu anlatımlar tamamen kalbî duygularla alâkalıdır. Yani Dünyadaki ni'metlere kalben yapılan ünsiyetleri izâh edilmiştir. Hz. Şeyh Kuddise Sırruhü'nun bu tarz beyânları daima kalbin nefsin tesirlerine karşı okuyucusunu ikâz etmektedir. Binaenaleyh günümüzde İslâm'ın emr ettiklerini yaşamadığı hâlde tasavvuf bilgisiyle dem vuranlara ne demeli? (Mutercim)

BEYT

**Ey karanlık gecelerde parlayan hilâl  
gündüzleri de parla.**

**And olsun Sen görmenin nûr'usun.**

**Sen her izi yok eden ve gözler için  
dolunaysın.**

**Senin tecellinle ışıktâ imâr vardır..**

**Sırlar bahçesinde mânâların hilâl  
gözüktüğünde ona yükselt tevazuyla şöyle  
söyle; "Ey iki taraf arasında seyr eden hilâl  
ağyarın karanlıklarından ayrılma!."**

**O hilâlin sarayına köle ve ayın son  
gününde size ulaşan izleri mahv ediciden  
sonra kral ol!**

**Bu öyle bir hikmetdir ki akıl onda  
hayrete dûçar-olur..**

**Gündüz ile aydınlık veren iki kandildir..  
Onlar, yüksekliklerde nasıl görünüyolar  
diye taa'cub edilir..**

**Güneşin yüksekliği ise bütün nûrların  
mezhebidir..**

**Muhtarın varislerinin kalbine gelen  
nûrların dışındaki her kalbe vaki olan her  
nûr ayyıldızıdır..**

**Öyle ise, ey gardaş fikirlerin  
neticelerinin bağışladığı şeylere karşılık  
ALLAH'a şükr et!**

\* \* \*



## İKİNCİ MERTEBE

*İkinci Mertebe: HIDÂYET MERTEBESİdir*

*İlmi olan ikinci mevkinin ünvanı Âlem-i Şehâdete mudebbir olan imamın kalbine gelen hidâyet yıldızıdır.*

*Bu yıldız hidâyetin kabulüne sebebidir. Bu da İslâmi Feleklerden dördüncüsüdür.*

«Allah, şu hakikâti: Kendisinden başka hiçbir Tanrı olmadığını, adâleti ayakda tutarak (delîlleriyle, Âyetleriyle) açıkladı. Melekler (bunu ikrar etti, hakîkî) ilim sâhibleri (Nebîler, Alimler)de (böylece inandı): Ondan başka hiçbir Tanrı yoktur. "O" mutlak ğalibdir, yeğane hüküm ve hikmet sâhibidir.»

(Al-i İmrân Sûresi, Âyet: 18)

Bu Âyette Allah Subhânehu, kullarına ilmin şerefini kendi Zât'ını ilimle vasıflayarak bildirmektedir. Öyle ise, Ey muvaffak ve said oğlum!. ilmin şerefi kâmile sahib olduğunu itikad et.

ilim sıfatı varlığı vacib, varlığı caiz ve varlığı muhal olan her şeye bağlantısı bulunduğundan ötürü, sıfatların en kapsamlısıdır. İlmin dışındaki hiçbir sıfat, varlığı vacib, varlığı caiz ve varlığı muhal

olan şeylerin tamamına taalluk etmez. Belki ilmin dışındaki sıfatlar ya varlığı caiz olan şeylere veya varlığı vacib ve caiz olanlara bağlantısı olur.

**Ey Aziz!**

**İlim için iki şeref vardır.**

Bu şereflerden **birincisi**; ilmin kendisi itibariyle,

**ikincisi**; bilinen şeyler yönüyledir.

Bunların açıklaması:

**İlmin kendisi itibariyle olan şerefi, üç şeyden dolayı hâsıl olmaktadır.**

1- İlmin, eşyanın nefs-ul emir (realite)de buldukları hakikâtlarına seni ulaştırması,

2- Bilmek istediğin şeylerle alâkalı sende bilgisizlik varsa ilim. o bilgisizliği senden gidermesi,

3- ilim, zanni, şüpheli, ilmi gerçeklerle ters düşen bilgileri ve ğaflet edilen meselelerdeki ğafleti izâle etmesi itibariyle, ilmin bizzat kendisinde büyük bir şeref vardır.

**Bilinen şeyler yönüyle ilimdeki şerefe gelince..** O şerefi ma'lumu elde etme itibâriyle hâsıl olan şereftir.

Yani, ma'lumatların bir kısmı, bazı kısımlarına nazaran daha şerefli ve üstün olduğu gibi, bazı ilimlerde bazısından

daha üstün olur. Meselâ; Hak'kın Sıfat ve Fiillerini bilmekten ötürü Hak'kı bilme vasfı kendisinde bulunan şahısla Zeyd'in evde olmaklığını bilmekten ötürü kendisinde Zeyd'in evde oluşunu bilme vasfı.. Bulunan şahıs arasında şeref bakımından çok büyük fark vardır. Nasıl ki bu iki malum arasında şeref bakımından hiçbir münasebet yoktur.. Aynen öyle de o iki ilmin arasında da şeref cihetinde hiçbir alâka mevcûd değildir. Öyle ise bu ikinci şeref malumdan ilme arız olan üstünlük ve şereftir.

Allah Tealâ, Kurân-ı Kerîm'in birçok yerinde alîmlerden övgüyle bahsetmektedir. Birçok Âyette de kendisini ilimle vasıfladığı gibi, kullarını da ilimle vasıflıyor. O Âyetlerden biri de mevzunun başlangıcında zikr ettiğimiz Al-i İmrân Sûresinin 18. Âyetidir. **Bu Âyette Allah Subhanehu kendisini Melekleri ve insanları ilimle vasıflamıştır.** Zirâ şahidlik bir şeyi görüp onu itiraf etmektir. Dolayısıyla burada ki itirafda ancak bilmekle oluşur. Öyle ise bilinmeyen bir mevzuda şahidlik yapılmaz.

**Bu Âyetin işâretiyle şöyle bir netice zuhûra gelmektedir. Hakikâtte Tevhîd Ehli ancak Ulemâ'dır.** Ve böyle olduğunu bu âyetle Allah Subhanehu Celle, bil'îşâre ile bizlere bildirmektedir.



Tevhid kendisine ulaşabilen makamların en şereflişidir. Tevhid'in ötesinde hiçbir makam yoktur. Fakat ikilik vardır.

Öyle ise Tevhîd yolunda itikâd veya hâl yönüyle bir kimsenin ayakları kayarsa hiç kuşkusuz o kimse şirk'in içine düşer. Artık her kim ki ayağı inançta (itikâtda) kayarsa, o ebedi olarak şakîlerden olur. Ve onu ebedi ateşten ne şefaathçuların şefaati ne de başka bir şey çıkaramaz.

Her kim de hâl de (yani ameli konularda) ayağı kayarsa o da ğaflet sahibidir. Öyle ğaflet ki Zikrullah onu giderir. Veya tevbe eder ve terk ettiği şeyleri yapabilir. Zirâ bu ğafletten ötürü Allah'ın emirlerine ve yasaklarına riâyet etmeyen şahısta imân billah bakîdir. İmânı kaldığı müddetçe umulur ki Allah ona lûtfuyla afveder.

Öyle ise Allah'ın Rasûlü Aleyhisselâm'ın vasıtasıyla bizlere dinen inanılması zaruri olan şeylere inanmayan insanlar ebedi olarak ateşte kalacaklardır.

Ancak dinen inanılması zaruri olan şeylere inandığı halde, gereğince yaşayamayan insanlar ise, onların hâli Allah'ın dileğine bağlıdır. isterse onları afveder Cennet'e koyar ve isterse amellerinden dolayı cezâlarını çektikten sonra Cennet'e dahil eder.

İlmin faziletine delâlet eden âyetlerden birisi de Allah Tealâ'nın hazreti Musâ'nın arkadaşı hakkında ki buyruğudur:

«Derken kullarımızdan (öyle) bir kul buldular ki biz ona tarafımızdan bir Rahmet vermiş, kendisine nezdimizden (haas) bir ilim öğretmiştik.» (Kehf Sûresi, Âyet: 65)

Burada ki ilim, ilhâmıla öğrenilen ilimdir. Öyle ise âlim, ilmi kesbiye sâhib olduğu gibi ilhâm ve hikmete de sâhibdir.

İlmin faziletine delâlet eden âyetlerden biri de şu âyettir:

«Allah'tan, kulları içinde, ancak alimler korkar.» (Fatır.Sûresi, Âyet: 28)

öyle ise ülema; ilim, ilhâm ve hikmete sâhib oldukları gibi haşyete de sâhibdirlere.

İlmin faziletine delâlet eden âyetlerden biri de:

«İşte misâller!. Biz onları insanlar için irâd ediyoruz. Âlim olanlardan başkası onları anlamaz.» (Ankebut Sûresi, Âyet: 43)

öyle ise âlimler Allah'ın âyetlerinin hükümlerini ve tafsilatlarını gereğince anlarlar. ilmin faziletine delâlet eden âyetlerden biri de;

«ilimde yüksek pâyeye erenler ise; "Biz "O"na inandık. Hepsi Rabb'imizin katındadır" derler.» (Al-i imran Sûresi, Âyet: 7)

Öyle ise; âlimler, ilimde kök saldıkları için şüphe, şek gibi şeyler aslâ onları, ilimle müşâhede ettikleri hakikâtlardan saptıramaz.

İlmin faziletine delâlet eden âyetlerden biri de;

«İsrâil oğulları bilginlerinin bunu bilmesi de onlar için bir âyet (bir delil) değil miydi?» (Şuarâ Sûresi, Âyet:197)

Öyle ise ülema nesnelere varlığı açığa çıkmadan önce onların oluşumlarını bilirler ve onlar husûla gelmeden oluşacaklarını bildirirler.

**ALLAH Tealâ, Nebîsine -Allah'ın Salât ve Selâm'ı onun üzerine olsun-** İlimde ziyâdeliği tâleb etmesini emrederek ilim sıfatının yüksek şerefini bildirmektedir.

Rabbi zidnî ilmâ.

«"Rabbim, ilmimi artır" de.»

(Tahâ Sûresi, Âyet: 114)

Ey Aziz!

**Cenab-ı Hak, Rasûlüne ilmi sıfatının dışındaki sıfatlar hakkında böyle bir talebi emretmemiştir.** Bu da bize ilmin Allah katındaki şerefini izâh etmektedir.

İlim hakkında niye bu kadar çok beyânatta bulunduk. Zirâ, ilmin makâmı hakkında kendilerinde cehâletin gâlib geldiği ve heva-ı nefsin kendileriyle oyun

oynadığı adedleri sayılmayacak kadar kimseler bu zamanda türemeye başladılar. Hattâ onlar; ilmin perde olduğunu söylerler.

And olsun!..

Onlar, söylemiş oldukları bu şeye inanıyorlarsa farkında olmadan doğru söylemişlerdir.

Evet!.

İlim, kalbi gafletten, cehâletten ve ilmin zıttı şeylerden engelleyen büyük bir perdedir.

Öyle ise, ilim hakikâte ulaşmaya kesinlikle engel değildir. Ancak, ilimle gururlanılmadığı müddetçe.

İlim ne şerefli bir sıfattır ki; Allah Subhanehû bizlere, ondan lezzet ve hâz almakla ihsânda bulundu. Nasıl olur da insan ilimden ötürü sevinmez.

İlim, öyle bir sıfattır ki onu elde etmek için her şey terk edilebilir.

İlim için iki yüce şeref vardır. Şöyle ki:

1- Allah Tealâ, kendi Zât'ını ilimle vasıflamıştır.

2- Kur'ân'da Enbiyâ ve Melekler ilimle övülmeye mazhar olmuşlardır.

Dolayısıyla Ulemâ, Enbiyâ'nın varisleridir.

Ey Aziz!

Allah Tealâ, bizleri ilimde Enbiyâ'ya varis kılmakla bize en büyük ni'metle ihsândan bulunmuştur.

Bu ihsâna nâil olmamızı da Allah Rasûlü Aleyhisselâtu Vesselâm şöyle beyân etmiştir:

«Enbiyâ ne bir dinar, ne de bir dirhem mirâs bırakmışlardır. Onların bıraktığı mirâs, ancak ilimdir. Kim ilme nâil olursa büyük bir nâsibe, yüksek bir dereceye ulaşır.» (Tirmizi)

Ey insanları.

Allah ve Rasûlü'nün bizler hakkında kullandıkları ismi niçin değiştirip yerine Ârif diyorsunuz? Bu yaptığınız, nefis'in yaratılışında asıl olan muhâlefet etme özelliğinden peydâ olmaktadır. Zirâ nefis Allah'ın emir ettiklerine muhalif hareket etmek üzere yaratılmıştır. Ve sen halâ "Âlim" demekten kaçınıp "Ârif" istimal etmekte ısrar ediyorsun..

Allah'a muhalefet etmekten hâsıl olacak mahrumiyetten Allah'a sığınınız.

Marifet, Arap lisânında ilmin derecesinden haddi zatında düşüktür. Zirâ marifet tek mefu'le geçiş yaptığı için onunla tek bir fâide hâsıl olur.

**ilim** ise, iki mef'ule geçiş sağladığı için onunla iki fâide vücûda gelir. Zikr edeceğimiz âyette **ilim**, marifetin yerinde kullanılmıştır. Şöyle ki: «**Hem de sizin bilmediğiniz..**» (Enfâl Sûresi, Âyet: 60)

Aslında **ilim**, iki mef'ule tesir edendir.. Fakat burada marifet yerinde niyâbeten istimal edildiğinden ötürü tek mef'ule tesirde bulunmakta esas anlamına bir noksanlık peydâ olmuştur. İlim ve marifete her ne kadar bir şeyin hakikâtini olduğu gibi idrâk etmekte birdirler.

Bize ne oluyor ki, biz Allah'ın kullandığı ismi terk edip yerine başka bir şeyi zikr ediyoruz!!!

**İlimle marifet arasında çok ince bir fark vardır. O da ilim; külliyatlara taalluk eder. Marifet ise cüziyatlara.**

Öyle ise, **ilmin muteallak külliyatlara nazaren cüziyatlara olan muteallakı itibâriyle küllileri kapsamına almaz. işte bu farka binaen Allah'a "Âlim" denir. "Ârif" denilmesi caiz değildir.**

İlmin kendisinde vaaz edilmesi gerekli olan makamda marifeti kullanan şahıslar, Verasat-ı Nebevîde tahkik sâhibi olsaydılar o makama **ilim** ve makam sâhibine de **Âlim** ismini verirlerdi. Böylece onlar, adâb-ı ilâhiye ile hareket etmiş olurlardı.

**Sehl bin Abdullah -Allah ondan razı olsun-** bu makamda alâkalı söylemiş

olduğu şu cümleleri, işin hakikâtini ne güzel izâh etmektedir.

— "Kişinin Ârif-i Billâh olması; ilim ile ALLAH'ı bilmesine bağlıdır. Âlim olması da mahlukata Rahmet ile muâmele etmesiyle gerçekleşir."

Sehl -*Allah ondan razı olsun* - böyle dedikten sonra da;

— "Semâlar yeryüzü için, yerin içi yerin üstündekiler için, âhiret dünya için, ülemâ cahiller için ve Nebî-i Zîşân - *Allah'ın Salât ve Selâm'ı onun üzerine olsun* - bütün mahlûkat için Rahmet'tir." dedi.

**Ey Aziz!**

**Allah seni muvaffak kılsın!**

Düşün, bak!.. Sehl, âlimi hangi makama koydu ve kime benzetti!!!..

Bu yüce imâmın idrâk ettiklerini bize de idrâk ettiren Allah'a hamd olsun. Öyle imâm ki muhakkikin sofîlere karşı Allah'ın hüccetidir. Zirâ Ebu-l Kâsım Cüneyd onun hakkında şöyle söylemiştir:

— "Hz. Süleyman, meliklere karşı, Hazreti Eyyub belâlara dâçar olanlara karşı, Hazreti MUHAMMED Aleyhisselâm fukaraya karşı ve Sehl bin Abdullah da sofîlere karşı Allah'ın hüccet ve delilidir."

Cüneyd, Enbiyâ'yı bir takım şeyleri iddia edenlerin her bir grubuna karşı Allah'ın

hüccet ve delilleri olduğunu söylüyor. Bu söz Cüneyd'in Sehl bin Abdullah'ın makamı için yaptığı şâhidlik vesikasıdır.

İmâm Kuseyri "Risâle-i Kuşeyri"de Cüneyd için; "O Seyyidu-l tâife'dir." Yani, "Sofilerin önderlerinden biridir." diyor. İmâm Kuseyri'de sofilerin önderlerinden biridir.

Öyle ise söylediğimiz bu hükümde onlara muvafık oluşumuzdan ötürü Allah'a hamd ederiz.

Sehl'in söylediği bu cümlede şu sonuca varıyoruz..

Kişinin Ârif-i billâh olması ancak kendisinden önce yaşamış muhakkiklerin usûl ve kâidelerinde, söylediği şeylerin denk olması ve bu husûs da onlar gibi ilâhi ahlâkla ahlâklanmasıyla gerçekleşir. İşte bu ahlâk gereği zâhiri ve bâtını ilme sahib olanlara "Âlim" derler.

Ebû Tâlib-i Mekkî "Kut" adlı kitabında Sehl bin Abdullah'ın ilim sahibleri hakkında şöyle dediğini nakleder:

— Â'limimiz ve büyüğümüz olan Sehl bin Abdullah; "Âlimin üç tür ilmi vardır.

- 1) Zâhir ehline öğrettiği ilmi zâhirisi,
- 2) Ehlinden başkasına öğretmediği ilm-i bâtınî,
- 3) Allah ile ilim sahibi arasında sır olan



ilim ki, bu da onun imân hakikâtıdır. Ne zâhir ehline ne de bâtın ehline söylemez." dedi.

Görüldüğü gibi Sehl üç tür ilim sıfatıyla mevsuf olan şahsı, âlim ve bildiklerine de ilim ismi vermiştir. İşte Sehl'i böyle söylemeye yönlendiren tek unsurun Ahlâk-ı İlâhi ile ahlâklanmasıdır.

Bu şerif makamdan dereceleri düşük olanlar ve himmetleri ya Rab'lerine veya nefislerine taalluk edenlere, buldukları makam kendilerine Ârif demelerine sebep olmuştur. Zirâ muhakkikin sôfilerin katında "Bekâ-ı Resm" diye tâbir edilen kemâl-ı hakikî; ancak Rab'lerini ve nefislerini birlikte müşâhede edenlerde gerçekleşir.

Şehrzurî ve başkaları;

— "Hâli itibâriyle yalnız Rabbisini müşâhede eden kimsenin kemâlat dereceleri noksandır, ve o kişi fâideden beridir" demişlerdir.

Kulun, hem nefsinin hem de Rabbisini müşâhade etmeğinde, Hak'kın kendisini kendisiyle müşâhadesi gerçekleşir. Ve bu durumda Rabb'in Ganî, Kâdir ve bütün kemâlatlara sahip ve nefsinin aciz, fakir ve bütün noksanlıklara sahip olduğunu müşâhade etmekle iki fâide elde etmiştir.

Ancak hâli itibâriyle yalnız Rabbisini müşâhade ettiğine inanan kimse, kendi

nefsini müşâhadesizliğinden ötürü, kendisinden geçip giden fâideleri kazandığını ZAN eder. Halbuki bu kimse, varlığı kesinlikle gerçekleşmeyen bir müşâhedeği iddia etmiştir. Bu da müşâhede makamında bir şeyleri birbirine karıştırmaktan ibârettir. Kendisine nefsi duygulardan arınmaklık bu müşâhede de onun işlerini üstlendiğini zan etmesidir. Artık böyle bir kimse, hâli ile beşeri özelliklerden arınarak ilâhi ahlâklarla ahlâklandığını hayâl eder.. Halbuki bu durum sahibi olan şahıs, bütün işlerini ve nefsini ğark eden derin bir uykuya dalan şahsın hâli gibidir. Öyle uyku ki uyuyan şahıs o hâlde ne hisleri ne de nefsiyle birlikte olamaz.. Aynen bu makamı iddia eden şahısta, bulunduğu müşâhede de ne nefsiyle ne de Rabbisiyle beraber değildir.

His ve nefsinden alâkasını kesen uykuya dalan kimseyi o şahsın hâlini izâh etmek için örnek vermemiz mevzûyu daha iyi idrâk etmen içindir.

Bu uykuda ki adam uyandığında ona şöyle denilecek; "Sen uyuduktan sonra his âleminde bizlere peydâ olan nice ilimlerden sen mahrûm kaldın. Peki hayâl âleminde senin için hâsıl olan bir fâide var mı? " o da; "Hayır!. Bir şey görmedim, bir şey bilmedim" diyecek. Ona bu cevâptan sonra şöyle diyecekler; "And

olsun ki, sen ne bizimle ne de nefsinle birlikte bir fâide elde etmedin. Sen bu sûretle vaktini boşa harcamaktan başka bir şey yapmamışsın."

işte bu durum gerçekleşmeyen bir müşâhedeyi iddiâ eden şahsın hâlidir. Bu hâli de sôfilerin usûl ve kâidelerini bilmeyen ve kıyâs-ı fâsitle meseleleri ölçen kimseden başkası konuşmamıştır.

Veyahud hâl ilmi, kendisine iltibas eden kimsenin söylemleridir. Eğer bu şahıs iddiâ ettiği o müşâhededinde bir fâide ile gelse ve Bekâ-ı Resmî hâl ile inkâr etse bu adam Fenâ- Resme Ârif olmayan ve vaktin fenâsını bilendir. Müşâhededesi bu sûrette gerçektir. Fakat ona müşâhededinde ilim hâl ile iltibâs etmiştir. Öyle ise bu kimse açıkladığımız gibi noksanlık sahibidir. Kemâl ehli değildir.

Buraya kadar hâlini izâh ettiğimiz kimse, yalnız Rabbini müşâhade ettiğini söyleyenin durumudur. Aynen onun gibidir. İkincisinin hâlide. Bu ikincisi yalnız nefsini müşâhede eden kimsedir. Bu da gaflet, iddiâ ve şirk sâhibidir. Böyle olan muallimlerden ALLAH'a sığınırız.

**Gerçekten kâmil olan şu kimsedir ki, kemâlat ondan başkasında mecâzen bulunur. Zirâ gerçekten kâmil olanlar Rabbisini hem ilmen hem de hâlen ve nefsini yalnız ilmen müşâhede edenlerdir.**

Burada işâret edilen ma'lûm kesinlikle mevcûd olmayan YOK'luktur.

Ebûl Abbâs Kâsım ibn-ul Kâsım El Seyyârî, bu Makama şöyle "Akıllı olanlardan hiç kimse müşâhedeyle lezzet almamışlardır. Zirâ Hak'kın müşâhedesinde kendisinde lezzet bulunmayan yok'luktur. Ancak bu müşâhadeyi eden kimseye, ilim müşâhedesinde hâl müşâhedesine galabet etmiştir. Velevki her iki müşâhede bir anda hâsıl olsa da.." diyerek işâret etmektedir.

Bu zât; "Akıllı olanlardan hiç kimse müşâhede ile lezzet almamışlardır.." sözüyle Bekâ-ı Resm'in hükmünü ifâde etmiştir.

Öyle - - ise, Bekâ-ı Resm şöyle tanımlayabiliriz; "Nefs'in arzu ve isteklerinden arınmak." Nefs'in arzularından arınmakta Hak'kın arzu ve isteklerin de YOK olmakla gerçekleşir. Hak'kın arzu ve isteklerinde YOK olmakta, beşeri duygu ve ahlâklardan arınmaktır.

Öyle ise, müşâhede de lezzet edinmek nefsin hâz duymasıdır. Nefs'in hâz aldığı bir şeyin Rabbanî olması düşünülemez. Eğer bu kimse hakkında şöyle dersek "Rabbisini hem ilmen hem de hâlen müşâhade ettiği gibi, nefsinde de ilmen ve hâlen müşâhade etti." o zaman o kimsenin müşâhedesinde tamamen mevcûd olmayan

yokluğa taalluk etmiş olur. Yani o kimse, Bekâ-ı Resm ve Fenâ-ı Resm ile vasıflanmış olur.

Bütün bu izâhatlarımızda şu gerçek sâbit oluyor: Bu müşâhede sahibi iki fâide elde edendir. Biri zahmet çekmek diğeri de lezzet almak fâidesidir. Zahmet fâidesinin hâsıl olması esnasında Bekâ-ı Resm ile müşâhede de hâsıl olan mârifet'e lezzet denir.

İlmin iki mefule geçiş yapmasından ötürü iki fâideyeye sâhib olana "Âlim" denir. Âlim için hâsıl olan fâidelerden birisini kazanana "Ârif" denir. Çünkü o, Âlim'in ulaştığı ilim Makamına ulaşmamıştır.

İnâyet yıldızı mebhasında açıkladığımız gibi, eğer o kişinin Âlem- i Mişâl'de Hak'la olan muvafakatiyeti gerçekleşmişse Âlem-i Şehâdet'te Tevfik-i İlâhi onun hakkında vakî olur.

Biz, ilmin mârifetten üstün olduğunu söylediğimiz gibi Âlim de Ârif'den üstündür deriz.

### TENBİH

Sehl bin Abdullah *Allahondan razi olsun-* nakl ettiğimiz kelâmı Ebû Abdullah Hüseyin bin Musa En Nişâburî "İzâhât-ı Tarik fî Usûli Ehli Tahkik" Melâmiye'lerin usûl ve kâidelerini izâh eden kitabda rivâyet etmiştir.

Cüneyd-i Bağdadî'nin Sehl'den nakl ettiği kelâm da; "**Kitab Muhtehab il Esrar fî Sıfatıssıddikin vel Ebrar**" adlı kitapta zikr edilmiştir.

Ebû'l Abbâs El yessâri'den nakl ettiğimiz kelâm da; "**Risâle-i Kûşeyri**"de mevcûttur.

\* \* \*

## TE'YİD VE BURHAN

Aşağıda yazacaklarım ârif'in sıddık âlimden derecesinin düşük olduğunu te'yid edecektir.

Allah'ın, kalbini genişlettirdiği kimse, âlemde üstün olur. Zirâ bu ihsâna mazhâr olan, dâim huzûr-u ilâhi'de olmak şartıyla Hakk'ın edebiyle edebilenmiş olur.

Hakk'ın edebiyle edebilenmekte; onların nasıl ve neler olduklarını bilmekle gerçekleşir. Öyle ise âlim, bütûn bunları bilen ve uygulayandır.

Ahvallerden ağlamak, makâmatlardan işitmekle imân etmek ve amellerden Allah'ın rızasını kazanmak, salîhlere karışmak ve şâhidlerden yazılmak nasibi olanları ALLAH Tealâ, "Ârif" diye isimlendirmiştir.

Anlattıklarımız kendisine nasib olanlara Ârif denilmesine delil yazacağımız Âyetlerdir.

«Rasûle indirilen (Kur'ân-ı Kerîm)i dinledikleri vakit Hakk'ı tanıdıklarından ötürü gözlerinin yaşla dolup taşığını görürsün onlar (şöyle) derler "RABBENÂ ÂMENNÂ FEKTÛBNÂ MA'AŞŞÂHİDIYN - Ey Rabbimiz imân ettik. Artık bizi (Hakk'a) şahid olanlarla beraber yaz.» (Maide suresi, âyet: 83)

Böyle talebte bulunanlara ilim masterından türetilen fiili isnad edilmeyip tanımak mânâsına gelen marifet masterından çıkarılan "ârif" fiili nisbet edilmiştir. Bu da bize onlara niçin Ârif denildiğini yani onların Ârif diye adlandırmalarına sebep teşkil eden fiillerini göstermektedir. Âyetin devâmında onların şöyle dediklerini de görmekteyiz:

«Zaten biz, Rabbimizin bizi de salihler katarına katıp koymasını unutup dururken ne diye Allah'a ve bize gelen hakikâte imân etmeyelim?

İşte Allah'ın onların (bu) söylediklerinden dolayı altından ırmaklar akan Cennetleri - kendileri için ebedî kalıcı olmak üzere - onlara mükâfat olarak ihsan etti. Bu iyi hareket edenlerin mükâfatıdır.» (Maide Sûresi, Âyet: 84-85)

Hâli böyle olan kimselerin kendi nefislerinden işitmeyip Kitâb-ı Kebîr'den dinlediklerini ALLAH Subhânehu bize bu âyetlerle bildirmektedir.

Allah Tealâ'nın şu; «İşte onlara mükâfat olarak ihsân etti» kavlinde bizden olanlara işâretler vardır. Şöyle ki:

Ârifler, salîhlerden ve şâhidlerden olmayı talep ediyorlar. Halbuki Sıddıkiyyetin Mertebesi bu iki sıfatın mertebesinden üstün olduğunda hiç şüphe yoktur. Öyle ise; **Sıddıkiyyet'in Mertebesi o iki Sıfat'ın dışındadır.** Hâl böyle olmasına rağmen onlara Ârif denilmiştir.

«Kim Allah'a ve Rasûlü'ne itaat ederse, işte onlar, Allah'ın kendilerine ni'metler verdiği Nebîlerle, sıddıklarla, şâhidlerle, iyi adamlarla berâberdir. Onlar ne iyi arkadaştır.» (Nisâ Sûresi, Âyet: 69)

Sıddıkların derecesinin salîhler ve şâhidlerin derecelerinden üstün olduğunu yazdığımız Âyette anlaşılmaktadır. Zirâ Allah'ın kendilerine ni'met verdiği kimselerin içinde en büyük dereceye Nebîler ve onlardan sonra sıddıkların sahip olduğunu Âyetteki sıralamada anlaşılmaktadır. Dolayısıyla sıralamada önde olanların derecesi sonra gelenlerinkinden üstündür.

Bunların aralarındaki derece farklarını anlamak için sıhhatli tefekkür etmek gerekir ki netice alınabilsin.

Şunu da bilesin ki; **Ârif, şehîdler ve salîhler katarına girmeyi arzulayandır.**



Halbuki kafarına girmek istediği şehîdler ücret ve sevabın hâsıl olması karşılığında amel ederler. Yani onlar, yaptıkları güzel ameller karşılığında ücret ve sevabı talep ediyorlar.

Sıddıklar, yaptıkları güzel amelelere karşılık gönüllerinde ücret ve sevab orzusu bulunmadığından ötürü, Allah Azze ve Celle onları ıvaz ve sevab beklentisinden beri kılmıştır.

Binaenaleyh sıddıklar dâima kendilerini kul olduklarını müşâhede ederler. Kulluk ise, kendilerinden açığa çıkan fiilleri kendi güç ve kuvvetleriyle olmadığını kabul etmekle onların katında gerçekleşir. Bu sebepten ötürü; yapmış oldukları güzel amellere karşılık ücret ve sevab istemezler.

Yapan da, veren de HAK olduğuna göre HAK'kı talep etmekten daha güzel bir mükâfat olabilir mi?

Sıddıklar, kendilerini hakikâten "Abd" mecâzen ise "Malik" görürler. Yani, dünyada icrâ ettikleri her şeyi bir emânet olduğunu ve kendilerini de emânetçi kabul ederler.

Sıddıkların amellerine karşılık mükâfat beklemediklerine delil ise yazacağımız Âyettir:

«ALLAH ve Rasûllerine imân edenler işte onlar sıddıklardır.» (Hadîd Sûresi, Âyet: 19)

Allah Azze ve Celle onların amellerine karşılık bir "ıvaz" zikir etmemiştir. Zirâ yaptıkları amellerde kendi güç ve kuvvetleriyle olmadığını müşâhede ettikleri için, gönüllerinde o amellere karşılık ücret bulunmak endişesi aslâ mevcûd değildir.

Sıddıklar, yaptıkları hiçbir şey'de "biz bunu yaptık" iddiasında bulunmaktan beridirler. Onlar, bütûn hareket ve durgunluklarının HAK'kın kudretiyle oluştuğunu müşâhede ederler.

Allah Azze ve Celle, şehîdlerin Rab'leri katında ecirlerinin ve nûr'larının olduğunu bize Kur'ân'ın birçok âyetleriyle bildirmektedir.

Ârifler ise şühedâ olmayı ve onların divanlarında yazılmayı talep ediyorlar. Allah Tealâ, onları Hazret-i Rububiyete hâs kılmıştır.

Allah Tealâ, âriflerin imânında şart kıldığı işitmeyi, sıddıkların imânında şart koşmadı. Allah'ın böyle yapması ise, bizlerin varlıkların nasıl tertiplendiğini ve onlara karşı hangi edeble muamele etmemizin doğru olduğunu öğrenmemiz için bir hikmet'dir.

Böylece biz her varlığın menzili ve mertebesinin istediği şeyleri yerli yerince oturturuz. Ve Hak'kın onlara verdiği isimlerden başkasına yönelmeyiz. O hangi

isimleri kullanmışsa bizler de o isimleri yâd ederiz. Öyle ise, isimlerin bilgisi yüce bir ilimdir. Ve isimlerdeki ilimle Allah'ın ahlâkıyla ahlâklanan Allah yolunun yolcusunun edebi belli olur.

İsimlerin ilmiyle babamız Hazreti Adem Aleyhissalatu Vesselâm, katıra, katırın babası eşek olduğu için merkebe adını vermiş olsaydı, Allah'ın ona öğrettiği isimleri yerinde kullanmadığından öğrendiği ilme saygısızlık etmiş olurdu.

Öyle ise Hak'ın edebiyile edeblenen, ilâhi edeble durur ve ilâhi edeble yürür. Böylece o Hazret-i İlâhiyenin hürmetine riâyet etmiş olur. Yani o edeble edeblenen kişi, her hâlinde Hak'ın bildirdiklerine riâyet eder. Hatta en ma'sum bir şey'in adında bile o edebe uyar. Kendisi yeni bir ad koymaktan kaçınır. Bir şey'in adını bilmediğinde; o şey'e bir şeyle işâret edersin. Eğer bir şey'e ad koyan kimse hikmet ehli ise ad koyduğu şey'in mânâsına yakın bir ismi yeni bir istilâh olarak verebilir.

**Allah Rasûlü Aleyhisselâtu Vesselâm'ın;**

«Kim nefsinı tanırsa Rabbisini tanır.» demekle Hak'ka karşı olan edebine nazâr-ı ibretle bak!. Hak, ârif'e ne makâmı vermişse Allah Rasûlü de ona riâyet etmiştir.

"Kim nefsi tanırsa.." cümlesinde ki "**TANIRSA**" fiilinin Arapça karşılığı; "**ÂRİFE**"dir. Allah Rasûlü cümlede geçen kime Ârife fiilini nisbet ederek Ârif'e verilen değere kemâl-ı edeble açıklamıştır.. Zirâ, "**Kim nefsi tanırsa..**" cümlesinde ki "**Âlime**" fiilini kime nisbet kılmakla, Ârifi Hazret-i Rububiyet ve Hazret-i Nefs Makâmından indirmemiş oluyor. Öyle hazret-i Nefs ki Cennette ki ni'metlere sahib olmaktan ibârettir. Zirâ âyetlerin beyânatına binaen Nefs'in arzuladığı herşey ancak Cennet'te mevcûd olur..

Öyle ise Ârif, siddîk âlim'in gözetimi altında ârifi terbiye olunan güzel arzuların sahibidir.

Ey Gâfil!. Hakikâtların mulâhazasında edebli ol!.

\* \* \*

### ÎTİZAR (ÖZÜR):

Bir kısım sôfilerin açıklamasını yaptığımız makâm sâhibine, Ârif ismini verip o makâm sahibine Âlim denilmesi her yönüyle daha uygundur. O sôfilerin böyle o makâm sahibine Ârif adını koymalarının özrünü aşağıda izâhı gelecek. Bu özrü de ashabımızdan, o sôfileri savunmak için keşif sahibi muhakkikler beyân etmişlerdir.

Bu makâma erişenlerin katında Âlim

ismini bırakıpta Ârif ismine meyl etmelerinin aslında hiçbir özür yoktur. Zirâ böyle davrananlara;

— «Allah de!. ve onları terk et!..» hitâbının hükmü bu da'vâlarında yönelmektedir. Ve o makâma ulaşmanın şartı; o makâm'da edeb-i ilâhiyeye üzere hâlin devâm etmesidir. O makâma erdikten sonra, ilâhi edeblere riâyet etmemek edepsizliktir.

Fakat muhakkik sôfiler üzerine Allah yolundan giden gerçek bilginleri, başkalarından korumak tarafı ğalabet etti. Zirâ onlar, âlemde herhangi bir bilgiye sahib olanın Âlim denilmesinin yaygınlaştığını görüyorlar. Halbuki bu bilginlerin birçoğu, şehvetler içinde yüz üstü dalmış, şüpheli şeylerde vartalarla dolup taşmışlar. Bu bilginler, haramları da işlemekten geri kalmıyorlar.. Bunlar, dünya hayatını âhirete tercih edip kanaatkârsız olmuşlar.

Onlara söyle!. Dünya meta'ı azdır!!! Bu meta'ın azlığını o bilginler de bilmektedirler. Böylece onlar, dünyalarını tamir, âhiretlerini de tahribkârdılar. İşte böyle olan Âlim, sözleri yaşantısıyla çekişen kimsedir.

İmâm Müslim'in Ebu Hureyre'den tahrir ettiği Hadis'in ifâdesine binaen hâli bu minvalde olan Âlim, herkesten önce

**Cehennem azabını tadacak üç sınıftan birini teşkil etmektedir.** Daha sonra bu Âlim tevbe etse de nefis, ona hakîm ve mâlik olduğundan onun mücâhedesinin amacı Cennetteki ni'metlerden hâz almaktır. Bütün bu olumsuz hâllerine rağmen bu kimseye Âlim (!) denilmektedir.

Muhakkik sôfiler, sâadatlari için hâsıl olan yüce makâmın ilme ve o makâma ulaşanlarında Âlim ismine daha uygun olduğunu biliyorlardı. Zaten Cenab-ı Hak'ın o makâma; ilim ve sahibine de; Âlim demesi de onların edeb-ı ilâhiyeye riâyet etmelerini gerektirmekte idi. Fakat muhakkik sôfiler, âlemde her hangi bir bilgi sahibi boş kimselerin bu yüce makâm sahiblerine isimde ortak olmalarına razı olmadılar.

Eğer muhakkikler, o yüce makâm sahiblerine "Âlim" ismi vermiş olsaydılar, o boş bilgi sahibi kimselerle aralarında ki makâm farkı temyiz edilemezdi.

Artık bu durum, muhakkikleri, o yüce makâma; "**Marifet**" ve sahibine de; "**Ârif**" demeye zorladı. Zirâ **hakikâtte**; ilim ve **marifet tanım açısından eşittirler.** Dolayısıyla muhakkikler bu iki makâm sahibleri arasında ki farkı da böylece oluşturmuşlardır.

Öyle ise **muhakkiklerin** bu anlatımında şunu anlamaktayız: Onların **yüce makâm**

sahiblerine "Ârif" demeleri lâfzî bir deyimdir. Mânâ bakımında yine Âlim anlaşılmaktadır. Binaenaleyh onların böyle davranmalarında mânâda ittifak, lâfız da ihtilâf vardır. Zirâ bu yolda mânâ da aslâ ihtilâf olmaz. Eğer ihtilâfı ifâde edecek bir söz onlardan tezahûr ederse o ihtilâf mânâ bakımından olmayıp lâfzî bir ihtilâf olduğuna haml ederiz. Fakat bu anlattıklarımız, o yüce makâm sahiblerini korumak tarafı kendilerine galebet ettiği esnada üzerlerinde geçen ğaflet vaktinde kendi istilâhlarını Allah'ın verdiği isimler üzerine tercih edenlere nazarandır. Öyle ise o yüce makâmı ehil olmayanlardan böyle söylemekle tenzih etmeyi kâs'd ettikleri için ehl-i huzûr için hâsıl olan makâmın onlar içinde hâsıl olması umulur.

El hamdu lillâh-il muni'mil mufaddili.

*Nimetleri ihsân eden ALLAH'a hamd olsun.*

\* \* \*

## HİDÂYET

- İlimin tanımı ve hakikâti nedir?
- İlim bir şey'i gerçeğe uygun şekliyle algılamaktır.
- İlim nasıl fâideli olur?
- İlim kendisiyle amel edildiğinde fâide

verir. İlimdir saâ'det-i ebediyeyi sana veren. Bildiklerine zıt amel etmekle muhâlefet etmekten sakın.

Bizim ilim hakkında bildirdiklerimiz gerçekleştiği zaman, herkes dilediğini söylesin.

Yine ilim hakkında yaptığımız açıklamalara zıt getirilen bütün deliller bâtıldır. Bu bâtıl delilleri getirenlerin Allah'tan tevbe etmeleri ve mağfiret istemeleri gerekir.

**ALLAH, Ğafûr ve Rahîm'dir.**

**Ey Azîz!..**

**İlim ilâhi bir nûr'dur.**

Allah, o nûr'u kullarından dilediğinin kalbine ilkâ eder.

İlimin envari ilâhi'den bir nûr oluşunu yazacağımız âyet ifâde etmektedir:

«Bir ölü iken kendisini dirilttiğimiz, ona insanların arasında yürüyeceği bir NUR verdiğimiz kimse; içinden çıkamaz bir hâlde karanlıklarda kalan kişi gibi olur mu?» (Enâm Sûresi, Âyet: 122)

**O nûr ilimdir.**

İlim, kulun nefsi natıkasıyla kâim bir mânâdır. Ve bu mânâ kulun eşya'nın hakikâtını algılamasına vesiledir.



Meselâ; Güneşin ışıkları gözün görmesi için ne hassaları varsa ilmin de basiret için aynı özellikleri vardır. Belki ilmin basiret için olan özellikleri Güneşin gözlerin görmesi için olan husûsiyetlerinden daha kâmil ve üstündür.

Ulemâ, ilmin ma'lûmu yönüyle ilim hakkında üç görüş beyân etmişler. Kimisi ilmin sayımları olan ma'lûmu ile birleşik olduğunu, kimisi ilmin sayımları olan ma'lûmu ile tekliğini ve kimisi de ilmin sayımları olan ma'lûmu ile çokluğunu söylemişler. **Her ma'lûmun bir ilmi vardır ilim, kesinlikle tek bir ma'lum'a bağlantısı vardır.**

ilmin bu tasnifinde ulemâ, Allah'ın ilmini kasd etmiyor. Zirâ "O"nun ilmi, **bu tür tasniflere tâbî edilemez.** Belki burada insanların ilminden bahs edilmektedir.

ilmin ma'lûma olan bağlantısında iki görüş beyân edilmiştir:

1) İlmin ma'lûma bağlantısı hiçbir kayıtla mukayyet olmaksızındır.

2) İlimin ya iki ma'lûma veya daha fazlasına bağlantısı vardır.

**İlmin ma'lûma bağlantısı da iki çeşittir.**

Ya ilmin bağlantısı, ma'lûmun çeşit çeşit olmasıyla bağlantısı da çeşit çeşit olur.. Veyahut ilmin ma'lûma bağlantısı ma'lûmun zamanla olan bağlantısı itibâriyle gerçekleşir.

Aslında bu mevzû bu kitapta kendisine ihtiyaç duyulan meseleler değildir. öyle ise biz gayretimizi toparlayıp, bizi ebedi saâdete ulaştırmaya vesile olacak ilimleri izâh edelim.

. . .

## **BÖLÜM:**

*Bu bölüm: Selâm yurdunda sonsuz mutluluklara vesile olacak ilimler hakkındadır.*

İlmin çeşitleri çoktur. Akliyat, Haber, bitki, hayvan ve felek ilimleri gibi. Ve her ilmin kendisine has bölümleri vardır.

Biz kitabın bu bölümünde ebedi saâdetimize vesile olacak ilimden bahs edeceğiz. O ilmin hangi ilim olduğunu anlatacağız ki onun tahsiliyle iştiğal edebilelim.

Ey Azizi..

İlimden bilinmesi zarûri ihtiyacımız olmayanları, vakitlerin Allah'ın izniyle lehimizde geçmesi için terk edelim.

İlmin bölümlerinden kendisine ihtiyaç duyulan iki bölümdür:

- 1) Aklî ilimlere dahil olan ilm-ı Kelâm,
- 2) Haber ilmine delil olan Şerîat ilmi'dir.

Bu iki kısma giren ma'lûmatlarda sekiz sınıfa ayrılmaktadır.

1) Vacib, 2) Caiz, 3) Muhal, 4) Zat, 5) Sıfat, 6) Ef'al, 7) Şekavet, 8) Saâdet ilimleridir.

Kendisinin kurtuluşunu arzulayan her şahsın bu ilimleri öğrenmesi vacib'dir.

Saâdet ve şekâvet ilmi sekiz şeyin bilinmesine bağlıdır. Sekiz şeyden beşi ahkam itibariyle bilinmesi zarûri olan ilimdir. Bunlar: 1) Farzlar, 2) Haramlar, 3) Menduplar, 4) Mekruhlara, 5) Mübahlardır.

Bu beş hükmün aslı da üç şeydir.

- 1- Kitab,
- 2- Mutevatir Sünnet,
- 3- İcma-ı ümmet.

İnsanlar bu ilimleri tahsil etmekte iki mertebeye ayrılmaktadır.

- 1) Âlim olanlar,
- 2) Bir âlimi taklid edenler.

Artık insan bu ilimleri öğrendiği zaman teklif-i ilâhi'nin vazifeleri onun üzerine teveccüh eder.

Öyle ilâhi teklifler ki, kulun sekiz organında açığa çıkan fiillerine bağlantısı vardır. Bu organlar şunlardır: 1) Göz, 2) Kulak, 3) Dil, 4) El, 5) Karın, 6) Tenasul organı, 7) Ayak, 8) Kalb.

Bu organlardan açığa çıkan fiillere bağlantısı bulunan teklifât-ı ilâhiye'yi bilmek ebedi saâdete ulaştırmaya öncü ilimdir.

İnşaallah bu bölümden sonra yazacağımız velayet yıldızında ilimle alâkalı bilgileri daha genişçe anlatacağız.. İnsan bildiği ilimlerle amel ederse hangi mertebelere ulaşacağını o bölümde göreceğiz.

**İlmin müfid olması kişinin bildiklerini yaşamasına bağlıdır. Yaşantısız bilgi, insanın ilim sıfatıyla vasıflanmasına yeterli sebep değildir. Zirâ kişinin yaşantısına tesir etmeyen bilgi tasavvuridir. Tasavvuri olan bir şey ise, sadece sûreti zihinde peyda olan nesnelere hükmündedir. Varlığı zihni olan bir şey ise haricde hiçbir fâldesi yoktur. Öyle ise ilmin mücerredlikten muşahhaslığa geçişi tasavvur hâlinden izân ve kabulü gerektirdiği tasdike bağlıdır. Tasdik ise; varlığı zihni olan nesnelere bir hükme bağlamaktır.**

**Binaenaleyh insanın ilimle vasıflanması; ilmi kendisinde somutlaştırmasına bağlıdır. İlmin insanda somutlaştırması ise; o ilmin gereği yaşamasıyla gerçekleşir.**

Ey Oğulcuğum!..

Allah, senin gönlünü ferahlandıran işleyeceğin güzel işlerde sana tevîk versin.

Şunu bill.

Âhırette saâdete vesile olacak ilimleri Allah Subhânehu zikr edeceğimiz âyette nûr ile isimlendirdiği muhtemeldir.

«Nûrları önlerinde ve sağlarında koşacak..» (Tahrîm Sûresi, Âyet: 8)

Yine Allah Rasûlü Aleyhisselâtu Vesselam da şu Hadis'te; «Gece karanlıkta nûr'u tam ile mescide gidenleri müjdele» ilimleri "nûr'u tam" ile adlandırmıştır.

Öyle ise ilim zihinde algılanmaktan ibâret olan edilgenlikten çıkması o ilmin kişinin yapacağı işlerinde etkili olmaklığıyla gerçekleşir.

Bu nûr'ların sekiz ad, her bir ismi için sekiz sınıf insan, her bir sınıf için sekiz makâm ve her bir makâm için sekiz zulmet vardır.

Şehvetlere düşkünler, bu karanlıklarda şaşkındırlar. Onların bu hâlini Cenab-ı Hak şöyle bildirmektedir:

«Allah nûrlarını giderip (söndürüp) kendilerini karanlıklar içinde, görmez (ve şaşkın)ler hâlinde bırakıvermiştir.» (Bakara Sûresi, Âyet: 17)

Huzûr ve inâyet ehli, dâima ilâhi nûrlarla şerefyab olmaktadırlar. Onlar Allah'ın onlara ihsân ettiği nûr üzerindedirler.

Bunlardan başka bir taife daha vardır. Onlar bazen güzel amel bazen de kötü amel işlerler. Dolayısıyla onlar bazen nûr bazen de zulumat üzere karışık hâl sahibleridirler.

«(Onlar) diğer bir kısmı da günâhlarını itirâf ettiler. Onlar iyi bir ameli başka bir kötü ile karıştırmışlardır. Olur ki Allah onların tevbelerini kabul eder.»

(Tevbe Sûresi, Âyet: 102)

— BEYT —

*Nûr seher vaktinin askerlerini yendi,  
Gece de gündüzü aramak için geldi..  
Artık hilekârların kaçıışı gibi kaçıp gitti..  
Sehere sığınmak için geri dönüş yaptı..  
Nûrlar sekiz felekte yüzerler..  
Sekiz felek için sekiz hareket..  
Sekiz doğuş ve batış yeri..*

*Ve istivâ naktasının merkezinde sekiz orta yeri vardır..*

*O sekiz orta yerini ayın küre-i arza en yakın noktası karşılar.*

\* \* \*

## NÛRLARIN İSİMLERİ

Nûr'ların sekiz ismi vardır. Bu isimler şunlardır: 1) Güneş, 2) Hilâl, 3) Kamer, 4) Bedir, 5) Sâbit yıldız, 6) Şimşek, 7) Sirâc ve 8) Ateş.

Bu isimler için de sekiz sınıf insan vardır. O insanların sınıfı şöyledir:

- 1) Güneş nûru mârifet ehli,
- 2) Hilâl nûru murâkabe ehli,

- 3) Kamer nûru hikmet ehli,
- 4) Bedir nûru sohbet ehli,
- 5) Sabit yıldız nûru gözetmek ve koruma ehli,
- 6) Sırâc nûru halvet ehli,
- 7) Ateş nûru mücâhade ehli,
- 8) Şimşek nûru ilim ehli içindir.

Öyle ilim ehli ki anlatılan bütün makâmları kendilerinde toplamakla başkalarından temyiz etmişlerdir. İlim ehli, Zât ehlidirler. Şimşeğin nûru onlar için diğer nûrlardan daha yücedir. Şimşek, âlimin hatırına gelen kuvvetli bir ışıktır. Öyle ışık ki sabitleşmez ve helâk edicidir. Her ne kadar öldürücü olsa da fâideleri çoktur. Şimşeklerin çakmasından sonra heybetle yıldırımlar ve esrar yağmurları açığa çıkar.. Evet, bütün bunlar, şimşeğin heybetle tecelli etmesinden sonra gerçekleşir. Şâyet şimşek tecellisi Cemal'le olursa o vakit, yağmursuz buluttan başka bir şey açığa çıkmaz. İşte anlatılan ilim erbâbı; bu hâl ve sırlar sahibi kimselerdir.

Bu nûrların delâlet ettiği mânâları yönüyle makâmları da sekizdir.

- 1) Bedir nûrunun mânâsı; büyük Dünya,
- 2) Sabit yıldızı nûrunun mânâsı; küçük Dünya,
- 3) Sırâc nûrunun mânâsı; büyük Cennet,

- 4) Ateş nûrunun mânâsı; küçük Cennet,  
 5) Kamer nûrunun mânâsı; büyük Cehennem,  
 6) Hilâl nûrunun mânâsı; küçük Cehennem,  
 7) Güneş nûrunun mânâsı; mânâ sıfâtları,  
 8) Şimşek nûrunun mânâsı; Zat sıfâtlarıdır.

Bu nûrların mânâlarından büyüklükle vasıflananları, küçük âlem olan "Âlem-i insan"a aittir.

Küçüklükle vasıflananları ise, büyük âlem denilen "Kâinat"a mensuptur.

Tefekkür et gerçeklere ulaşsın.

•

Bu nûrların karşıtı olan sekiz zulumat (karanlık) vardır. Her bir nûr, karşıtı bulunan karanlığı gidermektedir.

- 1) Güneşin nûru nefsin,
- 2) Hilâl'in nûru şekkin,
- 3) Kamer'in nûru ğaflet'in,
- 4) Bedrin nûru hiyanetin,
- 5) Yıldızın nûru cehâlet ve şüphenin,
- 6) Siracın nûru vesvesenin,
- 7) Ateşin nûru ahmaklığın
- 8) Şimşegin nûru tenzih'in zulumatını giderir.



Bu nûrlar haddi zatında çoktur. Şâyet hepsini anlatsak kitabın yazılışında ki gayemizden çıkarız. Zirâ kitabı muhtasar yapmaktır amacımız.

### ŞİMŞEĞİN NÛR'U:

Şimşeğin nûru, basiretleri örter ve o nûra sahib olanları acz ve hayret denizine atar. Bu nûr, kıyas ve misâl ile algılanamaz. Bu nûr, insan hayâlinde şekillenmez. O nûr'un böyle olmaklığı onun mahiyetinin keşf edilmesine engelleyici sırrdır. Bu nûr, kendisini varlıkta ferdâniyetle ve tenzih kılmakla kıyas ve teşbih edilmekten engelleyen mânîdir. Öyle ise varlıkta hiç kimse o nûr'un mâhîyetini açıklayıcı tâbirlere aslâ güç getiremez. Zirâ o nûr'un şanına lâayık marifette ikiliğini bir arada birleşmesi mümkün değildir.

O nûr'un marifetinde kulun; algılamaları tâbiri caiz ise; cihazları kapalıdır. Binaenaleyh kul, kendi anlayış ve kavrayışından sıyrılmadıkça o nûr'un mahiyetini kavrayamaz. Kul da dünya hayatında olduğu müddetçe bu anlayış ve kavrayıştan sıyrılamaz.

Öyle ise, o nûr'un şanına lâayık marifet; bu yönüyle dünyada kula açılmaz. Ancak kul, acziyet ve hayret deryasında yüzmekle kendi açısında o nûr'un mahiyetini hep hayretle seyre dalar.

Her kim ki hissi ve tecrübi bilimin kıyaslarıyla ve ana maksattan uzak örneklerle o nûr'u tanımlarsa; büyük vebal altına girer ve tenzih inancına da çelişik olur. Tecrübi bilimlerin kıyaslarıyla o nûr'u ölçmeye devâm ederse artık bu kimseye vehim musallat olur.

Öyle ise, Allah'ın varlığını; tecrübi bilimlere dayatarak izâhat yapmaktan kaçınmak gerekir.

Allah'ın Zât ve Sıfatlarının mahiyetlerinden bahs edenler, haddi zatında kendilerine musallat olan vehimlerin mevhum varlıklarından bahs ederler. O mevhum varlıkları Allah'ın Zâtı, Sıfatı ve Ef'al'i diye isimlendirirler. Öyle ise, Allah, bize kendisi hakkında hangi isimlerle hitâb etmişse, bizde o isimleri zikir eder keyfiyetleri ile alâkalı konuşmaktan kaçınırız.

Şayet, Murid, akılla algılanmayan, zevk ile gördüler babında hâsıl olan, ilâhi bağışlardan bulunan bu sırra ulaşmayı arzularsa, şunu bilsin ki kâmil tevhid akli delillerle oluşmaz. Zirâ akıl, bu yolda kördür. Edineceği deliller ise, kör bir şahsın gören kimseye şehrin güzelliklerini anlatmakta getireceği misâllere benzer.

Tevhid-i Hakikî: Allah'a her yönüyle teslim olmakla oluşur. Ancak murid'in ulaşmayı arzuladığı o sırra ulaşmasının

yolu; Rabbanî vasıflarla vasıflanıp ilâhî edeblerle ahlâklanmasıyla gerçekleşir. Tâ ki, onun gönlünde var olan ve var olmayan hiçbir şeyin izi kalmayacaktır.

Artık o kişinin gönlünde var olan ve var olmayan hiçbir şeyin izi kalmamışsa o nûrdan gelen yansımaları zevk etmeye lâayık olur. Veyahud mahv isbât, fenâ ve bekâsı nisbetince o nûr'dan birşeyler tadar. Öyle ise o kimse bağışlar yapanın diledikleriyle lezzet alsın.

Hiç balın mânâsını ve tadını bilmeyenin balı alıp önüne koyup bakmasıyla aldığı lezzetle, bal yiyen kimsenin tattığı lezzet eşit olur mu?. Balı önüne koyup bakan kimse balın lezzet ve tadını anlatmak için toplarca kağıtlarla misâller yazsa da bal tadını zevk edenin zevkini hissedemez.

Bir tek şeyi temâşa eden iki şahıs arasında da zevk ve lezzet alma bakımında nice farklar vardır. Birisi baktığı şey de ni'metlerin hakikâtlarında şuuru açılmasıyla bir çok hikmetleri zevk eder. Diğerisi ise, abes ile iştiğal ettiğinden hüsran uğrar.

And olsun ki kendilerine verilen vazifeleri icra etmekten noksanlık yapanlar hiçbir zaman o vazifeleri hakkıyla yapanları geçemezler. Tenbel ve ğafil olanlar aslâ gayret sahiblerinin derecelerine ulaşamazlar.

İnsana verilen en yüce şeref, insanın bütün varlıkların özelliklerinin kendisine yerleştirilmesi yönüyle Âlem-i Sağır (küçük âlem) oluşudur.

insan, Hak'kın sıfat tecellilerinin birbirine benzetilmesi mahallidir. Mü'minin aynası Zat ve Sıfat Marifetidir.

İnsanı en aşağılara indirmeye sevk eden unsur; kendisinde bulunan bunca mânâları görmekten körleşmesidir.

**YAZIKLAR OLSUN!**

İnsan, Allah'ın dışında ki varlıklardan lezzet almasıyla şakîlerin en büyüğü olur.

**Ey Oğulcuğum!**

Allah, sana Zâfî şimşegin nûr'una has kimselere verdiği tevfiikle seni muvaffak kılsın.

**Bil kil.**

Semâvi nûrlar ve rûhani yüce kamerler insani feleğin heyeti var olduğu müddetçe o feleklerde devran edecekler.

Mücâdele nûr'u; nefsin ayıplarını bilme feleğinde yüzer.

Halvet nûr'u; afatlardan korunma feleğinde yüzer ve o nûr'un devranı da doğusundan başlayarak batıya yönelir. Ve o felek doğudan başlayarak batıya doğru devran eder. Halvet nûr'u afatlardan korunma feleğinde yüzer ve bu

felekte doğudan batıya doğru döner. Zirâ insanın ağıyar ile irtibatı yoksa onun halvete girmesine ihtiyacı kalmaz.

Burada zikr edilen ağıyar ve afattan maksad; sebebler âlemi olan zâhiri varlıklardır. İşte bundan dolayı bu feleğin devranı doğudan batıyadır.

\* \* \*

## BÖLÜM:

### *Feleklerin Devranı Hakkında*

**Bu feleklerin devranı hem zâhir hem de bâtına nazarıdır. Öyle ise, bu feleklerin hareketlerinin aslı batıdan doğuyadır.**

Sebebler âleminde zâhiri ve bâtını mücâhadeye insanı yönlendiren unsur; kalbin kemâlat yarışındaki ihtimamı, insanı seri koşan küheylan ve sert kafalı deve gibi olan nefsinin zayıflattırmaya başladı. Nefs'in zayıflamasının neticesinde; Hak'kın neşvesinde ki yarışta yarışanların zümresine ulaşabilsin.

**Gözetme ve koruma nûru muamelelerin tertibini feleğinde yüzer. Bu feleğin devranı doğudan batıyadır.**

**Murâkabe nûru; Allah'ın koyduğu sınırları muhafaza etmek feleğinde yüzer. Bu felek de devranı doğudan batıyadır.**

Hikmet nûru; amellerin mizanı olan felekte yüzer.

Sohbet nûru; tedbirler feleğinde yüzer. Bu felek de doğudan başlayarak batıya doğru döner.

Marifet nûru; müşâhade feleğinde yüzer. Bu felek batıdan başlayarak doğuya doğru döner.

Bu felekler kimi vakitlerde iki türlü devranı olur. Nûr-u Zat-i de böyledir.

Nûr-u Zât'i; ilim nûr'udur. Bu nûr, TEVHÎD feleğinde yüzer. Bu nûr'un doğusu batısı yoktur. İlim nûr'u bütün nûr'ların asıl maddesidir. Bu nûr'un maddenin aslı oluşunu yazacağımız âyette ifâde etmektedir:

«O kândil de sanki bir inci (gibi parıldayan) bir yıldızdır ki güneşin doğduğu yere de, battığı yere de nisbeti olmayan mübârek bir ağaçdan, zeytinden tutuşturulup yakılır. Onun yağı, kendisine bir ateş dokunmasa da, hemen hemen ışık verir. (Bu ışık da) nûr üstüne nûr dur. Allah kimi dilerse onu nûr una kavuşdurur.»

(Nûr Sûresi, Âyet: 35)

İlim nûr'u, onu zevk ile algılayan muhakkik ve yakîn sahibi ilim erbabına zâhir olur.

Bu nûr'un neticesi; eşya'nın hakikâtlarının iktizâ ettiği gerçeğe binaen

o nûr sahibinin katında ilim ve hâl yönüyle varlığın fena bulması ve eşya'nın birbiriyle ittihadır. Böyle olması da o nûr sahibinin idrâkında tevhîdle birlikte hiçbir şey'in varlığının mevcûd olmamasıdır. Zaten Tevhid'in tevhîd olabilmesi de ancak bu tarz ile gerçekleşebilir.

Tevhîd, varlıkta açığa çıkan hiçbir şey'in Allah'ın Zât, Sıfat ve Fiillerine eş, benzer ve ortak olmamasıdır. Hatta varlıkta açığa çıkan şeylerin de müstakil olmadığı ve Allah'ın isimlerinin ve sıfatlarının gölgeleridir.

ilim nûr'u, güneşin batıda doğuşuna misâl olduğundan ötürü biz de o nûr'a çabukça kayıp olan şimşek nûr'unu misâl verdik.

Artık o nûrla batı şark olmaya dönüşür ve bütün cihetler aydınlık verir. Bu durumda batı yok olduğunda bâki olmaz. Batı yok olduğunda, zıttı bulunan batı da doğu da, doğu olması yönüyle intifa bulur. Fakat doğu zâtı itibâriyle doğudur.

Her hangi bir sıfat ve fiilde fena bulmakta ki müşâhade de böyledir. Bu hakikâti zevk edenin mahiyeti, mükellef olduğu teklifler ve zâtı o makâmda fânî olur. Zirâ bu makâmın hakikâti bu hâli ihsân da bulunur. Fakat bu makâmda olan insan bildiklerini halka tebliğ için döndüğünde artık hazret-ı tefrikte hareket

edici olmaya intikâl eder. Yalnız onun hakikâti fenâ makâmında resmen ve hükmen sakin olduğu gibi, o makâmda ilmen ve keşfen de durgundur.

\* \* \*

## BU RÛHANÎ FELEKLERİN MÂRİFETİ

Ey Oğulcuğum!..

Rûhanî feleklerin her birisinin kendisine özgün hareketi vardır. O hareket de bizim sana izâh ettiğimiz devranlarıdır.

Sen o feleklerle ahlâklandığın zaman, o hareketleri, yani her feleğin kendisine özgün hareketini o feleğe yerleştirmen için sênin o hareketleri öğrenmen zarûridir.

Nefs'in ayıplarının feleğinin hareketi; hayırlı işlerde acele ile o hayratı yapmaya yönelmektir.

Afatlardan korunmanın feleğinin hareketi; ûlemâ'nın sohbetine gitmekte yarışmaktır.

Gözetme ve koruma feleğinin hareketi; ahde vefa etmeye cüretkâr olmaktır.

Amellerin mizânının feleğinin hareketi; nefis muhasebesinde en ayrı inceliklere dalmaktır.



Tedbir feleğinin hareketi; gönlü boş hatıratlardan temizlemeye vesile olacak kendini ve kâinâtı okuma kabiliyetidir.

Mârifet feleğinin hareketi; ihlâsın devamlılığıdır.

İlim nûr'unun feleğinin hareketi; dâimi sükûnettir. Yalnız bu sükûnet, tenzih ve takdis sükûnetidir.

Eğer işin hakikâtini bilmeyenlerin ifâdelerinde herhangi bir günde ilmi nûr'un feleğine hareket nisbet edilirse bu hareket Rahmet ve bağıştır.

İşin hakikâtinden cahil olanlar yazacağımız âyetlerin ifâde ettiği anlamları anlamadan cihet vehmine kalıyorlar.

«Rabbinin emri gelib melekler saf saf dizilir.» (Fecr Sûresi, Âyet: 22)

Ve kâfirlerin şöyle dediklerini Allah Subhânehû bizlere bildirmektedir:

«Allah buluttan gölgelikler içinde geliversin.» (Bakara Sûresi, Âyet: 210)

Bu tür söylemler haddi zatında tevhîd'i idrâk edemeyenlerin sözleridir. Tevhîd ehli, böyle cihet ve mekân ifâde edecek söylemlerden kaçınmalı. Zirâ bu tür itikâta bulunmak tevhîd'in gereği olan tenzîhe ters düşmektedir. Hele Allah'ın Zât'ının mahiyetini aslâ yaratılan nesnelere hiç birine ne benzerliği ne de zıdlığı tasavvur edilmez.

Gök nedir?..

Arş kimdir?..

Fezâ ve insan hangi hakikâtlere binaen yaratılmışlardır?..

Bütün bu incelikleri ancak; Allah ve Rasûlü'nün yolunda ittibâ edenler Allah ve Rasûlü'nün bildirdiklerine çelişmeyecek tarzda anlatanlar idrâk edebilir.

Allah Celle ve Alâ; «Ben, kâinâtı, arş'ı, insanı ve bütün varlıkları yarattım» diyor. Hayır efendim, "âlemde hiçbir şey yoktur, yalnızca ALLAH mevcûttur..." veya "Allah âlem'in bâtınında ve zâhirinde görünmektedir.." denilebilir mi?.. Tâbi ki Hayır!. Ancak, varlık Allah'ın sıfatlarının gölgesidir.. Dolayısıyla, âlemde Allah'ın "El-Bâtrn" isminin tecellisi bâtını ve "Ez-Zâhir" isminin tecellisi zâhiri olmak yönüyle, âlem'in bâtını ve zâhiri özellikleri o isimlerin hakikâtlarinde sâbit olan hakikâtlarıdır.

Ayrıyetten şunu da belirtmekte fâide vardır. Zirâ Esmâ'lar Uluhiyet Makâmında her birisi diğerinin aynıdır. İşte bu cihetle "Vahdet-i Vücûd" denmektedir.

Yani, Esmâ ve Sıfatlar, Zât-i İlâhi'nin varlığında her biri bir diğerinin aynıdır. Orada isimlerde taaddut yoktur. Ve Zâtta bütün Esmâ'lar birbirinin aynıdır.

Âlemde ki tecellilere gelince, bu

varlıkların istidadına göre açığa çıkmaktadır. Öyle ise, varlıkta açığa çıkan isim ve Sıfatların özellikleri Hak'kın isim ve Sıfatlarının aynı değildir.

Meselâ; insanda açığa çıkan ilim Hak'kın İlim Sıfâtının tecellisidir, fakat Hak'kın ilmi, diğer bütün Sıfâtların aynı olduğu gibi Ezelî ve Ebedî'dir, fikir yoluyla elde edilmiş değildir. Bizim ilmimiz ise, sonradan olma olduğundan Ezelî ve Ebedî değildir. Ayrıca bizde açığa çıkan ilim, bizim diğer sıfatların aynı da değildir.

Şayet, "bizden açığa çıkan sıfatlar ve özellikler Hak'kın Sıfât ve özellikleridir" dersek Hak'kı kayıt altına sokmuş oluruz.. Bu da apaçık olarak Tevhîd'e aykırıdır.

Zât-ı İlâhî'yi kayıt altına aldıktan sonra tenzîh'in ne anlamı kalır...???!!!

\* \* \*

Ey Oğull!..

*Anlatılan her nûr'un maşriği (doğusu), mağribi (batısı) ve mutevasıtı (ortası) mevcûttur. Biz bu bölümde onları anlatacağız.*

Bil ki!..

İlâhî bir takım husûsiyetler, sırr'lar ve ihtimamlar vardır. Her nûr'un maşrik, mağrib ve ortası olduğunu tenbih etmiştik..

Nefs'in ayıplarının nûr'unun maşriki nefsi zayıflatıp güçsüzleştirmek, ortası susmaktır. Bu nûr'un mağribi de dilsiz kalmaktır.

Halvet nûr'unun maşriki mahfillerde nefse boyun eğdirmek ve ortası kadeh ve o kadehten ayrılmaktır. Bu nûr'un mağribi de her hâlde ünsiyet etmektir.

Gözetme ve koruma nûr'unun maşriki duâya yönelmek ve ortası yapılan her dâ'vete icâbet etmektir. Bu nûr'un batısı edebî olmaktır.

Murakâbe nûr'unun maşriki bütün uzuvlarını haramdan engellemek ve ortası nefsi mübahlardan engellemektir. Bu nûr'un mağribi kalbi ğaflete vesile olacak hatıratlardan muhâfaza etmektir.

Hikmet nûr'unun maşriki memleketlerde seyâhat etmek ve ortası dağların tepelerine koşmaktır. Bu nûr'un mağribi de nerde olursa olsun var olmak şuurunda olmaktır.

Mücâhade nûr'unun doğusu uykuyu terk edip teheccüde kalkmakta sadık olmak ve ortası Hak'kın kulu işittiğinde nezaket almaktır. Bu nûr'un mağribi de Hak'kın kulun üzerine tilâvet ettiğine vakıf olmaktır.

İlim nûr'unun maşriki Velâyet ve ortası Nübüvvettir. Bu nûr'un mağribi mde Risâlettir.

## İMÂNÎ FELEKLERİN BEŞİNCİSİ

*İmâni Feleklerin beşincisi Âyanî olan matla'ların ikincisi Âlem-i Ceberût ve Melekût da mudebbir İmâmın zatıyla doğan ayın son üç günün hilâlidir. Bu hilâl de hidâyetin kabulüne vesiledir.*

Bu makâm da öncü ve önder olan Zat bilmez mi nûrlar, asillerin övgülere mazhâr olan meclisinde toplanarak birleşir. O asillerde nûrlarla müdafaa etmeye ve yorumlamaya başladılar.

İşte bu mecliste hazır bulunanların dereceleri artık yüceldi. Gelen sesleri can kulağı ile dinlediler. Hâl böyle olunca artık, onlar, hakikâtları görmek ve anlamak kabiliyeti sahiblerine, o mecliste kendilerine ulaşan ilâhi lütûfları bildirdikleri gibi, hiç birisinin okunun, Allah'a hamd olsun hedeften sapmadığını da söylediler.. Böylece, adalet övgüleriyle dimdik duraklayıp kaldı.

Artık güneşin ilk ışınları nefiste gizlenenleri apaçık olarak ortaya çıkardı. Güneş, temizlik minberinin üstüne "karanlık gecelerde histeri aydınlatıcı olan nefise *ışıklar salıyor..*" diyerek yükseldi..

Öyle güneş ki bütûn emsâllerinden daha â'li ve daha pâk idi. Öyle güneş ki "hazret-ı Kuds"ta tecelli etti.. Kargaşalar vâkî olduğundan ötürü, insanlar onu inkâr etmeye teşebbüs ederek gerçeği örttüler.

Öyle güneş ki dar bir yerde oturdu ve bugün ve dün ile kayıtlandı..

Öyle güneş ki nasıl ona dokunulur. Halbuki gizli nidâlar geldi. Bütün bunlardan sonra, en pâk düğünle o asilzâde tertemiz eve Beytu'l Kuds'e girecek.

Araplar hiçbir semeresi olmayan fasihler oldukları için onu inkâr ettiler. Fars ise, ona imân getirdiler.

Allah Subhânehû insanları teşvik etmek için Risâletini nereye tahsis edeceğini bilir.

### BEYT

*Âlem de hidâyet güneşi ışıklar saldı,*

*Artık ö güneşin doğuşu esnasında kalbler aydınlandı.*

*Ey Mevlâın sevgisi benden yüz çevirme!..*

*Sensiz hayatın anlamı yok,*

*Sensiz hayat güzel değildir.*

*Kalb, ancak sevgilinin tecelli ettiği zaman,*

*Ahbablarıyla saf ünsiyet edebilir.*

*Ben sevgiye, zeki Âriflerin sözlerinden daha muştakım.*

Daha sonra, güneş indi ve hilâl visal minberine yükseldi-çıkı ve şöyle dedi; "zâhir ol!" Artık apaçık olarak görünmesiyle ayrılmak deliliyle muteâl ile birleşik olmak şüphesini kendisinden giderdi. Hilâl'in sıfatları misâllerde serap gibi belirdi. Dolayısıyla hilâlin misâllerde ki varlığı seraba benzedi. Herşeyi kendi hükmü altına sokmak için hücûm etti. Ve uzun uzun konuşmalar yaptı. Sözleri de helâl sihrî gibi her işitenin kalbinin derinliklerinde ona karşı hayranlık uyanıyor du. Galip olmak ve mal hırsı, hâlin sıyaki (sevk etmesi-yönlendirmesi)dir. İki şey vardır ki onlar, kâmil insanların katında ancak güzel amellerin neticesiyle ve tertemiz hâllerle elde edilebilir.

Âraf'da kital meydanında bir takım adamlar vardır. Onlar, zevâl vaktinde güneşin meyl ettiği esnada "Haydi buyurun!" diye dâ'vet olunacaklar.

EY ELİ BOŞ ADAM!..

Kahramanların vuruşmalarını kendine örnek al!

Şâyet visâl ehli olmak dilersen, muhal şeylerle meşgûl olma.

Kıyâm, Zekât ve Savm ayının hilâli gözüktü... Artık "Halim", şahsiyetler sıfat isminden oruç tuttular.

Dar-ı Selâm'da Zâf cihetiyle orucunu

açarlar. Ve orada güzel kelâm ve tecelli nûrlarıyla gıdalanırlar. Ve "Enel Hak" nidalarıyla söyleşirler.

Tek olarak dolunay tamamlandığı esnada hilâl vasıflarıyla ondan yüce oldu.

Daha sonra, hilâl minberden indi ve kamer gayet berrak ve beyaz bir minberin üstüne yükselerek çıktı.

Nûrlarla güzel ol!.

Konuş ki sihir gibi tesir et!..

Cevher ve elmas gibi olan kelâmını ipe nazm ve nesir sûretiyle en güzel tarzda diz!..

Ben en büyük sırrı, en belirten berzâh ve berrak nûr sahibiyim..

**ALLAHÛEKBER!. SUBHANÎ!. SUBHANÎ!.**

insanların bu cihette ibret nazarları çok değildir. Öyle ise, nûr'u her şeye ğalabet eden Cemâl'a ve müşâhade ve tefekkür edenlerin tamamını saran Celâl'a ibretle bak ki, bu Cemâl ve Celâl kimden açığa çıkacak. Öyle Cemâl ve Celâl ki, sırrı kader olarak gizliyor. İlim kader sırrıdır. Mâ'rifet fikirin neticesidir. Nefis hepsini gömer. Kötülükler onlara ğalabet eder. Rûh ise, yeşertip güzelleştirir.

Hepsinin yükü gemiler üstünde geçip gitti. (veyahut Atmosferde geçip giden gemilerle hepsinin yükü gitti.) Kaderde



takdir edildiği işin üzerine su gözlerle karşılaşmış buluştu. Dolayısıyla o su gözlerimizle akıp gitmektedir.

Bütün bunlar, gerçeği örtüp gizleyenlere cezâdır.

Cisim gömüldüğünde ağlar. Rûh üstün gelir. Çeşme üstünde bütün zerrelere gözyaşı döker.

Gerçek haber, seher vaktinde umulmadık bir tarzda peydâ olur.

Ey Rûh!

Muktedir'in sırrı; beşerden sefer etmekle gerçekleşir. Beşerden uzaklaşmak, huzûr ve kurtuluştur.

Çiçeklerin üstüne gölgelerin düştüğü günde, berraksuları akan nehir de sururlar üstünde hayatını idâme et!

#### BEYT

*Kamer, gaybı ayân olarak cisim ve rûh arasında müşâhade etti,*

*Cenâb-ı Hak, katında ki ilimle kamere o müşâhadeyi sevdirdi.*

*Kamer'in o müşâhadesine istikrarlı ita'âtkâr bundan sonra ulaşamadılar.*

*İşte bu güzelliklerin tepelerinde sükûnet esnasında açığa çıkan HİKMET'tir.*

*O HİKMET'i kendine ğanimet bill!*

Daha sonra Kamer minberden indi ve dolunay minbere yükselerek çıktı... Ve şöyle konuşmaya başladı:

— Ben, kadri yüceyim.

*Ve her tarafı örten elbiseler sahibi güzel yetim'in eviyim.*

*Artık ayın geceleri karardı.*

*Beni karanlık gecelerin katibi karşıladı.*

*Fakr, ancak benimle boyun eğerek tevazu sahibi olabilir.*

*Arablar Kameri gecelerde konuşurlar...*

*Benim sağım sağdır.*

*Benim solum soldur.*

*Ben - güzel çiçeklerin bakıcısı ve önderiyim.*

*Med ve Cezir sahibiyim.*

*Nehirleri uzun uzadıya uzatan benim.*

*Nehirler az olmalarına rağmen çoğaldılar.*

*Ve yeryüzünün işlerini üstlendiler.*

*Büyüklik benimle arkadaş oldu da örtüler kendilerini salıverdiler.*

*Her şey'i sarıp örten, kendisine sabır verilen ve fakrı kabul eden benim dedim.*

*Dolunay'a özür beyân etme hakkı sana verildi denildi.*

*Beşer geldi ve ben sarhoşluktan uyandım.*

*Beşerin bana gelmesiyle kıymetim kaya parçalarının kıymeti gibi oldu.*

*Ömrümün sonuna kadar sarhoşlukla kâim kalacağım.*

*Dolunay denizde cari olmaz.*

*Denizin bitimleriyle de sınırlanamaz.*

*Mahv'dan sonra, ona nûr peyda olur.*

*Dönüp dolaştıktan sonra, o nûr yine ona dönüşür.*

*Dolunay'ın sırlarının temeli üçtür.*

*Rab, Melik ve Tek olan ALLAH,*

*Bu sırlar ona mahv da gerçekleşir.*

*O da kendisine verilenlerden ötürü.*

*O Zât-ı Celil'e senâ eder..*

*O Zât'ta Dolunay'ın üç sırlarıyla abd'in çamurunu kemâlatta vücûda getirdi.*

*Daha sonra, bütünsel minberin üstüne Yıldız yükselerek çıkıp şöyle hitâb etti;*

*— "Belirli bir gidişatla ana yoldan sapmayan Yıldızlar doğdu!. Bütünsel yıldız kümesi merkezde odaklaşarak semâlarda ki her varlığın gidişatının içinde tevassutta bulundular.*

*Hayatın her safhasında, meyvelerin sıkılmasıyla elde edilen özlerinden daha*

tatlı ve leziz olan güzel kokulu ağızların salyasına gönülden iştiyâklı kimseler, bâkî kaldılar.

Fakat, hayatta bakî kalmak, kalbi, nefsin arzularına karşı meyl etmekten bıktırmakla gerçekleşir. Zirâ kalb ismi gereği dâima değişim de bulunur. Kalb'in her değişim hâlinde gözyaşlarını sel misli akıtır. Kalb, sıkıntılar içinde azâb çeken gönüllerin ihtiyacını gidermeğe râğbet eder.

Artık yıldıza; "Her meşreb de güzelleş!." denildi.. Ve "Her meşreb de kendine güzellikleri alıp, seferine devâm etmeksizin uzaklaş.

Şâyet, hiçbir meşreb de güzelleşmezsen. Doğuya ve batıya yönelerek ikisi arasında matlubuna ulaşmakta şaşkınlığa uğrarsın. Öyle ise, senin gidişatın tarzı, kendisinde hiçbir oyugun oyulmayan o ağacın gelişmesi ve yazı yazılmamış tertemiz kağıdın pâklığı gibi olmalıdır. Tâ ki, arzuladığın hedefine ulaşabilesin.

**YAZIKLAR OLSUN!..**

Şaşkınlıklar içinde kalan kimseye. Tercihin vâki olmasıyla parlak yıldızlar eğlenmek ve çalışmak arasında yalancı oldular.

**Gizli yalanlarla tertib edilmemiş Semâvi**

Kitablar bu yalanın hakikâtini belirtmekle nutûk ettiler.

Şüphe yalandır. Şüphe, sesli ağıladığında kin ve gazâb kusar. Gayib olduğunda ise, elbiselerinde nehirler belirir. Şüphe giysilerindeki zehirin bütünüyle suyun başına geldi. Kabuklarının soyulup atılmasını bekleyenin yerinde beklemeye başladı. Pamuğun tomurcuklardan patlayıp açığa çıkması gibi, kendisinin de dönüşümünü isteyerek zâhir olmayı istedi.

Artık, incileri gerdanlığa dizerek hitâb etmeye başladı. Kurak topraklara berrak sular döküp kusurlarını itirâfta bulundu. Suyun serabında oluşan yalan, Arapların içinde şaşırdı.

Artık tâleb ettikleriyle açtığı küçük küçük delikleri gidermeye çalıştı. Karşısına kısa perdeler çıkmaya başladı...

Artık sözlerini çok uzatma!. Kısa kes!.

Dâ'vet edildinse icâbet et!..

Emr edildiklerinin icâbı teslim ol!..

Şafak kanatlarınla kendini sor.

İşte bunlar; Rabbinin gerçekleştirdiği delillerdir.

Yaklaş Ey Yıldız!..

Ve Yıldız da bu beyitleri terennüm etmeye başladı:

— Yıldız kendi zatının tenzihiyle konuştu..

*Hayret de onu kabir hapsine atıverdi.*

*Mevlâ'sının hikmeti geceleri onun dirilişiyile doğdu!*

*O da eğilip iki kat oluverdi.*

*Yıldız vecd ve şevk ile şikâyette bulundu.*

*Öyle Vecd ve Şevk ki Yıldız onları kendisinin hem cinslerine karşı parlatarak yüceltirdi..*

Hikmet'e:

— "Ey Hikmet bu beş günde bir nöbetine ulaşan ve rağbet eden Mûhib ve Hakiym'dir.. "denildi.

*Öyle Hikmet ki; yıldız onu cilâsıyla alıp Yaraticısının Kudsî huzûrunda tenzihle kuşandı.*

Hikmet yıldızı çağırdı. Yıldız da ona;

— "Kendi zâtı için bizi arzulayan Muhîb merhaba!. Her hâlinde Allah şükür edici ol!.. Güzel düğünle bu yolda sülûk edeceğin kimselerle Ünsiyette bulun!.." diyerek icâbet etti..

Daha sonra, minberden yıldız indi ve ateş nûrlardan oluşan minberin üstüne yükselerek çıktı.

O minber ateşe şöyle hitâb etti:

— "Ey ateş, ağyarı ve âsârı yaktın. Perdeleri yırttın. Bakire mevzûları açığa çıkarttın. Basiret ehline esrarları keşf ettin. Çokça gözyaşların tanımadığı harâret içinde mutlu ol. Şâyet o harâret aydınlanırsa aşıklar nefretin işkencesiyle azâb çekmezler..

Ateş minberi mezarın yakınlığıyla ve vatanların ittisalıyla sevinmez.. Kuşlar ağlamaz. Asarlar pişmanlık duymaz. Yerin en güzeli o nûrlar için vâcibdir.. Zirâ o yerler sırlara mekândır.

Öyle ise, tecelli nûrları ağyarla ilişkisi bulunan kalblerde zâhir olmaz. Ancak tecelli nûrları büyük muhiblerin kalbinde açığa çıkar. "

Ve, ateş te şu beyitleri şöyle terennüm etmeye başladı..

— "Kalb ve ciğerimde, Samed ve Vahid'in rızasına iştiyâkından ötürü ateş tutuştu..

Zâf'ın nûr'uyla bana münferid olarak ikrâm da bulun!

Tâ ki, bu ikrâmın beni "EHAD" ile Tevhîd'den ğayıb etsin..

Mabûd-u Zişân da derhâl o nûr'la bana ihsân eder etmez aklımı cesetten gayb ettiren hakikâtler şekillenmeye başladı..

Artık, ben de "O"nu O'nun inâyetiyle

uzak ve yakîn her tecelli de müşâhade eder oldum."

Daha sonra, ateş minberden indi ve kandil sevgi minberine yükselerek çıkıp şöyle hitâba başladı:

— "Karanlık gecede uçsuz bucaksız yollarda gidebilmek için, Tacın kendisiyle aydınlatıldığı sabah rûzgârının sahibinin hediyesiyim. Bu gidişat benim için, sevgi makâmına yapılan en sağlam mi'rac'dır. öyle Mirac ki, başa giydirilen mücevherlerle örülmüş Tac ve baş bağını verir. "

Ondan sonra, kandile şöyle denildi:

— "İzdivaç hikmetini ve kadeh sahibinin lütfünü bulmak için, meni yatağına yerleş.. O yatağı, camın duruluğunun kandilin saflığına karışincaya değin kar sularıyla yıka!. Artık, mizâclan güzelleştiğinde neticeleri gerçekleşir.. Ve, onların birbiriyle depreşmesinden ötürü oluşan nârları parıldamaya başlar. Ve, hikmet lâmbası için Makâm-ı Muhammediye ile sevgi tacı oluşmaktadır. Makâm-ı Muhammediye ile münâsebet vücûda gelmeden sevgi tam elde edilemez.

•

## BEYT

İlmin güzelliği İsrâ Gecesi'nde kâsd edilen için aşkın kandilini yaktı.



O geceyi kendi katında kasırgaların dinmesi esnâsında doğan yıldızların vaktinde güzelleştirdi.

Artık, her Sâlik İsrâ Gecesi'nin ışıklarıyla Serâ Makâmından İstivâ Makâmına ulaştı.

Daha sonra bu seyrû sulûk'da ne zaman ki mustakîl oldular, onların şerefli öncüleri ihtidaya dayandılar..

İşte bu, MUHEYMİ'nin bizim içimizde Kâf, Dâl ve Bâ'nın arasında gerçekleştirdiği Hikmeti'dir.

Daha sonra, minberine yükseklerde çıkıp şöyle hitab etti:

— "Ayrımın boşluğunda parlayan şimşek.. Delîli ardında helâk edici olarak gelen yıldırımdır.. Eğer doğrulukta parlarsa birleşikliği açığa çıkarır.. Şâyet konuşma da hafifçe gözüксе yarıklarda belirtir.. Varlıkta, ğarb ve şark arasında gidip gelir.

HAK, Hak'kın Zât'ının sırrıdır. Melek vasıtasıyla nûr'a hizmet eder. Ahestelik baygınlığı giderir. Şimşek aşkla gider ve hürriyeti verir. öyle ise, o nûrlarda yarışmakta olan, yarışçıların içinde her şeyi kuşatan Hak'kın yarışçısıdır.

## BEYT

*Yatsı vaktinde geceyi gideren sabahın parlaması gibi, şimşek üzerimize aydınlıklar saldı.*

*HÂKİM'in ismiyle o geceyi yakaladı ve yazın zayıflayan vaktini gizleyip kışı açığa çıkardı.*

*Hikmeti bir topluluğun tarlasına ekti ve o tarlaya yüceliklerden olan güzellikleri giydirdi.*

\* \* \*

## İHSÂNÎ FELEKLERİN ALTINCISI

*İhsânî Feleklerin altıncısı; İlâhî matlâların birincisi olan Rahamût ve Ceberrût berzâhında Kutb'un rûhu ile doğarak yükselen hilâldir.*

Bu hilâl; Hidâyet ve Sapkınlık sebebidir.

Keşke bilseydim!..

Tekrarlanmak tarzı ile birbirine sorular sorup cevap veren hikmetle kuşanmış iki güvercinin hâlini müşâhade bostanında görüp açıklayan hikmet sahibi var mı?

Öyle güvercin ki, ğına bahçesinin derecelerinde birinin sırrı diğeri'nin sırrına zıt değildir.

Onlardan biri, perdelerin keşfi için yükselen diğeri de ediblere edebi öğretmek için inendir.

Onlardan biri, ekvatora çıktı, diğeri de suyu yatağında kala kaldı. Artık her birisi, kendisine verilen vazife gereği eşya'nın hakikâtına uzandı.

Eşyanın hakikâtini idrâk etmeye ancak LÂTÎF ve ÂLİM lûtfuyla ulaşılabilir. Yalnız akli kullanmak ve aklî delilleri dayanak yapmakla hakikâtleri kavramaya kimsenin gücü yetmez.

Daha sonra, iki güvercinden suyun yatağına ineni, dönerek ve ekvatora yükseleni toparlayıcı olarak geri döndüler. Ve, havada birbirini karşıladılar. İkizler Burcu'nun mintikasının altında muhabbetle kucaklaştılar.

Kameri ay'ın sekizinci ve dokuzuncu gecesinde kum tepeciklerinin üstünde vefakâr kalb ile münâcatta bulundular.

Gökte ve yerde ki topluluklar, iki güvercinin buldukları yere gelip toplandılar... öyle bir kalabalık oluştu ki Bethâ meydanının genişliğini daralttılar.

Ekvatora yükselen güvercin, gök ve yer ehli'nin topluluğa sevgi, hulûsiyet ve aşk meşrebli olanları hidâyete ulaştırıcı bir lisânla, Ilgın ağacından yapılmış minberin üzerinde hitab etti.

Artık bilginlerin kalblerine, kimya bilgilerini ve simyanın alâmetlerini yağmurlar gibi yağdırdı.

Emin-ul ûmana Sidretû-l Müntehâ ağacından yapılmış minberden, inip geri çekilirken, suyun makarrına incek güvercin o minbere hitâb etmek için çıktı.

Gizli kalan sekizinci nûr, tefekkür sahasında birbirine benzerlik arz eden meselelerle dile geldi..

Artık Melekler, Nebîler ve Nebîlere ittiba ederek hayatını düzenleyen Veliler sebebler halkasına mukarrenet ettiler.

Artık, sebebler de kavuşmaya vesile kılınan Bekâ'nın gerçekleşmesinin alâmetleriyle ve fenânın hakikâtlerinin bilgileriyle, kıtlığın dilinde nucaba, nukeba ve ebdalların kalbelerine ni'met yıldızlarını yağmurlar gibi boşalttı.

Her iki güvercinin hitâbı bittikten sonra, o muhteşem topluluk muttakilerin meselelerde delil edinmeleri uslûbu üzere delillerini alıp her varlığın toplatılıp cem edileceği ve Mahkeme-i Kübrâ'nın kurulacağı güne değin oradan ayrıldılar.

Bundan sonra, iki güvercin sağlam, temiz ve düpdüz büyümüş kamışta birleştiler. Ve, bütûn âlemler kuşatılması eşit bir tarzda kabullendiler.

Biribirinden uzaklaşmaksızın ve yakınlaşmaksızın o iki güvercinden biri zâhir oldu diğeri de gizlendi.

Öyle ise, Ey Aziz!..

Hem cinsin olan insan âlemine ibretle bak ki, bahtiyarların hayatıyla hayatını sürebilesin. Zirâ nefs'in eli seninle hep oyun oynamaktadır.

Şüphesiz insan, şeytan-ı insi ve cin'inin hilelerinden ancak; Enbiyâ'nın getirdikleriyle amel etmekle kurtulur.

Senin vazifen; amme hukuku ile alâkalı mevzûlarda hiç kimseye zarar vermemektir. Kendin için arzulamadığın bir şeyi başkaları için arzulayamazsın.

Ey Aziz!..

Kalb Âleminin hikmetlerine mudrik şahıslar, ammenin işine karışmazlar.

\*

### BU FELEĞİN ÜNSİYET ETTİĞİ KAL'ASI

Özlem içinde kıvranan aşğın ve aşkta zevk duyan maşuğun yumuşak sırrında yaşayan iki çıkıntılı güneş ziyâsının en hayırlısını hikmet sahibleri MÜHEYMİN için hazırlayabildiler mi?. Fakirlik çözülmüce düşkünlük zâil olur.

Ayrılık geldiğinde iştiyakın başı sağa sola düşer. Ve iştiyâk köprücük kemiğine soluklamaya başlayarak gözyaşlarını akıtır.

Beni kim ıslâh edecek? deyimi doğru olmayan bir sözdür.

İki çıkıntılı ışıktan biri, kötü ahlâkları giderici suyun mihrakına iniverdi.. Diğeri de cömertlikte eşi olmayan ve kat kat göklerde yollar açan Müşteri Yıldızına yükseliverdi.

Güzel ahlâkın çıkış yerlerini bağışladı ve o ahlâklar sabitleşti. Bütün kilitler çözüldü.. Artık ayın sonunda ki üç geceye girerek ışıklar sevkîyât üzere üç makâm verdi.. Kendisine verilen hükümleri en güzel sevkîyâtla sevk ettiğinde o makâmlar çözüldüverdi. Bineklerde semizlik vâkî oldu.. Yapraklar karartıldı. Bineklerin boyunlarına binildi. Yarış başlatıldı, at başı tâbir edilecek tarzda yarış meydanına koyulu verildiler.

Bu yarışta "Burak" hızla koşuya başladı ve gökleri tabaka tabaka aşip geçti.. Verdiği sözü yerine getirenin gözlerini dikip bakması gibi baka kaldı...

Karşılaşma gerçekleştiğinde ayrılıklar birleşti ve ittifâkları infâk düzeni üzerine oluştu.. Burak'ın yıldızı dalga ve köpüğü olmayan çığiltıya yöneldi...

Yağmur yüklü bulutlar himmetlerini kıtlık bölgesine sarf edince esirlerin boyunlarına vurulan esâret zinciri çözüldü. Hiç kimseye köle olunmayacağını açıklamakla onlara

serbestliği ikrâm ettiğinden ötürü hürriyetleri peydâ oldu.. Artık yapraklar yeşerdi.. Ve onların bütün bu rızıkların Rezzâk'ın rızık hazinesinden cevherler misli gerdanlıklara dizilmiş olarak takdîm edildiğini apaçık bildiler.

\* \* \*

## ÜÇÜNCÜ MERTEBE

**Üçüncü Mertebe: "VELÂYET" ilminin mertebesidir.**

**Ve âmeli mevkilerin üçüncüsü; Âlem-i Şehâdet'te Mudebbir İmâm'ın kalbine vakî olan Velâyet Yıldızının yeridir. Bu yıldız yasaklara sebebidir.**

«Dediler: "Bize (Cennet) va'dinde sadık olan, bizi Cennet'ten neresini dilersek konmak üzere bu yere mirasçı yapan Allah'a hamd olsun. (iyi) âmel (ve hareket)-de bulunanların mükâfatı ne güzel"» (Zümer Sûresi, Âyet: 74)

Bu âyette Allah Subhânehû, Allah'ın tâ'yin ettiği sınırları koruyanlara ve fiillerine bakan ilâhi hükümleri ile meşgûl olup Allah'a verdikleri sözleri yerine getirenlere dünya ve âhîret saltanatını verdiğini bize bildirmektedir. Onları âlemlerin içinde kusurlardan beri kılmıştır. Onları kereminin katında ve Azîz Kitabında lisânı Sıdk ile anmıştır.

Allah yüce ihsân sahibidir. Dilediğini ihsânına mazhar kılar.

**Ey Evlâdım!..**



Allah hâlinizi güzelleştirsin!. Şunu bil kil.

ALLAH Subhânehû, Azîz Kitabında her hangi bir kulunun lisânıyla ve Nebîsinin diliyle Hadislerinde övdüğü kimseleri ancak güzel âmellerinden ötürü senâ etmiştir. Öyle ise, Allah Tealâ, kullarında açığa çıkan amelleri yapma gücünü kullarına bahş etmesine rağmen amelleri kullarına nisbet etmesi Allah'ın kuluna verdiği apaçık bir Kerem ve ihsânıdır.

Neden apaçık bir kerem olmasın..?

Hem seni hem de amellerini yaratan "O"dur.

Buna rağmen, sana amelleri yapma gücü veriyor ve o amellere karşılık seni övüyor. Halbuki senin bu işleri işlemekte ne müstâkil irâde ne de kudretin yoktur. Zirâ, ALLAH Subhânehû senin alnından tutan ve sen gaflette bilinçsiz olduğun hâlde ALLAH sende açığa çıkmasını istediği işlere seni yönlendirendir.

Öyle ise, kulda açığa çıkacak bütün amelleri Hak'kın üstlendiğinin bilincinde olan kimseler, yazacağımız şu âyette yâd edilenlerdir:

«(Öyle mü'minler)ki onlar namazlarına devâm ederler.» (Mü'minûn Sûresi, Âyet: 9)

Niçin?.. Zirâ onlar, âlemde cereyan eden her şey de ve kendi amellerinde Fâil-i Hakîkîyi müşâhade ederler ve devamlı münacaatta bulunurlar.

Kulda açığa çıkan fiillerde anlattığımız bilinçte olmayanlar ise, yazacağımız âyette vasf edilenlere dahildirler:

«Onlar namazlarından gafilirdirler. (Maûn Sûresi, Âyet: 5)

Böyle kimseler, "namaz kıldım, oruç tuttum, sadaka verdim, cihad ettim, hayırda yarıştım ve cemaatta hazır oldum.." der. Görüldüğü gibi böyle kimseler; bütün amelleri kendilerine nisbet etmekle yani "kıldım - tuttuM- VerdiM - EttiM - YarıştıM - OlduM -" demekle Fâil-i Hakîkî'den gafilirdirler..

Halbuki ilâhî lûtuflar kulun her tarafını sarmıştır ve kulu o ni'metler, sahili olmayan ihsân deryasında yüzdürmektedir.

Allah'a and olsun!..

Şâyet kul, her yapılan fiilde Fâil-i Hakîkinin müessir olduğunu müşâhade eder ve Hak'kın bütün varlıkların alnından tutan olduğunu görürse, kesinlikle hiçbir fiili nefsine nisbet etmekten kaçınır.

Ve, "namaz kıldım, oruç tuttum.." ve bu tür fiillerinde nefse hiçbir pâyeye vermez. Zaten mü'mine lâayık olan hâl de budur. Zirâ o bütün fiilleri Hak'kın lûtfu ve keremiyle kendisinde açığa çıkar.

Hazreti İbrâhim Aleyhissâlatû Vesselâm'ın bu makâmda söylediğı şu sözlerini;

«(O Rabb)ki beni yaratan ve bana doğru yolu gösterendir. Bana yediren, bana içiren "O"dur. Hastalandığım zaman bana şifâ veren "O"dur.» Şuâra Sûresi, âyet: 78-80) bilmedin mi?

Hazreti İbrâhim Aleyhisselatû Vesselâm'ın hastalığı kendi nefesine nisbet kılmakla Hak'ka karşı edebine dikkâtle tefekkür et!. Nübüvvet gereği olan şu hikmetli deyişine de ibretle bak!

«Cezâ gününde kusurlarımı yarlıgıyacağını umduğum da "O"dur.» (Şuâra Sûresi, Âyet: 80)

Hazreti İbrâhim Aleyhisselatû Vesselâm hastalık ve kusurları kendisine nisbet ederken afv, bağışlamak ve şifâ vermeyi de Cenab-ı Hak'ka nisbet etmiştir.

Öyle ise Allah'ın işlerini üstlendiği sâlih kulların özelliklerini elde etmeye çalış... Zirâ ALLAH, Sâlihlerden bir tâifeyi takva ile, bir kısmını da imân'la ve bir bölümünü de ilimle övmüştür. İlim de amellere dahildir.

Salihlerin ALLAH katında ki şereflerinden ötürü ve bizlere de onların özelliklerini öğretmek için, Allah Subhânehû, yazacağımız âyetlerde Salih olma vesilelerini şöyle açıklıyor:

«Onlar (o takvâ sahipleri) bollukta ve darlıkta infâk edenler, öfkelerini yutanlar,

insanlar(ın kusurların)dan, afv ile geçenlerdir. Allah iyilik edenleri sever.»  
(Al-i İmrân, Âyet: 134)

«Siz Rabbinizden bir bağışlanmaya ve eni yerle göğün eni gibi bir cennet'e (ulaşmak için) yarışın ki bu, Allah'a ve Rasullerine inananlar için hazırlanmıştır. O Allah'ın lütfudur, onu dilediği kimselere verir ve Allah çok büyük lütuf sahibidir.»  
(Hadîd Sûresi, Âyet: 21)

Bu âyetlerde kulun ancak salihlerin, Allah katındaki mertebesine güzel amelleri işlemekle ulaşabileceğini anlamaktayız ve Allah Tealâ'nın salihlerde yarattığı güzel amellerle salihleri vasıfladığını görmekteyiz.

Allah İndinde kulun nâil olacağı makâmı da Allah Subhânehû âyetlerde hep salih amellerle birlikte zikr etmektedir. Böyle zikr etmesinde şu hikmet anlaşılmaktadır.

«Ey kulum, söz verdiğim bu makâmlara ulaşmanın tek şartı vardır. O da dünya da iken bildirdiğim salih amelleri işlemendir. Yalnız o amelleri kendi nefsine nisbet etmekten sakın!. Zirâ amelleri nefse nisbet ettiğin anda amellerin rûhu olan ihlâs bozulur. İhlâssız amel ise, Benim katımda hiçbir değeri yoktur.»

Yazacağımız âyette salih ameller işleyenler için büyük müjdeler vardır.

«Onlara dünya hayatında da âhirette de müjde vardır. Allah'ın sözlerinde değişmek yoktur; işte bu o büyük kurtuluş.» (Yunus Sûresi, Âyet: 64)

«"Rabbimiz Allah'tır" deyip de sonra doğru gidenler var ya, onlara kesinlikle hiçbir korku yoktur ve onlar üzülmeceklerdir. Onlar, cennetliktirler, yaptıklarına mükâfat olarak sonsuza dek orada kalacaklardır.» (Ahkâf Sûresi, Âyet: 13-14)

ALLAH Subhânehû, Ashâb-ı Rûsum'u şöyle vasıflıyor:

«Şüphesiz ki takvâ sahipleri cennetlerde, ırmaklar (kenarların)da (dırlar).» (Kamer Sûresi, Âyet: 54)

Ashab-ı Kirâm, Rasûller, Kutublar ve varisleri de şöyle vasıflıyor:

«Hak meclisinde (ve) kudret sahibi, mülkü çok yüce olan (Allah)ın yanındadırlar.» (Kamer Sûresi, Âyet: 55)

öyle ise, dereceleri bakımından birbirinden üstün olan o makâmlara Allah Subhânehû ancak kulun salih amellerle ulaşmasını dilemiştir. Salih amel işlemeksizin kulun o makâmlara erişmesi mümkün değildir.

İnsanları Allah indinde ki yüce makâmlara bazen de musibetler ulaştırmaya sebeptir. Halbuki "musibetler

insanın yaptığı amellerden değildir.." denilirse.. Deriz ki; bu tarz mütaalâ etmek hatâdır. Zirâ bizâtihi makâmları musibetler vermez ve Allah indinde de hiç kimsenin değerini yüceltmez. Şâyet Allah indinde musibetler insanı makâmlara yükseltmeye ve ebedî saadete ulaşmaya sebep olmuş olsaydı, musibetlere duçar kalan müşrik ve kâfirler hakkında ki ebedî azâbın dünya da ta'cilidir.

Niçin müşriklerin ve kâfirlerin musibete duçar olmaları onlar için azâb-ı İlâhî'nin dünyada ta'cilidir?.. Zirâ Allah Subhânehû, yazacağımız âyette onlara isâbet eden belâları bir tür azâptır diye bizlere bildirmektedir:

«Allah'a ve Rasûlüne (mü'minlere) harb açanların, yeryüzünde (yol kesmek suretiyle) fesâdcılığa koşanların cezâsı, ancak öldürülmeleri, ya asılmaları, yahud (sağ) elleriyle (sol) ayaklarının çaprazvâri kesilmesi yahud da (buldukları) yerden sürülmeleridir. Bu onların dünyada ki rûsvaylığıdır. Âhîret de ise, onlara (başkaca) pek büyük bir azâb da vardır.»  
(Mâide Sûresi, Âyet: 33)

Öyle ise müşrik ve kâfirin duçar kaldığı musibetler âhîret azâplarının başlangıcı olarak dünyada ızdırabını tatmaya başlayacaklardır. Ve âhîrette de o tattıkları azâbdan daha şiddetlisine duçar kalacaklardır.

Musibetzedede mü'minlere ancak Allah'ın indindeki yüce makâmlar onlara isâbet eden belâlara karşı sabırlı ve razı olmalarından ötürü verilmektedir. Verilen makâmlar ise, her birisinin meşrebine göredir.

Sabır ve rıza şer'ân yapılmaları emredilen amellerdendir. Zirâ Allah Subhânehû, bize isâbet eden musibetlere karşı sabr etmemizi emir etmektedir.

«Sabret!. Senin sabrın Allah(ın tevfikına istinad)dan başka (bir şey) değildir. Sabırda ancak meşakkât ve belâlara karşı gerçekleşir.» (Nahl Sûresi, Âyet: 127)

Saadetin esâsi; şer'ân bize emr edilen ve yasaklanan husûslarda Hak'ka müvâfak olmamızdır. Yani, yaptığımız her amelin Hak'kın irâde edip ve razı olduğu buyruk ve yasaklarına riayet etmemizle, irâde-i İlâhiye ye uygun hareket etmemizdir.

Zaten bu mevzûyu İnâyet Yıldızında açıklamıştık. Bu muvafakiyet de ancak; Allah'ın inâyetiyle gerçekleşir. Fakat kulu yüce makâmlara ulaştıran esasın; kendi ameleri olmadığını itikâd etmesi farz'dır. Kulu o makâmlara ulaştıran ana esas; Allah'ın kula olan Rahmetidir.

Öyle Rahmet ki, kulun makâmlara ulaşmasının vesilesi, amelleri işleme sebebi gücü kula vermesi ve o amellere karşılık mükâfatlandırmasına sebep olan Tevfik-i İlâhidir.

**Ey Evlâd!..**

Kesinlikle bil ve yakînle imân et!.

İhsân yurdu Cennet'e girmek ancak Allah'ın Rahmetiyedir. Zirâ Allah Rasûlü Aleyhisselâtu Vesselâm;

— "Hiç biriniz amellerinden ötürü cennet'e girmeyecektir." buyurduğunda Sahabî

— "Ey Allah'ın Rasûlü sen de mi?" diye sormuş.. Allah Rasûlü Aleyhisselâtu Vesselâm da;

— "Evet, ben de. Yalnız Allah rahmetiyle beni örtüp bağışlarsa.." diye cevap verdi.

Öyle - ise, Cennet'e girmek Allah'ın Rahmetiyedir. Ve Cennetteki derecelerin kişilere taksimatı salîh amellerine göredir. Cennetteki ebediyet ise niyetlerle gerçekleşir. Bu üç şeye de makamlardan ibârettir.

Şekâvet yurdu Cehennem'e girmek ise, Allah'ın adâletiyle gerçekleşir. Cehennem'deki derekelerin ehline göre taksimatı kötü amellere göredir. Cehennem de ebedî kalmakta niyetlerle gerçekleşir.

İlâhî azâbı gerektiren ana esas; kulun, Allah'ın emir ve yasaklarına muhâlefet etmesidir.



Allah'tan bize, sana ve bütün müslümanlara Allah'tan hâyâ etmelerini ihsân etmesini, cümlemizi "O"nun rızasına muvafık salih ameller işlemeyi müyesser kılmasını... Allah'tan akibetimizi hayır etmesini isteyelim.

**Ey Evlâd!..**

Şayet muvafakat-ı ilâhi ve tevfik-i Rabbâni elinden tutmuşsa ilk öğrenmen gereken farz inâyet yıldızında açıkladığımız ahkamların ilmini tâ'lîm etmendir. O ahkâmları öğrendiğinde artık Allah'ın o hükümler vasıtasıyla olan hitâbı sana teveccüh eder.

**İlim tâlibi, tâleb ettiği ilim itibâriyle amelde sebât etmeli, zirâ ilim talibi ancak ilimle gerçekleşir.**

Öyle ise, bulunduğu makâmda muhtaç olduğu ahkâmlarla alâkalı ilim tahsil eden şahıs, muhtaç olduğu bilgiden fazlasını öğrenmesin. Zirâ, ilimde gereğinden ziyâdesini öğrenmek kişi için önemli olan şeylere nazaran vakti boşa harcamaya sebebidir.

Şayet bulunduğu belde de fetvâ işlerini üstlenen biri varsa onun muhtaç olduğu ilimlerden ziyâdesini öğrenmesi, kendisini fetva vermek makâmına çıkarma arzusundan kaynaklanmaktadır. Böylece o

makâma tâyin edilmeksizin fuzûli bilgilerle meşgûl olmakla kendi açısında daha ehemmiyetli bilgi ve amelleri zâyî etmiş olur.

**Müslüman ve akli baliğ olan herkesin ilk önce Akaid ilmini tahsil etmeleri farzdır.** Akaid ilmide ya delilleri tahlil etmekle öğrenilir veyahud bir başkasını taklit etmekle. Fıtratı delilleri kavramak ve delille medlûl arasında tam bir bağlantıyı yapmaya kabiliyeti olanlar Akaid ilmini Kitap ve Sünnet ışığında akli delilleri araştırmak sûretiyle öğrenebilir.

Amma yaratılışında bu kâbiliyetten mahrûm olanlar ise bir başkasını taklit etmekle yetinir. Deliller ile meşgûl olmasını şiddetle- men edilir. Zirâ böyle olan bir kimse, doğru ile yanlış birbirine karıştırması mümkündür. Bu da onun inancına zarar verir.

Tahkiki veya taklidi olarak Akaidini öğrenip inancını hatâlardan koruyan kimselere İslâm'ın kaide ve kuralları tanıtılır.

Artık İslâm'ın kaide ve kurallarını bildiği zaman; mükellef olduğu ibâdetlerin hangi vakitlerde yapıldığını öğrenmesi vacibdir.

Meselâ: Akli baliğ bir müslüman her hangi farz olan Namaz'ın vaktini idrâk ettiğinde derhal abdestin veya taharet'in hükmünü, abdest ve taharetin nasıl

yapıldığını ve namazı eda edebilmek için Kur'ân'dan bir miktarı öğrenmesi farz olur.

Bu vakit esnasında bu bilgilerin dışında ki bilgilerle meşgûl olması fuzûlidir. Ramazan ayını idrâk ettiğinde de orucun farzlarını öğrenmesi farzdır. Hac, zekât, nikâh, ticaret ve diğer bütün muamelelerde muhatap olacağı şeylerin hükümlerini öğrenmelidir.

Mü'minin idrâk ettiği vakitlerde muhatap olacağı Allah'ın hükümlerini çok iyi anlaması için uyanık olmalıdır.

Öyle ise, mü'min, yapmaya kalkışacağı her hangi iş olursa olsun o işle alakalı hükümleri o işe başlamadan önce öğrenmeli ki kendisini haramlardan ve yanlışlardan korumaya alabilsin.

Bizim beyân ettiğimiz tarz üzere ilmi okuman ve kurtuluşuna vesile olarak iyi işlere nefsini bağlayan sana farzdır.

Herhangi bir işe başlamadan önce o işle alakalı ilmi tahsil etmelisin ki, başka şeylerle meşgûl olmakla vaktini boşa harcama.

Muhatab olduğun işlerde Allah'n buyruk ve yasaklarını öğrenmeyi terk edersen yazacağımız âyette ki tehdide marûz olursun..

«Sizi çoklukla böbürleniş, (o derecede) oyaladı (ki) tâ kabirler (e kadar gidip)

ziyâret ettiniz..» (Tekâsur Sûresi, Âyet: 1-2)

Yapmaya kalkışacağıın işin hakkında ki ilâhi hükümleri öğrenmeyi bırakıp gereksiz bilgilerle iştigal ederek çok veya az olsun bilgi edinmen de «Sizi çoklukla böbürleniş..» hükmünün altına girer ve böyle davranmakla sana; "Allah'ın kötölediği işlerle meşgûl olan kimse.." denir.

**Ey Evlâd!..**

Muhatab olacağıın işlerin hükümlerini öğrenmen aslında senin için önemi daha büyük iken, sen o hükümleri öğrenmeyi bırakıp, muhatab olmadığıın işlerle alâkalı ilimler tahsiliyle meşgûl olman zamanını boşa hâreamandır..

Zamanın kıymetini bu itibârle nazar-ı dikkate almalısın. Öyle ise, insanın kendisi için önemli olan işlerle meşgûl olmakla vaktini imâr etmeli. Kul, gaflet hazinelerinin kapılarının kendisine açılmasına mübâhlarla tasarrufta bulunduğu vakitlerde kaçınmak ve o vakitleri zikrullah ile doldurmaya gayret etmelidir.

Kul, farzları, haramları, mekrûhları, mendupları ve mübâhları bilmedikçe vakitlerini zikrullah ile dolduramaz. Öyle ise, kul neyin farz, olduğunu öğrenmeli ki o farzları edâ etsin. Neyin haram kılındığını

bilmeli ki, onu işlemekten kaçınınsın. Neyin mekrûh olduğunu öğrenmeli ki, kendini ondan korusun. Neyin mübâh olduğunu bilmeli ki, onları işlerken gaflete düşmesin. Neyin de sünnet olduğunu öğrenmeli ki onları işlemeye râğbet etsin.

Bu anlatılan mevzûlar mânâları cihetiyle Usul-u fıkıh ve Fıkıh ilminin en önemli ahkamlarıdır. Bunları bilmek ancak Usul-u Fıkıh ile Fıkıh İlmini öğrenmekle gerçekleşir. Usûl-u fıkıh ile Fıkıhın dayanağı hiç şüphesiz Kitabullah, Sünnet-i Resûlullâh ve Ulemânın icmaıdır.

### Ey Evlâd!..

Artık senin katında bu ilim sâbit olduğunda, muhatab olduğun ahkamlardan bir kısmının bütün bedenini kapsadığını ve bir kısmında bedeninin bazısına has olduğunu bilmen de sana farzdır.

Bütün bedenini kapsayan ahkâmlardan maksadım kendisiyle meşgûl olduğunda seni onun dışındaki bütün fiil ve ibâdetlerden alı koyan ibâdetlerin hükümleridir.

Bu tür ibâdetlerden biri namazdır. Zirâ namazın edâsıyla iştiğâl ettiğinde, namaz, seni namazdan başka helâl olan bütün fiil ve hareketlerle meşgûl olmanı namaz da

olduğın müddetçe haram kılınmasına sebebedir. Meselâ; namazla meşgûl olduğunda konuşmak, yürümek ve yemek yemek gibi bütün mübâh fiiller haramdır.

Bedenden bazı kısımlara hâs olan ahkâmlardan maksadım ise, insanın bir kısım uzuvlarıyla edâ ettiği ibâdetler veya edâsıyla meşgûl olduğunda insanı bir takım helâl fiillerden alıkoyan ibâdetlerdir. Bunlara misâl alışveriş, zekât, Hac, oruç ve cihaddır.

Hulâsa namaz dışındaki bütün ibâdetler hemen hemen her birisi insanın uzuvlarından bir kısmıyla edâ edilmektedir. Veya namazın dışında ki ibâdetlerin her birisi bir takım helâl işleri işlemekten alıkoyar. Meselâ; oruç yemek, içmek ve cinsi münasebetten alıkoyduğu gibi.. Amma konuşmak, çalışmak ve daha başka bir takım helâl fiillerin işlemesinden alıkoymaz.

.

**Ey Evlâd!..**

İnsan bedeninde şer-i hükümlerle mükellef olan sekiz uzuv vardır.

1) Göz, 2) Kulak, 3) El, 4) Lisân, 5) Karın, 6) Tenasul uzvu, 7) Ayak, 8) Kalb'dir.

Bu uzuvlardan her birisine has şer-i ahkâmlar vardır. O uzuvlardan her biri o hükümleri yapmak veya yapmamakla yükümlüdür.

**Şer-î** uslubla bu uzuvları iki yerde kullanabilirsin. İki yer, ya bizâtihi senin bedenindir veya senin dışındaki varlıklardır.

Şâyet bu uzuvları kendi bedeninde kullanırsan ya o tasarrufdan ötürü Allah indinde övgüye veya Allah katında kötülenmeye mazhâr olursun.

Allah indinde, **övgüye** mazhâr olmana vesile olacak tasarrufuna misâl o uzuvları **namaz ve oruç gibi ibâdetlerde kullanmandır.**

Allah indinde **kötülenmene** sebebiyet verecek tasarrufuna da misâl de **kendini öldürmek için o uzuvları istimâl etmendir.**

Bir de Allah katında, **ne övülmene ne de kötülenmene** sebebiyet verecek tasarrufun vardır. Bu da o uzuvları **mübâh işlerde kullanmandır.**

Son şıktaki tasarrufun senden başkasına uygulanması caiz değildir. Senden başkaları da sekiz sınıftır.

1) Çocukların, 2) Anan, baban 3) Zevcen. 4) Elinin altında ki kölelerin 5) Hayvanların. 6) Komşuların. 7) Ücret karşılığında çalıştırdığın kimseler. 8) İnsanlar Ben-i Adem olmalarından ötürü kardeşliğin ve inanç bağından ötürü olan kardeşliğindir.

**Ey Evlâd!..**

Allah sana ilim ve ihlâsla ilminle amel etmenin tevfikîni verdiğinde sana Melekût Âlemine açılan bir kapıyı açar.

Öyle kapı ki, seni müşâhadelerin de şehvetler âlemine dönmeni ve o kapının ardında ki gaflet yollarına düşmeni engeller. Ve orada hakikâtlerin keşfi ve varidat-ı ilâhî'nin sırrlarıyla iştiğal edersin. İşte bu yaklaşmak ve karşılaşmaktan ötürü kazanılan ilim-i keşfidir.

**Öyle ise, Ey Evlâd!..**

Kalbini fuzûli havatırdan korumakla, konuşmalarına dikkat etmekle, az yemek yemekle, güzel ve helâl yiyeceklerle gıda edinmekle, halvete girmekle ve devamlı Zikrüllâh ile meşgûl olmakla kendini bu ilmin tahsiline salı ver!..

**Ey Evlâd!..**

Sözünü tutacağın bir mürşidin terbiyesinin altına gir ki, onun emreceklerini ve yasaklayacağı şeyleri uygula. Zirâ terbiye edici mürşidten mahrûm kalan kimse, hep şaşkınlık içinde ömrünü hebâ eder. Dolayısıyla mürşidin terbiyesi altında hareket etmekle, senden sudûr eden fiillerin başkasının arzusu üzerine cari olmamıştır. Ve mürşidin yönlendirmesiyle gerçekleşen bir amelden diğerine geçişinde nefsinin arzusuyla



oluşmaz. Mürşidsiz ömrünce nefsinle zorluklara karşı mücâhade etsende yaptığın bu mücâhade aslında nefsin arzusunun tâ kendisidir.

Şâyet böyle mücâhade ederek sana müşâhade ve keşfin lâtif sırları açılrsa da o keşf ve müşâhade sana yorgunluk ve bıkkınlıktan başka bir şey vermez.

**Ey Evlâd!..**

Artık bu hâlle içinden çıkılmaz bir şekle girilir.. Bu hâle duçar kalan kimseye mürşid-i kâminden başkası yol gösteremez. Öyle ise sen senin benzerin olan bir üstadın emirlerine itaat et ki bu çıkmazlara duçar olma.

**Nefsin terbiyesi ancak : bir başkasının nefsine boyun eğmekle gerçekleşir. Zirâ nefis perdelerinin yoğunluğu ve başka nesnelere ortaklığının büyüklüğü lâtif ve nazik keşfi idrâkına engeldir.**

**Sen!. Mutlak emrin idrâkına ulaşıncaya değin mürşidin emrine boyun eğ!. Mürşide itaat etmen; mutlak emri idrâk etmene ulaştırmaya vesile olan merdivendir..**

İşte bu hikmete binaen bazı muhakkikler şöyle buyurmaktadır:

— Bir mürşidin yönlendirmesiyle yapılmayan bütün ameller nefsin arzu ve hevâsıdır. Sıddıkların kalbinden en son çıkacak sevgi riyâset sevgisidir.

Beyâzid-i Bestâmi *Kuddise sirruhu*'ya Cenâb-ı Hak bazı müşâhadesinde şöyle hitâb ettiği rivayet edilmektedir:

«Ey Beyâzid!. Benim için kendisinde zillet ve ihtiyâcın olmadığı amellerle Bana yakîn ol.»

İşte bu hikmet riyâset sevgisinin kalbden giderilmesine işârettir.

Ey Evlâd!..

Seni varlığını İlâhî Sıfatlarla olgunlaştırmaya vesile olacak bir Mürşid-i kâmilî aramaya çalış!. Artık Mürşid-i kâmil'in terbiyesine girdiğinde kendini ilâhi korumaya alarak her işinde tedbir-i ilâhî ile hareket edersin.

\* \* \*

## BÖLÜM

*Bu bölüm insanın mükellef olduğu amelleri uzuvlarına tatbîk edenlerin alâmetleri hakkındadır.*

### GÖZÜN ALÂMETLERİ:

Göz hakkında varid olan şeriat hükümlerine riayet ettiğini iddia edenlerin alâmeti; gözü bakılması haram olanlardan muhafaza etmesidir.

Şer'an nazâr etmesi haram olan kimselere insanın ilk bakışı zarureten muâf sayılmıştır. Fakat bu bakışın kişinin arzu ve isteği ile gerçekleşmediğinin belirtisi ise, lüzumsuzca sağa sola bakmamayı kendisine prensip etmektir. Göz hakkında ki ahkâmlara riâyet ettiğini söyleyenlerde açıkladığımız hâller görülüyorsa yalancılardır.

\*

### KULAĞIN ALÂMETLERİ:

Kulak hakkında varid olan şeriat hükümlerine riâyet ettiğini iddia edenlerin alâmeti; ilmi mevzûları dinlemek, zikir meclislerine devâmlı gitmek, işittiği her hayırlı şeylerle amel etmek ve şu âyettir:

«(O kullarım ki) onlar söze (dikkâtle) kulak verirler de onun en güzeline uyarlar.» (Zümer Sûresi, Âyet: 18)

Bu makâmı iddia edenler, devâmlı olarak ayrıldıkları vatan-ı aslîlerine iştiyâk duyarlar ve o vatan için hep hasret giderici nağmeler söylerler. Onların bu vatana olan iştiyâklarının belirtisi ise, ona ulaşmaya vesile kılınan her iyi ameli işittikleri de güçlerinin nisbetince o iyi amelleri uygulamaktır. Zirâ seven, sevdiğinin bulunduğu yerde kendisine bir çağrı gelse hep o çağrıya iştiyâkla kulak verir. Öyle ise, sevgilisi onu herhangi bir

yöne çağırırsa o derhal o çağırıldığı yöne şevkle yönelir. Bu vasıflara sahip kimse maşûkuna hiçbir şeyi denk ve karşılık görmez. Yani onu hiçbir şeye karşılık satmaz.

Cenâb-ı Hak, bir kimsenin halvete girmesini irâde ettiğinde ona "İnzivâya çekil!." nidâsıyla seslenir. Bu nidâyı işiten, derhâl insanlardan uzaklaşarak hâlvete girmeye büyük bir iştiyâk duyar. Ve hâlvete girmeyi diğer bütûn makâmlardan üstün olduğunu tercih eder.

Bir kimse de; "Hikmet ilmiyle iştigâl et!." diye çağırılrsa o insanlara danışır ve bu makâmı kendisine tercih eder. İnsanlar ise, ona hiçbir şeyi danışmazlar.

Bir kimşe de; "...kulluk yap!." diye nidâ edilse ona insanlar müracaat eder.. Ve o da bu makâmı kendisine seçer. Fakat insanların ona müracaat etmeleri aslında eziyet vermekten başka bir şey değildir.

Hâl böyle iken her makâm sahibi, edindiği makâmıyla mutluluk duyar. Ayrıca hem kendisini hem de başkalarını hep bulunduğu makâma çağırır. Zirâ bunlardan her zümre, nezdlerinde olanla böbürlenicidirler.

Kâmillerin durumu, bunlarinkinin hilâfıdır. Zirâ kâmiller sadece bir makâma iştiyâk duymazlar. Ve himmetlerini tek

makâma sıkıştırmazlar. Kâmiller vaktin sahibidirler. Bütün hikmetleri kendilerinde toplamışlardır. Kâmiller, kolay kolay başkalarını buldukları makâmlara dâ'vet etmezler. Ancak onlarda buldukları makâma karşı güçlerinin olduğunu müşâhade ederlerse maslâhat icâbı ya onların isteklerine muvafak veya muhâlefet uslûbû ile buldukları makama onları dâ'vet ederler. Kâmiller, kendilerinde ancak zaman gereği açığa çıkan şey'lerin hükmü icâbınca çağrıda bulunurlar.

\*

### DİLİN ALÂMETİ:

Dil hakkında vârid olan şeriatın hükümlerine riâyet ettiğini iddiâ edenlerin alâmeti; az konuşmak, Kur'ân ehli ise çokça Kur'ân tilâvetiyle meşgûl olmak, Zikrullâha devâm etmek, doğru konuşmak, bir soru kendisine sorulduğunda cevap vermekte acelecilik yapmamak, birisine soru soracağıında dünyası ve âhireti için fâideli şeyler hakkında soru sormaktır. Yalnız ilmi sohbetlerde, doğrulukları tebliğ etmekte, irşâdına nâsihatlarda çokça konuşmanın bir zararı yoktur.

İlhâma mazhâr kimselerin de kalblerine geleni olur olmaz konuşmaktan sakınmaları gerekir.

**ELİN ALÂMETİ:**

El hakkında vârid olan şeriât hükümlerine riâyet ettiğini iddlâ edenlerin alâmeti; kişiye nikâhı caiz olan yabancı kadınları elle temasla bulunmamak, haksız yere insan öldürmemek, hırsızlık yapmamak, yazılı metinlere yazıyla hile karıştırmamak, kendi tenasül uzvunu sağ eliyle ellememek, tuvâlete çıktıktan sonra temizlenmek için sağ eli kullanmamak, ve uykudan uyandığında ellerini yıkamadan sıvı nesnelere içine daldırmamaktır.

\*

**KARININ ALÂMETİ:**

Karın hakkında vârid olan şeriât hükümlerine riâyet ettiğini iddia edenlerin alâmeti; yiyeceklerden mekrûh ve şüphelilerden iştîyâk etmemek için helâl yiyecekleri çokça yemekten kaçınmak ki vera'dır; yiyecek ve içeceklerinin kendi el emeğinden olmasına dikkât etmek ve karnını tıkabasa yemekle doldurmamaktır. Zirâ böyle yemek yemek insanı tembelleştirir. İbâdetlere karşı tutarsız ve duyarsızlaştırır. Başkalarının açlığını kişiye unutturmaya sebebedir.

Bu husûsla alâkalı Selef'in şu sözü ne güzeldir:

— *Helâl gıdalarla tıkabasa doldurulan karın; kötülükle doldurulmuş kapların en kötüsüdür.*

### TENASÛL UZVUNUN ALÂMETİ:

Tenasül uzvu hakkında vârid olan şeriat ölçülerine riâyet ettiğini iddiâ edenlerin alâmeti; nikâhının altında olmayan hür ve cariyelerle zina etmeye gitmemektir. Halbuki her insanın kalbine makâmınca böyle yapmak arzusu gelmektedir. İnsanın vazifeleri ise, kalbe gelen bu tür arzuları fiiliyâta dönüştürmemektir.

Artık bu makam bazı şahıslar hakkında Havf makamı, bazısı hakkında Kâbe makamı, bazısı hakkında Heybet makamı ve bazısı hakkında da Celâl makamı diye ad verilmektedir. Bu isimlendirme ise huzurda olmak şartıyladır..

Huzurda bulunmayan şahıslar hakkında bu makama, makamların ihtilâfınca ya Sekir makamı veya Mahv makamı veya Muhik makamı veya Fenâ makamı ismiyle isimlendirilmektedir.

Herhangi bir şahıs, bu makamları tafsilâtıyla araştırıp hakikâtlarını kavratsa, o makâmlar onu Mevlâsının tâyin ettiği sınırları aşmaktan alıkoyarlar. Bu vesile ile Mevlâsı kulunu yasakladıklarıyla iştiğâl edici ve emr ettiklerini terk edici görmez.

**Allah Celle ve alâ;**

«Allah'ın emri biçilmiş bir kaderdir.»  
(Ahzâb Sûresi, Âyet: 38)

kavlinin hükmünü yerine getirmeyi dilediğinde kulun fillerinde zilleti gerektirecek oluşumları açığa çıkması için kulun bulunduğu makamı ondan alıkoyar ve kul gaflete duçar olur. Böylece Hakim-i Mutlâk'ın kul için irâde ettiği kaderi kul üstünde icrâ eder.

Beyâzid-ı Bistâmi *Kuddise Sirruhû*'ya; "Ârifler günâh işleyebilirler mi?" diye suâl edildi.. O da; "Allah'ın emri biçilmiş bir kadedir.." âyetini okuyarak cevap verdi..

Görüldüğü gibi bu zâtın cevabı bizim sana anlatmaya çalıştığımız hikmeti takviye etmektedir. Daha sonra kul, inâyet ve vuslât ehli ise, kendisinden alınan makam tekrar lütfu ilâhi ile ona geri verilir. Artık bu hâle duçar olan şahsın tevbesi bulunduğu makamın itibârına göredir.

öyle ise bu edineceği yeni makâmın yüceliği ve yaptığı tevbesinin yüceliği işlemiş olduğu günâhın büyüklüğü nisbetindedir. Her ne kadar o kul günâh işlemiş olsa da sıdk ile yaptığı tevbeden ötürü sanki hiç bir zarara uğramamış olur. Bize ulaşan bilgilerin dahilinde Mâiz'in tevbesinin gibi bir tevbenin olmadığını görmekteyiz. Zirâ Maiz zinâ suçundan ötürü taşlanarak öldürülmüştü.

Maiz ve bir kadın Allah Rasûlü'ne varıp "Ey Allah Rasûlü biz zinâ ettik ve biz tevbe etmek istiyoruz." Allah Rasûlü'de onların



recm edilmelerini emr etti. Kadın ve Maiz taşlanarak öldüler. Bunun üzerine Ashabdan bazıları Allah Rasûlü'ne "Onların tevbesi kabul olundu mu?" diye suâl etti. Allah Rasûlü; "Eğer onların tevbesinden ötürü hasıl olan sevâb yer ve gökler ehline taksim edilirse hepsine yeterli olur." diye cevap verdi.

İşte tevbe'nin yüceliğinden ötürü hasıl olacak makâmın büyüklüğü böyle gerçekleşmektedir.

•

### AYAKLARIN ALÂMETİ:

Ayaklar hakkında vârid olan şeriât ölçülerine riâyet etmenin alâmeti; müslümanlara iyilikde bulunmaya koşmak, ibâdetlerde güç sarf etmek, aile efrâdının nafâkasını temin etmek için çalışmak, mescidlere adımlarını çoğaltarak gitmek ve cihada hazır olup küffâr ve zâlimlere karşı cihâd edip, savaş meydanından kaçmamaktır.

•

### KALBİN ALÂMETİ:

Kalb hakkında vârid olan şeriât ölçülerine riâyet etmenin alâmeti; gafil olmamak, tefekkür etmek, heybetli olmak, hased ve kini terk etmek, tevekkülde bulunmak, işlerin oluşumunu Allah'a bırakmak, her şeyinde Allah'a teslim

olmak ve murâkabe etmektir (yani devâmlı gözetim altında olduğunun bilincinde olmaktır.)

Eğer kişi, halvet ehli ise, onun halka karışmak duygusundan arınması şarttır. Velew ki onun halka karışmasında büyük iyilikler oluşsa da o duyguya kulak vermeyecektir.

Devamlı hüzünlü olmak da kalb alâmetlerindedir. Hüzün makamının niteliği de hüzündür.

İnsanın vücûdunun uzuvlarından sudur eden en güzel fiil; kalb de (uyanıklığı) itibahı tesir eder. Kalb, bu vesile ile gafletten arınır.

**Ey Evlâd!..**

Anlattığımız bütün bu ameller insan irâdesinin ve süluk'un başlangıcıdır.

İnsan ölmeden bu ameller insandan ayrılması mümkün değildir.

Öyle ise, bir mürid hâllerinde sülukunda ve gidişatında bu amelleri kayb etmişse o kimse aldanmıştır. Ve o kendisini gözetemiyorsa nasıl Hak yolunda süluk edebilir?.. Halbuki Hak yolunda süluk etmenin birinci şartı; imân ve salih amellerdir. Kendisinin oluşturacağı hiç bir sistemi Allah ve Rasûl-i Ekrem'in bildirdiklerinin üstüne tercih edilir bir tarzda tebliğ etmemelidir.

Günümüzün bazı gafilleri görüyoruz ki, Allah emirlerine riâyet etmeye hiçbir ehemmiyet vermeden, insanlara bir sürü nafîle ibâdetleri yüklüyorlar. Bunu da büyük bir marifet sayarlar.. Siz hiç mi Allah'tan utanmıyorsunuz?

**Ey Evlâd!..**

Allah'ın emirlerini ve "O"nun pâk Rasûlü Aleyhisselâtu Vesselâm'ın sünnetlerini kendi arzusunun üstüne tercih ederek yaşa!..

Zirâ; "Siz Allah Rasûlü'nü kendi öz benliğinizden daha fazla sevmedikçe kâmil imân sahibi olamazsınız."

Allah Rasûlü'nü sevmek; bu makâmda O'nun yaşadıklarını yaşamakla gerçekleşir. Ve, O'nu öz benliğini kendisinin tanıttığı tarzda idrâk etmelisiniz... Yoksa, hayâlinizde sevdiğinize tâbî olursunuz. Bu da büyük bir gaflettir.

*Vâsıl olanlara gelince..* Onlar, bildirilen şeriât ölçülerinden hiçbir edebî kesinlikle terk etmezler.

Bir kimse, bildirilen ölçülerin tamamını terk ederek vuslat ehli olduğunu iddia ederse, bu iddiası apaçık bir yalandır.

Şâyet bu yalancı, bir takım hakîkâtleri keşf ederse bu onun hakkında istidracdır ve böylelikle onun ilmi onu aldatmaya vesiledir.

Kul, şeytan ve nefsin arzularından ve hilelerinden arınmadıkça, vuslat ehli olması mümkün değildir. O iki büyük düşmanın şerrinden korunmak ancak Allah Rasûlü Aleyhissalâtu Vesselâm'a hem zâhiri hem de bâtınî olarak uymakla gerçekleşir.

*Vâsil olduğunu iddia eden yalancılardan alâmeti:* Her iş ve hareketlerinde nefsin bölünüşüne ve hedeflerine yönelmektir. Sözleriyle doğru şeylerden bahs ederler fakat gidişatları, yaşantıları ve insanlarla ilişkileri hep nefsin hoşlandığı tarzda şeylerdir... Külfete katlanmazlar, kendilerinin övülmelerinden hoşlanırlar, aşırı tevazulu gözükürler, söyledikleri doğru bir şeyi bir başkası da söylediğinde böbürlenirler.

Onlar, "Enaniyeti terk edin!." diye emr ederler fakat öz benliğinde ise bu hastalıkla hastadırlar.

Kendilerine uyan kimselere ise alçaltıcı bir uslûbla hakaret ederler.. İnsanları hor ve hakir görürler. Şeriat ölçülerine riayet eden insanları şekilcilikle ittiham ederler.

Bu bedbahtlar hakkında Ebu Süleyman Ed-Dârânî şöyle buyurmaktadır:

— *Bu kimselerin hakikî vuslattan mahrum oluşlarına usul-u dini zayî etmelerindedir..* Yani, vâsil olmamaları usulsuzluklarındandır.

Gerçekden vasıl olanların alâmeti; onların beşeri ahlâklardan arınıp Hak'kın edebiyale edeblenmeleri ve şer-î ölçülere riâyet ederek hayatlarını düzenlemeleridir. Şer-î ölçülere riâyette ancak Allah Rasûlü'ne ittiba etmekle gerçekleşir.

Ey Evlâd!..

Nefsin öldürücü zehirlerinden şifâ bulmak, anca Kur'ân ve Sünnet ilimlerini bilmekle gerçekleşir. Bu iki haslet sende bulunduğü zaman, hakikâtle senin aranda perdeler kalkar ve sen gerçekten kurtuluşuna vesile olacakları Allah'ın izniyle idrâk edersin.

## SEKİZ UZVUN MÂNEVÎ MERTEBELERİ

Ey Evlâd!..

*Şimdi de bu bölüm de açıkladığım sekiz uzvun mânevi mertebelerini ve o uzuvlar hakkında varid olan ölçülere riâyet edenlere armağan edilen ilâhi ni'metleri ve kerâmetleri açıklayacağız.*

İlâhi buyruk ve yasaklara riâyet edip Allah Rasûlü Aleyhisselâtu Vesselâm'ın edebleriyle edeblenenlere, ALLAH Subhanehû bir takım hikmetleri lütfu ilâhi olarak bağışlar. O lütfu emir ve yasaklara

riâyet etmeyenler ulaşamazlar. Zira, Allah'ın adeti bir ni'meti vermeyi bir takım sebeblerin oluşmasına bağlamıştır. Kulun kerâmet ve hikmetlere nail olmasını da salih amellere riâyet etmesini sebep kılmıştır. Bu hikmet ve sırta; «gaybin hâlinin şahidleri» ve «melekûti ahlâk ile ahlâklanmanın alâmeti» diye isimlendirilmiştir.

Bu sırr, Allah Rasûlü'ndan –*Aleyhisselâtu Vesselâm*– rivayet edilen Kudsi Hadis'in mânâsıdır.

«Kulum nafile ibâdetlerle bana yaklaşmaya devâm ederse, Ben onu severim. Onu sevdiğim zaman da, onun duyan kulağı, gören gözü, tutan eli ve yürüyeñ ayağı olurum.» (Buharî)

Allah, adeti üzere hayatını ilâhi buyruk ve yasaklara riayet ederek düzenleyenleri yüce makâmlara ulaştırır. Onlara buldukları makâmda sebât etmelerinin tevfiğini verir ve onlara dış âlemden harikulâde olan kerâmetler ihsân eder.

Fakat Sofiler, kerâmeti bu makâm sahibi olmanın zorunlu şartı koşmuyorlar. Kimisi o makâma erişmiş olur ancak kendisinde bu tür kerâmetler gözükmez. Zirâ, kerâmet Velî olmanın şartı değıldir. Belki o şart bildirilen buyruk ve yasakları ihlâs ile uygulamaktır.

Öyle ise biz bu bölümde şu sekiz uzuvdan her birisinin elde ettiği bereketleri ve ruhanî olan Âlem-i Melekûti de ve beşerî olan Âlem-i Melekût-ı Turabi de ulaştıkları kerâmetlerden bir nebze açıklayalım..

Bu sırr gizlidir.. İnsan, açıkladığımız amelleri işlemekle ahlâk-ı ilâhi ile ahlâklanırsa zikr edeceğimiz makâmlara ulaşır.

Batınî olarak seyr-u sülûkunda mutlu olur. Kudsî esrarların müşâhade etmesinde zahirî sebeblere başvurarak genel adetlere intibâk sağlar..

Öyle ise bu uzuvların feleklerini buldukları düzenle açıklamaya başlayalım..

\* \* \*

## GÖRME VESİLESİ OLAN GÖZ FELEĞİ

### BEYT

*Perdelerle örülmüş Feleğin sahibi gözlerini yum..*

*Ki, bütün varlığın, idrâk etmekle aciz kaldıkları, Zât'ın Sifâtlarını kendinde müşâhade ederek kavra!*

*Eğer gözlerini âleme abesle iştilal ederek sağa sola salıversen...*

*Bil, ki bu varlık perdesi altında gizlenir kalırsın.*

Ey Evlâd!

*ALLAH Cemâl'ini dar-ı kudsî de sana temaşa etmeyi nasip etsin. AMİN.*

İnsanın kalbe gelen havatırları ve hâlleri tezkiye edilirse, söz ve fiilleri güzelleşirse, bil ki böyle kimse Allah'ın tevfik verdiği saâdlerdendir. Yalnız bu güzel hâli son nefesine değin devam etmelidir.

Kul, göz hakkında mükellef olduğu buyruk ve yasakların riayetinde tahkik ehli olduğu zaman ve gözün tasarrufu için Hakîm-i Mutlâk'ın tayin ettiği sınırları aşmadığı vakit ve Hak'kın kula mübâh kıldığı nesnelere kul gözlerini kullandığında -eğer gücü yetiyorsa gözlerini sadece kendisine vacib kılınan ve sünnet olan şeylerden istifade etmek için istimal ettiğinde- işte bu hukûka riayet eden tahkik ehli kul, sofiler katında gerçek göz sahibidir.

Artık kul bu makamı elde ettiğinde ve göz hakkında meşrû kılınan hükümlerin sınırlarını aşmazsa, Allah Subhânehû dilerse o kula bulunduğu makamdan ötürü göze has bir takım kerâmetler ihsânda bulunur ve ihsân-ı ilâhiyeye mazhâr olanlardan başkasının erişemeyeceği menzilleri de bir lûtuf olarak bağışlar. Bu lûtuf Allah'ın minnetine mazhâr olup, "O"nun lütfuyla herşeye nazar edenlere mahsusdur.



**Ey Evlâd!**

Öyle ise menziller ancak vusûl ve inâyet ehli için peyda olur. Öyle inâyet ehli ki, onlar ilim de her inceliğe vukûfiyeti olan ve ilimleri gereği iyi ameller işleyen kimselerdir.

Kerâmet ise, lûtf-u ilâhî olması cihetiyle inâyet ehline verilmektedir. Bazen de kâfir ve fasıklarda harikulâde yönüyle onu elde edebilirler.

Olağanüstü olaylar Enbîyâ'dan zuhur ederse mucize denir.

Allah ve Rasûllerine imân edip salih amel işleyenlerde sudur ederse kerâmet denir.

Kâfir ve Fasıklardan sudûr eden olağanüstü olaylara istidrac denmektedir.

**Ey Evlâd!..**

Sen daima nefsinin ayıplarını tesbit etmekle meşgul ol!

Öyle ise senden olağanüstü bir olay sudur ederse, bu olay seni nefsinin şeriat ölçülerine karşı olan durumunu tesbit etmekten engelleyen bir perde olmasın. Yani nefsini kontrol ettiğinde kendinde Kitâp ve Sünnette ittiba edenlerin niteliklerini bulunduğunu nefsin ile mükellef olduğun ilâhi emirler ve yasaklar arasında tam bir uygunluğu, sülûkun da zâhiri ve

bâtını olarak ilâhi buyruklara imtisal ve yasaklardan istinab ettiğini ve ilâhî edeblerle adablandığını bildiğinde senden sudur eden olağanüstü olay kerâmettir. Artık bu ni'metten ötürü Allah'a şükr edici ol!. Ve, Allah'tan kerâmetlerini yapmış olduğun iyi amellerden ötürü dünya da hâsıl olacak hazzı olmamasını ve seni kerâmet için iyi amel işleyenlerden kılmamasını niyâz et!.

Şayet sen kendini kontrol ettiğinde zâhiri ve bâtinî olarak Allah'ın emirlerine riayet ederek yaşamadığını görürsen, senden sudur eden olağanüstü olayı, senin için bir kerâmet olmadığını kabul et..

Eğer sen o olaydan sonra, istikâmet ehli olursan, o zaman senden açığa çıkan olağanüstü olayı bir ikaz olduğuna inan.. Senden vaki olan o olaydan sonra, istikâmet ehli olmazsan o zaman o olağan üstü olay istidrac'dır. Fir'avun ve Şeytanın hâli gibi.

Allah'tan bulunduğun hâlden seni Sırât-ı Mustekim'e ulaştırmasını istel.

Esas kerâmette kulun Allah'ın lûtfuyla bu açıyı idrâk etmesidir. Zirâ manevi kerâmet hâkiki kerâmet olup istikametten ibârettir. Olağanüstü olaylar ise, gelip geçici şeylerdir. Onlara aldanmamak gerekir. Tabi ki kul acziyetini kabul edip, şeriatın zâhir ve bâtını hükümlerine uyarak

yaşarsa kendisinde kerâmetler sudur edebilir. Amma o onları (kerâmetleri) kendisine nisbet etmemelidir. Belki Hak'kın bir lûtfudur demeli, ve kerâmetlerinden bahs etmemelidir. Zirâ kerâmet "hayz-ı ricâl"dir denilmiştir.

Kerâmetler çeşit çeşit olmaktadır: Bir kimsenin uzak mesafeden gelecek misafiri daha kendisine gelmeden önce görüp haber vermesi ve yoğun perdelerin ardındaki nesnelere görüp müşâhede etmesi ve namazda Kâbe'yi görmesi gibi..

Turâbi Âlem-i, Melekûti ve Rûhani Âlem-i Melekûti de ki hakikâtleri müşâhedesini de kerâmetlerdendir. Bu iki âlemi müşâhede etmekte gerçekleşen kerâmette kul için asi olan maksat; Allah Subhanehû kulun basiretini açarak varlık âlemindeki harika sanatlarını kula göstermek ve kula müşâhede vesilesiyle bulunduğu makama karşı râğbetinin artmasıdır. Zirâ İsrâ Sûresinin birinci âyetinde Resûlü Ekrem Aleyhisselâtu Vesselâm İsrâ etmesinin gerekçesini Allah Subhanehû şöyle buyurmaktadır:

«Ona bizim âyetlerimizin bazısını göstermek için gece yolculuğunu ona yaptırдық..» (İsrâ/1)

Öyle ise İsrâ'nın ana gayesi Allah'ın Habibine bir takım sırları göstermesidir.

«Kulunu bir gece Mescid-i Haram'dan (alıp) Mescid-i Aksa'ya kadar götürün (Zat-i Eccelle ve âlâ her türlü noksanlardan) münezzehtir. (O Mescid-i Aksa'ki) biz onun etrafına (feyz ve) bereket verdik (ve bu gece yolculuğunu) ona âyetlerimizden bazısını gösterelim diye (yaptırdık)»

(İsrâ Sûresi, Âyet: 1)

Öyle ise ittiba sırrına binaen kula Allah Subhanehû o âlemleri müşahede ettirmesinde ki payede bir takım sırlara onların vakıf olması içindir.

Kulun Allah Rasûlü Aleyhisselâtu Vesselâm'a her yapacağı amelinde güzelce iktidası gerçekleştiğinde Allah Subhanehû, Rasûlü'ne kemâlî edeble uyan kula güzel kerâmetleri ikrâmında bulunması uzak bir şey değildir. Bilâkis kulun o kerâmetlerle şereflenmesi Allah Rasûlü'nün Allah indindeki şerefine intisabının bir göstergesidir. Zirâ kerâmetler her ne kadar o kuldan sudur etsede aslında Allah Rasûlüne aiddir. Sırrı Nübüvvetin Velî kulda açığa çıkması ancak o Velî'nin Nebiyi Zişân'a kemâlî edeble her fiilinde uymasıyla tahakkuk eder.

Yani Velî, Velî olması yönüyle o kerâmetler ondan açığa çıkmamıştır. Belki Velî'nin Nebîye imân etmesi ve O'nun sünnetlerini kendi arzu ve isteklerinin üstüne tercih edip hayatını O Nebîye uymakla düzenlemesi itibâriyledir.

Ey Evlâdl..

**Âlem-i Melekût-ı Ruhânî ve Âlem-i Melekût-ı Turabi Ruhani'ye gelince...**

Âlem-i Melekûti Ruhânide ki varlıklar Meleklerdir. Bazısının görüşüne göre, o âlemdeki varlıklar Melekler ile Ruhânî Cinlerdir.

Âlem- i Melekûti Turabideki ruhanî varlıklar da Ebdallardır. Ve onlar, Âlem-i Melekûtide ki Melekleri ve Mele-i Â'lâyı müşâhede ederler.

Allah Subhânehû onların mertebesinin üstünlüğünü bize şöyle bildirmektedir:

«Onlar gece gündüz ara vermeyerek (O'nu) tebih (ve tenzih) ediyorlar.»

(Enbiyâ Sûresi, Âyet: 20)

«Melekleri, görürsün ki, Rablerine hamd ile tesbih ederek arşın etrafını kuşatmışlardır. Aralarında hak (ve adalet)le hükm olundu ve (ehli cennet tarafından) "Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun" denildi.»

(Zümer Sûresi, Âyet:75)

Allah Subhânehû, Mele-i A'lâ'nın mertebesinin üstünlüğünü şu âyetle de şöyle bildirmektedir:

«Arşı yüklenen, bir de onun etrafında bulunan (melekler) Rablerini hamd ile (tenzih ve) tesbih ederler. "O"na imân

ederler. Mü'minlerin de yarlığanmasını (şöylece) isterler: "Ey Rabbimiz, Senin Rahmetin ve ilmin her şeyi kuşatmıştır. O halde tevbe edenleri, Senin yoluna uyup gidenleri yarlığa, onları cehennem azabından koru." (Mü'min Sûresi, Âyet: 7)

Ey Evlâd!.

Gafletten mutevellid her türlü futürlardan ma'sum olan, bu yüce insanlarla arkadaşlık edenlerin durumu hakkında zannın nedir?..

Bunlar, öyle bir topluluk ki daima Hak'kı zikrederler ve kendilerinin işlemiş oldukları güzel amelleri hep kusurlu görürler. Onlar, Celâl makamından kendilerine müşâhede etmekle işlemiş oldukları hiçbir ameli Cenab-ı Hakka lâayık görmezler.. Öyle ise bunlara arkadaş olanların hâli de kurtuluştur. Zirâ kurtuluşa erenlere dost olanlarda kurtuluşa ermiştir.

Turâbî ruhânilerden maksadım; ictihad meydanı olan dünyada daima Hak'kın huzurunda olma bilincine erişmekle meleklerin nitelikleriyle vasıflanan ve Hazreti Hızır Aleyhisselâm'a has bulunan kemâlatlarla nitelenen Ebdallardır.

Görmüyor musun, Havvasta Hazreti Hızır Aleyhisselâmla buluşanlar onun görüşmelerini kerâmetdir diyorlar.

Havvasdan biri bir gün Hazreti Hızır Aleyhisselâm'la görüştüğünde Hızır Aleyhisselâm'a şöyle sual etti: "Seninle görüşmeme hangi amelim vesile oldu?" Hazreti Hızır; "Anana olan hürmet ve hizmetin bereketi benimle görüşmene sebep oldu." diye cevap verdi.

Öyle ise, Hızır Aleyhisselâm ve Meleklerle görüşmek, lütfu ilâhî ile gerçekleşen bir kerâmet olmamış olsaydı havvas, Allah'tan onlarla görüşmeyi dua ederek talep etmezlerdi.

Ey Evlad!..

Bu sâdatı kirâm ve nûcaba-i îzamin sohbetiyle mutlu olmaya gayret etmelisin.. Ve onlarla sohbet etme şerefine kavuşmayı da Allah'ın sevdiği kullarına bir lütfu olduğundan aslâ şüphe etme.

Artık bu sadat-ı kirâm kendi yaratılışının aslı olan toprak unsurlarından Meleklerin yaratılışında aslı olan nûranî madene intikal etmişlerdir. Onlar dolayısıyla beşeri niteliklerden sıyrılıp Melekî vasıflarla vasıflanmışlardır. Onları inâyet güneşi lâtif mizaçlı ve bereketli toprakla pişirdi.. Artık inâyet güneşi bu işleviyle onları buldukları merkezden çıkartıp Âlem-i A'lâya ulaştırdı. İhsanlar da cisimlerle yaratıldı. Ve mezmum tabiat gerekçelerinde ezeli kudretin nûrlarının kapsamı altına alındılar..

Vakta ki cevher lûtuFYab olup hafifleşti ve safılaştı, yüceliği istedi.. Artık kahredici kuvvetin musallat olduğu cismın tesiriyle o cevher kendi cismiyle olan bağlantısıyla gizli gizli seslendi.. Dolayısıyla kahredici kuvvet onu bakanların gözlerinden perdeleyerek o cevheri Âlem-i A'lânın sıfatlarında Meleklerle ilhak etti..

Bu sınıfın hâlini şu misâlle izâh edebiliriz: Toprak kütlesinin içinde çeşit çeşit madenler vardır. Bu madenler içinde cevheri saf ve lâtifleşerek toprak yüzeyinde berraklıkla parıldayan altundur.. Altunun toprak yüzeyinde berraklıkla bariz olmasına sebep; hiç şüphesiz güneşin o cevheri mükemmel bir şekilde ısıtmasıyla pişirmesidir.. Ancak bu husûsiyet altun dışındaki madenlerde gerçekleşmez. Zirâ altun olmayan madenler toprağın yüzeyinde güneş ısıyla temas geçtiği andan itibaren berraklaşmaz bilâkis kararır.. Altun madeninin cevheri aslında bulunan saffiyetiyle güneş ışınlarıyla temas ettiği zaman, onun cevherine karışmış olan başka madenlerden arınarak tertemiz olur. İşte saf altının oluşumu bu tarz ile gerçekleşerek aslının cevherine karışan başka madenlerden temizlenir..

Kul da, altun gibi kendi toprağından zikr ettiğimiz tarzda çıktığında ve Meleklerle ilthak ettiği zaman Meleklerde yaratılışında asl olan nitelikleri onlardan



kesb eder.. Kulun bu kesbi görsel olmayanların (gaib) görsellere (şahid) üzerine o niteliklerle tesir etmesidir.. Artık kul Meleklerden kesb ettiği melekût-î lâtif niteliklerle ve bu surette elde ettiği müşahedesinde ona peyda olan ağaçla beşeri âdetlerden sıyrılıp çıkar. Öyle müşâhede ki onu görenlerin gürüş alanında gizlenmesine sebebidir. Gizlenmelerinin sebebi; görüş idrâkıyla kaim bir engeldir. Öyle gizlenmek ki seni çağırırlar sen onları görmezsin.. Hava ve suda yürüseler de farkına varmazsın.. Onlar, heyûla gibi her şekle ve sûrete girerler. Ruhânî âlemdeki varlıklar gibi. Cebrâil Aleyhisselâm bazen Hazreti Reşul-ı Ekrem Aleyhisselâm'a Dihye sûretinde gelirdi.. Bazen de yer ve gök arasını kapsamış büyüklükte tecelli ederdi.. Bu halde ki tecellisinin görünümünde altı yüz kanatlı olduğu sahih rivayetlerde sâbittir.

**Ehl-i Sünnet, ruhânîlerin farklı şekillere ve sûretlere bürünmesini inkâr etmez. Biz de bu inanç üzereyiz.**

Hazreti Hızır Aleyhisselâm'da sevdiği her hangi sûret ve şekilde görünmektedir.. Hızır ve ruhânîlerin göründükleri sûret ve şekilleri kişinin bulunduğu makamıncadır.

Meleke; sana verilip sen de somutlaşan fiildir. O fiil kendi yaratılışının sûreti üzeredir aslâ değişimi söz konusu olmaz.

Seyr-u sulûkta muhtedi olanlar, bu makamda hatâ ederler. Onların hatâyâ düşmeleri şundandır: Yaratılan varlıkların buldukları hakikât ve sûretlerine vakıf olmadıklarından o varlıkları değişik sûretlerde gördüklerini ifâde ederler.

### **Ey Oğull!**

Bu makamdan sana gelen herşey ihsândır.. Yalnız o ihsânları idrâk etmeye engeller ise, sende mevcuttur. Bu makamdan gelenlerin senin ve bütün mevcudatın üstünde delilleri vardır. Bunlardan başkasını hiç bir varlık üstünde burhanları yoktur.

.

### **Evlad!**

**Nefisler yaratılışları yönüyle mahiyetleri birdir.** Nefisler değişik mizaçlar üzere yaratılmış cisimlerde bütünleştiği zaman, nefis, mizacın tabiatına komşuluk etme yeteneğine sahip olmaya intikal eder. Dolayısıyla mizac, nefisle muahede etme ateşini tutuşturur...

İşte bu durumda mizacın toprağı mutedil ise, nefis derhal kötülüklerden arınarak kendi âlemine ilhak eder...

Artık, nefsin hayatının ibkası için alacağı tedbirleri de onu kendisine özgün âleme ulaşmasına engelleyici perdeler olmaktan çıkar.

Cismin halide nefsin durumu gibidir.. Amma mizâcın toprağı mutedil değilse o zaman nefsin kötülüklerden arınma mücahedesinde meşakkat ve yorgunluk artar.. Ve bu zorluklar uzun uzadıya devam eder...

Öyle ise bu yolda sülûk edenler, ya vâsıl veya mukârib veya mudellis olmak üzere üç kısma ayrılırlar.

Vâsıl; her işi yerli yerince işleyerek bütün ibâdetlerinde sadece Allah'ın rızasını gözeten hakikât sahibidir.

Mukarib; ibâdetlerini kusursuzca yapmaya çalışan ve ibâdetlerle iştiğal ettiği esnada bazen matlubundan kendisine şimşekler parıldar.. O parıldayan şimşekleri bilen ve onunla kalbi sukûnet bulan kimsedir.

Mudellis; hiç bir makamı olmayan fakat makam iddia edendir.

**Kâmil Velî'ler -Allah, onlardan razı olsun.-** nefsin yaratılışı gereği oluşacak tenbellik ve gevşekliği kendilerinden arındırmak için tedbir almaya kalkışmamışlar! Öyle tedbir ki nefsi o tembellik ve gevşeklikten çıkartıp nefse özgün âleme ulaştırmaya vesiledir. Yani o Velî'ler fuzuli riyazatlarla meşgul olmayı terk edip sadece Allah'ın ve Resûlü'nün bildirdikleri şeyleri işlemekle hayatlarını düzenliyorlar..

**Sehl et Tüsteri -Allah ondan razı olsun-**  
kavmin büyüklerinden ve öncülerindedir. Ona bir mecliste şöyle sual edildi; "Gıda nedir?.." O da "Zikrullah" diye cevap verdi. Oradakiler; "Ey Sehl bu verdiğin cevap rûhların gıdasıdır.. Bizse senden cesedin gıdasından sual ettik.." deyince, o zatı muhterem bir önce verdiği cevabı teyid edici olarak şöyle buyurdu; "Evi ustasına bırakın!. O usta dilerse o evi imar eder ve isterse de o evi bozar.."

Öyleyse size düşen; her halukârda Yaraticının zikriyle meşgul olmanızdır. Dünya hayatıyla alâkalı alacağınız tedbirlerin hiçbir anlamı yoktur. Kendi cevherinin kurtuluşuna tevfik-i verilmeyenler ne mahrum kimselerdirler.

Biz hayru hasenatlardan mahrum kalmaktan Allah'a sığınırız.

## GÖZE HAS OLAN MENZİLLER

*Bu bölümde göze has olan menziller açıklanacaktır.*

**Ey Evlâd!..**

Sen bil ki!. İnsan, kendisine özgün olan Âlem-i Melekûtunin ru'yetine (görüntüsüne) geçiş yapar.

Kendisine özgün Âlem-i Melekûti öyle bir âlemdir ki kulun ya bâtını veya kuldan

gayib olanların kulun müşâhede etmesinden ibârettir. Yani kul kendi iç dünyasında kendisinden gizli olan sırr ve hikmetlere vakıf olur. Zirâ müşâhede iki türlü ya Afâki veya Enfüsi Âlemi müşâhede etmektir.

Öyle ise kul, Afâki Âlem-i Melekûti müşâhede etmekten Enfusî Âlem-i Melekûti müşâhedesine geçiş sağlar.. Bu ru'yet (görmek); kulun basiret gözünün açılmasından ibârettir. Öyle açılma ki kul onun vasıtasıyla Allah'ın kulda sabit kıldığı sırrları, düzenlediği hikmetleri ve yerleştirdiği faideleri müşâhede eder.

Bu hazreti ilâhiyeyi görmeye engelleyen kilit vurulmuş kapılar vardır.. O hazrette bulunan her bir sırrı, gizleyerek örten sakınleri mevcûttur. O hazrette gözleri açılan kimseler hakkında basiret gözünü örtecek perdeler mevcuttur.

Ve aynanın kendisine açılımı olanlar hakkında da paslar vardır.. Bu örtü ve pas da izâh edeceğimiz tarz üzere olur: Basiret gözünün üstündeki perdeler kalktığında, aynadaki paslar temizlendiğinde, kapıya vurulan kilit açıldığında, içinde kapalı kaldığı odacıklar yok olmasıyla gölgelerin kayıp olduğunda ve bulunduğu mertebelerin üstüne tafsilatlı olarak hakikât güneşi doğduğunda o güneşin nûru ile basiret gözünün nûru birleşir veya

o güneşin nûru ile aynanın cilâsı birleşir.. ikisinin nûrunun birleşmesiyle ru'yet, idrâk ve mühür neticede hasıl olur.

Kula inâyet ilmi geldiğinde hazret-i ilâhînin kapısına vurulan kilidi açılır. Hikmet ehli de o kapıdan içeriye girer..

O hazrete girdiğinde örgülerinden çıkmış ilâhi sır ve nûrlar hikmet ehlini o hazrette gelişini sevinçle karşılarlar. Hikmet ehli de o hazrette keşfi nisbetince ilâhi nûr ve sırlar ile devamlı lezzet alır.

Bu bakış kul için ancak, gözünü Allah'ın haram kıldığı nesnelere koruduğu, -Allah'ın koyduğu kanunların sınırını aşmadığı ve kulun idrâkı batinesi kuva-i müfekkiresinin peyda ettiği gerçek hayâller hazinesine açılım yaptığı zaman gerçekleşir.

Artık kulun hayâl hazinesinin aynası berraklaştığında ve basiret gözüne ilâhi nûr ile sürme çekildiğinde de güzel örgülerle perdelenmiş kalb de kök salan sırlarının hazinesine ulaştırıcı güçler kula bahş edilir.

Böylece hazinelerin açılmasından ibâret bulunan kalbî örten perdeler kaldırılır ve hayâl aynasına tecelli edecek ilâhi sırlar ve mânâlar görünür.. O sır ve mânâları kul basiret gözüyle görür veya gözün idraki batinesiyle görür.

İşte bu vesile ile bulunduğu makamda; varlığın hakikâtlerini örten karanlıkları keşf etme yeteneği, kula ilâhi bir lûtuf olarak verilir. Öyle ise, bu makamla belirginlik elde edenler, kalbe gelen hatıratlar ile nitelik bakımından ferasetle konuşurlar. Yani onların kalbine zahir olan ilhâmlarıyla kendilerinin söyleşi yapmasıdır.

Bu makam sahibi ehli hikmetin kalbine başkalarının kalblerinde hasıl olan hatıratlarının keyfiyetinin husulüne gelince şöyle gerçekleşmektedir: Kalb gözü, kendisini örten perdelerden arındığı zaman kalbe mukâbil olacak her kalbin durumunu hissiyatı kalbiye ile idrâk eder.

Sen bil kil. Her kalb mazhâr olduğu ilhâmlardan ve ilimlerden yazılmış birer kitabdır. Her kalbin, mushafının yaprakları gibi tabakaları mevcuttur. Her kalb sahibi mushafını bir an okumaktan beri olamaz.. Ya okuduğu şeyi okuyup geçer veya onu defalarca tekrar ederek okur.. Veyahut birçok meseleler kalbine tulu' eder.

Artık keşif sahibi hikmet ehli dahili kitab ve mushafın varlığından haberdar olur. Kendisinin o kitabın hangi sahifesinde ve o sahifenin hangi âyetinde de olduğuna nazar eder. Kitabının varlığından haberdar olduğu vakit de kitabın içinde yazılanların hayır mı şer mi olduğunu bilmediği halde bütûn bunlar gerçekleşir.

Hikmet ehli kalbinde yazılmış kitablari okuyup nefsinde varlığı mevcut olanlari tahsil ettikten sonra, vaktin, maslat ve faidenin icabında dilerse onlari başkalarına bildirir ve dilerse onlari gizler. Burada keşifle alâkalı anlattıklarımız, bazı Ariflerin keşif için yapmış olduklari tanıma binaendir.

\* \* \*

## BİR BAŞKA KEYFİYET

Başkalarının kalbindeki duyguların hikmet ehlinin gönlüne yansımalarının bir başka keyfiyeti de şöyledir: Hikmet ehlinen kimi gönül aynalarının saf ve paklığından ötürü, kendi kalblerine başkaların kalbinden geçen duygulari mukâbele tarzı üzere nakş edilir. Bu hâl ancak hikmet ehli gönüllerini arızı duygulardan arındırdıklarından ve her makama has olan varidatları bildiklerinde ve kendilerinin bulduklari makama özgün hatıratları tahkik ettiklerinde gerçekleşir.

Anlatılan niteliklere sahip olan biri bulunduğu makamın gerektirmediği bir duygu kalbine geldiğini hissettiğinde kesinlikle bilsin ki, o duygu ona ait olmayan fakat orada hazır bulunanlardan birisinin duygusudur. Onun kalbine mukabele tarzı üzere yansımıştır..



Hikmet ehli, ne zaman makamların arasındaki farkları temyiz ederse, kalbe gelen duyguların hangi makama ait olduğunu bilir. Fakat onun gönül aynasına yansıyan duygunun kime ait olduğunu bilemez. Artık o kalbine gelen duyguları açıklar, ki o duyguya sahib olan işitip hem hâlini öğrenir hem de makamını ve o makamda tasallut edecek vehim ve vesveselerden şifâ bulur.

Hikmet ehlinden öyle kimseler vardır ki, onlar gönüllerine yansıyan duyguların sahiblerini bilirler ve o duyguyu sadece sahibine anlatırlar.

Kalbe gelen duyguların bilinmesinin asıl sebebi; kalbler yaratılış itibariyle asılların bir oluşundan dolayı aralarında şiddetli bir münasebetin var oluşudur. Bu münasebetin var oluşu, bütün kalbleri birbirine karşı duyguları yansıtmaya sevk eder.

Mürşide muhatap olan şahsın veya mürid olan kimsenin kalbine bir duygu geldiği zaman; eğer o duygu kötü ise o duygu kalbden çıkar ve mürşidin gönlüne bulut gibi gelir.. Mürşid o şahsa kalben yöneldiğinde o bulut gitgide yoğunlaşır.. Mürşid o şahsa yönelmeyi kalben bıraktığında artık o bulut darmadağın olup onun üstünden geçip gider.. Hâli kendisine yansıyan şahsı Mürşid de tanır. Şâyet

Mürşidin huzurundaki adamın kalbine gelen duygu güzel ise, yoğunlaşan bulut yerine lâtif ve güzel kokulu bir buhar hâlinde Mürşidin gönlüne zâhir olur. Öyle güzel kokulu olacak ki onun kokusunu burnunla hissedecektir.. Bu hâl bir öncekinin hâli gibidir. Yani Mürşid ona muvacehe ettiğinde nasıl ki yoğun bulutlar darmadağın olup giderdi bu seferde lâtif ve güzel kokulu buharda dağılıp gidecektir.

Bu anlattıklarımız şâyet muhatab şahıs huzurunda ise geçerlidir. Şâyet varidatların kalbine geldiği şahıs huzurda değilse onun kalbine gelen duyguların yansıması huzurda olanların duygularının yansımasından farklıdır. Meselâ mescidde ibâdetler için inzivâya giren abidin ev halkından birisinin gönlüne et yeme iştiyakı oluştuğunda, abid onun gönlüne gelen et yeme duygusunu kalbinde his eder. Yalnız abid kendisini böyle bir şehvetten beri olduğunun bilincindedir. Böylece abid gönlüne yansıyan bu duygunun kendisine ait olmadığını ve onun aile efradından birisine geldiğini fark eder.

Şâyet mechul bir şahıs Arif hakkında böyle bir temenni de bulursa o şahıs o şehvetleri satın aldığından ötürü Allah Subhânehû onun vasıtasıyla bu temenni ettiği şeyi vücûda gelmesini irâde eder.

Her ne zaman iki şey bir birine denk geldiğinde onlardan birisi için bir benzer hasıl olur ve kendisine benzerliğin belirttiği şahıs onu tanımayı arzular. Veyahut onlardan birisi için menzili bilinen birisi örnek verilir.. Velevki bu şahıs anlattığımız bu sınıftan olmasa da. Zirâ o belirli bir gidişatı kast etmeksizin Allah'ın yönlendirdiği yöne döner. Ve onun kalbine gelen duygular devamlı tahrik edici olur. Bu şahıs gönlüne yansıyan duygunun sahibi veya ev halkıyla karşılaştığında o duyguyu onlardan giderip ve oradan çekip gider.

\* \* \*

### KEŞF'İN BİR KEYFİYETİ

Keşf'in lâtifelerinden burada anlatacağımızlarla iktifa et!.

Bazen kalbine bir duygu gelir sen de onu uygulamayı niyet edersin... Sen bu durumda iken karşına keşif ehlinden biri çıkar ve o duygunu giydiğin elbiselere nakş edildiğini görür... Sana uygulamasını niyet ettiğin o duyguyu ya "Terk et" veya "Uygula!" diye haber verir...

Bu hâli izâh etmek için Şeyh **Ebu Medyen -Allah ondan razı olsun-** bir gün gönlüne hanımını boşamak geldi.. Ve o da o işi uygulamayı niyet etmişken **Ebul Abbas -Kuddise sirruhu-** ile karşılaşıyor.

Ebul Abbas, onun elbisesine o duygunun nakş edildiğini görünce Eb'ul Medyen'e "Hanımını boşama!.." dedi. O da o büyük ustanın sözünü dinledi. Zirâ o hâlini kimseye arz etmemişti. Ve böylece keşif ehlinin hâline itminan oldu, ve hanımını boşamaktan vaz geçti.

"İlkaî" adlı kitabımı yazdığım sırada gönlüme "Bu bölümün vasf edilmesi zor ve keşf edilmesi engellenir.." diye yazmamı emr eden bir ilhâm doğdu. Ben de aynen gelen ilhâmı yazdım.. Daha sonra, ne yazacağımı unuttum ve bir türlü hiçbir şeyi bilmeyen bir kişi oluverdim.. Bunun üzerine gönlüme gelecek ilhâmları beklemeye koyuluverdim. . Artık nerdeyse mizacım bozulacak ve hemen hemen helâk olacak bir duruma giriftar oldum.. Hâl böyle iken ansızın önümde nûrdan bir levhâ peyda oluverdi.. O levhânın içinde yeşil nûrdan şu metin yazılıydı: "**Bu bölümün vasf edilmesi zor ve keşf edilmesi engellenir.**" İşte "İlkaî" adlı Kitabın bu bölümünü sonuna kadar o levhâdan istifâde ederek yazdım ve ondan sonra o nûrdan levhâ kayıp oluverdi. Keşf'in lâtifelerinden burada anlatacağımızlarla iktifa et!.

Bu mevzûyla yani "Keşfin keyfiyeti" ile alâkalı daha geniş malumatı erbabından istifâde etmek gerekir.

## FİİLİ KEYFİYET

Hırsızlık yapan veya zinâ eden veya herhangi bir haram fiili irtikab eden bir şahıs, keşf ehli olan birisinin yanına gittiğinde keşif ehli o şahsın hangi uzvuyla haram fil işlemişse o uzvunun üstünde siyah hatlardan başka bir şey görmez.

Ebu Yâri *-Allah ondan razı olsun-* hâli ekseriyetle bu minvâl üzere idi. Yalnız bu keşf, ver'a makamında tahkike ermiş vâsiline aittir. Ver'a ve takvadan noksanlık edenlerde böyle bir hâlin suduru mümkün değildir.

Ferasetin ve havatırın marifeti için bu makamdan başka bir makam daha vardır ki o makamın keşfinin husulu herkes için gerçekleşmez. Bu makam, inayet ehli olan Ricâl-i Kâmil'ine ait yüce bir makamdır. O makamın keşfini tadın onunla surur bulur. Kâmil insan'dan maksadım, Nebîler veya Sıddıkların bir kısmıdır. Bu yüce makama ait keşfe; Keşf-i Melekî denmektedir.

Keşf-i Vahyî Keşf-i Melekî'den lâtiftir.

Keşf-i Kalemî Keşf-i Vahyî'den lâtiftir.

Keşf-i Nûnî Keşf-i Kalemî'den lâtiftir.

Keşf-i Hakîkî Keşf-i Nûrî'den lâtiftir.

Keşf-i İrâdi Keşf-i Hakikî'den lâtiftir.

Keşf-i İlmî Keşf-i İrâdî'den lâtiftir.

Keşf-i Zâti Keşf-i İrâdî'den lâtiftir.

İnsan-ı Kâmil'e hâs bulunan bu keşifler asâleten Nebî ve Resûllere bahş edilmiştir. Niyabeten onlara ittiba eden Sıddıklara verilmektedir.

\* \* \*

## HAREKET ve DURGUNLUK MENZİLLERİ

Feraset: reisiye (üstün) ve deniye (düşük) olmak üzere iki kısma ayrılmaktadır.

Feraseti deniye de iki kısma taksim edilmektedir. Feraset-i deniye ekseriyetle insan mizacı ve o mizacların neticelerinden bahseden felsefecilerin ilmi sahasına dahildir.

Biz bu kitapta ferasetin bu bölümünü açıklamaya ihtiyaç duymuyoruz.

Feraset-i reisiyenin hükmü ise, diğer ferasetin hükmünden tamamen apayrıdır. Şöyle ki: İnsanın son hâli çoğumuzun meçhûlüdür. Fakat feraset-i reisiye ile vasıflananlar, akibeti meçhûlümüz olanların ne hâle giriftâr olacaklarını önceden kesinlikle bilirler. Varlıkların hakikâtinin idrâkına ulaşan hikmet ehlerinden başkasının, anlattığımız mertebeye vâsil olması mümkün değildir. Yani bu mertebeye ulaşmak iki şartı yerine getirmeye bağlıdır. İki şarttan biri; mevcûdatın hakikâtinin ne olduğunu idrâk

etmektir. ikincisi; mevcûdatın tamamında ardı ardı dizilmiş ilâhî hikmetlerde kendi nefsinin menzil ve kemâlatı üzere seyr-u sülûk'a ayak basarak yürümesidir. Tâkî nefse alâkalı olan bütün menzîl ve hâlleri kavrayabilsin.

Seyr-u sulûkta hem kendi nefsinin hem de başkalarının hâllerine muftali olması bu iki şartı hakkıyla yerine getirmesi lâzımdır.

Diğer bir deyimle hem seyr-ı afâki hem de seyr-ı enfûsiyi bütün mertebe ve menzillerini geçmesiyle ancak ferâset-i reisi'yeye ulaşılabilir.

Seyr-u sulûkta ki yürüyüşün gerçekleşmesi ancak kişinin bütün menzil ve hâlleri bilmesiyle oluşur. Kişi, o menzil ve hâlleri bildikten sonra yürüyüşünü selâmetle yapar. Seyr-u sülûku tamamladıktan sonra yolcu kendi nefsinin tekrar tekrar gözetir ve öğrendiği menzîl ve hâlleri gerçekte onda ya hareketli olma bakımında veya durgun olma bakımında tesir ettiklerini müşâhade eder.

Bu menziller muhteliftir. Her bir menzil de kendisine özgün değişik perdelerle son bulmaktadır. Artık seyr-u sulûkta kişi tahkîk ehlî olduğu zaman izâh ettiğimiz o rütbelerle ahlâklanır. O kişi her bir menzîl ve hâlin kendilerine özgün tesirlerini bildiğinde de mükemmel riyâset onun için gerçekleşir.

Bu makama erişmiş bir kâmil insan varlık âleminde bir şahsı gördüğü zaman -gördüğü şahsın hareketli veya durgun olması kaçınılmaz bir gerçektir. Hareketleri veya durgunluğu ister lisâniyle, eliyle veya herhangi bir başka uzvuyla olsun- hareket veya durgunluklarla gördüğü şahsın menzilin ve o menzillerin doğuracağı sonucu da bilir. Artık o menzillerin vardırıacakları sonuçlarla gördüğü şahıs hakkında hükmünü açıklar. Artık o şahısta aynen o insanı kâmilin bildirdiği gibi olur.

Şeyh Ebu Medyen -Allah ondan razı olsun- bir gün meclisinde hazır olanların içinde sohbet esnâsında hareket eden birini görünce oradakilere "bu adamı derhâl - meclisimizden çıkarın.." diye emretti. O adam meclisten çıkarıldıktan sonra orada hazır bulunanlara "birkaç yıl sonra bu adamın ne hâle gireceğini göreceksiniz" buyurdu. Orada hazır bulunanlardan bir kısmı yıllar sonra meclisten çıkarılan şahsın ne durumda olduğunu araştırmaya başladılar.. Bir de ne görsünler, adam, kendisinin insanları hidâyete erdirdiğini iddiâ etmektedir. O araştırmayı yapanlar, hep birden "Evet, Şeyh Ebû Medyen'in söylediği hakikât tam yirmi yıl sonra bu adamda zâhir oldu". İşte görüldüğü gibi seyr-u sülûkta mükemmel riyâsete sâhib olan İnsan-ı Kâmil kat



ettikleri ve hâllerin nefse alâkalı bütün mertebelere hâiz oldukları için insanın hâl ve hareketlerinde nefsin bulunduğu makam ve menzillerini tesbît ederler. Ve o menzillerin doğuracağı sonuçları önceden kesinlikle bilip haber verirler. İşte bu ilim Ayn-el Yakîn ve Hakkâl Yakîyn derecelerinden peydâ olan ilimdir. Ve bu ilme; İlhâmatı ilâhî ve Zâtî de denmektedir. Bu ilmin daha çoğalması ise, ilâhi lutûfların açılımının miktarıncadır. Kul, olutûflara mazhar oldukça ilminde de artışı olur.

Yüce menziller arasında olan Furkân Mertebeside açıkladığımız ilmi makamatlarındandır.

Daha sonra kul, seyr-u sülûkte nefsin hâl ve menzillerden terakki eder. Bu terakkî (yükseliş) kulu her varlıkta kemâl sıfatlarıyla tecelli eden Hakk Teâlâ'nın sıfatlarının kemâlatını müşâhede etmeye ulaştırır. Halbuki bu müşâhededen önce olan müşâhede Hakk Teâlâ'nın ef'al mertebesindedir. Yani Hakk'ın sıfatlarını sebeplerin ardında görmektir- Böylece kul devâmlı infiali devrelerin sıfatlarının müşâhedesinden Basâit'in kemâlatını müşâhede etmeye terâkki eder.

Diğer bir deyimle şöyle izâh edebiliriz: Kul, önce varlık âlemindeki kesretin her bir ferdin kendisine özgün vahdetini görür

ve bu müşâhedesini öyle bir hâle getirir ki bu sefer âlemin bütünündeki kesretin tamamında vahdeti görür.

İnfiali devrelerin sıfatlarının müşâhede; âlemdeki her bir varlığın kendisine özgün durumlarıdır.

Basaitin sıfatının kemâlatı ise, bölünmez hakîkâtlere işârettir.

Dolayısıyla Hakk Teâlâ'nın sıfatlarına işârettir. Zirâ âlemin tamamı; Allah'ın sıfatlarının gölgesidir. Daha sonra kul, Celâl ve Azamet müşâhedesine yükselir. Öyle Celâl ve Azamet ki sebepleri kendisine aklın nazarında perdeler kılmıştır. Bu müşâhede Zâfîdir.

Allah. Rasûlü Aleyhisselâtu Vesselâm Efendimizden rivâyet edilen şu Hadis işte bu müşâhedeği ifâde etmektedir:

«Cennette gözlerin görmediği, kulakların işitmediği ve insanın aklına hayâline gelmeyecek ni'metler vardır.»

Bizim bu dünyadaki Cennet'imiz ise, âhirette Cennet'e girmeye vesile kılınan imân ve sâlih amellerimizdir.

Ey Evlâd!. Sen bil ki!..

Allah Teâlâ'nın Zâtıyla alâkalı bilgiyi edinenler, o bilgiyi, sadece nefî cihetinden edinmişler. İsbât cihetiyle o bilgiyi edinmek mümkün değildir.

Nefî cihetiyle bilgi edinme usûlü de şu âyetlerde ifâde edilmiştir:

"Onun benzeri yoktur."

(Şuara Sûresi, âyet: 11)

Yani, "Allah'ın zâtıyla ilgili bizim bilgi edinmemiz mümkün değildir. Zirâ O'nun Zâtı akla, hayâle ve vehme gelen her şeyden münezzehtir" dememiz ve itikâd etmemiz lâzımdır.

Öyle ise nefî'den; Allah'ın bütün noksan sıfâtlardan berî olduğunu ve Zâtının da akla ve hayâle gelen hiçbir şeye benzemediği kast edilmektedir.

İsbât ise, hâşâ Allah'ın Zâtını herhangi bir varlığa benzetmek yoluyla Zâtını idrâk etmeye kalkışmaktır. Bu çok tehlikelidir ve insânı imânsızlaştırır. Allah, cümlemizi böyle yanlış düşünce ve hareketlerden korusun.

Hız. Sıddık'ı Ekber – *Allah ondan razı olsun*– bu hakikâte işâret etmek için şöyle buyurdu:

– *Seni idrâkten aciz olmaktır seni idrâk etmek.*

Resûlü Ekrem Aleyhisselâtu Vesselâm da:

«Ben, Seni Senin kendini övdüğün gibi övemedim.» buyurmasında yine o hakikâte işâret etmek içindir.

Allah Teâla cümlemizi İstikâmet üzere olanlardan etsin. Zirâ istikâmet; kerâmetlerin en büyüğüdür.

## İŞİTME VESİLESİ OLAN KULAK FELEĞİ

BEYT:

*Ey kulak sâhibi!..*

*Kulaklar sana nidâ ediyor...*

*Rahman'ın sana münâcatı zamanında  
hitâbını yükselt.*

*Eğer sana gelen hikmetleri dinleyip  
darıcağında toplarsan, bütün surlar senin  
için birer felek olur.*

*Yok o gelen hikmetlerden sağırlar gibi  
davranıp hiçbir şey elde etmezsen, o vakit  
bütün varlıklar ortağın olur.*

**Ey Evtâd!. Allah seni muvaffak kılsın.**

**İşitmek güdüsü ancak huzûr-u kalb ile  
dinlerse, hikmetleri işitir.**

**Söylenecek sözler veya gelecek sırrları  
kavramak için kalbinde gaflette olmaması  
şarttır. İşitme güdüsünün huzûr-u kalb ile  
işitmesinin delili yazacağımız âyettir.**

**«Şüphe yok ki, bunda elbette bir öğüt  
vardır, kendisi için bir kalb olan veya  
kendisi şâhid olarak kulak veren kimse  
için.»**

(Kaf Sûresi, Âyet:37)

**Öyle ise işitmenin hakîkâti; Allah'ın,  
insan üzerinde okudularından anlamaktır.**

Ey Evlâd!.

Hakk'ın senin ve ebna-ı cinsinin üzerine olan okumasını sadece Kur'ân'a has olduğunu zan etme!.

Zaten Hakk'ın okumasını böyle zannetmekte sofilerin meşrebî değildir. Bilâkis bütün kâinât kitabının sayfelerini, satırların ve kelimelerini akıl edesin diye okumaktır. Zirâ Allah Subhânehû şöyle buyurmaktadır:

«Ve şu misâlleri ki, onları insanlar için irâd ediyoruz. Maamafih onlara bilginlerden başkası akıl erdiremez.»

(Ankebût Sûresi, Âyet:43)

Senden ibâret olan küçük kitaptan hiçbir şeyin mulâhazası seni o yazılmış büyük kitabı okumaktan engellemesin. Zirâ Hak Teâlâ kitab-ı kebîr olan şu kâinâtı sana tilâvet eder. Bazen de seni sana tilâvette bulunur. Öyle ise sen hangi makâmda bulunursan bulun, Rabbinin sana olan hitâbına kulak ver ve hep O'nun hitâbına karşı hazırlıklı ol. Kendini ağır işitmek ve sağır olmak illetlerinden koru!.

Sağır olmak illeti, Kur'ân diye tâbir edilen Kitab-ı Kebîr'den Hakk'ın sana tilâvet ettiklerini idrâk etmene manîdir.

Ağır işitmek illeti, Hakk'ın seni sana olan tilâvetini idrâk etmene engeldir. Senden ibâret olan kitâbın bu kısmına "Furkan"

diye tâbir edilmektedir. Zirâ insan, kâinâta ayrı ayrı dağılmış bütün unsurların birleştiği yerdir.

Tilâvet mânâsını İnşâllah bu bölümden sonraki kısımda açıklayacağım..

\* \* \*

## FASIL

İşitme duygusunda tahkîk sahibi gerçek bir dinleyicinin alâmeti:

Dinlemek ile alâkalı varid olan ilâhi buyruk ve yasaklara kulak verip ve o buyruk ve yasaklara riâyet etmektir. İlim, zikir, güzel vaiz, güzel söz ve Allah'a yapılan güzel övgüleri dinlemek gibi..

Gerçek bir dinleyici, saydığımız bu husûslarla alâkalı buyruk ve yasakları dinlemesi gereği, o güzel şeyleri can kulağıyla dinler. Ve onların birer emrî ilâhi olmasından ötürü derhâl uygular.

Yazacağımız husûslara riâyet etmekte gerçek bir dinleyicinin alâmetidir:

Boş söz, gıybet, iffira, buhtan, cidal ve Allah ve Rasûlü'nün dinlenmesini yasakladığı şeyleri dinlemeyi terk etmek.

Allah Celle ve A'lâ, yüce kitabında bu sıfatlarla vasıfladığı kimseleri övmüştür. Tâki başkalarında onlara uysunlar.

Biz de o niteliklerle vasıflananların yoluna girdiğimizde, Allah'ın yüce kitabında onlara olan övgülerinde bizlerinde payı olduğunu bilelim.

Allah Subhânehû onları şöyle vasıflamaktadır:

«Bunlar yaramaz lâkırdı(lar) işittikleri zaman ondan yüzçevirdiler ve "Bizim amellerimiz bize, sizin amelleriniz size aiddir. Size selâm (olsun). Biz cahilleri aramayız." dediler.»

(Kasas Sûresi, Âyet: 55)

Bunlar, cahillerin irşâdından ne zaman ümitsizleştiler işi Allah'a havâle ettiler. Ve kendileri her şeyden yüz çevirdiler. Yalnız Allah'a yakîn olmaya vesile olacak amellerle iştiğal ettiler. Böylece şer'an cahillerden yüz çevirdiler ve hakikâten de selâmeti buldular.

Yine Allah Azze ve Celle gerçek dinleyicileri yüce kitâbında şöyle yad etmektedir.

«Rasûle indirilen (Kur'ân-ı Kerîm)i dinledikleri vakit de Hakk'ı tanıdıklarından dolayı gözlerinin yaşla dolup taşıdığını görürsün onların. (şöyle) derler. "Ey Rabbimiz, imân ettik. Artık bizi (Hakka) şâhid olanlarla berâber yaz.»

(Mâide Sûresi, Âyet:83)

«"Zaten biz, Rabbimizin bizi de salihler katarına katıp koymasını umutup dururken, ne diye Allah'a ve bize gelen hakikâte imân etmeyelim?"»

(Maide Sûresi, Âyet:84)

«İşte Allah'ın onların (bu) söylediklerinden dolayı, altından ırmaklar akan cennetleri –kendileri için ebedî kalıcı olmak üzere– onlara mükâfat olarak ihsân etdi. Bu, iyi hareket edenlerin mükâfatıdır.»  
(Maide Sûresi, Âyet: 85)

Allah Azze ve Cellenin yüce Kitabında gerçek dinleyicilere nasıl mertebeler verdiğine bir bak ve ibret al.

Onlar, öyle kimseler ki işittikleri husûsları tanıdıklarından ötürü gözleri yaşlarla dolup taşar. imân onların makamı ve muhsinler ile onların varacakları yer Cennet'tir. Öyle ise Hak'tan gelen herşeyi can kulağıyla dinlemek çok önemli bir vasıftır.

Allah Subhânehû gerçek dinleyiciyi yine şöyle tanımlamaktadır.

«Ancak seni (can kulağı ile) dinleyenlerdir ki (da'vetine) icâbet eder.»  
(En'am Sûresi, Âyet: 36)

Allah Subhânehû, görüldüğü gibi bu âyette Allah'ın da'vetçilerine icâbet edenleri övmektedir.

Bir sonra yazacağımız âyette ise, da'vetçilerin da'vetine icâbet etmenin ilâhi bir emir olduğunu göreceğiz.

«Ey kavmimiz, Allah'ın da'vetçisine icâbet edin. O'na imân edin ki (Allah) sizin günâhlarınızdan bir kısmını yarlıgasın ve sizi çok elem verici bir azâbdan kurtarsın.»  
(Ahkâf Sûresi, Âyet:31)



Hikmetin iki şey arasındaki münasebette bağlantısı olduğundan dolayı Allah Subhânehû, da'vetçilerin da'vetine icâbet edenlerin da'vetine bizzat kendisi icâbet etmektedir. Öyle ise icâbet edenlere, icâbet edilir.

Allah Subhânehû'nun bu hakikâti nasıl beyân ettiğini görmüyor musun?..

«Kullarım (Habibim) sana beni sorunca (haber ver ki) işte ben muhakkak yakınımdır. Bana duâ edince Ben o duâ edenin da'vetine icâbet ederim. O halde onlar da Benim da'vetime (itaatle) icâbet ve Bana imân(da devâm) etsinler. Tâki (o sâyede) doğru yola ulaşmış olurlar.»

(Bakâra Sûresi, Âyet: 186)

Allah Subhânehû'nun da'vetine onların icâbeti gerçekleştiğinde Allah'ın onların da'vetine icâbeti gerçekleşir. İşte bu gerçek dinleyicinin can kulağıyla dinlenmesinin hakîkatidir. Allah, yüce faziletlerin ve ni'metlerin sahibidir.

Allah Subhânehû bir başka âyette şöyle buyurmaktadır:

«O, size kitapta "Allah'ın âyetlerine küfredildiğini ve onlarla eğlenildiğini işittiğiniz zaman onlar bundan başka bir söze dalıncaya kadar, yanlarında oturmayın. Çünkü o zaman siz de şüphesiz ki onlar gibi (olursunuz)" diye (bir âyet) indirmiştir.»

(Nisâ Sûresi, Âyet: 140)

Âyette geçen "işittiğiniz zaman" bölümde tefekkür et. Her kim ki konuşması esnasında konuşulan mevzûyu can kulağıyla dinlemiyorsa, o kimsenin konuştuqlarıyla inkâr vadisine düşüp düşmediğini bilemez ve dava ettiği şeylerde tasdik olunamaz. Yani, sadece kulakların işitmesi hiçbir fâide vermez. Zirâ Allah Subhânehû şöyle bildirmektedir:

«Ve kendileri dinlemedikleri halde "dinledik" diyenler gibi olmayın.»  
(Enfâl Sûresi, Âyet: 21)

Bir başka âyette dinlemeyenler şöyle vasıflanmaktadır:

«Eğer onlara duâ ederseniz dûanızı işitmezler, (bîlfarz) işitseler bile size cevâp vermezler.»  
(Fatır Sûresi, Âyet: 14)

bir başka âyette de şöyle nitelendiriliyorlar:

«(onlar bir sürü) sağırdırlar, dilsizler ve körlerdir. Onun için düşünemezler.»  
(Bakara Sûresi, Âyet: 171)

«Âyetlerimiz hakkında (münâsebetsizliğe) dalanları gördüğün zaman -onlar Kur'ânda başka bir sözle meşgûl oluncaya kadar- kendilerinden yüz çevir.»

(En'âm Sûresi, Âyet: 68)

Allah Subhânehû Kur'ân âyetleri hakkında münasebetsizce daları dinleyenlerin o münasebetsizliği işleyenlerle aynı makamda olduklarını bildirmektedir. O münasebetsizlerle, onları dinleyenlerin cezâlarında bir olduğunu, bu âyet ve başka âyetlerde anlaşılmaktadır. Niçin bunlar o münasebetsizlerle aynı makamda olacaklar ve onların cezâlarında bir olacak? Zirâ Kur'ân âyetleri, hakkında münasebetsizce dalmakta münafıklardan başkası hoşlanmaz. Kur'ân hakkında ileri geri konuşanları, kafirler ve onları gizlice sevdiklerinden ötürü münafıklar dinler. Zirâ inkâr ehlinin İslâm ve Kur'ân ehline saldırmalarına ancak münafıklar razı olur. işte bu hakikâtlere binaen Allah azze ve celle, Nisâ Sûresinde şöyle buyurmaktadır:

«O, size kitapta Allah'ın âyetlerine küfr edildiğini ve onlarla eğlenildiğini işittiğiniz zaman onlar bundan başka bir söze dalıncaya kadar, yanlarında oturmayın. Çünkü o zaman siz de şüphesiz ki onlar gibi (olursunuz)" diye (bir âyet) indirmiştir. Allah, muhakkak ki münafıkları da, kafirleri de Cehennem'de toptan bir araya getirecek olandır.» (Nisâ Sûresi, Âyet: 140)

Sıddık ve Âriflerle arkadaşlık eden ve onların güzel sohbetlerinde bulunan ve meclislerinde bulunmayı arzulayanlar da, Sıddık ve Âriflere verilecek bütün hayır ve sevaplarda ortak olurlar.

«Onlar, öyle bir topluluktur ki onlarla arkadaşlık edenler şâki olmazlar.»

Öyle ise, kişi, arkadaşlık ettiği kimsenin ahlâkı üzere olur. Zirâ arkadaşına olan muhabbeti, onu dinlemeyi ve onunla beraber bulunacağı mecliste olmayı doğurmaktadır.

Allah Rasûlü bu hakikâte şöyle işâret etmektedir: "Kişi sevdiği kimse iledir." Arkadaşlık yapmanın hikmetide işte budur. Allah Rasûlü Aleyhisselâtu Vesselâm hem dünyada hem de âhiretteki birlikteliği kâsâd etmektedir.

Kişinin dünyada sevdiği kimse ile olacak birlikteliği taat ve şer'i adablara riâyet etmekle gerçekleşir. Âhiretteki birlikteliği ise, inâyeti ilâhiyeye mazhar olmak ve kurb-ı şuhûdiye nâil olmakla oluşur.

Duyduğu ilâhi emir ve yasakları hayatına geçiremeyen kimse, akıllı olduğunu iddiâ etse onun bu iddiası yalandan başka bir şey değildir. Bu mübarek işitmeye özgün kerâmet ve menziller vardır.

Biz daha önce bu konuyu işlemiştik. Hasan-ı Basri'nin bu türden nâil olduğu kerâmeti yazmıştık.

## İŞİTMEYE AİT KERAMETLER

**Gerçek dinleyiciye hâs kerametlerden biri:** O kimsenin hidâyet ve mârifet ehli olduğunun müjdesinin kendisine ilâhi bir lütüfla apaçık olarak beyân olmasıdır. İşte büyük kerâmette budur. Zirâ o kimse hidâyete erenlerden olduğunun müjdesini, Cenâb-ı Hak'kın kabul ettiğini işittiğinden ötürü Allah'ın hidâyet ehlini hangi sıfatlarla vasıflamışsa o onları can kulağıyla dinliyor ve o vasıfları taat ve imânda sebât etmek sûretiyle icâbet ediyor... Ve Cenâb-ı Hak'kın buyruk ve yasaklarına icâbet edenleri neyle müjdeliyorsa, o kimse, o müjdeleri de can kulağıyla dinler. Ve kendisinin de müjdeleyenlerden olacağını ümit eder.

Bu açıkladığımız mânâları anlamaya çalış. zirâ bu insanın iki cihânda bahtiyâr olması için çok güzel bir cevherdir. Bu cevherin güzelliğinden anlayanlar gayet azdır. Hiçbir şey yapamamada bari bu mânânın güzelliğinden dolayı onu anlamaya çalış.

Allah Subhânehû bu mânânın güzelliğini şöyle beyân etmektedir:

«(o kullarım ki) onlar, söze (dikkâtle) kulak verirler de onun en güzeline uyarlar. İşte bunlar, Allah'ın kendilerine hidâyet ettiği kimselerdir, işte bunlar temiz akıl sâhipleri olanların ta kendileridir.»

(Zümer Sûresi, Âyet: 18)

Bir başka âyette de şöyle buyurmaktadır:

«Haberiniz olsun ki Allah'ın velî (kul)leri için hiçbir korku yoktur. Onlar, mahzûn da olacak değillerdir. Onlar, imân edip takvaya ermiş olanlardır. Dünya hayatında da, âhirette de onlar için müjde(ler) vardır.»

(Yunûs Sûresi, Âyet: 62-64)

Halbuki imân, ancak imân edilecek şeyleri işitip kavradıktan sonra gerçekleşir.

Allah Rasûlü Aleyhisselâtu Vesselâm dan rivâyet edilen şu Hadis o hakîkâte işâret etmektedir.

«Her kim, güzellikler için yaratılmışsa, o güzellikleri elde etmesi için kolaylıklar onun için hazırlanır.»

Başka bir âyette de aynı bu mânâ teyîd edilmektedir:

«(Bundan sonra) kim verir ve sakınırsa, o en güzeli de tasdik ederse, biz de onu en kolaya hazırlarız.»

(Leyl Sûresi, Âyet: 5-7)

Âyet ve Hadiste geçen husûsların bir insanda tahakku ancak o husûsların işitilmesi ve kavranmasından sonra mümkündür.

\*

**Gerçek dinleyiciye hâs kerâmetlerden biri de: Rûh sahibi olmayan varlıkların**

konuşmalarını işitmektir. Bu varlıkların her birisine kendi mertebelerine göre harikulâde konuşma yeteneği verilmiştir. Onların tenzîh ve teşbihleri de bu konuşmalara dahildir. Âlemdeki bütün varlıkların, aslında bu yeteneği mevcûttur.

Amma bizler her ne hikmetse onların konuşmalarını işitip kavrayamıyoruz.

Bu varlıklarda iki kısım olağanüstü olay mevcûttur. Bu olaylardan biri bizimle kâimdir. Diğeri de, o varlıklarla kaimdir.

Olağanüstü olaylardan insana ait olanına gelince, o da insanın o varlıkların hakikâtini idrâk etmesinden ibârettir.

O olaylardan varlıklara ait olanına gelince o da, onların kerâmet ve icâz sûreti ile kendi kendilerine konuşmalarıdır. İşte bu vücûd lisânıdır. Bu lisânı Nebîler ve Nebîlerin gerçek varislerinden başkası anlayamaz.

Bu kerâmet nasıl zuhûr ederse etsin Allah Subhânehû varlık âleminde zuhûr ettirdiği bu kerâmetlerle insanı dinde istikâmet üzere olmaya râğbet ettirmektedir. Öyle ise olağanüstü olayların varlık âleminde zuhûrunun faidesi bizzât bizlerin her halukârda dosdoğru olmak şiarını edinmemiz içindir.

Allah Rasûlü Aleyhisselâtu Vesselâm'ın son mirası bu tür olağanüstü olaylardır.

O'nun varislerinin de veraset sırrına binaen Allah Rasûlü'nün hayat tarzıyla hayatlarını düzenlerler ve onlardan da bu tür harikûlâdeler sudur eder. Allah Rasûlü'nün avuçlarındaki taşların tesbihi, hurma kütüğünün inlemesi, taşların O'na selâm vermeleri ve zehirlenmiş koyunun pişirildiği hâlde dile gelmesi anlattığımız olağanüstü olaylardandır. Yazacağımız âyet geçen hakikâtleri ne güzel izâh ediyor:

«Yedi gökle yer ve bunların içinde bulunanlar onu tesbih eder. Hiçbir şey hariç değil, hepsi O'na hamd ile tesbih eder. Fakat siz onların tesbihini iyi anlamazsınız. O hakikâten Halîm'dir, gerçekten yarlıgâyıcıdır.»

(İsrâ Sûresi, âyet: 44)

İnsan varlığın hakikâtını bildiği zaman, kendisine bütün mevcûdatı müşâhade edeceği bir hâl peyda olur. İnsan o durumda mevcûdatın tamamını Zeyd ve Amer gibi konuştuğunu görür. Bütün âlemlerin tesbih ettiğini duyar. Onların konuşmalarını hâl sahibi anlar. Bazı münkirlerin iddia ettiği gibi bu anlamak; hâl ile sağlanmaz. Öyle münkirler ki tarikatte hiçbir şey tatmamışlardır. Hâlin şâhitlik ettiği kimsenin işitmesi ve anlaması doğrudur. Yoksa mevcûdatın konuşmalarını hâl ile duymak ve anlamak doğru değildir. Şâyet sen onların konuşmalarını bizzât kendileri



konuşmadığı halde işitirsen işte bu işitmen hayâlin kuvvetidir. Bu kuvvet ise sende mevcûttur. Halbuki sen o kuvveti senden haric olduğunu hayâl etmekteisin.

Bahsı geçen münkirler, bu hâle işâret etmektedirler. Onlar kendi hayâl dünyalarında canlandırdıkları konuşmaları kendilerinin dışında varlıklara nisbet ederler.

Bu anlattığımız hâl aslında zamanımızda keşif iddiasında bulunanların çoğunun hâlidir. Yanlız onlar buldukları bu hâlin şuurunda değildirler.

Allah Subhanehû'ya hamd-u senâlar olsun. Bütün bu hâlleri biz yolun başında iken kendimizde müşâhade ettik..

.

**Gerçek dinleyiciye has kerâmetlerden bir diğeri :** Bu makam sahibinin ilhâmla konuşan kimse olmasıdır. Yalnız Hazret-ı Sem'i de kendisine ilhâmları haber verenleri görmez. Şâyet onları görse artık bu görme onun Hazret-ı Basar daki tahakkukundandır. Öyle ise işitmeyi, ilhâma mazhar olanların "muhaddes" mertebesine ilhak etsin ve sana gizlice hâlleri iletsinler. Böylece sen hitabları ya bedihî veya senin suallerine cevap olarak işitir olursun. Artık ilhâmı sana getirecek varlıkların (meleklerin) selamlamalarına da

karşılık verirsin. Allah'a hamdler olsun ki biz bütün bunları müşâhade ettik.

Birçok güvenilir kimseler bana Ebul Abbas'ın muhaddes olduğunu söylediler ve "muhaddeslikle ünü her tarafa yayılmıştır.." dediler. **Muhaddes, ilhâma mazhar olan kimselerdir.**

•

**Gerçek dinleyiciye has olan kerâmetlerden biri de: Sariye'nin Hz. Ömer'in Medine'de ki konuşmalarını işitmesidir.** Halbuki Sariye'nin bulunduğu yer İran topraklarında bir bölgedir. O yerle Medine arasında bir kaç günlük mesafe vardır. Öyle ise kendisinde hitâbın bulunduğu bütün kerâmetler anlattığımız bu bölümdeki kerâmetlere dahildir.

Şayet başka bir şey hitâbdan ziyâdeleşirse o vakit o ziyâdeleşen şey başka bir hazretin tahakkukundan oluşmuş bir kerâmettir. Onu araştırdığın zaman bulursun.

Allah Subhanehû adetleri bize göre birbirine bağlamıştır. Hikmet gereği eşyanın arasındaki münasebette böyle olmasını iktiza etmektedir. Durum böyle iken aklen bu munasebetin iktiza ettiği şeylerde değişimde olabilir. Bu anlattıklarımız salim olarak gerçekleştiğinde bütün bunların olması mümkündür. Fakat bu tür kerâmetlerin

varlığı şart değildir. Bilâkis tahkik ve vilayet, bu kerâmetler zuhur etmese de olabilir. Biz bu kitabda kulak ve işitme güdüsünün, mertebelerini izâh etmeyi kastettik, ki şâyet bir kimsede bu güdü ile alâkalı bir kerâmet zuhûr ettiğinde o kerâmetin kendine nereden geldiğine ve o kerâmetin hazret-ı Vücûdiyede hangi makamdan olduğunu bilsin. Artık bu makamatlara ait olan menzillerin izâhına geçme vakti geldi. Öyle ise biz de o menzilleri açıklayalım.

Allah ne güzel yâr ve yardımcıdır.

\* \* \*

## BU UZVUN MENZİLLERİ

Bu menzillerin peyda olmasının sebeb-i âslisi, işlediğin amellerinde hangi makamda olursan ol, işittiğin veya gördüğün veya konuştuğun şeylerde tahkik yapmana engel olacak manilerden zihnini boşaltmandır. Bütün bu meşgalelerden zihnini boşaltırsan o zaman işittiğin veya gördüğün şeylerin hakikâtine vakıf olursun. Zihin, boş meşgalelerden işitme güdüsünün ilhâmlara mazhar olması için boşaltılmazsa, bedenın uzuvları ilâhi ahlâkla ahlâklanmaz. Bedenin uzuvları ilâhi ahlâkla ahlâklanmadığı vakit de tahkik gerçekleşemez.

Tahkik için bir birinden üstün çok

makamlar vardır. MENZILLER diye tâbir ettiğimiz aslında tahkike ait olan makamlardır.

Öyle ise...

**Ey Evlâd!..**

**Senden istenilen hakikatler için çalış!**

O hakikatlardan biri; işitme güdüsü ilhâmlara mazhar olması için zihin ve gönlünü boş meşgalelerden boşaltmandır. Zihin ve kalbini boş meşgalelerden boşaltırken hangi mekanda olursan ol durum değişmez. İster yalnız başına ol. İster topluluk içersinde...

Şâyet topluluklara katılmak sana zarar vermiyorsa ve onlarla birlikte olmakla bir takım ilhâmlara mazhar olursan, onlarla oturup arkadaşlık yapmanda hiçbir sakınca yoktur. Eğer, onlarla arkadaşlık etmekte hiçbir ilhâmla mazhar olmuyorsan derhal halvete çekil. Bu durumda halvet en güzel arkadaşdır. Ve halin istikamete girinceye deyin halvetten çıkma!.

**Ey Evlad!..**

Araz-ı lâzımın cevhere imtizacı gibi işitmek seninle imtizac ederse, o vakit ne topluluk ne de başka bir şeye aldırış etme. Vakta ki sen bütün menzillere ulaştın Cenab-ı Hak seni inâyetiyle korumasına alır ve sana olan hitâbın dışındaki bütün hitâbları senden uzaklaştırır. Tâki o

hitâblar idrâkını perdelemesinler ve senden sana olan ilâhi hitâblar bulunduğun makam nisbetince, menzil menzil ve hâl hâl ve tabaka tabaka olmaya intikal eder.

*Onlara ne oluyor ki, işittiklerine imân etmiyorlar?.. Onlara Kur'ân okunduğunda onlar secdeye gitmezler?..*

Cenab-ı Hak, kendilerine yerleştirdiği sırr ve hikmetlerle onları çağırıyor. Böylece onlar kulluk etmenin hakikâtini tanırılar. Bu tanıma Hak'ka secde etmelerini vacip kıldı Ve kendi zatlarına olan nuzulu sağladı. Artık bu tarzla Allah'ın işitici olduğunu anlamak nimetiyle rızıklanırsın. Senin gizlice veya hâlinle nida ettiğin hiçbir şey yok ki nida ettiğin şeylerin rûhu hibe edilmesin.

*Senin ondaki hazzın nedir? Onların da varlıktaki hazları nelerdir ve varlık âleminde onlar kaç mertebeye ayrılmaktadır?.. v.s..*

Bunların hepsi sana ilâhi bir ni'met olarak verilir. Böylelikle işitmenin çeşitlerinden devamlı tarzda terakki edersin. İşitmenin çeşitleri de insanda mevcûd olan Muhammedi Makamlardan ibârettir. Bu terakki, bu hayatta senin için takdir edilen mertebeye ulaşmanla son bulur. Takdir edilen mertebeye ulaşmak yaratılış kanunlarındaki ilâhi makamları,

makam makam geçip gitmekle ve her bir makama has sesleri işitmenle gerçekleşir. Artık bu sıfat, Kelâm-ı Kadîmi işitmedikçe senden ayrılmaz. Zaten Allah Subhanehû varlığından irâde ettiği hakikât senin Kelâm-ı Kadîmi işitmendir.

Eğer dersen ki,

— *Yarın herkes Allah'ın kelâmını işitecek, o zaman bana verilen özellik ne olacak? Zirâ o gün işitme fillinde herkes ortak olacak.*

Sen bil ki sana anlattıklarım doğrudur. Fakat sadece faide ve özellik tanınması Hak'kın bizimle olan konuşmasına ait değildir.

Aslında faide bizim Hak'la yapacağımız konuşmada ve Hak'tan anladıklarımızdadır.

Lezzet ise, anlayışlarımızın nisbetinedir.

Öyle ise kıyâmet gününde üstünlük ve fazilette her kesin birbirinde ayrı ayrı oluşları vakidir. Hiç şüphesiz Hakk'ın has yaranları diğerlerinden temyiz edileceklerdir. Her ne kadar orada herkes aynı şeylerle muhatap olsalarda mertebeleri nisbetince lezzette farkları olacaktır. Her zümre, nezdlerinde olanla ferahlanırlar. Kendi varlık perdelerinin ötesinde işitmesiyle tahkike eren herkes,

tahkikteki erdiği mertebenin nisbetince ahlâkında güzellikler tezahur eder.

Öyle ise...

Ey Evlâd!.

Hangi zümrede olmaklığın irâde edilmişse, sende o zümreye girmek için çalış. Herkesin bir zümrede olması irade edilmiştir. Her bir zümrenin ferdlerinin mükellef kıldıkları vazifeleri ihtiyar etmeleriyle ve o vazifeleri yerine getirmekle birbirinden ayrı ayrı zümreler oluşur.

Muhakkik kul, Hak kendisini işitinceye değin Hak ile işitir. Hak onun işitmesiyle işitir öyle olur ki kul Hak'kın sıfatlarının hakikâtinde mevcûd mefkuddur.

Allah sıfatlarının hakikâtlerini bizlere tahkik ettirsin.

\* \* \*

## LİSAN FELEĞİ

Lisan, Rahmanın insana yerleştirdiği cevherleri beşere açıklayan kalb elçisidir.

Artık sıdk bazen sakınmayı güzel giysilerle örter. Bazen de metanet güzellikleriyle tehlikeleri örten bir rida olur. Bunların her ikisinin başında ateş şuleleri bulunan alâmetlerdir. İbretle bakanların dışında hiç kimse onlardaki hikmeti idrâk edemez.

Dürüst insanın gidişatına bak ve onun vardığı sonuç ne güzeldir. Yalancı, çıktığı her yolculukta rağbet görmek için yaptığı hilelerle vardığı sonuç aldatmadan başka bir şey değildir. Halbuki yaratılışları itibarıyla her ikisinde birdir. Yalnız keyfiyetleri ayırdır. Öyle ise her şeye ibretle bak. Tâki Hak'kın beşerde yerleştirdiği gizli hikmetlere vakıf olasın.

**Ey Evlad!..**

Allah seni doğruluğa ulaştırsın ve seni çok konuşmak belâsından korusun.

Lisan süratle hareket etme kabiliyetine sahiptir. Onun hareketi insanı her zaman helâka yaklaştırır. Zannetme ki kurtuluşa vesile olur. Konuşurken lisanın sürçmeleri de alabildiğince çoktur.

Allah Rasûlü Aleyhisselâtu Vesselam çok konuşmanın tehlikesini bir Hadis-i Şerifte şöyle beyan etmektedir:



«İnsanları yüzü üstü Cehennem'de sürünmelerine dillerinin biçtiklerinden başka bir şey sebep olmamıştır.»

Lisan Cenab-ı Hak'kın iradesinin tercümanıdır. Cenab-ı Hak, Âlem-i Şehâdetde ceza veya mukafat vermeyi irâde ettiği kimseye lisanı tercüman kılarak bildirir. Bir şeyin tercemesi ancak ma'nâ bakımında o şeyin hakikâtine muvafık olmakla gerçekleşir. İster terceme eden sadık olsun ister deccal (çok yalancı) bu durumda bir değişiklik gerektirmez. Öyle ise âlemde zuhûr eden her varlık, ya varlık diliyle veya konuşmalarıyla Hak'kın iradesine tercemanlık etmektedir. Zirâ âlemin tamamı ilm-i ilâhide sabit olan hakikâtlerinin gölgeleridir. O hakikâtlere Esmâ-i ilâhinin gölgesidir.

Dolayısıyla Âlem-ı Şehâdetde zuhûr eden her bir varlık Esmâ-ı ilâhinin gölgesi olan Âyan-ı Sâbitenin gölgesidir. Birinci gölge Âyan-ı Sabitedir ki Esmâlardan birisinin gölgesidir. İkinci gölge ki Âyan-ı Sabitenin gölgesi olan bizim varlıklarımızdır. Bu varlıkta zuhura gelen herşey ayan-ı sabitedeki hakikatlen üzeredir. Muradı ilâhi orada nasıl tecelli etdiyse bu âlemde de öyle zuhûr etmektedir. Dolayısıyla bu âlemdeki bütün varlıkların konuşmaları iradeyi ilâhinin tercemanlarıdır. Varlığa nisbeten bu

konuşanlar ya doğru sözlü veya yalancıdır. Fakat Arif ve hikmet sahibi kimseler şöyle derler: "Ey Rabbimiz seni bütün noksan sıfatlardan tenzih ederiz ve bizi Cehennem azabından koru."

Evet söylenen sözler velevki yalan olsa da Arif o sözde hikmetleri arar ve alır. Yalancıya ise yalanı kalır. Zirâ âlemde yaratılışı itibariyle batıl bir şey yoktur. Varlık ise büsbütün gerçektir. Batıl yokluğa işârettir. Sen bunu tahkik ettiğinde anlarsın.

Bil ki!.. Lisan, kalbin kalemidir. Kudret onunla varlıkların zahirinde ki kağıtlara irade-i ilâhinin söylediklerini yazar. Yazacağım beyt de işte bu makama işaret vardır.

### BEYT

*Kalemim ve levhime varlıkta Allah'ın kalem ve levh-ı mahfuzu yardım eder.*

*Elim ise, melekut âleminde Allah'ın kudretidir. Dilediğimi orada icra ederim. Âlemde görünen bütün resimler ise hazlardır.*

*Ben derim ki; kul, ilâhi ilhâmların kendisine yapıldığı yerdir. Ve kul, mahv ve isbat levhasıdır.*

«Allah ne dilerse onu yapar. Bazısını mahv eder vücûda getirmez, bazısını da vücûda getirir. Ana kitab O'nun nezdindedir. »

Kulun kalbine her hangi bir işi yapması için bir duygu gelir. Sonra bir başka duygu gelir ve bir önceki duyguyu kalbden siler. İlk gelen duygu mahv edilmiş olur ikincisi ise sabit kalır. Bu hâl kul kalbine gelen duygulara aldandığı ve ilâhi ilhâmların keşfinden mahrum kaldığı müddetçe devam eder... **Nihâyet duyguların kalbine (öz'üne) gelen kul, şâyet Nebî ise ismet sıfatıyla vasıflanır. Şâyet Velî ise o da hıfzı ilâhi ile korunmaya alınır. Nebî ve Velî ismet ve hıfz-ı ilâhiyle teyid edildiklerinde onların kalbleri levh-i mahfuz olur. Öyle levh-ı mahfuz ki bir şeyin onda yok edilmesi tasavvur edilmez ve tebdil ve tağyirden beri olur.**

Anlattığımız makama sahip olan bir Nebî veya Veliden varlığın zahirinde bir duygunun vücûda gelmesinden sonra o duygunun mahvı zuhûr ederse —ki böyle olmasında kalble kaim olan Hak'kın bir takım tecellilerindedir.— onlar hakkında "**mahv ve isbat levhasıdır**" denilmez. Zirâ onlar keşif sahibidirler. Mahv ise varlığın zahirinde vaki oldu, hikmeti ise kalbde bakidir.

İnsan Âlem-i Kebirin bir nushası olmasından ötürü bu makamları biz şu isimlerle isimlendirdik. Âlem-i Kebirde şu iki levha mevcuttur biri mahv diğeri de isbat levhasıdır. İnsan da âlem-i kebirin ufak bir nushasıdır dolayısıyla insandada âlem-i

kebirde bulunan iki levhanın mukabili iki levha vardır. Bizim gayemiz burada sana, insanda bulunan mahv ve isbat levhalarının yerlerini, keyfiyetlerini ve ne zaman oluşacaklarını tanıtmaktır. Bütün açıklamamızda bu hakikâte işâret etmek içindir.

**Ey Evlad!. Allah sana afiyet versin.**

Kelam, çıkış yeri itibariyle işlenmiş amellerden biridir. Melekler o ameli kayıt altına alırlar. İşte bu hakikatı yazacağımız âyet ifâde etmektedir:

«O, bir söz atmaya dursun, mutlak yanında hazır bir gözcü vardır.»

(Kaf sûresi, âyet: 18)

Sonra melekler amelleri her sabah ve akşam huzur-u ilâhiye çıkarırlar. Artık o amellerden halis olanları İlliyyine koyuverirler. O amellerden halis olmayanları da Sicciyne bırakırlar. Halis olmayan ameller ise şunlardır: Riya, yalan, başkalarına çalım satmak için bilgifruşluk yapmak ve zulme yardım etmek için mücadele etmek ve bunlara benzeyen amellerdir.

Halis amellerin İlliyyin'e koyuverilmesine yazacağımız âyet delildir:

«Hakka ki iyilerin ameli kitabları, hiç şüphesiz "illiyin"dedir.»

(Mutaffifin sûresi, âyet: 18)

Halis olmayan amellerinde Siccin'e

bırakıverilmesine delil de yazacağımız şu âyettir:

«Sakın hileye sapmayın. Âhıret hesabını unutmayın. Çünkü kötülerin kitabı muhakkak ki "Siccin"dedir.»

(Mutatfifin sûresi, âyet: 7)

Bu feleğin sonunda inşallah bunları ayrıca yazacağım.

Bu kitab ve diğer kitabların menzillerini, varlıktaki mertebelerini bilmesi için ve insan ne olursa olsun kıyâmet günü kitabını okuması için çağırılacak. O gün Allah'ın korudukları müstesna herkes kitabını okuyacak. Allah koruyucuların hayırlısıdır. Kul, dil hakkında varid olan ilâhi emir ve yasaklara uyma konusunda işin hakikâtını bilse ve yani dil için tayin edilen sınırlar içinde hareket etse, o zaman kul konuşmak husûsunda vacibatı ifâ edecek mevzûlarla iştiğal eder. Vacibatı da şöyle sıralaya biliriz: Kelime-i şehâdet, kimi zamanlarda Kur'ân okumak, emr-i bil maruf, insanlar arasında sulhu tesis etmek, dürüst şahitlikte bulunmak, sapkınları irşad ve selam verildiğinde selama cevap vermek ve bunlar gibi dünya ve Âhıret menfaatlarını celb edecek, zararları def edecek husûslarla iştiğal eder. Kulun, söylevlerinde rağbet etmesi gereken şeyler de vardır. Kur'ân tilaveti, devamlı tesbih, zikir ve vaizler gibi. Kulun konuşması haram

olan şeylerde vardır. Gıybet etmek, söz taşımak, ifsada sebep olacak iftira etmek ve söz söylemekte cahil olmak. Ve dinen yasaklanan kötü konuşmaların tamamı.

Kul, dil hakkında vasf ettiğimiz bu sıfatlarla işin hakikâtine erdiğinde diline malik ve şeytanı uzaklaştıran yıldızlar olur. İşte böyle olan kula sahib'ul-kelam "söz ustası" denir.

### BU UZVA AİT KERAMETLER

Dil içinde diğer uzuvlarda olduğu gibi menziller ve kerâmetler vardır. Dil için kuldan istenilen iki yüce menzil vardır ki onlardan üstün başka menzil yoktur. Bu menzillerden birincisi bu bölümde açıklayacağımız gibi Hakk'ın sana kendi kitabını tilâvet etmesidir. Bu tilâvet de tayin ettiği sınır ve belirttiği alâmetlerle gerçekleşir. İkincisi, Hakk'ın kitabından dilediği miktarı sana tilâvet etmesidir. Sen de onu işitirsin. Bizim şart koştuğularımıza binaen evla olan şudur bu menzilin işitme idrakinde telakki edilmesidir. Zirâ kul işitip dinleyendir konuşan mütekellim değildir. Yalnız kul ile Hakk'ın tilavetteki iştiraklerini bu bölümün sonunda inşaallah izah edeceğiz.

Lisana has olan kerametlerden biri:: Kulun alem-ı a'la (melekler) ile konuşması

ve onlarla sohbet etmesidir. Kul meleklerin dediklerini duyup işitmesini pekiştirdiğinde, o melekler tarafından çağrılan ve kendisiyle iletişim ilişkisi kurulan olur. İşte bu kul âlem-ı a'la arasında karşılıklı konuşma sağlandığı zaman; kulun meleklerle söyledikleri kendi lisanının hakikâtine ermesinin yönüyle gerçekleşir. Ve meleklerin söylediklerini kavramasında kulun kendi işitmesinin hakikâtine ermesinden ötürüdür. Kulun âlem-ı a'layı müşahade etmeside görmesinin hakikâtine ulaşmasındandır. Hal diğer zikredilen uzuvlar hakkında da böyledir. Niye diğer uzuvlarda da durum böyledir? Zirâ insan vücudunda mevcûd olan her uzuv arasında ihtiyari bir tertib vardır. İşte bu tertibin münasebetiyle her bir uzuv arasında ma'nevî ve maddi bir bağlantı oluşmaktadır. Bu uzuvlardan birisinin ulaştığı her hususa diğerleride ulaşır.

\*

Lisana özgün kerametlerden biri de; varlığın vücûdu zuhura gelmeden önceki letafet halinde iken o varlıkla olan konuşmaktır ve Âlem-i Şehâdette maddi varlıkları husule gelmeden önce, varlıkların nasıl olacaklarını bildirmektir.

Varlıkların oluşumu açığa çıkmadan önce onlarla olan konuşmak sofilere göre üç kısma ayrılmaktadır.

1- İlka, 2- Kitabet, 3- Lika.

İlka; ilhâm ve Vahyi kapsar. Kitabet yazışmak.

Lika; Kavuşma, yüzyüze gelme ve karşılaşma.

Takyuddin bin Muhammed *Allah ondan razı olsun.* O bu üç husûsu cem edenlerdendi. Hz. Hızır ile arkadaşlık edenlerden idi ve o bu sıfatıyla şöhret bulmuştur. O Hızır ile arkadaşlık etmiş ve bu üç husûsu kendilerinde barındıran bir cemaatla bizzat görmüştü.

Bu fakîrde bu hali kendisinde defalarca müşahade etti. Bu özellikle nitelenenler bu makâmdan şerefli bir makâma intikal ederler. O geçiş sağladıkları bu şerefli makamda Allah'ın izniyle bir şeye "Ol!.." dediklerinde o şeyde Allah'ın izniyle oluverir. Bu ne şerefli bir makam ne yüce bir müşahadedir.

Hz. İsâ, Allah'ın salât ve selâmı onun üzerine olsun, ölüleri diriltmesi, körlerin gözlerinin açılması ve ebrasların iyileşmesinde "Ol!" sözünü söyledi ve onların her biri Allah'ın izniyle oluverdi. Kör görür oldu, ebras iyileşti ve ölü dirildi. Bunların tamamı da Allah'ın izniyle oldu.

Hz. İbrahim Aleyhisselâm'ın halide böyle idi. O birgün kuşları Allah'ın emriyle kesti ve ayrı ayrı parçalara bölerek değişik



tepelerin üstüne o parçaları karışık bir tarzda koydu. Sonra da onlara seslendi "Haydi Allah'ın izniyle dirilin" dedi. Onlar da Allah'ın izniyle dirilip onun huzuruna vardılar.

İşte bütün bunların olması Allah'ın izniyle gerçekleşir. Akıl kaziyesinde Allah Azze ve Celle Velilerinden birisine böyle kerâmetleri ihsan etmesi ve dilediği birisinin elinde izhâr etmesi uzak bir ihtimal değildir. Yani bunu akılda kabul eder. Aslında bu tür kerametlerden ötürü hasıl olan şeref Allah Rasûlü'ne aittir. Zira kul Allah Rasûlü'ne her hâl ve hareketinde kemâl-ı ittiba ile uyduğundan ve Allah Rasûlü'nün bildirdiği sınırlara riâyet etmesinden ötürü bu husûslarla müşerref olmuştur.

Olağanüstü olayların Velîlerden sudur etmesi meselesinde ulemâ arasında ihtilâf vardır... Kimi Allah Rasûlü Aleyhisselâm'ın mûcizelerini Velîler için kerâmet olduğunu kabul etmiştir. Kimi de bunların tamamını inkâr etmişler, kimi de Nebîler için mûcize olabilen herşeyi Velîler için kerâmet olabileceğine kâildir.

Ashabımıza (sofilere) gelince onlar, olağanüstü olayları hem kendilerinde hem de ihvanlarında müşâhade ettiklerinden ötürü asla inkâra teşebbüs etmezler ve ihtilaf da etmezler. Zirâ onlar hem keşif hem de zevk sâhibidirler.

Eğer biz olağanüstü olaylardan müşâhade ettiklerimizi ve bize güvenilir kimselerden ulaşanları burada söylersek işitenler "Bu buhtandır" derler. Bu sebebden ötürü kendimizi cahillerin hedef tahtası haline getiririz. Onların bu olayları kabul etmeleri sebebi, olağanüstü olayların zuhûr eden şahsa hakaretle bakmaları ve ondan sudur eden güzellikleri nazarlarındaki noksanlıklardan ötürü onun beşer olması hasebiyle görüntüsüne aldanmalarıdır. Eğer bu kimseler olağanüstü olayları icra ettiren gerçek faile bakarak nazarlarını olgunlaştırlarsa bu olaylar onların da nezdinde ağır gelmezdi. Demek ki onlar, gerçek faili görmekte kusur işliyorlar. Sebeblere takılıp kalmışlardır.

Çağdaş bilginlerden biriyle tanıştım... Onunla epey sohbet ettik. Konuşmamız birara kerâmetlerin olması mümkün mü değil mi mevzûuna temas etti. O şahıs aynen şöyle dedi: "Eğer bir şahısta olağanüstü bir olayı bizzat görürsem derim ki: "Dimağımda bir bozukluk peyda olmuştur da ben aldanıyorum. Yoksa bu şahısta böyle mükemmel bir şeyin suduru mümkün değildir.." Halbuki bu şahıs, diğer bir mevzûda "Böyle olağanüstü olayları Allah Subhânehû dilediği kulun eliyle icrâ ettirir." demekteydi.

**Ey Evlâd!..**

Gördüğün gibi bu ne şedid bir inkâr ve cehâlettir. Allah nûruyla bizim ve onun önünü aydınlatsın ki basiretimiz marifet ilmiyle nûrlansın. AMİN.

## HİMMET

Varlık âleminde zuhûru insana özgün olan olağanüstü olayların oluşmalarının asıl sebebi; kuvve-ı nefsin kendisine bağlantısı bulunan iç güdüdür. Bu iç güdüye sofiler "HiMMET" ismi verirler. Kimileri de o güdüyü "SIDK" diye isimlendirirler.

Sofilerin gerekçesi Araplar bir işi yapan kimse hakkında şöyle demeleridir: "Falan himmetini şu işin yapmasına sarf etti de o iş oluştu." Diğerlerinin gerekçesi de şu söylemleridir: "Falan yaptığı işte sadıklıkla yöneldi de o iş de oluştu." Olağanüstü olayların oluşmasına sebep olan bu sıfatta Nebî ve Velî müşterektir.

Olağanüstü olaylara sebep olan sıfatlardan diğer ikisi Nebî ve Velî'ye hastır. Onlara has olanlardan birincisi: Nebî ve Velîye ilmi birikimde tefekkür etmeksizin verilen ilmi kesbidir. ilmi kesbi Nebî ve Velîye delil ve medlul arasındaki bağlantı olduğu gibi ibdidaen verilir. Onlara bu ilmi aslında bir gayret harcamadan bir lûtuf olarak ihsân edilir. Onlara has olan ilimlerden ikincisi: İnsanların uykuda rüyâ olarak gördüklerini

Nebî ve Velî uyanikken görürler. Açıklamasıyla meşgul olduğumuz olağanüstü olayları Nebî ve Velîler himmetlerinin aracılığıyla ve insan gücünün dairesinden tamamen hariç olan ilâhi bir lûtufla elde ederler.

İnsanda mevcûd olan bu himmet iki çeşittir. Ve her bir himmet için iki mertebe vardır. 1- Fitrî olan himmet, 2- Fitrî olmayıp sonradan oluşan himmetdir.

Sofiler himmetin her iki kısmının da fitrî olduğuna itikâd ederler.

Eğer birisi şöyle sual ederse:

— "*Siz himmetin insan yaratılışında var olduğunu söylüyorsunuz. Halbuki yaratılıştaki olan bir şeyle insanın temyiz gücüne sahip olması, konuşmak, güzel veya kötü ahlakla ahlaklanmaktan sonra peyda olmaması gerekir. Himmet ise, ancak bu üç unsurun oluşmasından sonra husûle gelmektedir?.. Buna ne dersiniz?..*

— Biz de deriz ki; durum sizin anladığınız gibi değildir. Himmet aslında yaratılıştaki insanda var edilmiş bir güçtür. Şöyle ki Allah Subhânehû insanlardan dilediğini o sıfât üzere yaratır. Yalnız o insan bu gücün kendisindeki varlığının bilincinde değildir. Ve o gücü açıkladığımız şeylerin dışındaki olağanüstü olaylarda harcar. Amma insan

kendisinde böyle bir gücün olduğunu bildiği zaman, mevcûdatta dilediği şeylerde o gücü sarf eder. Hz. İsa Aleyhisselâm'ın Allah'ın emriyle beşikte konuşması gibi, Hz. Meryem'in hamileliği döneminde mağarada çeşit çeşit nimetlere ulaşmasına vesile olan himmeti gibi.. İşte bu zâtlar kendilerinde mevcûd, olan o gücü bildiklerinden onu diledikleri şeyleri peydâ etmek için sarf etmişlerdir.

Bu olayı şöyle de izâh edebiliriz: Nazar sahibi olan bir insan kendi hayâl dünyasında başkasının devesini tencereye ve başkasının çocuğunda kabre gitmesini hükmederek hayâlini nazar düşüncesinde güçlendirir. Artık çocuğa nazar ettiğinde devenin akıbeti tencereye ve çocuğun akıbeti de kabre girmek olur.

Bu anlattığımız Allah Rasûlü'nün sadece göz değme husûsunda isbât ettiği bir çok şeylerden biridir. İşte görüldüğü üzere, insan iç dünyasında mevcûd olan bir takım güçlerini farklı farklı açılarda kullanmaktadır. Kimi bunun farkında olur, kimi de farkında olmaz. Olağanüstü olaylar hakkında bizimle başkalarının arasında bir fark vardır. Biz olağanüstü olayların sebeplerden bir sebep olduğuna inanırız. Şöyle ki: Yaratılması irâde edilen her hangi bir şeyin varlığı o sebebin varlığı esnasında oluşur.

Diğer taife ise, sebeblerin hakiki fail olduğuna inanırlar. Bir şeyin yaratılmasında o sebep kılınan şey olmazsa o şey de olmaz. Burada anlaşılan şudur: Onlar gerçek faili unutup esbab perestlik etmektedirler.

Kuva-ı Nefsânî olan himmetin cisimlerdeki infiali de bu hükümdendir: Yani cisimlerde infiale sebep olan himmet de âlem-ı esbabdandır.

Vehmin tasallutuna uğrayan adamın durumu, iki yüksek duvarın üstüne bir karış enindeki tahtayı koyup bir duvardan diğerine geçmek isteyen şahsın haline benzer. Bu adam iki duvar arasına koyduğu tahtanın üstüne çıktığında altına bakar ki çok yüksekte olduğunu anlar. Ve hep hayâlinde şimdi düşerim diyerek hayâl kurar... Artık öyle bir hâle giriftâr olur ki o yükseklikten yere çarpı verir. Halbuki bu adam daha önceleri bir parmak kalınlığındaki bir nesnenin üstünde o yüksekliklerde yürürdü. Ve onun düşmesi vakî değildi. Vehim, olmamış bir şeyi olmuş gibi kabullenmektir. Bu adam mevhum düşmeyi hayâline sokup sonunda gerçekleştirdi.

Müridlere araz olan hallerde bu bölümdendir. Eğer ilim gözüyle temaşa edersen, varlıktaki bütün hareketlerin sebebini açıkladığımız nükteden olduğunu

bilirsin. Yalnız bu nükte çok gizli bir hikmet olduğundan, herkes onu anlayamaz.

Olağanüstü olayları bütün mertebeleri üzere oluşturan şey; insana verilen ilâhi bir kuvvet olan himmettir. Himmet insanda zahîr olan bir çok Esmânın birleşik bir şekilde tezahürüdür. Allah Subhânehû bazı kimseleri bu tür hikmetlerle donatarak yaratmıştır.

Görüyoruz ki zatlari dinleyenlerde konuşmalar müthiş tesir etmektedir... Konuşmaları dinleyenlerde bazen sevinç bazen de gülme belirtir... O sevinç ve gülme, dinleyenlerin cisimlerinde açığa çıkıncaya değin sürer. Sultanlar saygınlıklarına rağmen böyle bir hâle sahip olmaya güç getiremezler. Filler cisimlerde çok büyük infiallerde bulunur. Öyle bir infial ki nefislerde tam uyumluluk sağlandığından ötürü cisimlerin dışındaki varlıklarda böyle bir infali görülmemiştir.

Bazen bu kelâmın aynını söyleyenlere rast gelirsin. Fakat onların nezdinde anlattığımız manevî kuvvetten bir eser yoktur. Bundan daha şaşırtıcı olanı da şudur: **Kuva-ı maneviyesi olan kimseden bu gücü görmeksizin, işitme yoluyla o kuvvetten fâa'l himmetin neşet etmesinin varlığını kabullenmektir.**

Buna misâl ise şu topluluğun hâlidir. "Bu sıfatlarla vasıflanmış bir kimsenin hali

kendilerine ulaştığında, onlar o bilgilerden ötürü memnun olurlar ve nefisleri o kimseyi dinlemeyi iştîyâk eder. Tam bu esnada onlara bir şahıs gelir ve onlara "işte bu gelmesini temenni ettiğiniz kimsedir" denir. Halbuki bu şahıs gelmesini arzu ettikleri kimse değildir. Ve bu şahıs onların bekledikleri olmamasına rağmen onlarla konuşmaya başlamasından sonra onlarda tarif edilmeyecek bir şekilde sevinç ve neşe peydâ olur. Halbuki onlarda hasıl olan bu neşe ve sevinç gerçekte bizzat o kimsenin söyledikleriyle hasıl olmamıştır. Aslında onların nefislerinde, o kimsenin konuşmalarında tefekkür etmelerine engel olan hayâlleri onlarda o sevinci oluşturmaktadır. O kimsenin konuşmalarını İdrâk etmeleri o sevinçlerine sebep değildir. Bu kimselerin halide kendisini görmeden haberini işitenlerin durumu gibidir. Hatta şöyle de diyebiliriz. Belki de o kimsenin konuşmalarını dinlemeleri musiki sesini dinlemelerine benzer. Musiki tesiri kendisinden olan ve soyut bir sestir. Musikiyi dinleyenler kendi nefislerinde onu somutlaştırmaktadırlar.

**İşte bu nefsânî aşktır. Bunu da ancak hikmet erbabları bilir.**

Birisi şöyle itirazda bulunabilir. Olağanüstü olayların vücûda gelmesini tesir eden kuva-ı nefse sahib bir kimse, peygamberlik iddiasında bulunsa ve bu



iddiasını harikulade işleri yapmakla feyid etmeyi arzularsa, sana göre bu kimse bu davasında tasdik edilmesi gerekiyor. O davasını kuva-ı nefsin tesiriyle vücûda gelen harikûlâde işlerle te'yîd etmiştir ve onun kuva-ı nefsiyle oluşan bu davası kabul görür. Halbuki deliller bu olağanüstü olay onun davasına uygun olarak vakî olmayacağına delâlet etmektedir. Eğer olağanüstü olayların vücûda gelmesinin asıl sebebi kuva-ı nefsdür denilirse, o zaman bu iddia sahibinin arzuladığı şeylerin vakî olması lâzımdır. Çünkü o kişi kuva-ı nefis sahibidir...

Bu itiraza biz de şöyle cevap veririz:

— "Kuva-ı nefis, tek mertebeden ibâret değildir. Bilâkis o kuvanın çok mertebeleri vardır ve her bir mertebe diğerinden kat kat üstündür. Ehli akıl bu husûsta ittifâk etmişler. Madem ki her nefsin kuvvetinde üstünlük var, Hakk'ın Nebîlere hibe ettiği kuvvetin derecesinin üstünlüğü apaçık olarak görünür. Zirâ Hak Subhânehu Nebîlere bağısladığı gücü Nebî olmayanlara vermemiştir. İtiraz edici şöyle demişti *"Bu yalancı Nübüvvetinde kendi gücüyle oluşacak olağanüstü olayları iddia edecek ve bu olayda onun da'vasının kabul edilmesine sebebdir."*

Biz de itiraz ediciye deriz ki:

— Deliller bu işin muhal olduğuna

delâlet etmektedir öyleyse iki şeyden birisinin gerçekleşmesi lâzımdır. O iki şeyden biri şöyledir. Şâyet kuva-ı nefis iddia sahibinin yaratılışında mevcûdsa, Allah Subhânehû o kimsenin bilemediği arızı bir şeyle o güçle yapmak istediği şeylerden onu engeller. Eğer o güç o kimsenin yaratılışında mevcûd değilse ve o gücü kesbi yollarla sonradan elde etmişse Allah Subhânehû o kimsenin yapmak istediği şeyin zıddını yaratmakla onun arzuladığı şeyi yok eder.

Bu olaya Hz. İbrahim Aleyhisselâm'ın başına gelen vakıa en güzel misâldir. Zirâ Hazreti İbrahim Aleyhisselâm'ı Nemrud ateşe atıp yakmak istemişti fakat ateş Hazreti yakmadı. Allah Subhânehû, hazretin ateşe atılması esnasında ateşe şöyle emir etti:

«Ey ateş, İbrahim'e karşı serin ve selâmet ol.» (Enbiyâ Sûresi, âyet: 69)

Eğer Hazret kendi haline bırakılmış olsaydı ateş onu yakardı. Zirâ ateşin hakikâti yakmaktır. Allah Subhânehû ateşin yakıcılığını yok edip onda selâmet ve serinliği vücûda getirdi. Sonradan elde edilen kuvvetin durumu da böyledir.

Öyle ise kuvva-ı nefsin tesiriyle hiçbir hakikatin kalbı (değişimi) mümkün değildir. Zirâ bir şeyin hakikâti eğer her hangi başka bir hakikâte geçerse, o

zaman bütün hakikâtlerin aklen değişimi sahih olurdu. Elimizde hiçbir şeyin bilgisi kesinlikle kalmazdı. Umulur ki ma'lumun hakikâti değişmiştir. Ve hiçbir kalbde Tevhîd'in kesinlikle sabit olmaması lâzım gelir. Umulur ki Vahdaniyetin delilleri Vahdaniyete delâlet etmekten çıkmışlardır. Bu da kabul edilir bir şey değildir.

Bu hikmete binaen Kelâm Ulemâsı "*Eşyânın hakikâti sabittir, değişmez*" demişlerdir. Bizim açıklamalarımızı teyid eden bir çok deliden birisi Allah Rasûlü'nden rivâyet edilen şu Hadis-i Şerif'tir:

"Allah kaza ve kaderini infaz etmek murad ettiğinde, kaza ve kaderinin hükmünü infaz edinceye kadar, akıl sahiplerinin akıllarını kendilerinden alır. Emrinin hükmü yerine geldikten sonra ise onların akıllarını iade eder de onlarda nedamet vuku bulsun." (Cami'us Sağır)

Artık onlarda akıl kalmışsa onlarda ibret alma duygusu da vardır.

## LISAN'A AIT OLAN MENZİLLER

Ey Evlad!..

Mevcûd olan kitabları tanımadıkça o kitabların tilavet edilmesinin menzillerini bilemezsin. O kitapları tanıdığında nasıl okuyacağını ve kimlerden dinleyeceğini bilirsin.

Bir işi bilmeyi arzuluyorsan o işin hakikâtime muttali olmaya gayret sarf et!.  
ALLAH GERÇEK MÜRŞİD'DİR.

### İNZAL EDİLEN KİTABIN İSİMLERİ

EI MUNÎR: Aydınlatıcı,

EI MUBÎN: Apaçık olarak herşeyi beyân edici,

EI MUHŞİ: Bütün ilimleri sayan,

EI AZİZ: Her açıdan bulunması nadir olan ve her kitaba galebet eden,

EI MERKUM: Bütün ilimlere nokta koyan,

EI MESTUR-UL ZAHİR: Zahiri olarak yazılan,

EI MESTUR-UL BÂTİN: Bâtını olarak yazılan,

EI CÂMÎ: Toparlayıcı ve kuşatıcı kitab.

İnzâl edilen Kitaba verilen bu isimleri tabi ki bilmek gerekir. Ve bu her bir Kitabın ihtiva ettiği mânâlara bir takım

insanlar erbab olarak tayin edilmiştir. İşte bu her bir Kitaba tayin edilen erbablarıda bilmek lâzımdır.

Bunlar:

Kitab'ul Münir: Deliller Ehline,

Kitab'ul Mubin: Hakikât Ehline,

Kitab'ul Muhsi: Murakabe Ehline,

Kitab'ul Aziz: İsmet Ehline,

Kitab'ul Merkurum: Rasuller ve onların varislerine,

Mestur-ul Zâhir: Te'vili ve itibar cihetinde imân ehline,

Mestur-ul Bâtın: Te'vili ve itibar cihetiyle ibâhe ehline,

Kitab'ul Câmi: Rûhanilere hastır.

Huzurda bu kitablara tilâvet edenlerin alâmetleri vardır. Şöyleki:

Kitab'ul Munîr'i okuduğunu iddia edenlerin alâmeti; mukâşefedir.

Kitab'ul Mübin'i okuduğunu iddia edenlerin alâmeti; temyiz ve tertibdir.

Kitab'ul Muhsi'yi tilâvet edenlerin belirtisi tayin edilen şeriatın sınırlarında durmaktır.

Kitab'ul Aziz'i okuduğunu iddia edenlerin alâmeti; kendi makamını bilmektir.

Kitab'ul Merkurum'u okuyanların alâmeti; bütün hâllerde Allah'a teslîm olmak ve iyiliği emretmek ve kötülüklerden engellemelerde bulunmaktır.

Mestur-ul Zâhir'i okuyanların alâmeti; mücahededir.

Mestur-ul Bâtın'ı okuyanların alâmeti; zındıklıktır.

Kitab'ul Câmi'i okuyanların alâmeti; beşeri vasıflardan çıkıp Melekî heyûlaya dâhil olmaktır.

\*

Cenab-ı Hakk'ın kendilerine kitabı tilavet ettiği kimselerin de alâmetleri vardır. Bu husûsu *kulakla alâkalı olan felekte açıklamıştık*. Fakat bu bölümde çok kısa olarak bu konuya değineceğiz.

Hak Subhânehû'nun kendisine Kitab-ı Muniri okuduğu kimsenin alâmeti; nefsin arzu ve isteklerine uymaktan kaçınmaktır.

Kitab-ı Mubin'in kendisine okunan kimsenin alâmeti; o kitabın anlattığı ma'nâları müşâhade etmektir.

Hak'kın kendisine Kitab-ul Muhsi'yi okuduğu kimsenin alâmeti; o Kitabın gösterdiği kurtuluş yolunda sülûkte bulunmaktır.

Kitab-ul Aziz kendisine tilavet edilen şahsın alâmeti; kibirlenmekten kaçınmaktır.

Kitab-ul Merkurum kendisine tilavet edilen kişinin alâmeti; o Kitabda açıklanan ana maksatlara vasıl olmaktır.

Mestur'ul Zâhir kendisine tilavet edilen kimsenin alâmeti; Rahmet-i ilâhi ile kurtuluşa ermektir.

Mestur'ul Bâtın kendisine tilavet edilen şahsın alâmeti; Şeytan'ın ona dostluğudur.

Kitab'ul Câmii Hakk'ın tilavetini dinleme şerefine erenin alâmeti; ALLAH'tan başkasına iitifât etmemektir.

•

## BİRİNCİ MENZİL

*Birinci Menzil: Kulun kitabı Hak'ka tilavet etmesi hakkındadır.*

Ey Evlâd!

Kitabın harflerine göz gezdirmekle kitabın tâyin ettiği sınırlara riâyet etmeksizin, hatimler devirmekle ve o Kitab'ın bildirdiği hakikâtları anlamaya aldırış etmeyerek, Kitab'ı Hak'a okuyan gerçek okuyuculardan olmayı umuyorsundur..

Veya, sen "El hamdu lillâhi rabbil alemîyn" demekliğin esnasında, Hak'ın senin bu sözüne mukâbil "Kulum bana hamd etti beni övdü.." demesini hayâl etmektesin...

Ey Oğul!

Allah'a yemin ederim ki Allah Subhânehû tilavet esnasında huzurda olmayan kimsenin okuduklarına böyle mukhabele etmeyecektir. Salîh amellerle nefsinin kurtuluşuna gayret sarf edenler müstesna. Hak Subhanehû yüce Kitabında beyân ettiği hikmet ve sırları kullar ancak

kendi makam, keşf ve zevklerine göre anlarlar. Dolayısıyla tefekkür ve zikir ehlinin anlayışıyla onlardan olmayanların anlayışı farklı olacaktır.

Anlattığımız bu hakikâtlere Cenab-ı Hak yazacağımız şu âyetle açıklıyor:

«(Bu Kur'ân), âyetlerini iyiden iyi düşünsünler, temiz akıl sahipleri ibret alsınlar diye sana indirdiğimiz feyz kaynağı bir kitabdır.»

(Saad Sûresi, Âyet: 29)

Başka bir âyetle de herkesin kendine göre anlama ve izâh etmesine işâret edilmektedir.

«Her sınıf, su alacağı yeri öğrenmişti.»

(Bakara Sûresi, Âyet: 60)

Fakat ben de derim ki kul lisânıyla Kur'ân-ı tilavet etmese de itaatı kendisine elbise edinir ve istikâmet caddesinde oturursa o kul hâliyle Hakk'a hamd edici olur ve fiiliyle de verilen ni'metlerin şükrünü yerine getirir. Allah Subhânehû bu kulun yaptıklarına mukabil "Kulum bana hamd etti ve beni övdü" der.

Lisân "El hamdu lillâhi" dediğinde kalb dükkanla veya evle veya dünyevi ve nefsanî herhangi bir maksatla meşguldür.. Niteliği böyle olan kimsenin Allah'ı övmesi nasıl gerçekleşebilir?

Kalbi, lisânın söylediklerinden tamamen ğafil olan kimsenin Hakk'ı hamd etmesi tasavvur edilemez.



**Ey Oğull!**

**Allah Tealâ seni muvafak kılsın!**

Sen, Hak Subhânehû'nun senin okumanı işitmesini, Kitab'ı gerçekten okuyanların kayd edildiği divâna isminin yazılmasını ve Hakk'ın "Kulum bana hamd etti" sana demesini istiyorsan, öncelikle tilavet menzillerini, vatanlarını ve sende ki okuyucuların kaç ı Kitab'ı tilavet ettiğini bilmelisin.

Sendeki mevcûd bulunan okuyucuları şöyle taksim edebiliriz.

1- Lisân, 2- Bedenin bütûn uzuvları, 3- Nefs, 4- Kalb, 5- Ruh, 6- Sırr, 7- Sırrın sırrı.

Lisânın tilaveti; mükellef insanın Kitâbı fertil ile güzelce okumasıdır.

Bedenin bütûn uzuvlarının tilâveti; insanın bedenindeki her bir uzvu Kitab'taki emr edilen ve yasaklanan husûslara riâyet ederek muamelesidir.

Nefsin tilâveti; esma ve sıfat-ı ilâhi ile ahlâklanmasıdır.

Kalb'in tilâveti; ihlâs, tefekkür ve her şeyden ibret almaktır.

Rûh'un tilâveti; Tevhîd'dir.

Sırrın tilâveti; ittihadıdır.

Sırrın sırrının tilâveti; EDEBdir. Edeb ise, Cenab-ı Hak tarafından kendisi hakkında varid olunan tenzîhdır.

Bu sıfâtların tamamıyla vasıflanan kimse gerçekten küllî kul olur.

Onun hiçbir cüzi Mevlâsının, rızasını celb edecek niteliklerden yoksun değildir. İşte bu adam, Rabbinin huzurunda kemâl-i edeble çıkmayı bilendir. Hakk Tealâ'da bu kul için "kulum bana hamd etti" der. Sözlü veya hâliyle kulun söylediklerine Hak mukabele eder.

Bu vasıfların birazı kulda bulunur ve gafletle de bağlantısı varsa o zaman bu kul külli bir kul olmaktan çıkar. Artık o kulda, ubudiyyetten vasıflandığı miktardan fazlası mevcûd değildir. Bu durumda Allah için altıda birisi ve bakîsi nefsi için olan bir kul vardır.

Bu hâl şöyle devâm ede durur. Allah için dörtte biri... Allah için üçte biri ve Hak ile olmakla kesb ettiği nûraniyeti itibariyle yarısı Hak için olan kul mevcûd olur. Bu da kulun yapacağı amelde kalben huzuru ilâhîde oluşunun bütün bedeninin uzuvlarına olan tesiri nisbetindedir.

NİYET amellerin ruhudur. Niyetin samimiyetinin tesiride samimiyetin nisbetine göredir. Eğer kul yapacağı amelde bütün uzuvlarıyla huzurda olursa, o zaman kul için tamamı hâsıl olur. Zirâ Hakk'ın sana gelmesi, senin O'na gitmenin nisbetindedir.

Allah Subhânehû kûdsî hadiste şöyle buyurmadı mı?

"Bir kimse bana bir karış yakınlaşırsa ben ona bir zira yakınlaşıyorum. Bir kimse bana bir zira yaklaşırsa ben de ona bir kulaç yaklaşıyorum. Bir kimse bana yürüyerek gelirse ben de ona koşarak gelirim."

Yürümeyi süratlendirmek koşmaktır. Bu Hadis-i Kudsi'de iki fâide mevcûddur. Bunlardan biri kulun istediklerinden çok çok üstün ve yüce mükâfatların kula verilmesidir. Yazacağımız Hadis bu husûsu tasdik etmektedir.

**"Cennette gözlerin görmediği, kulakların işitmediği ve beşerin hatırına gelmediği çeşit çeşit ni'metler vardır."**

Görüldüğü gibi Allah Subhânehû ilmimizin dairesinde dâhil olmayan bilemediğimiz nice ni'metleri bize ihsân etmiştir. Halbuki irâde ilimde şarttır.

Hadis-i Kudsi'de anlatılmakta olan hakikâtle alâkalı diğer fâide de şudur: Hakk'ın keremiyle sana gelmesi senin Hakk'a olan gidişinin miktârındadır. Zirâ sen Hakk'a bir karış yaklaşırsan Hak sana lütfuyla bir zira yakınlaşır. Fakat kime bir karış yakınlaşıyorsan o lütfuyla sana o karışın kendisiyle sana yakınlaştığı gibi mükâfat ve sevab bakımından da sana o karışın misliyle yakınlaşmaktadır. İşte o karışın oluşumu bir zira'nın gerçekleşmesidir.

Hadis'in metninde geçen diğerlerinin hâlîde bunun gibidir. Öyle ise Hak Subhânehû kuldân sudur eden fiil vesilesiyle dâima kula keremiyle yakın olandır. Sanki Allah Subhânehû bu kelâmı seni uyarmaktadır. Ve sana şunları söylüyor:

«Ey kulum bana yakın olmayı irâde ettiğinde ve bana yakınlığını sağlayacak amellerinde beni müşâhade kıldığında, ben de sana bir zira yakın olurum.

Beni müşâhade etmende ancak benim senin kâ'kûlünü tuttuğumu ve senin hiç hareket ve kudreti olmayan ölümler gibi olduğunu idrâk etmenle gerçekleşir. Artık ben de bunlara karşılık yaptığın iyi amelin misliyle seni mükâfatlandırırım.

Eğer sen bir iyilik yapmakla bana gelersen ben de sana iyilikle karşılık veririm.

Şâyet böyle yapmazsan ben adâlet ve hüküm sahibiyim. Bu sizin amellerinizden başka birşey değildir."

Bu açıklamamız müşkildir. Her ne kadar bu izâhata bir takım itirazlar yapılmaktaysa da bizim işâret ettiklerimizi incelerse o itirazların def olduğunu görürsün. Bunları araştır ve kendinde incele. Bu makamda en yüce menzil kendi nefsinin kusurlarını incelemektir.

**Ey Oğull!**

Yaptığın amellerde ki kasdın nereyedir? Sen Hakk'ın nezdinde takdim ettiklerinden başkasını bulamazsın. Halbuki sen bütün menzilleri bildin. Ya tam bir kul veya noksan bir kul. İşte bu tilâveti güzelce tefekkür et. Hayatının bütün safhalarında o tilâveti kendi nefsine uygula!

**Billâhi, Lillâhî, Mallâhi, Fillahi, İllâllâhi ve Anillâhî hareket et. Hep tâyin edilen bu sınır üzere ol!**

**Bütün hareketlerinde Billâhi, Lillâhî, Mallâhi, Fillâhî, İllâllâhi ve Anillâhî olmaya gayret göster!**

Şimdi bu kelimelerin mânâlarını izâh edelim ki Murid kendi nefsini hangi mertebede olduğunu gözetebilirsin.

**Billâhî; Hak'kın kulun yaptığı bütün işleri üstlenmesi,**

**Lillâhî; kulun işlediği herşeyi yalnız Allah için yapması,**

**Mallâhî; müşâhade ve murakabe de hep Allah ile olduğunun şuurunda olmak,**

**Fillâhî; Allah'ın sanat eserlerini tefekkür etmek,**

**İllâllâhî; yalnız Allah'a yönelmek ve O'nu kasd etmek,**

**Anillâhî; sadece Allah'a karşı mükellef bulunmak.**

işte Ey Oğul!.. Hakk'ça okuman böyle olmalı.

«(Zirâ O) gizliyi de gizlinin daha gizlisini de bilir.» (Tahâ Sûresi, Âyet:7)

O'nun razı olmadığı bir ameli sende müşâhâde etmesin.

Ey Oğul! Senin fiilini de, âlemde olup biten herşeyi icâd eden fâili hakîki "O"dur. Böyle olmasına rağmen, Hakk'a karşı hep edebini takın ve hazret-i ilâhinin iktiza ettiği tâ'zîm ve saygıda kusur etmemeye gayret sarf et.

Bil ki; Ey Oğul!.

İnsanların işledikleri fiillerin tamamını Allah Subhânehû yarattı. O fiilleri Mahmud ve Mazmûm olmak üzere ikiye ayırdı. Mahmud ilâhî övgüye mazhar olan fiillerdir. Mazmum da ilâhî yermeye müstehâk olan fiillerdir. Öyle ise bulunduğun an içinde işlemekte olduğun amellere bak, eğer o amel mazmum ise, bil ki sen o anda gazaba uğramışlardansın. Ve Allah'a yönelerek nasuh tövbe et. Eğer işlemek arzusunda olduğun amel Mahmud ise, bil ki sen Mahbub'sun ve buna şükürle mukabelede bulun.

Ey Oğul!.

Hakk'ın razı olmadığı bir amel işlemek

işlediğinde kendi nefsine zem etmek ve taksirlikte bulunmakla sorgula. Zirâ sen böyle davranmakla Hakk tarafından mükâfatlandırılırsın. Bilâkis bu davranış Tevhidin de hakikâtıdır. Zirâ edebli olmayı gerektirmeyen Tevhîd Tevhîd değildir. Eğer kusurların senden türediğini görmezsen, o kusurlardan dolayı nefsini yadırgamazsan ve işlemiş olduğun o kötülüklerden pişman olmazsan senin tevben sahih değildir. Tevbe etmediğin zaman da sen Mahbub olamazsın. Ve bu hakikâtlardan de dünyada ne de âhirette sana hiçbir fâide vermez.

Ey Oğull!

Okumakla tâbir ettiğimiz fiilîn Billâhî Mertebesiyle sudur ederse, sen Mahv sahibi müşahade edicisin. Fiilin Ma'llâhi Mertebesiyle zahîr olursa sen hâl sahîbi muridsin. Fiilin Fillâhî mertebesiyle mevcûd olursa, sen İsbât sahibisin. Fiilin İllâllahi Mertebesiyle vaki olursa, Himmet sâhibi Arifsin.

Bu makamları Allah Subhânehû bize ve sizlere müyesser kılsın. Hepimizi bütün afatlardan muhafaza eylesin. AMİN.

\* \* \*

## TİLÂVET BÖLÜMÜ

*Bu bölüm Hakk'ın kula kendi Kitabını tilâvet etmesi hakkındadır.*

**Ey Oğul!**

Umulur ki sen, Hakk Teâlâ Kitabını sana tilâvet etmesini arzuluyorsundur. Halbuki sen her hâlinle hem cinslerinle varlığını sürdürmekte ve her yapılan işlerde nefsini mulahaza etmekte.

Heyhât!.. Bu hâlinle arzu ettiğin tilâvetin gerçekleşmesi uzak bir ihtimâldir.

Hakk'ın tilâveti ya sıfatları itibariyle veya fiilleri itibariyledir. Hakk Tealâ senin bu makamla müşerref olmanı ve sana tilâvetini duyurmayı irâde ettiğinde, seni beşeri ahlâklardan arındırıp varlıkta hiçbir nisbete sahip olmayan bir varlık hâline getirdikten sonra sana, kendi Kitabını tilâvet eder. Bu tilâvet, anlattığımız işlemleri sana uygulattıktan sonra gerçekleştirebilir.

Hakk'ın abd'e olan tilâveti üç kısma ayrılır. Üç kısımdan birincisi; Hakk'ın sende güzellikleri icâd etmesidir.

### TİLÂVETİN BİRİNCİ KISMI:

Hak Teâlâ güzellikleri sende icâd ettiğinde ve sen de o güzelliklerin hükümlerini kendinde zuhûra getirdiğinde bütün güzel sıfatlarla vasıflanırsın, Hak Tealâ sende açığa çıkan kendi fiillerinin



eserleriyle "Övgüler sana olsun ey kulum" der. Kul da bu hâli ve vasfi olan hitâbı müşâhade etmesinin esnasında "Rabbim beni övdü" der. Daha sonra kul kendisine bahş edilen bu yüce ni'mete karşılık "El hamdu lillâhi" diyerek Hakk'a mukabele eder. Kulun bu sözü söylemesinin esnâsında Hak Teâlâ'da "Kulum bana hamd etti" der. Hakezâ sıfatların sena ile sende devâm eden inâyetin devâmıyla sıfatlarla münasebeti sürer.

Öyle ise HAK; "El Hamid" ve "El Mahmud"dur. Kul ise Hamid ve Mahmud dur. Yani kulun hamd etmesinde Hakk'ın hamdı da vardır. Yalnız Hakk'ın hamd etmesinde kulun hamdı yoktur. Bu itibârla kulun her hamd'inde Hakk'ın hamd'ide mevcûddur. Hakk'ın bazı Hamd'leri vardır ki kulun hamd'i ona dahil değildir. Mahmudiyet Makamında da durum değişmiyor. Onun için her ne varsa âlemde topyekun Hakk'a hamd etseler Hakkıyla hamd edemezler. Ancak Zâtını O kemâliyle hamd eder. Hamidiyyet ve Mahmudiyet ancak Hakk'a mahsustur.

Görüldüğü üzere burada ilâhi iki ihtiyârdan başka bir şey mevcûd değildir. Aynı zamanda bu makam Hak ile kul arasını ayırd ettiren makamdır. Zirâ Hak Teâlâ'yı kendi varlığıyla hiç kimse -Hak onlarda hamd etme sıfâtını icâd etmedikçe- hamd edemez. Durum böyle

olunca Hak Subhânehû bu makamda bizzât kendi fiili ile kendisine hamd edendir. Kul burada o fiilin zuhûra gelme yerinden başka bir şey değildir. İşte bundan dolayı biz makamda kula hiç bir şeyi nisbet kılmadık. Öyle ise kul, yalnız hamd edicidir Mahmud değildir. Zirâ Allah Subhânehû, kulu dilediği sıfatla vasıflar. Kul ise bu makamda vasıf edici değildir. Artık Hakk'ın kula olan tilâvetine başlamadan önce sen tilâvetin birinci kısmını anlamaya çalış ki çok harikâ meziyetler göresin.

.

### **TİLÂVETİN İKİNCİ KISMI:**

Bu kısım tilâvetin birinci kısmının kul için peydâ olmasından sonra hâsıl olur. Bu tilâvet şöyle gerçekleşir: Açıkladığımız mehamidlerin tilâvet edilmesinin husûlu esnasında kulda neticelendirdiği sırrları, hikmetleri ve ilimlerin tertibi Hakk'ın kula tilâvet kılmasıdır. Hakk'ın bu makamda kula olan tilâveti sebeblere nisbet edilen tecellilere has olan tilâvetidir.

Kul açıkladığımız niteliklerle vasıflandığında Hakk Teâlâ o kula hâl lisânıyla Rahman ve Rahim gibi isimlerle hitâb eder. Kulda bu esnâda güzel ahlâklanması yönüyle hâl lisânıyla şöyle der; "Rabbim akıl sahiblerinin idrâk edemeyecekleri ni'metleri bana bahş

etmesiyle beni övdü" der. Öyle bir halefi ruhiyeye erer ki himmeti o ni'metin talebinden dolayı seçilmiş hiç bir kayıtle kayd edilmemiş varlık olmayı arzular. Kendi beşeri niteliklerden arınmayı arzular ki o ni'meti devâmlı hasıl olsun.

Ey Rabbim bu ni'metlerinden ötürü bana evvelin ve ahîrin içinde doğruluk lisânı ihsân et. Hakîkâtte **ERRAHMAN** ve **ERRAHİYM** SENSİN.

Kulun terennümlerinin esnâsında Rabbül Alemin şöyle der: "Kulum beni övdü ve Bana hamd etti"... Ve bu durum Hak ile kul arasında karşılıklı olarak devâm eder.

Bu her iki tilâvet arasında fark vardır. Birinci tilâvet; ilâhî edeblerle ahlâklanmakla gerçekleşir.

İkinci tilâvet ise, hakikâti tahkik etmekle oluşur. İkinci tilâvetle kulun vasıflanması mümkün değildir. Zirâ hakîkât böyle şeyleri kabul etmez. Olsa olsa bu tilâvet ancak Rabbani bir hediye ve ilâhi bir varlıktır. Tilâvetin bu kısmında da tefekkür et ki harikâlar göresin.

### **TİLÂVETİN ÜÇÜNCÜ KISMI:**

Tilâvetin üçüncü kısmı halktan, ihtirâdan ve ibda'dan hariçtir. Bilmek ve hakikât cihetiyle tilâvetin bu kısmına dünyada ancak bir kısım muhakkikler

ulaşabilir. Onların bir kısmı da ancak âhrette bu tilâvetin şerefine erebilirler. Bu öyle bir hikmettir ki sırrını açıklamamıza bizzat kendisi engeldir. Zaten onun sırrını her âlim ve arifin akli tahammül etmez. Öyle ise biz seni bu sırrla başbaşa bırakalım ki sen onu kendi nefsinde keşf et ki o sırta erenlerden olasın.

Allah'a hamd olsun ki kitabın birinci bölümünü bitirmeyi bize lûtf etti.

\* \* \*

## FELEK-İ YEMÎ'NÎ BÖLÜMÜ

*Bu bölüm Felek-i Yemî'nî hakkındadır.*

Umulur ki "EL"inin varlıkta ki yerinin nerede olduğunu ve hazret-i cûd'ta mertebésinin ne olduğunu soruyorsundur... Öyle ise Ey Saîd Oğlum!. Sözlerime kulak ver dinle!.

### BEYT

*Her kim Rahman ile alacaklarını tutarsa o gerçek gençdir.*

*İkrâmlar onun üstünde kesintisiz olarak yağar.*

*Ondan dünyayı tutmasını ve yaymasını talep et.*

*Ellerin bu işleri yapar!.*

*Hayır! Hayır! Rabbiniz bütün işleri yapandır.*

Ey Evlâd!

Bu çok yüce ve şerefli bir makamdır.

Sen bu makama melekî vasıfları elde etmedikçe ulaşamazsın.

Melekî vasıflarıda ancak beşerî kötü duygularından arınmakla kazanabilirsin.

Edebin güzeliyle ahlâklanmadıkça da onların hakikâtını tahkik edemezsin.

Sana bu edebler hakkında tevîk verilmedikçe de sen o adablarla edebilenemezsin.

Zarif insanlarla arkadaşlık etmedikçede muvaffak olamazsın.

Sana bu melekî edebler hakkında ilâhi tevîk verildiğinde artık sen o edeblerle edebilirsin.

Melekî ahlâkla ahlâklandığında onların hikmetlerini incellersin.

Onların hikmetlerini incelediğinde de kötü ahlâklardan arındığında da Meleklerle ilhâk olursun.

Meleklerle ilhâk olduğunda da kendine nisbet ettiğin bütün varlıkları elinden atar, kendi kendine köle olmaktan ve kötü sıfâtların dairesinden çıkarsın.

Artık senin elin Hak'la veren ve Hak'ka engelleyen cömertlik eli olur.

Ey Evlâd!

Murad ve muvaffak kul, "EL" hakkında

varid olan emir ve yasaklara riâyet etme husûsunda tahkike erdiğinde, ellerini ona mubah olan şeylerde kullanır ve onları kendisine farz kılınan şeylerde alabildiğince yayar. Kendisine haram ve mekruh olan şeylerde ellerini geri çeker. Veya mubah olan şeylerden vera'dan ötürü ellerini geri çeker. Zirâ boş ve abes şeyleri terk etmek kişinin İslâmı anlamasının güzelliğindedir.

Elle alâkalı varid olan yasakları kısaca şöyle tasnif edebiliriz.

1- Zekât ve benzerlerini ifâ etmek farzlardandır.

2- Nafîle sadaka vermek sünnetlerdendir.

3- Hırsızlık yapmak ve haksız yere adam dövmek haramlardandır.

4- Kaza-ı hacet esnasında veya başka bir yerde ön ve arkasını sağ elle ellemek veya yıkamak mekruhlardandır.

5- Herhangi bir insana veya arkadaşına, arkadaşın ihtiyaç duymamasına rağmen ellerinle ona yardımcı olmakta mubahlardandır.

Allah'ın kula mükellef kıldığı vazifelerin sınırlarını kul Rabbiyle olan ahde vefâ göstererek tecavüz etmezse, kulun sınırları tecavüz etmemesi onun gönlünde cömertlik, zühd ve mal ile insanlara yardım etmeyi yeşertir. İnsan kendi eli ile

ve elin komşularının isimlerinin hikmetleriyle ahlâklanmadıkça anlattığımız güzellikleri işleyemez.

İşte bu ahlâk ve anlayış ancak insanın gönlündeki dünyaya olan bağılılığın bağıni koparıp atmaya ulaştırır. Gönüldeki dünyaya karşı bulunan alâkanın kesilmesinin peydâ olması ise, ancak parmakları aracılığıyla yapacağı sena, hamd ve tesbihlerle gerçekleşir. Tırnaklarıyla o malın gönüle tesir ettiği alâkaların tutup koparmak sûretiyle tasarrufu altında olan malına karşı zafer elde edebilir. Yani o malı takva ve birr yolunda harcamakla gönüldeki tesirlerinden kurtulur.

Velevki böyle birisine iki cihân serveti verilse de o kimse o servete gönülde aslâ meyl ve iltifât etmez. O, o servetin malikî olursa hemen elinden çıkarır. O, o servete karşı zühdü tercih eder. **Selef-i Salîhinden** bazılarının yalnızca Allah Rasûlü Aleyhisselâtu Vesselâma ittibâ edenler ne güzel numune-ı imtisaldirler.

İşte bu zühd ve ver'a, varlıkla alâkali esrar ve hikmetlerin yağmur misli yağmasına vesiledir. O hikmetlerin kul üstüne yağıncaya deyin kulun kalble dünya ve dünya içindeki beyhude şeylere meyl etmekten daima kaçınmalı. Ve ellerini Allah'ın haram kıldıklarına uzanmasını engelleyecek Allah'ın

korumasıyla kendisini haram ve mekruhlardan koruyacak. Bu korumak esnasında ise, Allah'ın gerçekte onu muhafaza ettiğinin bilincinde olup ve hep Hakk'ın korumasını muhafaza edecek. Yani, kul ömrünce hep Allah'ın kendisini koruduğunu mulâhaza etmeli.

Kul hayat safhasında geçiş yapacağı her bir mertebeye inâyet-i ilâhi ile ancak ulaşabilir.

Bu mulahazayı da şöyle yapmalı:

1- Başta Allah'ın onu yaratmakla yokluktan,

2- Genel (a'mm) Tevhîd'le genel (a'mm) şirkten kurtarmakla,

3- Tevhid-i has ile şirk-ı hastan halas etmekle,

4- İmânı ona ihsân etmekle nifâktan beri kılmakla,

5- İhsân mertebesiyle hicablardan temizlenmekle,

6- Hakk'ı müşâhade vesilesi olan ihsânla kula kendi kendisini müşâhade vesilesi olan ihsândan,

7- Hass ve a'mm (özel ve genel) hayatla,

8- Hass ve a'mm müesirle,

9- İnsaniyetle hayvanlaşmaktan,

10- Sıfatlarla âfatlardan,

11- İlimle cehâletten,

12- Zühd ile dünya arzu ve isteklerinden koruduğunu mulâhaza etmeli.



Şayet kul ahlâk-ı hamidenin mertebelerini bir bir güzel ahlâkla kat ederse, Allah'ın onu koruduğunu şöyle tefekkür etmeli.

1. Sabır ile telaşlanmaktan,
2. Şükürle nankörlük etmekten,
3. Adil olmakla zülüm işlemekten,
4. Uyanmakla uyuya kalmaktan,
5. Hatırlamakla unutmaktan,
6. Dikkatli olmakla gâflette bulunmaktan,
7. Ayıklıkla sarhoşluktan,
8. Ümid var olmakla ümitsizlikten,
9. Gülürlü ve geniş olmakla ekşi suratlı ve sıkıntılı olmaktan,
10. Cömert olmakla varlık kölesi olmaktan,
11. Unsiyetle heybetten,
12. Cemale temâşa ile Celalden,
13. Mutedil olmakla Cemala takılı kalmaktan,
14. Visalle arzularla yetinmekten,
15. Hatalardan geri dönmekle yerinde kalmaktan hep Allah'ın onu koruduğunu mulâhaza etmeli ve her mertebeye göre neden korunduğunu görmelidir.

Kula ömrü boyunca peyda olabilecek bütün hâl ve makamlarda durum böyledir. İnsanlar arasında ölçüyü doğrultmak ve

adâleti izhâr etmek için insanın mükellef olduğu vazifeleri kendisine zırh ve âlemde zuhûr eden hikmetleri Mevlâsına itimad ederek kendisine dost edinmeli. O zuhûr eden hikmetlerin de bir kısmının da Mevlâsının yardımıyla onun için oluştuğuna inanmalıdır.

Mutluluk ve güzellikle ilâhi buyruklara yardım elini uzatmalıdır. Yaptığı yardımı da Allah'ın bildiğine ve gördüğüne yetinmeledir. Dünyevî ve uhrevî sadetine ulaştıran vesileleri de eliyle güçlendirmelidir.

Bütün bu husûsları icra ederken de sağ eliyle kavga etmelidir. Sol eliyle de maddi ve manevî menfaatları edinmekte ihvânlarını kendisine tercih etmelidir. Şimâliyle de bütün hayr ve hasanat ve övgüleri kendisinde toplanmalıdır. Ebedî saadete ulaştıran hikmet ve sırlarla vasıflananlar, elin isimlerinin sır ve hikmetlerini izâh ettiğimiz tarzda hep temâşa ederler. Zirâ Allah Subhânehû âlemde hiçbir şeyi batıl olarak yaratmadığı gibi hiçbir şeye de boş ve abes isimle ad koymadı.

«Ey Rabbimiz, sen bunu boşuna yaratmadın, seni bütün eksikliklerden tenzih ederiz; o hâlde bizi o ateş azabından koru.»

«Hem o göğü, yeri ve arasındakileri oyunculuk etmek üzere yaratmadık.»

(Sad sûresi, âyet: 27)

«Biz göğü, yeri ve arasındakileri oyunculuk etmek üzere yaratmadık.»

(Enbiyâ sûresi, âyet: 16)

O halde kâinâta mevcûd olan her bir varlığın kendisine has bir hikmeti vardır. Öyle ise, âlemin tamamında oluşan intizam ve birbirlerine olan nisbeti ya zâhiri veya batınî bir münâsebetten dolaydır.

Varlık hikmetini inceleyenlerin öncü ve büyüklerinden olan Ebul Hamid İmam Gazâlî'den rivâyet edildiği üzere: Varlıkta ki birbirine olan bu münasebeti nesnenin hakikâtını inceleyen hikmet ehli araştırdığında o hikmeti keşf eder. Gazâlî'de varlıklar arasında munâsebetten bahseder ve o münâsebetler hakkında görüş bildirirdi. Bir gün İmam Gazâlî Kudûs'ta bir güvercinle karganın birbirine bitişik olarak durduklarını gördü. Ve onlar birbirinden korkmadan ünsiyet ediyorlardı. Buna binâen Gazâlî "Karga ve güvercin yanyana durmalarında bir münâsebet vardır" dedi. Ondan sonra eliyle onlara işâret edince birbirlerinden ayrıldılar. Onlar ayrıldıklarında her birisinin topal oldukları görüldü. "İşte bunların yanyana oluşlarının hikmeti topallıklarıdır" dedi.

Varlıkların birbirlerine olan münâsebetlerini inceleyenlerden biride **Ebu-l Medyen** diye şöhret bulan Mağrib diyarının Şeyhlerinin şeyhi olan **Ebu-n Neca**'dır.

Birgün onun gönlüne hiç kimsenin arzulamayacağı Allah'ın gayrısıyla alâkalı bir hatıra peydâ oldu. O da bu hâl üzere iken o duygudan uzaklaşmayı arzuladı ve gönlüne peyda olan o hatırı sorguladı. Bir de ne görsün kalbinde hâsıl olan o duyguda Allah'a şirk katmayı müşâhade etti. Derhal o hatıratın hangi münâsebetten ötürü gönlüne geldiğini araştırdı ve sebeplerini öğrenir öğrenmez o duygunun oluşumuna vesile olanları ve mekânları terk etti.

Öyle ise varlıkların siyakında birbirine olan münâsebetleri gerçek ve doğru. Yalnız eşyanın birbirine olan münasebetini bilmek tarikat ehli olan havvassın makamıdır. Onların münasebetini bilmek çok çetindir ve o münasebet bütün varlıklarda mevcûttur. İsim ve müsemme bağlantısında da vardır.

Ebu Zeyd Essuheyli Allah Rasulü Aleyhisselâtu Vesselâm'ın Muhammed ve Ahmed isimleri hakkında te'lif ettiği "**El Meârif ve El a'lam**" kitabında tasavvuf yolunun yabancı olmasına rağmen anlattığımız hakikâtlere işâret etmiştir. O

kitabda Allah Rasûlü'nün isimleri ile efâli ve ahlâkı arasındaki münasebetleri hakkında uzun uzadıya açıklamalar yapmıştır.

Öyle ise tasavvuf yolunda eşyanın birbirlerine olan münasebetini kabul edenler, murakabe, edeb ve kendilerinin hâlleriyle meşgul olanların en büyükleridirler. Bu husûsiyet onlarda keşf-ı ilmi ve müşahad-ı Melekûti'den sonra hâsıl olur. Hususan Melâmilerde bu özellik daha açık olarak belirlenir. Melâmiler başta Şeybânî Râî, ve Beyâzîd-ı Bestâmi ve kendileriyle sohbet şerefine erdiğimiz El Arabî, Ahmed El Mersî ve Abdullah El Bercânî gibi zatlardır.

**Ey Aziz!.**

Varlıkla alâkalı açıkladığımız hakikâtları öğrenip ve kendi varlığında bulunan uzuvların isimlerinin gerektirdiği ahlâkla ahlâklanırsan Allah Subhânehû yapacağın her işte seni muvaffak kılar. O hâlde senin üzerine; zahiri ve batınî varlığında asıl olan karanlıkları kendinden kaldırman ve gidermendir. O da bu dünyâda kulun gözünü örten perdelerin açılımına sebebdir. O perdelerin açılımı da Cûd, Kerem, Sehâ ve İsârdır.

**Cûd:** Senden birşey istenilmeden başkasına bağışta bulunmandır.

**Kerem:** Birşeyin senden taleb edilmesinden sonra sadece hoşnutlukla,

ilâhi edeblerle ahlâklanmakla ve Rabbani makamları talep etmekle isteyen kimseye bağıştta bulunmandır.

**Sehâ:** İhtiyaç miktarı olan şeyi sadece muhtaç olana vermendir.

**İsâr:** Bizat senin muhtaç olduğun şeyi başkasına ihsan etmendir.

**Ey Oğull! Bill!**

Hız. İbrahim Aleyhisselâtu Vesselâm'ın dostluğu cûd, kerem, sehâ ve isârla gerçekleşmiştir.

Allah Subhânehû Cibrîl-i emîn'i bir şahsın sûretinde hazrete gönderdi ve Hız. İbrahim'e şöyle dedi "Ey İbrahim dost ve düşmana ikram ettiğini görüyorum" hazrette şu cevabı verdi "Ben iyilik yapmayı Rabbimden öğrendim. Zirâ o yarattığı hiçbir kulu rızık husûsunda darlıkta bırakmıyor. Ve onlara hep cömertlik yapmaktadır. Binâenaleyh ben de onları bu husûsta sıkıntıya sokmam." Bu olayın akabinde Allah Subhânehû Hız. İbrahim'e şöyle vahyetti. **"Ey İbrahim sen gerçekten benim halilimsin".**

**Zühd sende hakkıyla oluştuğunda;** hiçbir şeye sahib olmadığının ve sana kendisinde tasarruf etme yetkisi verilenlerde de vasıta olduğunun idrâk ve bilincinde olursun. Dolayısıyla bu idrâk ve bilinç sende varlık iddiasını düşürür. Zirâ Malik-i Hakîkî Allah Subhânehû'dur. Sen

ise O'nun hükmünün altında olan abd'sın. Zahîri ve batınî her işinde Allah'a muhtaç olmaklığında seni ebrar ve mukarribler menziline yükseltir.

Artık sen de o menzilde Vehhab Subhanehû'nun sana bağışlayacağı hikmetlerden başkasını müşahade edemezsin. Her hâlinde ilâhî şu hitâba; «**Sağ elindeki bırak**» (Tahâ / 69) muhatap ol. Her kim de kendi irâdesini Mevlâsının irâde deryasına bırakırsa, Mevlâsı onun işlerini lâtif hikmetiyle üstlenir. Ve onun üzerinde ezeli inâyetini icrâ eder. Artık o kimseyi Hak Subhânehû saadet hayatıyla ve tasarruf etme yetkisiyle ihyâ eder.

Hak Subhânehû o şahsı ihyâ ettikten sonra onda bulunan bütûn kötülükleri, batıl duyguları ve elindeki attıktan sonra nefsinde aldatıcıların aldatmasıyla peyda olacak vesvese ve hayâlatları yakar ve yok eder.

Onun hayatı da hem cinsleri arasında kâmil şerefle şereflenmesi hâsil olur. İşte bu nefis hâs kullar arasına dâhil olacak Rahman'a komşuluk edecek ve Cennet-i Firdevste her türlü ni'metle müşerref olacak nefsi mutmainne, raziye ve merziyedir. O nefsin her iki eli açıktır. Dilediği gibi infâk eder. Zirâ o nefis, keşif mahallindedir. Keşif makâmında ise her hareket izinlidir.

**BU MAKAM****SAHIPLERINE AIT OLAN KERÂMETLER**

Elini koynuna sokup daha sonra çekip çıkarır eli de görenlere bembeyaz oluverir. Hz. Musa Aleyhisselâm da bu tür mûcizeler sudur ettiği gibi bazı Velîlerde de onun benzeri kerâmetler zahîr olabilir. Parmaklar arasında suyun çoğalarak kaynaması da Velîlerin kiminde kerâmet olarak görülebilir.

Allah Rasûlü' -*Salât ve Selâm O'na ve Âlî'ne olsun*- nden de böyle mûcizelerin sudur ettiği sahîh rivâyetlerle sâbittir. Düşman ordularının yüzüne toprak alıp savurmasının akabinde orduların hezimete uğramasında bu tür kerâmetlerdendir.

Allah Subhânehû, dost edindiği kullarından dilediğini havada Âlem-ı Gayb'e alır ve o âlemde altın ve gümüşün hakikâti ona açılır.

Kul, yukarda açıklaması geçen sıfatlarla ahlâklandıktan sonra bu menzil ve makâmlara çıkabilir.

Artık bu durumda sağ el kendi kalemini sımsıkı tuttuğunu müşâhade eder. O kalem de âlemi, korunan vücûdun levhasında varlığın hakikâtlarını benzerlerinden ayırtmak için nokta nokta harf harf ve şekil şekil olarak yazmaktadır.

O korunan vücûdun levhâsında varlığın hakikâtlarını benzerlerinden ayırtmak için



nokta nokta harf harf ve şekil şekil olarak yazmaktadır. O korunan vücûdun levhâsında yazılan âlemin türlerinden biri de insan türüdür. Meselâ insanın yaratılışındaki sibğâ (boya)nın benzerleri ile hakikâtinin farkını temyiz etmek gibi.

Türlerden dört ayak sahibi olanları olduğu gibi kanat sahibi olanları da vardır. Varlıklardan canlı ve camid olanların sınıflarının durumu da aynen yukarda beyân ettiğimiz gibidir. Hayatdar varlıklarda gelişken olmak ve gelişken olmamak arasındadırlar. Öyle ise bu türler zatları itibâriyle noktaya muhtaç olmayan ayrı ayrı emsallerdirler.

Müşterek olan varlıklar ise, onları birbirinden ayırıcı olan özellik ve niteliklerin her bir şahısta peyda olmasına ihtiyaç duyulur. O niteliklere sahip olanları şöyle sıralayabiliriz: 1- Zâhid, 2- Abid, 3- Sofî, 4- Fasık, 5- Kâfir, 6- MÜ'min.

Bizim yolumuz ise o niteliklere sahip olanlara şöyle denir. Rabbanî, Rahmanî ve İlâhî.

Makamatlarda ise şöyle denmektedir. Melekûfî, Ceberûfî ve Melekî. Artık bu makam sahibi bu plana (sisteme), yüce makama ve en güzel levhada harikâ sûretlerle muhteşem nizâm üzere icâd edilen harflere sürekli temâşa eder.

İnsanın ömrü kısadır. Vakit haddizatında kıymetlidir. Dolayısıyla kul kendisi için iki cihânda faldeli olacak işlerle iştiğal etmesi lâzımdır. Kul, kâinatın hadsiz vaziyetlerinde tefekküre daldığı zaman, Allah Subhânehû kulun kalbinde Allah'a boyun eğme, O'na yalvarma ve O'nun rızasını celb edecek amellere rağbet etme duygusunu yayar. Bu hâl de kulu mevcûdatın bütün hikmetlerini ihtiva eden bir makama ulaştırır. Kul da bu makam vesilesiyle bütün vakitlerinde kendisiyle hayat ve neşe bulacağı hikmetler ve sırrları bir defada alır. Artık kulun bu hususlara yönelen himmeti (niyeti) sadık olur. O sıdkından dolayı da her işinde Hak'ka taalluk etmiştir. O himmet de şöyle der: *"Şayet -gözün bir lahza ihata edeceği daracak bir şeyde varlık hikmetleri benim için kemâliyle ihtisar etmiş olsaydın, ben o hikmetleri bulamazdım. Zirâ ben bu yüce menzillerden mahrum kalarak âlem-i şehâdette takılı kalırdım."*

Yani "var olmanın hikmetinden uzaklaşmama sebep olacak varlıkların görünen şekillerine takılı kalırdım. Bu da benim o yüce menzil ve makamlara ulaşmamı engellerdi."

Himmetin bu sözlerinin akabinde Allah Subhânehû ona şöyle hitab eder: *"Ey himmet işte bütün bu husûslar senin olsun."* Himmet bu kitapla müşerref olur olmaz

kula kendi nefsinı müşâhade etme kapısı açılıverir. Artık (sağ el) kendi nefs-ı zekiyesinin ve kalbi keriminin aynasının cilâlanmış olarak görür. (El Yemin burada Ruhtan kinâyedir) Sağ el (yemin) sürekli nefsi gözetir durur. Nefs ve kalb mükemmel olarak cilâlandığında ve onların her tarafını örten kir ve paslar temizlendiğinde bast eli meşiet kapısına uzanır.

Bast eli meşiet kapısına uzanırınca de cüzîlerin kapısı ve küllîlerin kapısı arasında bulunanlar ona açılıverdi, cilâlanmış o mükemmel ayna da Küllînin kapısının yönüne doğru çevrildi. Bütün kainâtın suretleri de onda aks ederek mühürlendi. Bu mühürlenme işlemi de küllî kapısının ardında gerçekleşti. O küllî kapı, âlem-i Kebîr'in menzillerinden başka bir şey değildir. Artık basiret gözü makama tehayuz etmeyen, başını sağa sola çevirmeyen ve hiçbir cihetle bağlantı kurmayan şey-ı vahidte sururla oturur.

Kalb aynasına tecelli eden ışıkları, o ışıkları verenle birleştirdiğinde o aynanın sureti kendisine yansıyan o ışıklardan daha lâtif, güzel ve sağlam olur. Kalbin o güzellik ve letafet nisbetince müşâhadelerdeki lezzetleri artar ve o müşâhade lezzetlerde büyür.

Tecelli hükümleri ve açığa çıkan esrarların kapısı da cüzî kapıdır.

Hazret-i ilâhiye ile bağlantısı olan Rabbanî belirtilerden ve kudsi marifetlerden dürülenlerin en bedî ve en ferî de cûzî kapıdır.

Cûzîler varlık âleminde tamamıyla hâsıl olmadığından ötürü tükenmezler. Zirâ onların varlığı senin onları anlamam ve kavramama ve de o cûzileri müşâhade etmem esnasında Hakk'ın sende icâd ettiği şeylere bakar. Yoksa onların varlığı bizzat kendilerine bakmaz.

Öyle ise, cûzîlerin en son gayesi: senin nezdinde olan varlıklarına delâlet eden sırrların peyda olmasına sebebedir. O cûzîler, Hak Subhânehûnun onların görünmeleriyle birlikte sende icâd edeceği ma'nâlar için gelen lâfız ve harflerdir. Bu kapı ancak bağışlar sunan Hakk'ın irâde edeceği miktarda açılabilir. Fakat irâde edilen açılmaktaki miktar sürekli artar. Hâl böyle olunca artık bütün âlemlere ait olan makamât, belirtiler ve esrarları ihata olunmuş ve mansurdur.

Felek-i Yemîne sahibi olan zât bu âlemden daima ilâhi mevhibeleri buldukları mertebeler üzere alırlar ve aldıkları ilâhi mevhibeleri mertebe ve menzilce kendilerinden düşük olan fukaraya dağıtırlar. Kevnden (varlıktan) dolayı oluşan ğaflet perdeleri onun nezdinde mukaddes el yardım edinceye değin salıverilmiştir.

Netice de o da şunu idrâk eder:

«O'nun zâtından başka her şey helâk olacaktır.»

(Kıyas sûresi, âyet:88)

İşte bu esnada kevn (varlık) perdeleri ona parıldamaya başlar ve gâflet de önünü kapatan duvar olmuştur.. Bundan dolayı himmet derhal o duvarı delmeye ve hicabları kaldırmaya kalkıştı. Bu esnada hicabların ardında ona şu nidâ da bulunuldu:

— *"Eliyle bizim hazretimizden başkasına tutunan kimse bize ulaşamaz. Öyle ise ağyarı terk et ki zenginlik ve rahatı bulasın. Âlemi onu icâd edene terk et."*

Yani âlemde olup bitenlere takılıp kalmaktan ötürü âlemî Yaratan Zât'a itiraz etme. Yoksa sen böyle davranmakla âlemde ikinci bir Rab mi olmak istiyorsun?..

Artık kalb de bu hitâbı işitir işitmez içinde bulunduğu duygulardan vazgeçer. Hatalarında istiğfar ederek niyâza da başlar. Gözlerini de kendi nefsinin mülâhazâ etmekten ve nefis aynasıyla âlemi gözetmekten yumar.

Yemîn (sağ el) bu esnada kalbin semasını dürer ve kalbden varlıkların bıraktığı izleri giderir. Ve de selim göz onun için belirtir. O göz açığa çıktığında El

Yemîn, El Yemîne (sağ ele), neât ve sıfât neât ve sıfata, isim isme ve zât da zâta şahitlik eder. Bunların tamamı toplanarak ittifak ederler. Dağınıklıkları nizâm bulur. Mülkün tamamına bilgi ve müşâhade ile muttali olur. Artık o da mülkü avucunda kendi hakikâtinde nakş edilmiş olarak bulur. Kendi hakikâti ise Hak Subhânehû'nun onun kalb aynasına koyduğu lûtuflardır. Zirâ O herşeyi Mücîdinin aynasında müşâhade etmektedir. Öyle ise o bu suretle lûtfu lûfta nakş etmiş olur.

Ebul Abbas Er lekkaşa yazdığım bir kaside de o makam işâret yoluyla anlatmıştım.

Kalb aynasında tecelli eden halkın vücûdu Hak'tandır. Öyle ise her işinde sen Hakka itimat et. Artık o vücûdun hakikâti sana belirttiğinde kurtuluşa erersin.

Her kim, ki bu makama o makamın gereği zuhûr edecek manâ ve hakikâtlere uygun hareket ederse kervanlar ona yönelir ve onun görünmesinden ötürü esaret zincirleri darmadağın olur.

Bu makam aynı zamanda Allah Subhânehû'nun beyân ettiği ilâhî biatleşmenin vaktidir.

«Her halde sana biât edenler ancak Allah'a biat etmiş olurlar. Allah'ın eli onların elleri üstündedir.»

(Fetih Sûresi, âyet: 10)

Biz bu makamın "Mubâyaâtul Kutb" adlı kitabımızda bütûn inceliklerini izâh ettik.

Hulâsa-ı Kelâm; o makam sahibi yüce imâmın eli Hacer-i esved, kalbi Kâbe, cesedî Harem-i Şerif, sırrı Arefe ve nefsi Minâ'dır.

## FELEK-UL BATNÎ (KARINLA ALÂKALI FELEK)

### BEYT

*Midenin şehvetleri hakkında sırlar vardır.*

*O sırları hiç kimse bilemez.*

*Ancak Rezzak'ın rızık verici olduğunu müşâhade edenler bilebilirler.*

*Gıda ve onun hikmetlerinin sırları olmasaydı hiçbir varlığın ferî zâhir olmazdı ve damarlar da olmazdı.*

*Helâl yiyecekleri ye ki, Hak senin kalbine Vehhab ve Hallak olarak onların hikmetlerini icâd ederek ilhâm etsin.*

*Ey Oğulcuğum!. Bil kil.*

Allah Subhânehû has kulunun yüce makamlara terakki etmesini dilediğinde, kulun özündeki düşmanları kula yakınlaştırır. Bu sayede kulun özündeki düşmanla yapacağı cihad yüce olur. Ve kul önce nefsi olan düşmanıya harb etsin. Sonra da kendisinin özündeki düşmanların

dışındaki uzak düşmanlarıyla savaşsın.

«Ey imân edenler, kâfirlerden size yakın olanlarla muhârebe edin. Onlar sizde büyük bir azm-ü şiddet bulsunlar. Bilin ki Allah muhakkak takvâ sahibleriyle berâberdir.»

(Tevbe sûresi, âyet: 123)

Sofiler ve salih amellerde muvaffak olan herkesin bu âyetten istifâde ettikleri pay kötülükleri emredici olan nefsin ayıplarını ve kusurlarını görmektir.

Halbuki nefsin yaratılışında muhalefet etmek esastır. İşte bu duygu insanı haram ve mekruh olan her şeyi yapmaya, farz ve sünnetleri de terk etmeye azmettirir. Nefs, insana en yakın olan kâfirlerden ve düşmanlardandır.

Artık insan nefsiyle hakkıyla cihâd yaptığında ve onu kati ederse veya esir alırsa, o zaman insan bulunduğu makamın gerektirdiği şekilde ve edindiği menzillerin vereceği şeyler nisbetinde başkalarıyla olacak cihada yönelebilir. Öyle ise nefs cesaret ve hırslı olma bakımından en şedîd ve güçlü düşmandır. Bundan dolayı nefisle yapılan cihad büyük cihaddır.

Her kim ki nefisle olan cihadda sebât gösterirse ve bu cihâdın manâlarını tahkik ederse Melekût Âleminde Melik (Padişah) ve Melekler onunla oturan dostlar olur.



Yalnız inkâr edici ve düşman olan bu nefs-i emmarenin insan üstünde kullandığı çok kuvvetli ve büyük silâhları vardır. Onlardan ikisiyle büyük adamların boyunlarını vurur. O ikisi **mide şehveti ve tenasül şehvetidir. Bu ikisi bütün halkı kendilerine taptırır ve esir alırlar.**

İmam Gazâli - **Allah ondan razı olsun**- bu iki şehvetin tehlikesine binâen "İhya-u Ulumu-ddin" adlı kitabında "Şehvetleri teskin edici" adı altında müstekil bir bölüm yazmıştır. Selefin büyük âlimleri de -**Allah hepsinden razı olsun**- bu iki şehvetin tehlikeli oluşlarından ötürü onlarla mücahade etmeye çok önem vermişlerdir. Her an hücum edenlerden biri olan mide şehvetini açıklamaya başlayalım.

Konuya keskin kılıç olan mide şehvetiyle girişi yaptık.. Ondan sonra tenasul şehveti gelmektedir. Geçen bölüm açıkladığımız uslup üzere bu bölümüde kerâmet ve menzilleriyle tek tek izâh edeceğiz.

**Ey Oğulcuğum!.**

**Allah seni te'yid askerleriyle güçlendirsin ve tevhîd-i ihyâ etmen için sana yardım etsin.**

**Bil ki, insan diye isimlendirilen bu aciz ve miskin kula Allah Subhânehû iki büyük şehveti ve afeti musallat etmiştir.**

İnsanların çoğu bu iki belâdan dolayı

helâk olmaktadır. Onlar, mide ve tenasul şehvetleridir. Yalnız tenasul şehveti her ne kadar büyük günâh ve onun günâh olmasının delilleri kuvvetli de olsada tesir bakımından mide şehvetinden küçüktür. Zirâ şehvet-ı ferc (tenasul) için şehvet-i batnı (mide) teyid edecek tesir yoktur.

Eğer midenin şehveti olan bu düşman galebet ederse tenasul uzvundaki şiddet ve sertliği azaltır. Belki de tamamen yok olmasını sağlar.

İşte şehvet-ı batn (mide) sahibini yemekle midesini tıka basa doldurtur. Halbuki o da biliyor ki dini ve tabii olan bütün hastalıkların ana sebebi hazımsızlıktır. İnsan cesedinin bozulması olan tabii hastalıkları hazımsızlık peyda eder. Şöyle ki insan çeşit çeşit yemeklerle midesini doldurur. Ondan sonra hazm edemediğinden midede pis kokular ve kötü buharlar oluşur. Bunlarda bünye kaldırmadığından dolayı içten içe vuruşları oluşturur. İşte bu vuruşlarda insanın helâk olmasına vesile olan acılar ve ağrılarının oluşumuna sebebedir.

Süleyman bin Abdil Melik bin Mervan çok obur birisiydi. Bir gün seferde giderken kervanda bulunan bineklerden birisinin üstünde içi pişirilmiş yumurta ile dolu bir zenbil gördü. Adamlarına "hemen bana incir getir" dedi sonra her bir yumurtayı bir

incirle yemeye başladı.. Tâki zenbilin içindeki yumurtalar bitinceye kadar.. O bir de ne hissetsin kendisinde müthiş bir ağırlık. Hâl böyle olunca akibeti ölümle sonuçlandı.

Bak işte şehvet-i batn insanı nasıl helâk ettirir. **Allah'tan dini dünyavî ve uhrevî selâmet ve afiyet vermesini niyâz ederim.**

İmâm Şiblî'ye *-Allah ondan razı olsun-* "Oğlunun dün gece çok yemekten ötürü midesi zehirlendi" denildiğinde.. İmâm şöyle cevap verdi "O ölseydi onun cenaze namazını kılmazdım." Sanki imâm oğlunun yaptığı bu işi kendisini öldürmeye teşebbüs olduğunu telakki etmiş ve ondan ötürü onu ayıplıyor.

Şehvet-i batında (midede) hâsıl olan bu tür hastalıklar tabiî hastalıklardır. Bu şehvetten hâsıl olacak dini hastalıklar ise şunlardır.

Bu şehvet insanı fuzuli nazara, kelâma, yürümeye ve cimâya ve bunlardan daha başka eziyet verici hareketlere sevk eder. Öyle ise bu şehvet madem ki bu haldedir her akıl sahibine karnını yemek ve içeceklerle doldurmaması vacibdir. Eğer bu akıl sahibi dine mensubiyetinden ötürü dünya ve âhirette kurtuluşunu arzuluyorsa ona haramları terk etmek ve zan yoluyla şüpheli olan şeylerden de kaçınmak vacib olur. Şayet haramlığından şüphe edilen

şey zan ile değilde şüphesi tahkikle sabit olursa, o zaman bu tür şüpheli şeyleri kesinlikle terk etmesi ne durumda olursa olsun vacib olur. Zirâ insanın başına ne gelirse karın belâsından gelmektedir. Dünyanın aldatıcı güzelliklerine olan râğbet, kazıncında helâl ve haramlara dikkât etmemek ve Allah'ın ta'yin ettiği sınırları aşmak hep o şehvetten türemektedir.

**Ey Oğul!**

Allah hakkı için söylüyorum. Sen sen ol türlü türlü yemeklerden ve çeşit çeşit elbiselerden edineceğin güzel gıdayı azalt. Zirâ, insan bedeni yiyeceklerden nasıl ki gıda ediniyorsa elbiselerden de soğuk ve sıcaktan korunma açısından da gıda edinmektedir. O soğuk ve sıcaklık da açlık, tokluk, susuzluk ve kana kana su içmek mesabesindedir.

Öyle ise cisminin ibâdetlerde sebat etmesi için ye, iç ve giyin. Yoksa nefsin arzularını yerine getirmek için değil. Zirâ, cismin soğukluk ve sıcaktan koruyacak ölçülere haiz elbiseyle ihtiyacını gidermekten başka bir arzusu yoktur. İster bu elbise süslü ister aba olsun asl olan onun kendisini koruma ihtiyacını gidermesidir. Kezâlik cisim yemek ve içeceklerden de ihtiyacını giderecek miktara yetinir. O yemek ve içecekler ister

çok leziz şeyler olsun ister arpa ekmeği aslı olan onun açlığını ve susuzluğunu gidermesidir.

Nefis ise yiyecekler, içecekler, manzaralar, meskenler ve bineklerin içinde en alımlı ve güzel olanlarından başkasını arzulamaz. **Nefs, her şeyin en güzel, en yüce ve en pahalısını ister.**

Nefs, hiç kimsenin edinemeyeceği bunların en güzellerinin tamamını elde etmeye husûsunda kusur etmez. Önde olmak, başbuğluk, başkalarının kendisine nazar etmelerini sağlamak ve parmaklarla gösterilmek güdüsü nefsi bunları işlemeye sevk eder. Bunları yaparken de hiçbir şeye ehemmiyet vermez ve yaptığı işlerin helâl mi, haram mı olduğuna aldırmaz. Cismın durumu böyle değildir. O sadece edindiği yiyecek, giyecek, binekler ve meskenlerle korunmayı arzular. Öyle ise cismın (bedenin) tek bunları yapmakta yalnızca korunmayı murad etmektedir.

Akl-ı şer'i bedeni yemek, içecek, giyeceklerinde onu yediren, içiren ve giydiren olur. Şayet nefis bedeni gözetin ve gıdalandıran olursa onu şüpheli şeyleri yapmaya daldırır ve kesin haram olanlarda da vartaya sevk eder. Yani "*bu şey haram değildir.*" düşüncesiyle işletirir. Zirâ nefis kötülükleri işlemeye emr edicidir

ve hevâ ile itminan bulur. Artık nefs böyle yapmakla iki cihanda hem helâk olur hem de helâk edici. Çünkü bazen arzuladıklarını elde edemeye bilir.

Rızık taksim edilmiştir. Kime ne verilecekse o ma'lûmdur. Herkesin ise muayyen bir ömrü vardır. Dolayısıyla hiç kimse taksim edilmiş rızıktan ve tayin edilen ömürden fazlasını elde edemez.

Şâyet akl-ı şer'î bedenin ihtiyaçlarını yerine getirmekte önderlik ederse, kesinlikle ahkâmlarla işleyeceği herşeyi kayıt altına alır. İhtiyacı olanları da helâl kazançtan alıp yerli yerine kullanır. Yiyeceklerinden helâl olanlarını dahi takva gereği azaltır. Açlığı tokluğa, sert elbiseyi yumuşak olanlarına tercih eder. Artık böyle olanın elbisesi pazusu yaptığıdır. Bu kimsenin himmeti ebedî olarak Mevlâsının katında kıymetli olanlara yönelir. Ebedî kalıcı ni'metlerin en faziletlisi hiç şüphesiz rü'yettir.

**Nefsin durumu akl-ı şer'inin aksinedir.** Zirâ nefs her ne kadar hâlî hazırda himmeti nesnelere en güzellerine taalluk etsede onların sonu çoğu zaman çirkeflikle görünmekle ve o nesnelere ebedî kalmazlar. Zirâ nefs nikahlanacağı kimseye baktığında sadece onun çürüyüp yok olacak bedenî ve güzelliğine bakar. Değerli kumaşlarla yapılan elbiselerin

akibeti çöplüğe atılma olan süslerine, mimarisi mükemmel olan binaların akibeti harabat olmalarına ve lezzetli yiyeceklerin akibeti olan pis kokulu yönlerine takılı kalır. Nefsin dünyada elde edeceği bütün güzel şeylerin akibeti görüldüğü gibi ya çürüyüp yok olmak ya çöplüğe atılacak paçavralar veya pis kokular yayacak pisliklerdir. Şayet nefs sadece şehvanî duyguyla bunlara sahip olmayı arzularsa âhiret hayatına onların intikal edeceği hiçbir faidesi mevcûd olmaz.

İşte bundan dolayı nefsin arzu ve isteklerine boyun eğmemek gerekir. Onun her arzu ve isteği hiç kuşkusuz şehvetten ve hevâdan ileri gelmektedir. Biz ise bize tebliğ edilen Kitab ve Sünnet'e uyarak hayatımızı düzenlemeliyiz. Keşke nefs dünyada yaşadığı süreçte sınırlara riayet ederek yaşasaydı da âhirette yönlendirilecek şu suallerin sıkıntılarında duçar kalmaz.

**Her nefis sahibi kazancından, ilminden, infakından ve insanlık yapısı yapmadığından sorguya çekilecektir.**

En kıymetsiz olan hurma çekirdeği üzerindeki zarda şefkat etmek ve bakıma muhtaç olan kitmir hakkında bile sorgu edilerek hesap verecektir.

İnsan dünyada kendisine verilen en yüce ni'met ve en düşük ni'metler, en basit

iyilik ve kötülüklerden hesap vereceğini hiçbir an hatırandan gidermemesi lâzım.

Artık dünyada verilen meskenlerin akibetinin harabe, süslü püslü elbiselerin paçavra, nikâhlanan eşlerin sonu çürümek ve yiyecek ve içeceklerin de akibeti pislik olduklarını görmez misin!...

Ey Rabbim bize dünyanın aldatıcı olan bu güzelliklerine gönül bağlamamayı ihsan et ve bizi afiyet üzere daîm eyle!. AMİN.

Halbuki her insan hayatın bütün safhalarında bu durumları müşahade etmesi bizat insanın aleyhinde oluşan net delillerdir. Bunlar sözden ibâret değildir. Sözden ibaret olmuş olsaydı kimi özürlerin olma ihtimali vuku bulurdu. Dolayısıyla bu husûsla alâkalı özür beyân etmek yoktur.

Bütün bunların bizden taayyün edişi müşahade edilen hallerin değişimindedir. Öyle ise her akıl sahibinin lehinde veya aleyhinde sabit olan deliler bizzat kendisinde mevcuttur. Yeterki o, bunları fark etsin. Keşke nefs bütün bunları kendi haline bırakıverseydi.

Nefsin içinde bulunduğu hallerin en kötüsü, dünyada arzuladığı şeylerin kendisine verilmesi ve ölümle hem bu hayattan hem de o verilen şeylerden ayrılmasıdır. işte bu da nefs için en büyük



felâket ve muzmin hastalıktır. Nefs bu yurttan dünya hayatında işlemiş olduğu salih amellerden başkasının kendisini karşılamayacağı âhiret yurduna geçer. Onun ihtişamlı binaları, güzel hanımları ve leziz yiyeceklerinin hiçbir faidesi olamaz. Şayet nefs, dünyada salih ameller işlememişse âhiret yurdunda sığınacağı bir meskeni olamaz. Zirâ o, dünyada âhirette kendisine lâzım olacak bir evi satın almamıştır. Onu kazanmak içinde çalışmamıştır. Allah'ın meşietinde o berzâh da haps edilmiş olarak kalıverir.

Ey Oğul!..

Senin haram veya şüpheli yiyecekleri terk etmen farz olduğu gibi giyeceklerini de azaltman lâzımdır ki Vera' Mertebesine eresin. İşte bu mertebe, her müridin kendisine ihtiyaç duydukları mertebedir.

Asli ihtiyaçlardan edinilen fazlalıklara hiçkimse muhtaç değildir. O fazlalıklar ister ev olsun ister daha başka şeyler... Zirâ Allah Subhânehû onlar için mağara, sığınak ve mescidleri yaratmıştır. Mürid için mesken edinme sülûk vaktinde asli ihtiyaçdan değildir. İnsanların tamamına şâmil olan asil ihtiyaç giyecek ve yiyecek ihtiyacıdır. İşte buna binaen Allah Subhânehû şöyle buyurmaktadır:

«Çünkü senin acıkmaman, çıplak kalmaman hep oradadır. Ve sen

**hakikâten burada susamayacaksın, Güneş(in sıcağı altında) kalmayacaksın.»**  
(Tahâ Sûresi, Âyet: 118-119)

Allah Subhânehû insanın hayatını idame etmesi için aslı ihtiyaçtan fazlasını zikretmemiştir. Zarûri ihtiyaçlar izâh ettiklerimizden başka birşey değildir.

Asli ihtiyaçlardan fazlasına ihtiyaç duyulmadıkça zaruri değildir. Zaruri ihtiyaçtan maksat, olmazsa olmaz anlamına gelen temel gereksimlerdir. Fazlalıklar ise o ihtiyaçlar gibi değildir. Fakat bazen fazlalıklarda ihtiyaç olabilir.

Subhanel Hakem-il Adlî. İbrahim bin Edhem -*Allah ondan razı olsun* -:

— "Nefsinle mücadele etmekten ötürü akşam yemeğinden bir lokmayı terk etmen o geceyi ibâdetle ihyâ etmenden hayırlıdır." buyurmuştur.

Terk edilen lokmanın helâl yiyeceklerden olması şartıyla.

Haram yiyeceklere gelince onun hakkında söylenen bir söz değildir. Zirâ mü'minin zaten haram işlemekten kaçınması farzdır. Sürekli haram işleyen bir adamın bir lokmasını terk etmesinde ne hayır olabilir?

— "Helâl yiyecek ve içeceklerle tıka basa doldurulan mide, kötülüklerle doldurulmuş kapların en kötüsüdür."

İşte bu o zâtın nefisle mücahade etmek için helâl yiyecekleri tavsiye eden sözüdür. O zât ki necat yolunun öncülerindendir. Yine o zâtın güzel kazanç için buyurduğu şu kelâma da ibretle bakmak lâzım.

**"Kazancının tayyib olmasına bak ve dikkat et!"** Böyle davrandığında nafîle ibâdetlerin ister namaz ister oruç olsun seni geçip gitmelerine aldırış etme.. Öyle ise, helâl tayyibdir. Tayyib olanlarda tayyib şeyeri hâsıl ederler.

**«Kötü kadınlar (ve kötü sözlere), temiz kadınlar (ve temiz kelimeler) ise temiz erkeklere, temiz erkeklerde temiz kadınlara (ve temiz kelimelere yakışır).»**  
(Nûr Sûresi, Âyet:26)

Bu âyette anlatacağımız husûslarda sofî ve ilâhî müşahade ehline ibretler vardır.

Allah katında habislerden olan bir kimse ancak habis (kötü) yiyeceklerle gıdalanır. Habis fiiller de sadece habislerden sudur eder.

Allah nezdinde tayyiblerden (temizlerden) olan bir kimse de tayyib (temiz) yiyeceklerle gıdalanır. Tayyibler ise onlardan sadece temiz fiiller sudur eder.

Gıda veya bu yiyeceklerin bizat kendileri kötü yiyecek olan haramları kötü insanlara lâyük etti. Nasıl ki o habisler de

(kötü şahıslarda) kötü gıdalara ehil kılındığı gibi. Temiz insanların da temiz yiyeceklerle olan durumu da böyledir. Zirâ kim neye ehil kılınmışsa, o şeyde ona lâîk olmuştur. Şayet insan yiyeceklerin helâliyle gıdalanırsa ve onu da azaltarak yerse kalbî münâcata, bedenî uzuvları ibâdetle, dili tilâvet ve zikre ve gözleri seher vaktinde uykuyu terk etmeye yönelir. Öyle ise, helâl yiyeceklerle gıdalanmak insanı ibâdet etmeye rağbet ettirir. O yiyecekleri azaltmak da o ibâdetlerdeki aşkı artırır ve ibâdetlere karşı olan tenbelliği giderir. Artık bu iki faideden daha büyük hangi faide olabilir?. Bize de onları tahsil etmek düşer ve Allah'dan onların devâmını talep etmek de..

**Ey Oğul!..**

Allah iki cihânın mutluluğunu bize ve size bahş etsin. Sen sen ol!. Ne olduğunu bilmediğin gıdalardan yeme!

Zirâ, dinde en büyük sermaye Ver'a ve Zühd'dür. Ver'a'nın arkadaşlık etmediği amellerin sahibi aldanmıştır. Ver'a ve Zühd iki cihandaki hâsıl olacak her faidenin saikidir.

**Ey Evlad!..**

Öyle ise, eğer sen bir sanat sahibi isen kendi el emeğinden ye!. Bütün gayretini

helâl kazanç elde etmek için sarf et!. Eğer bir sanatın yoksa bostan ve tarlanı koru teşebbüs edeceğin işlerde istikamet yolu üzerinde sebât et ve her amelinde kalblerde töhmet eserini gideren kâmil ve şâfi olan Ver'a'yı terk etme!. Muflihlerden olmayı arzuluyorsan kesinlikle bu anlattıklarımı yapmalısın. Bu anlattıklarımız ancak kazancın hangi türü helâl olduğunu ve kazanılan nesnelere helâl mi yoksa haram mı olduğunu bilinmedikçe gerçekleşmez. Öyle ise, helâl ve haramlara alâkalı olan ilmi tahsil etmek de farzdır.

Buraya kadar anlattığımız üslupla amel etmen şayet sen bir mürşide bağlı değilsen senin için kaçınılmaz bir yöntemdir.

Bütün hallerinde korunmaya alınmış bir mürşide bağlı isen, onun buyruklarına itaat et. Zirâ o her şeyde senin maslahatını gözetir. Hevâsından birşey söylemez. Mürşid-i kâmil Allah ve Allah Rasûlü'nün -Aleyhisselâm- tayyin ettiği sınırları aşmaz. Sınırları aştıracak bir işi de emretmez. Mürşid-i kâmil, takva, ver'a ve zühde sahib olmalı. Başkaları da onun bu faziletlerine şahidlik etmeli. Bizzat yaşantısı da kendisinde görünen ve duyulan o faziletlere mutabık olmalı. Sen ona karşı nefsinde saygı hissediyorsan öyle saygı ki senin kurtuluşuna vesiledir.

Sen gönlünde ona karşı saygı göstermeyi his etmezsen başka bir mürşid ara. Saygı gösteremeyeceğin mürşid insanların en faziletlisi ve en bilgini de olsa sen ondan istifade edemezsin. Gönlünde kendisine saygı göstereceğini his ettiğin bir mürşidi tanıdığında derhal ona hizmet et ve onun huzurunda ölü gibi ol.

O mürşide tâbî olduktan sonra nefsin için sen tedbiri terk et. O senin için her şeyin akibetini düşünerek tedbirini alır ve onları sana söyler. Sen de o söylenen şeyleri yaptığında said ve bahtiyar olursun.

Mürşid-i kâmil bir mesleği öğrenmeni ve onu icra etmeni sana emrederse derhal onun emrini uygula. O, sana her şeyden alâkanı kesip bir köşede oturmanı emrederse her şeyden alâkanı keserek bir köşeye çekilip otur. O senin hevâna göre emr etmemiştir. Bilâkis o hep senin için akibeti güzel olacak maslahatları söyler. Bütün bunları icra etmeyi de mürşidin emrettiği için yap. Kendi arzunmuş diye değil. Mürşid senin için olan maslahatları senden daha iyi bilir. O maslahatlarda seni Allah'a yaklaştıracak olanları da herkesten daha rağbet edicidir. Artık sen mürşidin nûrlarından bir nûr oluverirsin. Bunları işitip uyguladığında da "Din nasihattir" Hadisindeki hakikâtle de şereflenmiş olursun. O mürşidin de âhirette bu hükmü

yerine getirmesinden hâsıl olacak dereceleri artar. O seni hesab gününde terazisinin hafif olan kefesini ağır veren olarak bastıranı görür. O, senin ona ittiba etmenle kendisine tâbi olanların çoğalmasını talep edebilir. Zirâ ulema Enbiyâ'nın varisleridirler.

### Allah Rasûlü Aleyhisselâm:

— "Ben sizin çokluğunuzla kıyâmet gününde iftihâr ederim." buyurmuştur.

Mürşid .senin ve başkalarının onun vesilesiyle ıslah olmalarını talep etmesinde Allah Rasûlü Aleyhisselâm'a tâbî olanların çoğalmasından başka bir arzu taşımamıştır. O, zikir ettiğimiz Hadis-i işittiğinden ötürü bu işe kalkışmıştır. Mürşid kendisine tâbi olanların çoğalmasını ancak Allah Rasûlü Aleyhisselâm'ın kadrini yüceltmek ve O'nun saygınlığı için talep edebilir.

Bu makam nefsi arzu ve iştiyakların husûlundan âlidir yücedir. Mürşidin niyeti bu amaca bağlandığından da Allah Subhânehû onu makâmının gereği mükâfatlandırır.

Açıkladığımız ölçülere ve niyetine göre verilecek mükâfatlara rağmen mürşid nasıl az nasihat etsin diye ittiham edilebilir? Yani mürşid, ne kadar çok nasihatta bulunursa o kadar iyidir. Mürşid ancak nasihatı azalttığı ve makâmında taksirat

ettiğinde ittiham edilebilir. İttiham edilme sebeplerinden biri de maksattan uzak kalan talebesi için açılanları müşahâde etmesidir. Halbuki o talebesine yıllarca hizmet etmiştir. Talebenin müşâhadesi edilen açılımlara ulaşmaması ya müridin şahsında bulunan bir takım illetlerdir. Veya mürşidin müridi için arzuladığı makâmdandır. Halbuki insan içlerinde çok aceleci olarak yaratılmıştır. Mürid de buna rağmen istenilen makâma ulaşmakta geri kalmaktadır ve suratle ona ulaşmayı temenni etmektedir.

Heyhât!.. Heyhât!.. Nasıl olabilir?.. Sen hiçbir gayret sarf etmeyeceksin.. Sabır sebâta bulunmayacaksın amma yüce makâm ve mertebelere ulaşmayı hemen istiyorsün!!!... Gerçekten çok yazık!!!..

**Cüneyd-i Bağdadi'ye -Allah ondan razı olsun-** "Ulaştığın makâma neyle ulaştın?" diye soruldu o da şu cevâbı verdi: "Ben bu makâma şu merdivenin altında otuz yıl oturmamla elde ettim."

**Beyazıd-ı Bestâmî -Allah ondan razı olsun-** on iki yıl nefsinin demircisi oldu. Ondandır sonra elli yıl ferzisi. Ondandır sonra zahiri zünnarıyı sekiz yılda kesmeye gayret sarf etti ondan sonra da Batın-i Zannarini bir yılda kesti. Ondandır sonra ulaşabildiği en büyük ni'metlere ulaştı ve onları kendisinde topladı..



Öyle ise, Ey Tâlib sana ne oluyorda kendine bakmıyorsun. O büyük zâtlarla kendini karşılaştırmak bakalım!.. Senin Allah hakkına ve kul hakkına olan riâyetine ve onların gayretlerine bir bak bakalım senin ictihadınla onların içtihatları bir midir???!!!... Nefsine hep kusurlarla bak. Onun fethe (açılımlara) ehil olmadığını gör!. Kendini yadırga.

Nefsine "Eğer sen büyük sâdât'ın makâmlarını arzu ediyorsan o zaman onların yolunda sülûk ederdin. Mürşidine ey nefsim saygıyla bak. Ondan övgüyle bahs et. Mürşidim benim hakkımda bir iyilik işitirse mutlaka söyler. Ey nefsim eğer sen bu kötü durumda olduğun hâlde sana o iyilikleri işittirirse sen derhâl o iyilikten yüz çevirirsin.. Fakat senin durumun ne olursa olsun sevin. Zirâ mürşidin her şeye rağmen yine himmet etmektedir. Mürşidin sana olan bu teveccühü aslında büyük bir müjdedir. Zirâ mürşid eğer senin sâlih amel etmediğini hayâl etseydi sana yaklaştırmazdı ve seni kendisine yaklaştırmazdı. O senden hep ümitli oldu. Senden bir takım maslahatların sudurunu temenni etti. Onların senden zuhûrunu ve senin fâideli olman için gayret sarf etti. O hep seni gözetir.

Umulur ki Allah Subhânehû açılımlarla sana ihsân eder. Artık sen de müflihlerden olursun."

Her an nerede olursan ol nefsini bu tarz azarla. Ye'se de düşürme. Zirâ Allah'ın rahmetinden kâfirlerden başkası ümidini kesmez. Artık sen gönlüne Allah Subhânehûnun nefsini azarlamalı ilhâm ettiğini gördüğünü bil ki sen muradsın. Allah Subhânehû bu ilhâmı senin elinde tutmak için gönlüne aktarmıştır. O ilhâmlardan sonra ilhâm edilen şeyler hakkında sana tevfiik verilmemişse ve (fiillerini) amellerini o doğrultuda icrâ etmemişsen nefsinden başkasını yadırgama. Mürşidinin hakkında kötü zan besleme. Bu durumda mürşidine kötü zan edersen dünya ve âhirette hüsrana uğrarsın.

Öyle ise, Ey Evlâd!

Sana söylediklerimi ezberle. Yapılmasını tavsiye ettiklerimi uygulamayla meşgul ol. Sana yapılması gereken hiçbir nasihatı gözardı etmedim.. Artık ey Tâlib bekle!.. Allah sana açılımları ihsân etsin. Bu beklemen velevki ömrünce olsa da her an uyanık ol. Allah'ın rahmetinde ümitsizliğe düşme.

Ver'a Mertebesine nail olmak için gösterilen gayrete binaen helâllerden gıdalanmak pek az ve nadirdir. O mertebeye nail olmak için yapılan harcamaların israf ve tebzire ihtimali yoktur. Yani isrâf ve tebziri işleyen bir

**kimsenin ver'a sahibi olamaz.** Bilakis sen takvâ sahibi olan ver'a ehlinin ver'ada terk etmedikleri şeylerden uzaklaşırsan isrâf edicilikle vasıflanırsın. Artık senin gündelik ihtiyacın olan bütün senin kusurlarına rağmen her gün sana teslim edilmektedir. Nasıl olurda sen o verilen kutu nefsi arzularına ulaşmaya sarf edersin.

Ver'a ehlinden **Muhâsibî Hars bin Esed**, ver'a'nın mahiyetini idrâk etmemiz için fiilini hatırat olarak zikr edelim.. Hars bin Esad Sofîlerin imamlarındanıdır. Babası zengin bir şahısdı. Öldüğünde bir çok menkûl ve ğayrı menkul malı varislerine kaldı. Kalan terikeden Harsın payı olarak bin dirhem düşüyordu. Hars o maldan hiçbir şey almadı. Ona soruldu "Babanın mirasından sana düşen payını niçin almıyorsun?" o da "Babam kaderi inkâr edenlerdendi. Allah Rasûlü «iki farklı dine mensub olanlar birbirine varis olamazlar.» diye cevâb verdi." işte ver'a ehli böyle titiz davranan kimselerdir.

Diğer bir hatıratda bu mevzûyla alâkalı zikr edelim. **Mâlik bin Enes'in** talebesi **İbn-ul Kasım'ın** **-Allah ikisindende razı olsun-** babası zengin bir tüccar idi. Babası vefât ettiğinde İbn-ul Kasım'a birçok mal ve bin dinar miras kaldı. İbn-ul Kasım kendisine kalan mirastan hiçbir şey almadı. Ona "niçin sana kalan payını almıyorsun?" diye soruldu o da, "babam alışverişle

alâkalı ilmi olmayan bir tüccardı. Hatta alışverişine dikkât etmezdi. Dolayısıyla onun kazancına ribâ (faiz) bulaşmış olabilir. Artık ben nasıl o malı alabilirim?" dedi.

İbn-ul Kasım'dan bir başka hatıratı da mevzûyla alâkalı nakl edelim. Birgün İbn-ul Kasım bir yere gitmek için at kiralar. Adamın biri onun yanına gelerek şöyle der. "Duydum ki sen falan yere gidecekmışsin lütfen benim şu mektubumu da orada bulunan falan şahsa verir misin?" İbn-ul Kasım "Ben o atı kiraladığımda böyle bir şart koşmadım. Dolayısıyla o mektubu taşıyamam." O adamda meseleyi husnî kabulle dinledikten sonra "haklısınız" deyip gitti.

Ver'â ile alâkalı bir hatıratta **Beyazıd-ı Bestami**'den nakledelim. Komşusunun bahçesinin meyveleri onun bahçesinin meyvelerine karıştığından dolayı kendi bahçesinde elde ettiği bütün meyveleri komşusuna vermiş.

Muassırlarımızdan olan **Eb'ul Medyen**'den de bir hatırat nakledelim. Eb'ul Medyen **-Allah ondan razı olsun-** Ketif veya kutuf denilen bir sebzeyi ömründe hiç yememiş. Zirâ o sebze "rum baklası" diye ad koymuşlardı. Kutuf veya ketif diye isimlendirilen bu bitki aslında devşirmekle elde edilen bir mahsûldür.

İşte bütün bunlar ver'a hakkında işittiklerimizdir. Yanlız bunların içinde herhalde ver'a da en kâmil olanı Eb'ul Medyen'in yaptığıdır. Kavmin (sofîlerin) ver'a da tutundukları tavır budur. Allah'a Allah'a sığın! Pahalı ve leziz gıdalarla nefsin kendi şehvetini tatmin etmesine arkadaşlık etme. O seni şehvetin buyruğu altına sokmayı hep arzular. Onun buyruğu altına girdin mi seni uçsuz bucaksız tehlikelerin içine atıverir. Sana düşmanlığından ötürü o tehlikeli vadide ne kadar çirkin şeyler varsa hepsini sana şirin gösterir. Gönlüne öyle tahakküm eder ki artık sana haramları işlemek için baskı uygular. Sen de onun bu aldatmalarına kanar kesin haramları bile tevîl etmeye kalkışırsın. Zirâ yasaklanan bir yerin sınırında otlananın nihâyetinde o yere girmesi kaçınılmaz bir gerçektir.

Her şeyin bir sınırı vardır. Allah'ın işlenmesi haram olan şeylere de bir sınır koymuştur. Senin vazife-i asliyen o sınırları aşmamak ve ona yaklaşmamaktır.

Öyle ise bu durumda sen derhâl o sınırlarda nefsin açtığı kapıları kapatman lâzımdır. Helâl gıdaları ise mükellef olduğun kulluk vazifelerini yerine getirmek için ye. Ver'a mertebesine nâil olmak istiyorsan o helâlları da azaltman gerekir. Giysilerin durumu da böyledir. Aile efradına harcadığın nafakan tertemiz

helâllerden olsa da onda isrâf etme. Zirâ isrâf kötüdür. Onu işleyende kötülünen mubezzirdir. Zirâ Allah Subhânehû isrâf edenler hakkında şöyle buyurmaktadır:

«Çünkü saçıp savuranlar şeytanların birâderleri olmuşlardır. Şeytan ise Rabbine karşı çok nankördür.» (İsrâ sûresi, âyet:27)

Allah Subhânehû bir başka âyette de şöyle buyurmaktadır:

«Ey ademoğulları her mescid huzurunda zinetinizi alın (giyin). Yeyin, için, isrâf etmeyin. Çünkü O (Allah) isrâf edenleri sevmez.» (A'râf sûresi,âyet: 31)

Bu âyetteki emir yemek, içecek ve giysileri de kapsamaktadır. Öyle ise insan işlediği amel hangi boyutta olursa olsun israf da bulunmayacaktır ki Hakk'ın rızasına nâil olabilsin. Mide, nefis ve tenasül uzuvlarından sonra en büyük düşmanlığı işler.

Allah bizi bütün şehvetlere kapılanlardan etmesin ve bizi bu afetlerden muhafaza etsin. AMİN.

## MİDE'NİN KERÂMETLERİ

Her bir uzva ait kerâmetler vardır bu uzvada ait bir çok kerâmetler mevcuttur. Bu kerâmetlerden biri şudur. Bu kerâmetin bizzat kendisi kişinin harâm ve şüpheli olan yiyecek ve içeceklerden

korumasıdır. Bu kerâmete asla mekr ve istidraç karışmaz. Bu kerâmetin gerçekleşmesi ise şöyledir.

Allah Subhânehû bir takım alâmetleri ya o insanın kendisine veya haram ve şüpheli vasıflanan nesnelere yerleştirir. Artık ister bu alâmetler onunla kaim olsun ister yiyecek ve giyilecek şeylerde kişi temiz olan nesnelere başkasıyla gıdalanmasın. Bu alâmetler cüziyatları bir kaydede zabd edilmeyecek kadar çok ve dağınıktır. O cüziyatların asılları yukarıda beyân ettiklerimiz ki onları bir takım hatıratlarla anmıştık.

Haris bin Esed El Muhasibî'ye şüpheli bir yiyecek takdîm edildiğinde parmaklarının üstündeki damarları atmaya başladığı.

Beyazıd-ı Bestâmî'nin annesi Beyazıd'ten hamile iken elini kesinlikle harâm bir şeye uzatmamıştır. Kimi Velîler haram veya şüpheli yemekleri yılan ve daha başka hayvanların sûretinde müşâhade ederler. Kimi de o tür yemekleri gördüklerinde karınları bulanır nerdeyse kusacak olurlar. Kimi de gaybtan şöyle nidâlar işitirler "Sakin bu yemeği yeme"

Görüldüğü gibi Allah Subhânehû bu alâmetleri kullarından seçtiği kimselere vermiştir. Bu alâmetlerin ana temelleri üç kısma dönüştürülebilir. Bir, insanın bizzat kendisinde mevcûdiyeti. İki, kaçınılması

gereken nesnelere. Üç, hariç veya dahilde işlenilmesi arzu edilen işlerde ki harâm veya şüpheli ikâz edici da'vetler.

Bu alâmetlerin ana esasları da kendi keyfiyetleri açısından kısımlarını da "Miftah'ul Ekfal-ut Tevhîd" adlı kitabımızda genişçe izâh ettik. Bu kitabı Beyâzîd-ı Bestâmî'nin hâllerini şerh etmek için yazdık. Bu uzva ait kerâmetlerden biri de az yemekle kalabalık toplulukların doymasıdır. Büyüklerden birisine dostları ziyârete gidiyorlar. O zâtın yanında ise ancak bir kişiye yetecek miktarda yiyecek varmış. O zât o yiyeceği mendil ile örterek onların önüne koyuveriyor. Onlarda mendil ile örtülü olan yiyecekte yemek başlıyorlar. Ve herkes doyuyor. O yiyecek hiç azalmadan aynen kalmıştır.

Bu Velîlerden sudur eden kerâmetler Allah Rasûlü Aleyhisselâm'dan onlara mirastır.

Sahîh-i Müslim'de rivâyet edilen bir Hadis-i Şerif'te kıtlık günlerinden birinde Allah Rasûlü Ashabına "Herkes yanında ne varsa şu hasırın üstünde toplansınlar" dedi. Ashab'da ellerinde avuçlarında ne varsa o hasırın üstüne koydular. Toplanan erzak azıcık bir şeyden başka değildi. Sonra Allah Rasûlü dâa etti ve Ashabına "Herkes kendi ihtiyacı olan miktarınca bu erzaktan alsın" Ashabın her biri kendi ihtiyacı olan



miktarı kaplarını doldurup doldurup aldılar. O toplanan erzak yine aynen öyle duruyordu. İşte bu bereket Allah Rasûlü'nün dâsıyla gerçekleşti.

Her hareketinde Allah Rasûlü'ne uyan Evliyâ ve Asfiyâ'da da bu tür bereketler Allah Rasûlü'ne uymalarının bereketi olarak zuhûr eder.

Bu makâma ait kerâmetlerden biri de sofraya konulan yemekleri yiyen kimsenin damak ve göz zevkine göre çeşit çeşit renk ve tatlara tebdil edilmesidir. Bu makâma ait kerâmetlerden biri de tuzlu ve acı suyu çok tatlı ve leziz suya tahvil edilmesidir. Bu makâma ait olan kerâmetlerden biri de Zyed, Amr'ın yerinde yemek yer. Amr onun yanında olmamasına rağmen aynen o yemeğin damak zevkini hissederek doyar. Bu makâma ait olan bu kabilden sayılmayacak kadar çok kerâmetler mevcuttur.

Bu makâmın tahkiki şöyledir. Her kim el emeği olan helâl gıdayla veya tevhid gereği olan ver'a ile bu makâmda inceden inceye araştırırsa, o şüphesiz helâl yiyecek ve giyecekleri azaltır. Helâl gıda ve tevhid gereği olan ver'a da tahkik ettiğinde artık onun himmetinde Allah Subhânehû ibâdet zevkine ve neş'esine güç verir. O da Rızâ-ı Bâri için ceht

etmeye başlar. Bu da en büyük lûtfudur kul için. Sadece Allah'a hamd olsun. Öyle Allah ki Vahîd'dir; şeriki olmadı ve olmayacaktır.

## BU MAKÂMIN MENZİLLERİ

Bu makâmın ilki İbrâhîmî menzildir. Bekâ-ı Nefsin kendisiyle oluşacak ruhânî gıdaya ulaşıncaya deyin insan cismânî gıdaların tertibinde araştırma yapmaktan beri olamaz.

Cismanî gıdaların yaratılışlarındaki tertibte araştırma yaparak ruhanî gıdalara ulaşmakta insanı cismanî gıdalardan ve o gıdaların his ve müşahas olan muktezasından istiğna eder. Fakat insan cismanî gıdalardan vazife-i aslisi olan kulluk görevlerini yerine getirmek için yediği içtiği miktar hariç. Zirâ Ruhânî gıdaların peyda olması cismanî gıdaların aslî vazifelerdeki kullanımından ötürü gerçekleşir.

Bu menzillerden ilk karşılaşılabilecek makam; yeşeren ve büyüyen nesnelere sır ve hikmetine vakıf olmaktır. Toprağa serpilen tohumlara yağmur yüklü bulutlara ve o bulutları ihtiyaç duyulan yerlere sevk eden rüzgarlara bakmıyor musun? Ne mükemmel bir intizamla emredilenleri harfiyen yerine getirmektedirler. Tohum toprağa serildikten sonra göklerde

yağmur yüklü bulutlar arş emrine imtisal ederek tohumların nevş-u nema etmeleri için rüzgarların vesilesiyle derhâl o bölgeye yönelirler. İhtiyaç miktarı suyu boşalttıktan sonra güneşin o tohumlara vereceği farklı gıdaları için bulutlar bu sefer farklı bölgeye yönelirler. O bitkilerin tohumları toprak altında yavaş yavaş açılıp filiz vermeye başlarlar. Artık filizlenmeye başlarlar bu ne sır ve hikmettir.

İnsanın bütün bunların güzel ve ahenkli hizmetlerinde dehşete düşmemesi mümkün değildir. Her ne kadar o tohumlar ufacık nesnelere olsa da bütün kâinat ve içinde var olan nesnelere ona hizmet ermiş misâli hizmet eder. O tohum topraktan yağmurdan rüzgardan ve güneşten kendisine has gıdaları alır ve büyür. İnsan için cismanî gıda olan her hangi bir yiyecek veya meyve veya sebze olur. O tohumun geçirdiği devreler hiç şüphesiz onu icâd eden Mûcid-i Hakîkî'nin tasarrufuyla olmaktadır. O'nun tasarrufları olmamış olsaydı ne bu kâinat ne de içindeki bu nesnelere hiçbir şeyin varlığı açığa çıkamazdı. Yüce Yaratıcı'nın kâinatı ve içindeki nesnelere varlık hazinesi kıldığını görmek elbette insana büyük bir surur vermektedir.

**Sofî, varlık âlemindeki bu husûslara vakıf olduğunda ve herşeyin üstünde Kadîr-i Mutlak'ın sanat mühürünü**

müşâhade ettiğinde zuhura gelen ne varsa hepsinin Kudret eseri olduğunu ve onların sırlarını İlm'el-Yakînle bilir. Bu ilim büyük ilimdir. Semeresi de en yüce semeredir. Her şeyin bir ilacı ve tedavisi vardır. Bu ilim de nefsin kâmil şifâsıdır.

Sofî varlık âleminde oluşan bu muhteşem sanâtı kendi varlığındaki hikmetlere delâlet eden deliller olduğunun muhazasıyla tefekkürle terakki etmeyi irâde ettiğinde ve tefekküre başladığında, kendi varlığında keşf edemediği başka menzilleri müşâhade edip o menzillere yükselir. O menzillerde nefsinin sahih akaldle güzelleştiğininide görür. İmâna delâlet eden deliller artık onun için şuhûdî olur. Varlık âleminde mevcûd olanlarla onunla münasebeti olanları tesbit edip onları kendi nefsinde tatbik etmeli.

Tevfik kalbe gelen tohum gibidir. O ilâhi hikmetleri aramaya sevk ettiren şevk-ı tefehhusdur. O tohumu gönlünde his eder etmez derhal kendisinden gizli ve bilinmesi arzu olunan ilâhi hikmetleri aramaya başlar. Bu hikmet Enbiyâ ile Ulemânın arasındaki mertebe farkına göre sevabların oluşumu sağlar.

Hikmet ehli, o tohumu beden tarlasına serptiğinde ver'a bulutları olan salih amellerle tohumu sulamaya başlar. Öyle

bulut ki inâyet rüzgârı onu sevk eder. O vakit Tevhîd de ihlâs meyveleri yeşermeye başlar. Bedenin bütün uzuvları da o meyvelerden gıdalanır. Artık hikmet ehli bu vesile ile ilâhi sırlar, Rabbanî hikmetler ve Furkânî nûrları elde etmeye güç getirir. Bu menzilde sulûku sahîh olanların hilleti (dostluğu) gerçekleşir. Allah'a hamd olsun.

Bu Makama ait menzillerden biri de Mikâilî Menzildir.

### MİKÂİLÎ MENZÎL

Mikâilî Menzil, adâlet menzilidir. Bu menzil her varlığın kendi mertebesine göre vasıtalarla rızık taksimi için vazifeli olan Melekî müşâhade etmekten ibârettir.

O melek her varlık için ne takdir edilmişse onu işler. O takdir edilende ne noksanlık ne de fazlalık edemez. Artık kulun bu menzilleri müşâhade etmesinde şu hikmet "Her şey yerli yerine konulmuştur" ve "Her hak sahibine hakkı şer'î ve aklî ölçüler üzere verilmektedir" hasıl olur. Bu makamda çok büyük faideler vardır. Öyle faide ki Allah Subhânehû bize yazacağımız Âyetle tenbîh etmiştir.

**«Allah'ın dini(ni tatbik) husûsunda acıyacağınız tutmasın.»** (Nûr sûresi, âyet:2)

Allah Rasûlü Aleyhisselâm bu menzilden ötürü oğlu İbrahim'in vefâtı zamanında

kalbi hüzünlendi. Gözleri yaşla doldu. "Ey İbrahim ben senin vefâtından ötürü mahzûn oldum. Amma Rabbimizin razı olmayacağı bir şeyi söyleyemeyiz."

Bu mubârek menzilin nihâyeti Abd-ı husûsînin (özel kulun) Hakk için Rezzak Esmâsı'nın tecelli hazretinde El Adl, El Hakîm, El Muksit ve El Cam'i isimlerin müşâhade etmektedir. Kâinata cereyan eden hadisatların icrasında Hakk'ın elini keyfiyetsizce ve akla hayâle gelen hiçbir şeye benzetmeksizin müşâhade etmekte bu makama eren Abd-ı husûsî'nin niteliklerindedir. Artık her Velî kendisine tahsis edilen Mertebeyi bu makamda alır. Her düşman da onun için tâyin edilen sınır ve taksim edilen düşmanlıktaki payını alır.

Bu makam bu bakımdan her varlığın hakikâtinde kendisine gizli kalan sırları bildirmeye vesiledir. Alîm ilmini, cahîl cehaletini, zan ehli zannını, şüpheci şüphesini, gafil gafletini, mü'min imânını, münâfık nifâkını, göz görmesini ve lisan nûtkunu bu sırta binâen alırlar.

Görüldüğü gibi herşey yerli yerince en mükemmel bir san'at olarak konulmuştur. Bütün mevcûdat hayatının ve bekâsının kendisiyle gerçekleşeceği şeyleri ağız açık olarak kabul etmeye hazırdır. Hatta cisim bütünselliği oluşturan cüzlerini, cevher arazını, mevsuf sıfatını, Nebî

nübüvvetini ve Rasûl Risâletini kabule hazırdır. Mevcûdattan kimisinin ihtiyacı tabiîdir. Kiminin ihtiyacını varlık hikmeti vermektedir. Tabiî ihtiyac yaratılışında muhtaç ve acziyet var demektir. Varlık hikmetinin verdiği ihtiyaç ise sonrada muhtaç olduğu şeylere işâretidir.

Her cins bulunduğu makamda ve kendisine özgün olan hakikâtının verdiği şeylere göre faziletlidir. Her cins için kendisine has türleri vardır. Her şahsın altında arazi bir mertebeyi gerektiren hakikâtlar vardır. En son tür şahısla birlikte cinsin türle birlikte olan hâli gibidir. Anla!. Hakikî Mürşid Allah Subhânehû'dur.

## MENZİL

Bu menzillerde ağyarın mulahazası ve ekvanın mubaşeretini bulunduğundan ötürü kul Hak Subhânehû'dan onu bu menzillerden daha lâtif gıdalarla gıdalanmış makamlarına intikal etmesini talep eder. O lâtif gıda ise gıdaların gıdasıdır. Bunu ma'nası şudur: Hayattar olan varlıkların aklen şer'an ve adeten (örfen) gıdası hayatın bekasına sebebedir.

Aklen hayatın bekasına delil illet ve ma'lul gibi şer'an delili itaat edenlere sevab asilere azap ve adeten delil susayınca su içmek duygusu, acıkınca yemek gibi.

Eşâ'rilerin izâh ettikleri akaid usulu üzere biz de bu mevzûya temas ettik. Allah onların basiretini nûrlandırısın ve onlardan razı olsun. Artık gıdalanan kimse gıdayı kayb ettiğinde bu onun için yokluktan ibarettir.

Bu sır gıda alan ile gıda arasındaki münasebet ve gıda alan için gıdanın kendisiyle vücûda geldiği lâtifeye taalluk eden nisbetdir. Zirâ gıdalar çok muhtelif şubeleri vardır. Gıda alanın kendisiyle gıdayı temesuk ettiği sır tekdir. Nasıl ki gıda alanın gıda almaya muhtaç kıldığı sebep de tek olduğu gibi.

**Alîm ve Arîf'in nazarı daima bu sırradır. Bu makam Şerîf Makamdır. Bu Makamın kıymetini bil.**

## TENBİH

**Bil ki bir şeyin sırrı ya o şeyin hakikâtinden ibârettir veya o şeyin semeresinden.**

Sırr şayet şeyin hakikâtinden ibâretse bize o şeyden fazla bir faide sağlamaz. Şayet sırr o şeyin semeresinden ibâretse o zaman katımızda o şeyle alâkalı bilmediklerimizi bildirmeye vesile olur.

Biz de bu hikmete binâne deriz ki başlangıçta gıdanın sırrı hayatın bekasıdır. Gıdadan iki şey peyda olmaktadır. Biri



Hayat diğeri de hayatın bekasıdır. Öyle ise gıda oluşum mertebesinde hayattan daha büyüktür. Gıdaya has olan Felek kâinattaki her oluşumu ihâta etmesi bakımında hayata has olan Felekten daha azımdır. Öyle ise hayat camid ve camid olmayan bütün varlıklarda cereyan etmektedir. Fakat hayat bazı varlıklarda muşahhas olarak zuhur eder. Kiminde ise mânen.

Hayatın en bariz tezahuru insanın hayvanî cisminde (bedeninde) gerçekleşir. Bitkilerdeki Hayat insan bedenindeki hayata oranla daha gizlidir. Cemadattaki hayat da bitkilerin hayatına oranla pek aşikâr değildir. Ukuldaki (ma'nevî varlıklar) hayatı ise cemadatin hayatına oranla daha gizlidir.

**İnsan ve insan olmayan varlıklardaki hayatın varlığı birdir. Hep sır olarak karşımızda durmaktadır.** Amma bu varlıkların edindikleri bütün gıdaları ilim yoluyla vakıf olmak gerçekten zor bir iştir. O gıdaların varlıkların oluşumundaki incelikleri araştırmak yoluyla ve keşifle kolaydır. Siz bir varlığı incelemeyen nasıl oluştuğunu, neyle beslendiği bilemezsiniz.

Varlık hikmeti ilmini pratiğe geçirmek gerekir. Yoksa tasavvuri (teoride) kaldığı müddetçe varlıkların neyle beslendiklerini keşf edemezsiniz. Öyle ise âlemin devrelerinde sürekli olarak hayat ve gıda

en düşük âlemden terakki ederler. Onların terakkisi gıdaların gıdası olan ilk gıdaya ulaşıncaya deyin sürer. O ilk gıda da Zât-ı Mutlakdır.

Gıdanın bir şeyin varlığının oluşumunun sebebi olduğunu kesinlikle bildiğimizde kâinatın gıdasının varlığı kâinatta varlıkların şekil ve sureti için var olduğunu görürüz.

Nefislerin gıdası güzel ahlâktır. Güzel ahlâk yoksa nefislerin bekası söz konusu olamaz. Nefsin de güzel ahlâkla ahlâklanması ancak kalbin ihiâs ile beslenirse. Kalbin de bu besinle beslenmesi de Ruh tevhidle beslenmedikçe mümkün değildir. Ruhun bu besini sıratı tevhidte kamil bağlantı oluşturmadığı müddetçe Ruhun tevhidle beslenmesi noksan olur. Sırrında bağlantısı noksan olur sırrın sırrı edeble beslenmedikçe...

Bu sırları idrâk ettiysen senin için artık hayatını ve gıdalarını tanımak ve ona göre yaşamak düşer.

Allah ne güzel yâr ve yardımcıdır. Yalnızca O'ndan yardım taleb ederiz ve sadece O'na kulluk ederiz. Allah bizi istikâmet üzere sabit eylesin. AMİN.

**TENASUL FELEKİ***Furuc Feleki Altıncı Felekdir***Ey Evlad!..**

Bil ki cinsi münasebete sevk eden şehvet haddi zatında zayıftır. Çünkü onda kendisinde kaynaklanan bir hareket kabiliyeti yoktur. Şehveti yönlendiren esas muharrik kalbe gelen duygulardır.

Kalbe gelen duygular şehveti harekete geçirir ve o da nikâhlanmayı arzular. Kalbe gelen şehveti tahrik eden duyguları da gözün bakışları, elin dokunuşları ve şehvetengiz sohbetleri dinlemek doğurur.

Bunların oluşmasının ana sebebi tıka basa karnı doldurmaktır. Öyle ise karnı doldurmak şehveti yönlendiren her hareketin ana esasıdır. Karnı tıka basa doldurmak ne zaman gerçekleşirse göz kalbe gelen o duyguyu tatmin etmek için nazar etmeye, el dokunmaya ve kulak o tür konuşmaları dinlemeyi arzular. Bunlardan her birisi gerçekleştiğinde şehvet sultan güçlenir. Şehveti güçlenen ister erkek olsun ister bayan sultana boyun eğerek arzu ve duygudan ibaret olan o hareket uzuvlarına sirayet eder. Ondan sonra uzuvları harekete geçer. Artık o uzuv neye doğru harekete geçmişse onu arar. Şayet şehvetini helâl ilişki ile giderirse o kimse hıfzı ilâhi de olur.

Bir kimse de şehveti azdırıcı yolların tamamı kapatılmış olursa o asla böyle bir arzu için harekete geçmez. Başta da yazdığımız gibi bütün bunların ana sebebi karnı tıka basa doldurmaktır. Karnı tıka basa doldurulunca insanın nefsinde boş ve fuzuli düşünceler peyda olur. Artık bedenın uzuvları da o fuzuli ve boş şeylerin türlerinin hakikâtleri üzere harekete geçer. Karnı aç kaldığında gözler o duygulara kapanır. Lisân konuşmaz ve kulaklar sağır olur. El ve ayaklar kendilerini geri çekerler. Dolayısıyla ferc şehvetide yok oluverir. Fuzuli ve boş duygularda giderilmiş olurlar. Bu hikmete binâen Allah Rasûlü Aleyhisselâm şöyle buyurmaktadır:

— "Şeytan insanın kan damarlarında dolaşır. -Şeytanın dolaşma yollarını açlık ve susuzlukla kapatın."

Yani tokluk şeytana emredeceği kötülük ve fehşaya yardımcıdır.

Allah Rasûlü Aleyhisselâm bir başka Hadis de de şöyle buyurmaktadır:

— "Evleniniz. Zirâ evlilik gözü başkalarına bakmaktan alıkoyar ve ferci de muhafaza eder. Evlenmeye güç getiremeyeniz de oruç tutsun. Zirâ oruç onun için bir zırhdır." Bir başka Hadis de de şöyle buyurmuştur:

"Oruç kalkandır."

Allah Rasûlü Aleyhisselâm bu Hadislerle

bu hasis şehvetin fevran etmesinin ana sebebinin yemek ve içeceklerin olduğunu ikaz etmektedir. **Eğer açlık nefis ile mücahade etmek için olursa kalb nûrlanır ve âlem-ı gaybde keşifler onun için gerçekleşir.** Zirâ bu açlık bir gayeyi kast etmekten ötürü hâsıl olmuştur. Artık o hikmetlerden Allah'ın onun için dilediklerine muttali olur. O sır ve hikmetleri müşâhade eder. Bu âyet işte bu sırra işâret etmektedir:

«(Mahlukatı) O'nun ilminden yalnız kendisinin dilediğinden başka hiçbir şey'i (kabil değil) kavrayamazlar.»

(Bakara sûresi, âyet: 255)

Eğer açlık zorunlulukla gerçekleşirse bu kitapta biz bu tür açlıktan bahsetmiyoruz. Yalnız zorunlulukla aç kalan ehli tarik olursa onun açlığı inâyet-i ilâhidir. Ve Hak'tan ona bir hediyedir.

Meşayih'in kimi şöyle demişler:

— Şayet açlık pazarda satılan bir nesne olsaydı, müridlerin pazarda alışveriş yaptıklarında açlıktan başka bir şeyi almaları caiz olmazdı. Açlık ve fakrı ancak tadanlar tanır. Onlar öyle bir gayeye sahibdirler ki o gayeyi sınırlamak ve idrâk etmek mümkün değildir. Madem ki fercin şehveti böyle zayıf bir şeydir. Öyle ise sen ona iltifat etme. Nefsinde o şehvete doğru açılan kapıları izâh ettiğimiz ölçülerle kapatmakla meşgûl ol.

## TENBİH ve TAHKİK

Ey Evlad!..

Allah bize ve sana tevfiik versin.

Kevn ve fesad âleminde tefekkür et. Bu âlemdeki bütün varlıklar canlısı, insan ve hayvanın hepsi çizilmiş harflerdir. Bu âlem de yazılmış bir kitabdır. Ve sen o kitabı okumaya gayret sarf etmelisin.

O harflerden oluşan kelimeleri ve o kelimelerden oluşan cümleleri Allah Subhânehû varlık (vucûd) levhasında yazmıştır.

Şahsiyeti beşeriyeyi ve besinlerle beslenen cismi hassası çizen kalem ikidir. Bu kalemden biri Nefh (üfürmek)le isimlendirilenidir. Diğeri de zeker (penis) diye. Zeker diye adlanan kalemle beşerin ilk anasının levhasında beşerin ilk babası olan Hz. Adem yazıyı yazdı. Fakat bu kalemin çizdiği hatlar şekilsiz ve suretsiz bir heyulâdır. Bilâkis Allah Subhânehû'nun dediği gibi oluşmaktadır.

«(O Rabbine karşı)ki seni yaratan, sana (şu) salim uzuvları veren, (onları birbiriyle denk yapmak suretiyle) sana şu nizam ve i'tidalı bahş edendir O.»

(İnfitar sûresi, âyet:7)

Bu âyette geçen: "Sana (şu) salim uzuvları veren (onları birbiriyle denk yapmak suretiyle sana şu nizam ve i'tidalı

**bahş edendir O"** bu bölümde Allah Subhânehû o heyulanın sınırlarını tayin etmektedir.

Yazacağımız âyet yaratılış kanunları diye tâbir edilen ilâhi kalemin yazdığı nushalardan bir nusha olduğuna delâlet vardır.

**«Seni dilediği herhangi bir sûrette ter kib edendir O.»**

(İnfitar sûresi, âyet: 8)

Bu kalem heyula olarak zekerin bıraktığı şeye şekil verir. Ve nefh kalemin de mucmel olarak ilka ettiğinin tafsilatını yapar.

Artık zekerin ilka ettiği o heyula rahimde fitil gibi uzanırdaki nefh diye tabir edilen kalem-i rûhiyi ilâhî onda hatlarını çizer.

İşte bu safhalara gelen hayvanî rûhdur. O hayvanî rûhdan halk edilende edilmeyende olur. Böyle olmasının hikmeti şudur. **Âlemde vücûda gelen hiçbir şey olmasın ki onun hakkında meşietî ilâhî olmasın. Âlemde icâd edilenlerin vücûdu Allah'ın meşietîyle gerçekleşir. O dilemedikçe hiçbir şeyin olması mümkün değildir. Bütün bunlar aynı zamanda dünya hayatında zahir olanı bilen basireti kör olanların gözlerini örten perde ve sebeplerdir. İlim, insanın basiret gözünde bu örtüleri kaldırmaya ve sebeplerin**

esnasında bu şeylerin oluşmasını üstlenenin Hak Subhanehû olduğuna ulaştırandır. Sebeblerin varlığı bize nazarandır. Bütün bunları yaratan Hak'dır. O yarattıklarıyla dilediğini saptırır dilediğini de hidâyet verir. Mülk "O"nundur.

"O" yaptıklarının hakkında suale tâbî kılınmaz. Onlar için üzülmeye hasrete düşme. Allah onların işlediklerini hakkıyla bilendir. Kalem Adamdır. Levha ise kadındır. Bazen de adam levha olur nefh diye tabir edilen kaleme. Meryem ve İsa Aleyhisselâm gibi.

Öyle ise bu muşahhas olan kalemin muşahhas levhalarda ki çizgilerinde hiçkimse beri değildir. Ancak bu çizgilerden üç şahsiyet mustesnadır. Bunlardan biri **Adem** Aleyhisselâm'dır. Allah Subhânehû onu kendi eliyle yarattı. "Buyurdu: «Ey iblis, iki elimle yarattığım (yâni bizazât) yarattığıma secde etmeden seni hangi şey men'etti? Kibirlemek mi istedin?"

(Sad sûresi, âyet: 75)

Bu üçünden biri de **Havva** anamızdır. Onlardan biri de **İsa** Aleyhisselâm'dır. Bu minvelde yaratılanlardan ikisi ki onlar **Havva** ve **İsa** Aleyhisselâm'dır. Onlar bu kalemin çizdiği hattın yarısından oluşmuşlardır. Yalnız Hz. İsa Aleyhisselâm'a



özel nefhin derecelerinden bir özellik peyda olmuştur o da şudur: **Meryem anamızın fercini korumasıdır.**

Allah Subhanehû'nun buyurduğu gibi.

«Namusunu muhkem bir kal'a gibi muhafaza eden İmran kızı Meryem'i de (Allah bir misâl olarak irâd buyurdu.) Biz bundan dolayı ona rûhumuzdan üfürdük.»

(Tahrim sûresi, âyet: 12)

İşte bu ona üfürülen özel ruhdur.

«İrzini (bir kal'a gibi) koruyan o kızı da (yad et)ki biz ona rûhumuzdan üflemiş, kendisini de, oğlunu da âlemlere ibret kılmıştık.»

(Enbiyâ sûresi, âyet: 91)

Havva anamız ve Hz. İsa o kalemin çizdiği hattın yarısından yaratılmışlardı. Fakat İsa Aleyhisselâm'a bu yaratılıştaki has bir derece ihsân edilmiştir. O da bu âyetlerin ifâde ettiği **Özel Ruh'dur.**

Bu âyetlerde çocuk ancak ana babadan doğar diyenlere red vardır. Zirâ Hz. İsa Meleğin üfürmesi ve Meryem'den doğmuştur. Şayet böyle diyenler ancak çocuk iki şeyden doğar deseydiler sözleri doğru olurdu. Bu araştırılması gereken bir husûsdur. Bu makamda sofînin menzili araştırmak ve tahkikdir. Sofî bu makamda ırzını muhafaza ettiğinde o kendi levhasını pak olarak muhafaza eden birini kasd eder. Sofî levhasını pakladığında ve onda

bulunan kirleri giderdiğinde onu özel hatları çizen kalemin yazacaklarını kabul etmeye hazır bir tarzda bırakmış olur. Allah Subhânehû onun levhasına kendi katındaki rûhu üfler ve yine kendi kelâmından dilediği sözleri onun levhasına nakş eder. Ölülerini Allah'ın izniyle diriltmek, körleri iyileştirmek ve alacalıkları gidermenin sırrı bu rûh'un üflenmesiyle gerçekleşir. Bu ruh'un üflenmesi aynı zamanda Allah ile meşgûl olmaya engel olan şeyleri terk etmeye de sebebedir. Bu makamın kerametlerinden en yücesi de bunlardır.

Bu makamın alameti ise dünya ve ehlini terk etmek, kelim ve nasihatlarında dinleyenlerin çoğunda tesir etmesidir.

Talebe ve müridler bu makama ermiş üstad ve şeyhlerin levhalarıdır. O üstad ve şeyhler o levhalara sırrların rûhunu ve kudsi ma'naların harflerini sürekli nakş ederler.

Bu makamda üstad ve şeyhler "Hallak" ve "Hakîm" isimleriyle muttasıf olurlar. Bu isimler bu uzva bakarlar. Bunları araştır kamil irşâda ersin

## FELEK-İ KADEMİ (AYAK FELEĞİ)

**Ey Evlad!**

Aklınla eşya arasında tercihte bulunduğun, nefsinin hevasına kulluk ettiğin, şeytanın çizdiği yollara tâbi olarak lezzet putlarına tapındığın, isyan ve muhalefet vadisinde karanlıklar içerisinde yüzdüğün, gurur ayaklarıyla her şeye koştuğun ve her şeyin kendisine dönüş yapacağı Zât'tan gafil olduğun halde ayaklarının hakikâtine vakıf olmak istiyorsun!!!!...

**Heyhat!!!!.. Heyhat!!!!..**

**Bu ne garipsenecek bir hâl!**

Ayaklar hakkında varid olan hükümleri riayet etmekle mükellef olduğun vazifeleri icrâ edebilirsin.

O hükümlerin kimi yasaklar kimi de buyruklara ayrılmaktadır. Biz sana burada kısa bir mukaddime ile onlara işâret edeceğiz. Ayağın dışındaki uzuvlarda yaptığımız gibi. Sen de mükellef olduğun vazifeleri bildiğinde o hükümlere riayet ederek mücahade meydanında at koştura bilirsin. Bu kaçınılmaz bir gerçektir. Asla bunları kulak ardı etme. Kalbin güzelliği bedeninin uzuvlarıyla tezahur edebilir. Onun için biz bu kitabda bedeninin uzuvlarının ana umdelerini olanları tek tek ele aldık ki

okuyucuyu Allah nezdinde ki kendi kıymetini bilmesini sağlayacak nüktelere yönlendirsin.

**Sen Allah'ın hükümlerini ne kadar icrâ ediyorsan O'nun katında o kadar değerli olur. O'nun buyruklarına boyun eğmelisin. Yoksa sözlü iddiaların hiçbir kıymeti yoktur O'nun katında.Varlığında tezahür eden fiillerle sözlerin uyum içinde olmalı.**

Öyle ise sen ayağını haram işlerin işlendiği yerlerden kes. Şeytan ve avanesinin peşine takılma. Mescidlere adımlarını artırarak git. Her namazını cemaatle kıl. Gece karanlıkta mescide yürüyenlerden ol ki susmakla müjdenenlerden ol. Müslüman kardeşinin ihtiyaçlarını gider. Çoluk çocuğun nafakasını temin etmek için çalış. Harb meydanından kaçma. Sırat-ı mustakiymde yürü. Mustakiym yolun haricindeki yollara dalma. Yeryüzünde kibirlenerek çalım satma.

Bu açıkladığımız şeylerde yürüyüşünü sağlamlaştırırsan yarın kıyâmette kıldan ince kılıçtan keskin olan köprü de sağlam olarak yürür geçersin. O köprü belki daha ince ve daha gizlidir. Bu tarz hayatını düzenlersen Allah Subhânehû dilerse sana bir takım kerametleri de ikrâm eder. Diğer uzuvlarda olduğu gibi seni bir takım menzillerle şerefendirir. Bütün bunları

sadece kalbin itminan bulsun diye sana bahş eder. Bu makama ait olan kerametler temelde üç kısma ayrılır.

1- Su üstünde yürümek, 2- Tayyî mekan, uzun mesafeyi kısaltmak, 3- Havada yürümektir.

Evliyâ'nın bu makama ait olan menkıbeleri meşhûrdur. Biz onları zikr etmeyeceğiz. Zirâ Evliyâ hayatlarını anlatan Tabakat kitabları bunlarla doludur. Allah'ın öyle dostları vardır ki Allah Subhânehû onlara bütün bunları bir ihsân olarak yaratır. Bizim gayemiz kısa bir usupla mevzûları izâh etmek olduğu için artık bu Felekin menzillerini açıklayalım.

### **BU FELEKİN MENZİLİ**

**Ey Evlad!..**

Said ve bahtiyar muvaffıklar, sürekli bu kerametlerde at koşturur ve onların sırlarına muttali olmaktan beri olmaz. O bahtiyar, açıklanan güzel ahlâklarla muttasıf olduğunda ona Âlem-i Melekûta açılan bir kapı açılır. Artık onun Âlem-i Melekûtteki sa'yı ve gayreti Âlem-i Şehâdette hayırlı işleri süratle yapmasının miktarınca tahakkuk eder. Âlem-i Melekûtteki işleri görme süratının ölçüsüne göre keşifleri olur. Burada Küre-i Arz kendisi için dürülen bu makam sahibine Ruhânî Âlem'de cisimlerin arzı onun için

toparlanmış olur. O da onların hakikâtlerini bu vesile ile bilir. Onların zahiri ve batını tabakalarına vakıf olur. Onların gizliliklerini tanır. Allah'ın onlara yerleştirdiği lâtif hikmetleri ve şerif sırları mucmel ve mufassal olarak tamamını bilir. Hepsini ilmi olarak ihata eder.

Bu ne müthiş bir sır. Herkes o sırda kadem basamaz. Ancak Allah Subhânehû inâyetiyle bir kula yardım ederse o zaman bütün bunların oluşmasında hiçbir zorluk yoktur. Âlem-i Şehâdette kul anlatılan özellik ve nitelikleri kazanmaya gayret sarf etmeli ve o nitelikler Allah'ın razı olduğu ölçülerde olursa onun için Melekût Âleminde seyr etmek kolay olur.

Su üstünde yürümeyin Şehâdet Âleminde husûluna vesile olduğu fazilet ve ahlâklarda kul yürümeye gayret sarf ederse Melekût âleminde suya yerleştirilen sırlara ve hayatın hikmetlerine bir kapı açılırsa, lezzet ve elemeleri his eden cismin varlığa bağlı olan hayatı tanırsa ilimle adlandırılan lâtif hayatı bilirse, varlıkların marifeti sırrına erirse ve lâtif bir usupla bütün varlıklarda his edilen lezzet ve elemeleri birleştirirse bu makam sahibini tanır. O bu hazrette ki bütün ilimlerin mertebesini de bilir. O varlıkta hazzının nerede olduğunu, neye bağlandığını, kime yöneldiğini ve ondan nasıl sudur edeceğini de bilir. O kulun bu

ilimlere olan vukufu ve onları tahsis etmekle onun için malumatlar hasıl olur.

Âlem-i Şehâdette su yüzünde yürüyen her Velî'ye Allah Subhânehû Âlem-i Melekûta anlattıklarımızı ihsân eder. Yalnız Velî'nin Âlem-i Melekûta bu hikmetlere vakıf olmasının şartı hayatını Kur'ân ve Sünnet-i Seniye ile düzenlemesidir. İlâhî ahlâkla ahlâklanmak Allah Rasûlü'nün Sünnetlerini icrâ etmekle gerçekleşir.

Dolayısıyla, bu ahlâkla ahlâkını düzenleyemeyen insanın Âlem-i Melekûta hikmet ve sırlar bahs etmesi nasıl mümkün olabilir.

Allah Rasûlü'nün Sünnetlerini küçümseyen ve onları icra etmeyenler ancak nefis ve şeytanın avaneleridirler. En kâmil insan Allah Rasûlü'dür.

Kemâlat sahibi olduğunu iddia edenler acaba hiç mi düşünmüyorlar?

—Allah Rasûlü bugün hayatta olsaydı nasıl yaşayacak. Zamanın gereği bir takım şeylerde değişiklikler oldu. Ve o değişiklikleri Allah Rasûlü'de uygulardı" diyorlar. Bu sözü söyleyenler Allah Rasûlü'nün Hatemu-l Enbiyâ oluşunun sırrını idrâk etmemiş suflî bir takım nefisperest kimselerdir. Madem ki O Hatem-ul Enbiyâ'dır O'nun getirdikleri

kemâlatı açısından en son ve mükemmeldir. En son ve mükemmel olanları icrâ etmesi ister hayatta olsun ister olmasın değişmez.

Muhal farz Allah Rasûlü günümüzde yaşasaydı da en mükemmel olanları yine icrâ ederdi. Hayatını o gün nasıl düzenlemişse bugün de aynen düzenlerdi.

Bütün bunları anlatmamızdaki amaç Âlem-i Şehâdette su da (ilim)de yüzenlerin işin hakikâtine vakıf olmaları içindir.

İşin hakikâtine vakıf olduktan sonra ayaklarını sağlam yere basar. Âlem-i Melekûtta hâsıl olacak ilimlerde noksanlık olursa Âlem-i Şehâdette de icrâ ettiği sıfatlara bakmalı. O sıfatları ve ahlâkları hakkıyla icrâ ediyor mu etmiyor mu?.. Zirâ kusur - onun kendisindedir. Derhal o kusurlarını tesbit etmeli ve onları telafi etmeye çalışmalı. Hangi sıfat ve ahlâkı icrâ ettiğinde eğer onda kemâlata ermiyorsa o icrâ ettiği sıfat ve ahlâkıta ait olan fitneleri gidersin. Ondan sonra Melekût Âlemine yönelsin.

Öyle ise, Âlem-i Şehâdette icrâ ettiklerimiz Âlem-i Melekûtta hakikâtlere ulaşmanın basamaklarıdır.

İşin ehli olanlar, yapacakları işin başlangıcı ve sonucunu tesbit ederek yaparlar. Amma bizim için önemli olan; bu başlangıç ve sonuç üzerinde fazla



kalmamak. Allah Rasûlü neyi tavsiye etmişse biz onu yaparız. Yapmamızda şevkimizin artması için hikmetlerine bakarız. Yoksa O'nun tavsiye ettiklerinin sıhhatli mı, değil mi tartışmasına girmek olan cidal etmememiz lâzım.

Gönül âleminde sabit kadem olan Şehâdet âleminde ilim ve amel ile süslenir. Şehâdet âleminde ilim deryasında hakikât ve şeriât ölçüleri üzere hareket eden de Melekût Âleminde eşyânın hakikâtlerine vakıf olur.

Havada yürümenin gerektirdiği fazilet ve ahlâklarda gayret sarf ederse ona Melekût Âleminde ki Âlem-i Ervaha açılan kapılar açılır. O da kapıların açılmasıyla varlık sırrının hakikâtlerini, o âleme yükselişi, o âlemde inişi, o âlemde istiva etmeyi, orada yardım talep etmenin sırrını, oradaki tedbiri, teşhiri ve kavuşmanın keyfiyetinin ne olduğunu bilir. Orada tekliflerin nereden sudur ettiğini öğrenir. Kendisine istiva edilenin haysiyetiyle istivada duraklar. İstiva eden Rahman'ın istivası haysiyetiyle bu duraklamak gerçekleşmez. Zirâ o istivanın keyfiyetini ancak Allah bilir.

Bu makamın sahibi asla Kürsî'yi geçmez. Arş'ı da, o Arş ki bu makamdaki sonra zikr edeceğimiz Kalb Makamının sahibine aittir.

Eğer bu sırlardan noksanlık ederse

tekrar ilk başlangıca dönmeli. Su yüzünde yürüyenin hasletlerini izâh etmemizde bu dönüşümü nasıl yapacağını uzunca yazmıştık.

Artık hangi sıfatta noksanlık etmişse o sıfatı sağlamlaştırın ki Âlem-i Ervahta ki Makamı da sağlam olsun.

Artık bunlardan açıkça anlaşılın şudur ki **bu âlemin sırrına işaret etmek zor ulaşılan bir şeydir.** Artık gaflete uyan kimse için ne va'd edilmişse o hasil olur.

Her kim ki bu hakikâtlere vakıf olursa, himmetinin ayağıyla katı müşkül olan bu yolda sebatla yürüse ve o yolculukla Rezzak ve Hâkim-i Mutlak'ın rızasını kazanmayı amaçlayıp isra ederse işte o kimse; **bacak, ayak ve kadem sahibidir. O dur hakikât meydanında at koşturan. O dur tarikat esrarlarıyla vasıflanan. O dur kendisinin sıfatlarında tahkike eren. O dur akranları arasında meçhûl olan asker.**

Allah Subhânehû bu sıfatlarla vasıflananların hürmetine kendi katında **bize hediyeler bahş etsin.** Eğer biz kalemi bu makamın doğuracağı neticelere uzatırsak ve bacak, kalem ve na'leyni çıkarma husûsunda konuşursak konuyu uzatırız. Bu da bıkkınlığa sebebedir. Gayemiz ise bu kitabı kısa olarak yazmaktı. **Şeriat dairesi içinde çıkan bütün yollar Allah'a varır. Hamdler yalnızca Allah'a mahsusdur.**

## KALB FELEĞİ

*Muhakkikin kalbi nazar edenlerin  
aynası olur,*

*O kalbde rûh ve sûretleri icâd edeni  
görür,*

*Varlık pasları kalbden giderildiğinde,*

*Artık bu kalbin sahibinin sıfatları Hakk'ın  
sıfatları üzere olur,*

*Gerçekten ibret almak ve hikmetlere  
vakıf olmak,*

*Bu kalbe sahib olan hikmet ehline aittir.*

\*

**Ey Oğul!.. Bil ki!..**

Kalb Rahmanın parmakları arasındadır. Dilerse kalbi doğrultur. Dilerse saptırır. Şayet saptırırsa kalb Şeytan'ın evi, husranların mahalli, rahmetten uzaklaşanın nazargahı, vesveselerin kaynağı ve aldanmanın hazinesi olur.

Şayet kalbi Allah Subhânehû doğrultursa bu kalb muttaki ve ver'a sahibi mü'minin kalbidir.

Bu kalb öyle bir kalb ki Allah Subhânehû onu şöyle vasılıyor.

«Beni ne gök ne de yer içine sığdıramadı. Beni mü'min kulumun kalbi içine sığdırdı.».

Öyle ise Kadim'i içine sığdıran bu kalb nasıl varlığı sonradan olanları mevcûd olarak hissedebilir?

Bu makamın hakikâtine eren Başbuğ Velîlerinden biri olan Bâyezîd-i Bistâmî-**Allah ondan razı olsun-** şöyle buyurmaktadır. "**Arş ve arş'ın ihtiva ettiği herşey Arif'in kalbinin bir zaviyesinde toplansa Arif onların varlığını his etmez.**"

Öyle ise abd-ı husûsinin kalbi Allah'ın evi, nazargahı, ilimlerin ma'denî, sırlarının bekçisi, meleklerinin iniş yeri, nûrlarının hazinesi, kasd edilen kâ'besi ve meşhûd olan a'rafatıdır. Bu kalb, cismin başbuğu ve melikidir. O kalb bedenin bir şeyi yapmasını hüküm ettiğinde o şeye "Ol!" der. O da selâmetle oluverir. Onun sıhhatli oluşu bedenin sıhhatli oluşuna sebebedir. Onun buzulması cesedin bozulmasına illetdir. İnsan bedeninde zuhûr eden hiçbir şey O'nun emri olmadan zuhûr edemez. Ne hüküm ne tesir ne emniyet ne de başka şeyler. Kalb irâde etmedikçe açığa çıkamazlar. O'dur kabz ve bastın, recâ ve havfın, şükür ve sabrın mahalli. O'dur imân ve tevhîdin, tenzîh ve tecridin yeri. O'dur sarhoşluk ve ayıklıkla, bir şeyi isbât etmek ve gidermekle, isrâ etmek ve nuzulla vasıflanan. O'dur celâl ve cemâl, üns ve heybet, tecelli ve mihenk sahibi. O dur engelleyici ve tahkim edenin, inen ve yükselenin, nazlanan ve karşılayanın,

edeb ve sırrın, kavuşan ve ayrılanın ve ğayret ve hayretin ta kendisidir. Bütün bu manâları yüklenen odur.

Allah ona nazar etmediğinde de cehâletin ve ğafletin, zan ve şekkin, kibirlenmek ve inkâr etmenin, nifâk ve riyânın, ucûb ve hasedin, karıştırmak ve telaşlanmanın sahibidir. Hidâyet ve inâyetten mahrum kaldığında da bütün kötü niteliklerin mahallidir. Kalb Hakk'ın cisme gönderdiği elçisidir. Ya sadıktır. Ya deccaldır. Ya da mudilldir. Ya da hadîdir. Artık o kalb şâyet kerîmse ikrâm eder. Sulh edici olursa teslîm olur.

Kalb, eğer iyilik ve hidâyet elçisi olursa beden kalâsındaki askerlerini Allah'a itaat etmeye harekete geçirir. Kalbin sefirleri de kendisinin âlem-i gâyb da ve âlem-i şehâdette mevcûd olan on emirine ehli sünnet vel cemaat'ta istikâmet üzere olmayı ihtiva eden mektubu gönderir. O mektubda her bir emirin hakikâtinin gerektirdiği hikmet ve onların her birisine lâyük olan teklifleri içermektedir. O emirler on tanedir. Beşi Âlem-i Melekûtta, beşi de Âlem-i Mülk de mevcûddur. Melekût Âleminde mevcûd olanlara ervâh denir. Mülk Âleminde mevcûd bulunanlara da hassalar adı verilmektedir.

Bunlardan işitme hassası, görme hassası, koku almak hassası, tat alma hassası ve

dokunma hassasıdır. Kısacası beş duyu organının hassalarıdır. Melelût Âleminde olanlar ise şöyledir. Rûh-i hayvâni (nefs), rûh-i hayâlî, rûh-i fikri, rûh-i aklî, ve rûh-i kudsîdir. Artık ilâhî bir hüküm bunlardan birine nûfûs edince kalb kalbe tesir eder ve kendi hakikâtinin hasebince ona varid olan hükmü yerine getirmeye sûratle yönelir. O sefirler ise kalbe gelen meşhûr havatırlardır (duygulardır).

**Ey Oğul!..**

Allah seni hayırlı işleri yapmaya muvaffak etsin, kalbini nûrlandırсын, göğsünü genişletsin, elbiselerini tahîr etsin ve senin sırrını münezzehtir.

Bil ki; geçen bölümlerde her bir uzûv için zikr ettiğimiz kerâmet ve menzillerin hepsinin merkezi kalbdır ve onlar haddizatında kalbe aittirler.

Eğer kalb mevcûd olmazsa o uzuvlardan sudûr eden bu olağanüstü olayların hiçbirisi mevcûd olamaz. Zirâ o uzuvlardan açığa çıkan her amelin rûhu ihlâstır. İhlâs ise, kalbi bir ameldir. Amel ihlâssız olursa, saçılıp yayılan toz taneleri gibi hiçbir kıymeti yoktur. Böyle olan amellerden hiçbir hayırlı sonuç elde edilemez. Bu ameller insan için edebî mutluluğa vesile olamazlar. Zirâ Allah Subhânehû işlenen amellerin ihlâsla olmasını emretmiştir.

«Halbuki onlar Allah'a, onun dininde ihlâs (ve samimiyyet) erbabı ve muvahhidler olarak ibâdet etmelerinden, namazı dosdoğru kılmalarından, zekâtı vermelerinden başkasıyla emr olunmamışlardı. En doğru din de budur.»

(Beyyine Sûresi, âyet: 5)

Allah Rasûlü Aleyhisselâtu Vesselâmda amellerdeki ihlâsa işâret etmek için şöyle buyurmaktadır:

"Amellerin sıhhatleri, kıymetleri ancak niyetlere göredir. Herkes için ancak niyet ettiği şey vardır. Onun elde edeceği ancak ondan ibârettir. Artık her kimin hicreti Cenab-ı Allah'a ve O'nun Rasûlü'ne müteveccih ise hicreti Allah Teâlâya ve O'nun Rasûlü'ne olmuş olur. Ve her kimin hicreti kendisine isâbet edecek dünyaya ise veya evleneceği bir kadına ise artık onun hicreti kâsd etmiş olduğu şeye ait bulunmuş olur." (Buhâri, Müslîm)

Artık bu hakikâatlerle net olarak şu hikmet anlaşılmaktadır. Kalb-i eylemler zâhirî ve bâtınî olan amelleri ya tezkiye eder veya bozar. Öyle ise insanın uzuvlarından sudûr eden ne kadar hareket ve durgunluk varsa hepsinin menşei kalbdir. Kalbde ilk önce yapılacak bir amelin duygusu doğar. Kalb de önce tahkik eder ve araştırdıktan sonra o ameli yapmayı kast ettiğinde artık o duyguya

has olan ameli yapacak uzva nazar eder etmez, o uzuv, o ameli işlemek için harekete geçer. Bu amel ya ibâdettir veya günâh. Uzun harekete geçmesinden sonra ondan zuhûr eden amele karşılık ya sevap veya ikab yazılır. Görmüyor musun? Yabancı namahrem kadınlara bakmak haramdır. Fakat insanın kasıdsız olarak gözüne ilişen kadınlara olan ilk bakışını Allah Subhânehû afv etmiştir. Zirâ o bakışı kalbinde bir kasdı olmaksızın gerçekleşmiştir. İlk bakıştan sonra ki bakışların durumu böyle değildir. Zirâ onlarda artık bir kalbi kasıt mevcûddur. Unutarak yapılan amelde de kalbî kasıt yoktur. İnsanın kalbine herhangi bir günâhı işlemeye sevk eden duygu doğarsa o insan -o duyguda ısrar edici olmadığı müddetçe afv edilir. İnsan kalbine o duyguyu işlemediği müddetçe veya o günâhı konuşmadığı müddetçe kendisine o duygudan dolayı ne ikab yazılır ne de hesaba çekilir. İbâdet ve taatlerle alâkalı gelen duygulardan ötürü kula mükâfat verilmektedir. İnsan eğer bir kötü ameli işlemeye niyet etse ve sonra onu terk ederse ona bir hasene yazılır.

**Allah Rasûlü** bir Hadisde bu hakikâti şöyle ifâde ediyor:

— "Kul güzel bir ameli işlemeyi niyet edipde işlemezse ona o niyetinden ötürü bir hasene yazılır. Eğer niyet ettiği o güzel



ameli işlerse onun için on katı fazlası hasene yazılır.

Eğer kul kötü bir ameli işlemeyi niyet edipde onu işlerse ona bir kötülük yazılır. Eğer niyet ettiği o kötü ameli işlemezse ona hiçbir şey yazılmayacaktır.

O esnada Allah Subhânehû vazifeli meleklerle şöyle emredecek «o kulum için bir hasene yazın. Zirâ o kulum o kötü ameli benim rızam için işlemedi»." (Müslîm)

Allah Rasûlü bir Hadisde de şöyle buyurmaktadır:

— "Allah Subhânehû ümmetimin unutarak ve yanlışlıkla işlemiş oldukları amelleri ve kalblerine gelen vesveseleri afv etmiştir." (Müslîm)

Tehdit edilen bir şahsın işlediği amel de afv edilen amellerdendir. Zirâ bu şahıs o fiili öldürölmek korkusuyla işlemiştir. Allah katında o bu amelden mesûl değildir. Zirâ bu ameli kalben kasd ederek işlememiştir. O bu ameli işlemeye cebr edilmiştir. Allah Subhânehû yüce kitabında bu husûsu şöyle beyân etmektedir:

«Kalbî imân üzere (sabit ve bununla) mutmain ve müsterih olduğu halde (cebr-li) ikrahe (tehdite) uğratılanlar mustesnâ olmak üzere kim imânından sonra Allah'ı tanımaz, fakat küfre sine(-i

kabul) açarsa Allah'ın gazabı onların başıdır. Onlar için en büyük bir azab ve vardır.»

(Nahl Sûresi, Âyet: 106)

Bütûn bunlardan net olarak anlaşılmakta olan şudur: Kalb bedenın başbuğudur. İnsanda ilâhi emir ve yasaklara muhatab olan odur. Allah'ı tanıyan odur. Beden yurdunda itaat edilen Melik odur. Allah Rasûlü bir Hadiste kalb hakkında şöyle buyurmaktadır:

— "İnsan bedeninde bir et parçası vardır. O et parçası iyi ve sıhhatli olduğunda bedenın tamamı iyi ve sıhhatli olur. O et parçası kötü ve sıhatsız olursa bedenın tamamı da kötü ve sıhatsız olur. Dikkat edin o et parçası kalbdır."

Madem ki kalb bu husûsiyetlere sahibdir. Öyle ise insan bedeninde sudûr eden ne kadar kerâmet varsa ve ne kadar nâil olduğu menzîl mevcûd ise hepsi kalbe aittir. Artık kalbe özgün kerâmet ve menzîllerin olması da gereklidir. Öyle kerâmet ve menziller ki kalbin dışındaki hiçbir uzvûn onlara yönelmesi mümkün değildir.

Kalblerin bedendeki konumu bir memleketin padişahının konumu gibidir. O memlekette padişah namına hareket eden herkese özgün nimetlerin tamamı padişaha aittir. Fakat padişahın kendisine

has bir takım nimetleri vardır ki onun duşunda hiç kimse onlara ulaşamaz. Biz bu konuyu "**Tedbîrât-ı İlâhiyye**" adlı kitabımızın bir bölümünde genişçe izâh ettik. Merak edenler ona müracaat etsinler. Fakat biz burada kalbe has olan bazı kerâmetleri ve menzilleri yazacağız. Kalbe ait olan menzillerin varlığı o menzillerin bir çok şartlarının oluşumuydur. Öyle şartlar ki kalbin dışındaki uzûvların oluşmasında şart koşulmamışlardır. Kalbin dışındaki uzuvların menzilleri o uzuvlara has olan kerâmetlerin peyda olmaksızın gerçekleşebilir. Amma kalblerin menzilleri kalbe has olan menzillerin varlığı kalbe ait olan bazı kerâmetlerin varlığına bağlıdır.

Allah'ın izniyle biz bu kitabta bir nebze de olsa kalbe has olan kerâmet ve menzillerden bahs edeceğiz.

**Kalbe has olan kerâmet ve menziller iç içedir. Diğer uzuvların kerâmet ve menzillerinin durumu böyle değildir.** Onların menzil ve kerâmetlerini ayrı ayrı izâh etmiştik. Kalbe has olan kerâmetlerin tatlılığından ve menzillerle içiçe oluşlarından ötürü sanki o kerâmet ve menziller başka bir heyet olmuşlardır. Onları birbirinden ayırmak güç bir işdir.

## KALB'İN

### MENZİL VE KERÂMETLERİ

Bu kerâmetlerden ilki kevnî (varlığı ve nesnelere) daha oluşmadan önce bilmesidir.

Bir şeyin varlığa açığa çıkmadan önce o şeyi bilmek kalbe ait bir kerâmettir. Bu da sırr ilminin mertebesinin üstünde olan hafî ilmidir.

İlm-i hafî'nin mertebesinin üstünde de ilm-i ahfâ (1) mertebesi vardır. İlm-i ahfâ da kendi içinde bir çok mertebeleri vardır. O mertebelerin en üstünde Allah'ın kendisine seçtiği ilm-i ahfâ mertebesi mevcûddur. Allah'ın kendisine seçtiği ilm-i ahfâ ilimleri kullarından seçtiği kimselere verir. Onların dışında hiç kimse bu ilme muttali olamaz. Öyle ise ahfâ ilminin ilk mertebesi Hakk'ın bahş ettiği bir kerâmettir. Bu kimselerin dışındakiler bu ilimden kördürler. Bu ilim, Hakk'a nisbet edilmesi itibariyle sırrdır. Zirâ Hak o ilmi sırr mertebesinde müşâhade eder. Kul ise o ilme hafî mertebesinde muttâlî olur. Amma sofiler bu ilme edeben sırrın sırrı ilmi diye ad verdiler. Zirâ onlar Hakk'ın kendisine seçtiği ilmi ahfâ diye isimlendirmişler.

(1) İlm-i ahfâ: En gizli, insanlarda bulunan yedi latîfeden biri.

Ben de kalemimi bu edeb ile icrâ etmekteyim. Halbuki ben bu sırra ahfâ adını burada zikr ettim.

Böyle zikr etmemin hikmeti şudur. Dinleyici ve okuyucuyu bu sırrın manâsına ikaz etmek içindir. Öyle ise sırrın sırrı olan ilim, bu ve onun fevkindeki ilm-i ahfâdır. İlm-i ahfâ ile Hak temeyyüz etmiştir. Yani her insanın hafî kalan sırrı mevcûddur. Ve o sırrı Allah'tan başkası bilemez.

Heyhat!.. Levh-i mahfûzun, kalemin, Meleğin lümmesî ve şeytanın lümmesinin hikmeti nerede kaldı?..

Evet zevken her insana ait sırlar vardır. O sırları o insanın dışındaki yaratılan varlıkların hiçbiri bilemez. Yalnız Allah Subhânehû bu sırları dilediğine öğrettiğinde bilinmemesi için hiçbir engel kalmaz. Öyle ise gönül erbabları, Allah'ın bildirdikleriyle sırları bilirler.

Onlar nefislerinin gizlediklerini de Allah'ın lütfu ile bilirler. Basar feleğinde izâh ettiklerimizi hatırlatarak meseleyi daha iyi anlatmış oluruz. Gönül erbablarından birinin, gönüllerden gelip geçen duygulardan ve nefislerinin gizlediklerinden bildiklerini gönül erbâbı olmayanların hiçbiri bilemez.

Ayrıca gönül erbâbı bunların hangi keyfiyet üzere açığa çıkacağını da bilir.

Artık bu imâm, Levh-i mahfûz'u bizzat kalbiyle mukabele eder. Levh-i Mahfûzda olanlar da onun gönlüne keşfinin miktarınca nakş edilir. Bu makamı müşâhade edenin müşâhade esnasında onun hiçbir uzvu hareket etmez. Ancak gözünün hareket etmesi lâzımdır. Yalnız gözün hareketinide sağlayacak olan basiret gözü olmalıdır. Bu da makamın gerektirdiği kuvvetle olur.

Levh-i mahfûza açılan yolda sülûk edenlerin kimi sürekli ona baka kalır, böyle olandan âslâ istifâde edilmez. Kimi de bazen Levh-i müşâhade eder, bazen de etmez. Kimi bir defa bakar bir daha Levh-Mahfûza nazar edemez. Kimi de nazarını sadece yazılan satırlarına bırakır.

Burada da iki mertebe vardır. Bu mertebelerden biri sadece neyin yazıldığına bakanların mertebesidir. Biri de kalemin nasıl bir hat çizdiğine bakanların mertebesidir. Bu makam sahibi gayet mucmel kelâmla konuştuğu için kimse onun kelâmını anlayamaz.

Bu makamda Rasûllerin içeceği, Nebîlerin içeceği ve muhakkik varîs sofilerin içeceği vardır. Bu makamatlardan her bir makama has bir edeb vardır. Kemâl sahibi müşâhade ediciler buna şâhidlik ederler. Biz bunları izâh etmekten kaçındık. Bu kaçınmamız da bir edebdir.

Hatta iddia edicilik ve onun lüzumu olan şeylerle ittiham edilmeyelim. Ben buraya kadar izâh ettiklerimle bu makamların tahsil edilmesi içindir. Ne zaman ve nasıl açılacağını izâh etmeyi fevk ettim. Bu husûsu kasıtlı olarak kapalı bıraktım. Bunları zevk edenlerin da'vası doğrudur ve o bizim ketm ettiklerimizi bilir.

Allah cümlemizi iyilerden etsin. Bu kitabta kalbî perdelerden ve hallerde oluşan gafletlerden bahs etmedik arzularsan "Minhac'ul İstikamet" adlı kitabımızdan bu husûsları istifade edebilirsin. Allah ne güzel vekîldir.

\* \* \*

## İLÂHÎ OLAN MÂTLÂLARIN ÜÇÜNCÜSÜ

İlâhî olan mâtlâların üçüncüsü; Rahamût ve Rahabût berzahında mudebbir olan kutbun burcunda doğan Hilaldir. Bu hilâl zengin ve fakirliğe sebebidir.

Temennim şudur: *Birbirine benzeyen ve denk iki hakikât temiz, zeki ve rıza sahibi imâma gözüktü mü- Yine mâhtelif iki hakikât ona belirtti mi? İki kesif şey birleşemedi tâkî iki lâtif şeyle birleşir. Raman hikmetlerini a'yan için zâhir etti. Zihinlerde aks eden tabiatın varlığını zaman ihtiva edemez. Bunların havanı ardı ardınca tasavvur edilmesi ancak burhanlarla mümkündür. Gönüller yakınlaştırıldı. Ateşler tutuşturuldu. Yani peydâ olan güzellikler hücûm ettiler. Zıtlar buluştu. Birbirine benzeyenler icâd edildiler. Ayır ayrı gruplar kendi nesillerini ürettiler. Bunlar kıymetli gayb çeşmesinden açığa çıktılar. Yakın ve uzak olanları gördüler. Kalıp ve ikinciye vormaktan emin oldular. Pufları inkâr ettiler. Güzel bahçelerde koklaştılar. İhsâna sığındılar. İmân nimetiyle mükâfatlandılar. Eman zırhıyla korundular. İki şeyin birleşmesinde belirginsizlikten başka bir şey zuhûr etmez. Kur'ân inzâl edildi. Furkan belirginsizlikleri giderdi.*



Kur'ân ve Furkan en mükemmel murebbi oldular. Reyhan ve gül bahçelerinde ki en güzellerini sundular. O bahçedeki güzelliklerden onları engelleyecek hiçbir perde yoktur.

Bu güzellikler insan bedeninde haps edildiler. İnsanda onları aramak için yeryüzüne yayıldı.

Asırlar insanlığı içine çekerek zamin oldular. Onların çadırları kırmızı, direkleri beyazdır. İnsanlar Mennan'ın lütfuyla nimete erdiler. Fazilet ve üstünlüğe aşık oldular.

İnsan!. "Husrana ilhâk ol!" nidâsıyla çağrıldı. İnsanda atıldığı derya içinde ağyara maliklik etmek iddiasıyla yüzdü. Gözlerini tavaf eden gazalleri görmekten alıkoydu. İnsan helâk oldu. Göz, uzvuyula o hakîkatlere işâret eder oldu.

Eğer insan vucûd sırrıyla nikah kıysa ona tahtlar dikildi. Eylemleri ona ağır geldi. Ondandır doğan çocukları onu zayi ettiler.

O hakikatlerden insan ve cin varlığı neşet etti. Onlardan kimi taatte kimi de isyanda oldular.

Bu itaat ve isyanda Adnana mensub olan Burhan Sahibi zata karşı işlenmektedir. Bunların tamamının hükmü insandan zâhir oldu.

## BU MATLÂN ÜNSİYET ETTİĞİ KALA'SI

Akil sahibi hakîm dedi ki:

— "Mehirsiz nikah zînadır. Mehir olarak miskalleri ver. Bu Mutaâ'l'ın muhimmâtındandır. Bak ki o nasıl ehemmiyyet vermekte gör. Veya âlemde ki infiallere nazar et.

Ben de dedim ki;

— "Ey feleğ'in sultanı!. Bu nefis senin için hazırlanmıştır. O senin arşındır, haydi arşına yüksel. Ona galebet et.

*Ey padişah sen mükemmel dolunaysın. Ben feleğ'in özüyüm.*

Eğer burada vatansızlık gelir ise orada sultan reşrif eder. Mina berzahında hayat sür. Sana mal kemalın hakikatıdır. O malın makamı infialdir. Zekatı hallerdir. Madeni kamil erlerdir. Sultanı visaldir. Cemal içinde yüzer. Dilin dolunayı kum sahibi oldu. Onu zeval gazelleri örttü. O gelen göçe başladı. Pahalı pahalı satıldılar. Onda perdeler zayı oldu. Dolunay ve hilal arasında şekiller değişti. Kemalât dolunayı sıfat ve esmaların gölgesidir. Meyl edenlerin meyle ve dalları ona doğru yöneldiler. Onların işi gizli gizli gitti. Misâller alabildiğine inceldiler. Hayaller lâtifleşti. Unsiyet edebiyetle sorularında alabildiğince yumuşadı. Perdeler onları üst

üste örttü. Vaktin uzamasından şikayetçi oldular. Bu darda onlara azabda uzadı. Vuslata engeldir bu dünya. Gözler hicran yağmuru yağdırdı.

Bu firakla olan sözleri işitilmedi. Mal ile levha değiştirildi. Derhal ona giysiler giydirildi.

O giysiler ona Vacib'ul vucûd'un mümkünle birleşmesi mümkünmü ki sen bu talebde bulunuyorsun?. denildi.

Hiç Vacib'ul vucûd sonradan olanlarla birleşebilir mi?. O da o giysileri bin miskal ile tasdik etti. Şöyle denildi şerefliiler şöyle derler :

— "Allah'a verdiği nimetlerinden ötürü hamd ederiz" söyledi.

• • •

## FURKANÎ MEVAKİ'UL NÜCÛM

*Kitabımızı Kur'ân âyetleriyle sona erdirdik ki kullarına bir vasiyet hükmünde olsun.*

**Ey Evlad!**

Hak Subhânehû'nun kitabında zikr ettiği vasaya muttali ol ki hayatını Kur'ân ahlâkı ile düzenleyesin. Söz odur. Hüküm odur. Mutlak doğrular onun ifâde ettikleridir. Öyle ise biz bütün himmetimizi onu anlamaya ve yaşamaya sarf etmeliyiz.

«Rabbin, "Kendinden başkasına kulluk etmeyin. Ana ve babaya iyi muâmele edin" diye hükm etti. Eğer onlardan biri veya her ikisi senin nezdinde ihtiyarlığa ererse- onlara "öf" bile deme. Onları azarlama. Onlara çok güzel (ve tatlı) söz söyle.»

(İsra sûresi, âyet: 23)

«Onlara acıyarak tevazu kırnadını (yerlere kadar) indir. Ve "Yarab, onlar beni çocukken nasıl terbiye ettilerse sen de kendilerini (öylece) esirge" de.»

(İsra sûresi, âyet: 24)

«Hısıma, yoksula, yolda kalmışa hak (lar)ını ver. (Malını) israf ile saçıp savurma.» (İsra sûresi, âyet: 26)

«Elini boynuna bağlı olarak asma. Onu büsbütün de açıp saçma.»

(İsra sûresi, âyet: 29)

«Zinaya yaklaşmayın. Çünkü o, şübhesiz bir hayasızlıktır, kötü bir yoldur.»

(İsra sûresi, âyet: 23)

«Evladlarınızı fakîrlik korkusuyla öldürmeyin. Onları da, sizi de rızıklandırırız. Hakîkat, onları öldürmek büyük bir suçdur.»

(İsra sûresi, âyet: 2)

«Yetimin, erginlik çağına erişinceye kadar, malına yaklaşmayın. Meğer ki bu, en iyi bir suretle ola. Bir de ahdi yerine getirin. Çünkü ahid(den caymak) sorumludur.»

(İsra sûresi, âyet: 34)

«Allah'ın haram kıldığı cana, haklı bir sebep olmadıkça, kıymayın.»

(İsra sûresi, âyet: 33)

«Ölçdüğünüz vakit de ölçeği tam yapın. Doğru terazi ile tartın.»

(İsra sûresi, âyet: 35)

«Senin için hakkında bir bilgi hasil olmayan şeyin ardına düşme. Çünkü kulak, göz, kalb: Bunların her biri bundan mesuldur.»

(İsra sûresi, âyet: 36)

«Yeryüzünde kibr-ü azametle yürüme. Çünkü (ne kadar bassan) arzı cidden yaramazsın, boyca da asla dağlara eremezsin.»

(İsra sûresi, âyet: 37)

«O halde insanlar arasında hak (ve adâlet)le hükmet. (Hükümde) hevâ (ve heves)e (hissiyatına) tabî olma ki bu seni Allah yolundan saptırır.»

(Sad sûresi, âyet: 26)

«Şımarma. Çünkü Allah şımarıkları sevmez.»

(Kasas sûresi, âyet: 76)

«Allah'ın sana verdiği (maldan harcayıp) âhıret yurdunu ara. Dünyadan nasibini de unutma. Allah'ın sana ihsân ettiği gibi sende (insanlara infakta bulunarak) ihsân et. Yeryüzünde fesad arama. Çünkü Allah fesadları sevmez.»

(Kasas sûresi, âyet: 77)

«Nasın eşyasını (mallarını, hakkını) eksiltmeyin. Yeryüzünde ise fesadcılar olarak fenâlık yapmayın.»

(Hud sûresi, âyet: 85)

«İnsanlardan yüzünü çevirme. Yeryüzünde şımarık yürüme. Zirâ Allah her kibir taslayanı, kendini beğenip övüneni sevmez.»

(Lokman sûresi, âyet: 18)

«Yürüyüşünde mu'tedil ol. Sesini alçalt. Seslerin en çirkini hakikat, eşeklerin anırışıdır.»

(Lokman sûresi, âyet: 19)

«Şüphesiz ki (emrettiğim) bu (yol) benim dosdoğru yolumdur. O halde ona uy. (Başka aykırı) yollara tâbî olmayın. Sonra sizi O'nun (Allah'ın) yolundan ayırır.

İçlerinden zulmedenler mustesna olmak üzere ehl-ı kitab ile en güzel (savaşdan) başka bir suretle mücadele etmeyin. Ve deyin ki: "Bize indirilene de size indirilene de inandık. Bizim ilâhımız da sizin ilâhınız da birdir. (şu kadar ki) biz O'na teslim olanlarız.»

(Ankebût sûresi, âyet: 46)

«İnsanlara güzellikle söyleyin, dosdoğru namaz kılın, zekât verin.»

«Sana (bu emir ve nehiy sebebiyle) isabet eden şeylere katlan.»

(Lokman sûresi, âyet: 17)

«Nefislerine hainlik etmiş kimselerden yana mücadele etme. Çünkü Allah hainlikde ileri gitmiş günâhkarları sevmez.»

(Nisâ sûresi, âyet: 107)

«Sabah, akşam Rablerine, (sırf) O'nun cemâlini dileyerek, dua edenlerle beraber candan sabr(u sebat) et.»

«Dünya hayatının zinetini arzu edip de gözlerinî onlardan ayırma. Kalbine bizi anmaktan gaflet verdiğimiz, hevâ ve hevesine uymuş, işinde haddi aşmış kimselere boyun eğme.»

(Kehf sûresi, âyet: 28)

«De ki: "Ben dinimde, kendine ihlas edeci olarak, ancak Allah'a ibâdet ederim.»

(Zümer sûresi, âyet: 14)

«De ki: "Ben bu (tebliğime) karşı sizden hiçbir ücret istemiyorum. Ancak Rabbine (doğru) bir yol tutmayı dileyen adamlar (istiyorum).»

(Furkan sûresi, âyet: 57)

«(Habibim) sen (güçlü değil) kolaylığı (sağlayan yolu) tut. İyiliği emret. Cahillerden yüz çevir.»

(A'raf sûresi, âyet: 199)

«Size azab gelib çatmazdan evvel Rabbinize dönün, O'na teslim olun. Sonra yardım edilmezsiniz.»

(Zümer sûresi, âyet: 54)

*Allah Subhânehû'nun kitabında böyle tavsiyeleri ihtiva eden daha çok âyetler mevcûddur.*

*Biz kitabımızı Hak'kın tavsiyeleriyle bitirdik. Umulur ki bize ve okuyup amel edenlere faideli olur.*

*Allah'ın Rahmetine muhtaç olan abd-i aciz der ki "bu kitab hakkındaki ilâhi ilkalar ve rûhanî ilhâmlar burada sona erdi. Her kalb kendi meşrebini bilir.*

*Herkes neyin talebinde ise onun sırrını edinir. Bedenin uzuvları da taat ve ibâdetlerle neş'esini bulur.*



*Bu vesile ile Hak'ka yakınlaşır. Rıza ve rıdvan makamına kesintisiz olarak, feyizlerle ulaşır.*

*Ma'sum ve fahir olan Seyyidimiz Muhammed bin Abdillâh bin Abdilmuttalîk'e Salât ve Selâm olsun.*

*Öyle Seyyid ki bizi bu â'lî makamlara ve kudsî manâlara ulaştırmaya vesile odur.*

*Âlemlerin Rabbi Allah'a hamdler olsun.*

**A. Tahâ Feraizoğlu  
Sultanahmet / İSTANBUL  
02 Aralık Perşembe 1999**

## İÇİNDEKİLER

Sunuş .....	5
Mevâki'un Nucûm Dibâce .....	11
Kitabın Telif Sebebi .....	17
Kitabın Fihristi .....	23
<b>BİRİNCİ MERTEBE-TEVFİK-</b> .....	27
Birinci Felek –Tevfik– .....	35
İkinci Felek-i İmâni .....	55
Üçüncü Felek-i İhsâni .....	59
<b>İKİNCİ MERTEBE –HİDÂYET-</b> .....	69
Te'yid Ve Burhan .....	85
Hidâyet .....	94
Bölüm –ilimler Hakkında– .....	97
Nûrların İsimleri.....	101
Şimşeg'in NÛ'ru.....	104
Bölüm –Feleklerin Devranı Hakkında .....	108
Bu Rûhâni-Feleklerin Mârifeti .....	111
İmâni Feleklerin Beşincisi .....	116
İhsânî Feleklerin Altıncısı .....	129
Bu Feleğin Ünsiyet Ettiği Kal'ası.....	132
<b>ÜÇÜNCÜ MERTEBE –VELÂYET-</b> .....	135
Bölüm –Amelleri tatbîk edenlerin alâmetleri– .....	153
Gözün Alâmetleri.....	153
Kulağın Alâmetleri .....	154
Dilin Alâmeti.....	156
Karının (Mide'nin) Alâmeti .....	157
Tenasûl Uzvunun Alâmeti.....	158
Ayakların Alâmeti.....	160
Kalbin Alâmeti.....	160
Sekiz Uzun Mânevi Mertebeleri.....	164

Görme Vesilesi Olan Göz Feleği .....	166
Göze Has Olan Menziller.....	179
Bir Başka Keyfiyet- Başkasının Kalbindeki Duyguların Hikmet Ehlinin Gönlüne Yansıması Hakkında.....	183
Hareket Ve Durgunluk Menzilleri.....	189
İşitme Vesilesi Olan Kulak Feleği .....	195
Fasil -tahkik Sahibi Dinleyicinin Alâmetleri- .....	197
İşitmeye Ait Kerâmetler .....	204
Bu Uzvun Menzilleri.....	210
Lisan Feleği .....	215
Bu Uzva Ait Kerâmetler .....	221
Himmet .....	226
Lisana Ait Olan Menziller.....	235
Birinci Menzil -ALLAH Kitabını Tilâvet"OKU"ma-.....	238
Tilâvet Bölümü.....	247
Tilâvetin Birinci Kısmı .....	247
Tilâvetin İkinci Kısmı.....	249
Tilâvetin Üçüncü Kısmı.....	250
Felek-i Yemî'ni Bölümü -Eller Hakkında- .....	251
Bu Makam Sahiplerine Ait Kerâmetler.....	263
Felek-ul Batnî (Karınla Alakalı Felek) .....	270
Mide'nin Kerâmetleri.....	293
Bu Makamın Menzilleri .....	297
Tenasul Feleği.....	306
Felek-i Kademi -Ayak Feleği-.....	314
Bu Felekin Menzili .....	316
Kalb Feleği.....	322
Kalb'in Menzil ve Alâmetleri.....	331
İlâhî Olan Mâtlâların Üçüncüsü .....	335
Furkânî MEVAKİ'UL NUCÛM .....	339

Abdü'l-kerîm  
b.İbrahim el-Cîlî (k.s.)'nin

Muhteşem Eseri

# İNSÂN-I KÂMİL

*Dünyâ'dan, Âhiret'e...*

*Mutlak Fezâ'dan... Zerrelere...*

*Arş'tan, Refref'e...*

*Sidre-i Müntehâ'dan; Salsala-i Ceres'e...*

*Parlak yıldızlardan, kalblerin dileği olan;*

*Adn Cennet'ine...*

*Mülk'ten Melekût'e kadar olan;*

*Herşey BEN'im...*

*Ancak dikkat et!..*

*Bütün bunlara rağmen;*

*Mevlâsına tevbe ederek dönen;*

*Âciz... Kul da yine benim.*

*Fakîrim, bakîrim; bâdı (eğilen)im...*

*Zillet sâhibiyim ve günahların esîriyim.*

**Mutlaka Okumalısınız!..**

# «BESMELENİN ŞERHÎ»

ELKEHF VERRAKIYM FÎ ŞERHÎ

BİSMİLLÂHİRRAHMÂNİRRAHİM

«Kul'dan sadır olan (açığa çıkan)  
“Bismillâh” HAKK'tan sadır olan  
“KÜN-OL” mertebesindedir...

Besmele'nin anlattığı Âdem'dir,  
şerhî de, sırrı da “O”dur...

O Âdem ki gâib illeri mağarasında  
gizli, hıfzedilmiş hazînelerin  
hazînedarıdır...

Bu emîn hazînedâra Allahü  
Zü'l-Celâl Hazretleri Halifetullah  
olabilmesi için sıfat ve  
mazhariyetlerini bahşetmişlerdir...

Zirâ o Halifedullah HAK'tan başka  
bütün maişeti hattâ kendini de  
unutmuştur...»

Abdü'l-kerîm b. İbrahim el-Cîlî (k.s.)

# Gülzâr-ı Sofiyye

*Ey islâm cemaati!.. Bize müjdeler vardır. Zira, bizim için ezeli inayetten yıkılmayan büyük bir rükun bulunmaktadır... Cenab-ı Hak, bizi Hakkın taatine çağıran Peygamberimizi Rasullerin en mükerremi diye tesmiye ettiyse biz de ümmetlerin en mükerremi olduk. Dolayısıyla bir kimseye; "Hangi millettensin?.." denilince; "Milleti MUHAMMEDİYİM" demesi icap eder.*

*Zahir'in de ki ve batınında ki necaseti gider!.. Sen öyle pâklanmalısın ki; zat ve şahsiyyetin cihetinden sen, tasarruf cihetinden; «O» olmalısın... Bu sözümü iyi idrâk eyle!.. Veli olmaya gayret et!.. Zira, Veli, ALLAH'ın ilâhi isimlerinden biridir. Kim ki bu ilâhi ismin tecellisine mazhar olursa ona Fenafillâh ve Bakabillâh Makamları verilir. Ve artık Ârif namıyla namlanır ve tebeyyet dolayısıyla nübüvet nurundan nurlanır. Bu nurun menbağı Hazreti MUHAMMED'dir. Hazreti Muhammed, fazilet güneşidir. Bütün peygamberler de yıldızlarıdır. Veliler de ışıklarını onlardan alırlar.*

*Bu bizim sözümüz TEVHÎD balıdır ki, Hazreti MUSTAFA'nın şeriat bağında bitmiştir. Şeriat, metîn sağlam bir duvardır... Ki adına şeriat hisarı denir. Tarikat da; o hisar da biten ağaç oldu. Ma'rifet; şeriat hisarında biten Tarikat adlı ağacın çiçekleridir... Hakikât de; o çiçeklerden meydana gelen meyvedir. Ki o meyvenin adı TEVHÎD'in sirridir... İşte o meyveden yiyebilen talihlilere yani Hidâyet ehli, Ârif denir ki onlar bu ilâhi nimetten kendileri yedikleri gibi bir de o ilâhi meyveyi râğbetlerine eriştirirler...*

*Ve dahi Cenabı Hak, beytleri fikrinden inşad eden ve onları fehm-ü fetanetle okuyan ve okutandan da razı olsun. Cenabı Hak, şu beytlerde ayb görüp de islah eden kimseden de razı olsun. AMİN*

Osmanoğlu Şeyh AHMED (K.S.)

# GAYB'IN DİLİ

## ABDÜLKÂDİR GEYLÂNÎ'NİN MENKİBELERİ HİKMETLİ SÖZLERİ KADRİ TARİKATI ve EVRADI

«Mü'minin kalbine ilk defa hikmet yıldızı doğar, onu ilim ay'ı takip eder, onu da marifet güneşi. Hikmet yıldızı ile dünyaya, kamerin ziyası ile Uhra'ya marifet güneşiyle de Mevlâ'ya bakar...

Her veli bir peygamberin izindedir, ben de ceddîm Hazret-i MUHAMMED (s.a.v.)'in izindeyim. Ben, meleklerin, insan ve cinlerin şeyhiyim. Güneş, bana selâm vermedikçe doğamaz! Yıl, ay ve günler bana kendilerinde ne cereyan ettiğini saati saatına bildirirler... Gözüm levh-i mahfuzda; orada olup bitenleri görebiliyorum. Ben size bir hüccetim. Resûlüllah'ın yeryüzündeki vekiliyim...

ALLAH'dan birşey istediğiniz zaman, benim yüzü suyum hürmetine isteyiniz. Ey gulâm (hâdim) evliyâ derece derecedir. Velîlik elbiseleri buradan dağılır. Hiç bir velî yoktur ki, meclisime uğramasın... Diriler cesedleri ile, ölümler de ruhları ile gelirler. Allah velîleri, Allah'ın gizli dostlarıdır; mahremlerinden başka hiç kimse onlara nazar edemez!..

Kişi kendini zikre alıştırmazsa, ölüm döşeginde iken onu hatırlaması ve söylemesi kendisine güç olur. Kişi mürşidsiz kendini terbiye etmeye kalkışırsa temelsiz bina kurmağa kalkışmış olur. Dünya meşgalelerle, âhiret korkunç hesaplarla dolu... Kul bu ikisi arasındadır; Ya cennete gider istikrar bulur, yada cehenneme girip ızdırıp çeker...»

# Şemsü's-Şümûs

## (Güneşler Güneşi)

«EY SÂLİK BİL Kİ!..

**TASAVVUF; Cenâb-ı Hakk'ı zikretmekten alıkoyacak sebeplerden ve her türlü masivadan kalbi temizlemek ve arıtmaktır...**

**TASAVVUF EHLÎ; arif-i billah şu kimseye derler:**

**İsimleri ve sıfatlarıyla, Cenâb-ı Hakk'ı bilip «O»ndan gayrısını gönlünden atar...**

**Bütün hâl ve hareketlerinde ve her işinde kalbini yalnız Mevlâsına bağlar...**

**Kötü ve şerre taalluk eden huylarını temizler ve yerine iyi huylarını yerleştirmeye çalışır...**

**Bütün maksadı, dileği, yalnız Allah'tan mânevî zevk payını almak olur...**

**Nefs'in hevâ ü hevesinden ve şehvânî isteklerinden tamamen alâkasını keser...**

**Bütün büyüklerin mümeyyiz vasfı; kendini terk, hatta terki de terktir... Onun için onlar yüksek fikirleri ihdas ederken, bunu kendilerine mal etmezler, edemezler...**

**Zira çok iyi bilirler ki; Söz ve Hikmet onların değildir, HAKK'ındır...**

**Kendini HAKK'a adayan, HAK'tan gayri birşey göremez!..»**

**H. Mevlânâ Hâlid el-Bağdâdî (K.S.)**





# Mektûbât-ı Geylânî



Gavs'ül-Âzam

Abdülkâdir Geylânî'nin Mektupları

*Ey Aziz!...*

*Sırlar semâsının ufuklarından maârif güneşleri doğuncaya kadar bekle!..*

*Bil ki!.. O şems'in sırlar semâsı canibinden doğacak...*

*O şems doğduktan sonra da ziyâsıyla; kalbin sahraları nûr'a gark olacaktır...*

*Zira bu nûrların... ziyâlarının asıl mebşei...*

*«Yeryüzü Rabbinin nûruyla aydınlanır...» âyetin öz'lü manâsıdır...*

*Bu nûr'un nûruyla nûrlanacak olan salık; celâlet karanlığından kurtulacaktır...*

*Gönlü ruşen olacak, basiret perdesi aklın gözlerinden kaldırılacaktır...*

*Ve ÖZ'ünün derinliğinde saklı olan âlemleri seyre dalecektir...*

*Bu dalış öyle bir dalıştır ki...*

*Kalb gözünün cehâlet perdelerinden,*

*«İşte senden gaflet perdesini kaldırdık...» âyetinin sürmesiyle kurtuluşudur.*

*Ne büyük mutluluk... Ne büyük saadet...*

*Yeter ki o sürme bir kez göze çekilsin...*

*Artık o kalb mukaddes nûrların ziyâsından öyle kamaşacak...*

*Ki idrâkler âleminin iç gözleri kutsal nûr lemalarının müşahedesinden,*

*Hayretten hayrete düşerek, lâhûtî aşkın tesirinden aşk vadisine dalecektir...*

*Allah cümlemizi bu kutsal vadiye daldırsın.*

**AMİN**

Gavs'ül-Âzam Abdülkâdir Geylânî (K.S.)





# Hazreti ALİ'den



## Hikmetler ve Sırlar

(Merasid'ül-Hikem ve Şemmet'ül-Esrar)

Güzel sözlerin, İslâm Dininde de önemli bir yeri vardır.

Güzel sözler demetinin özü, konusu, dokusu, kokusu; HİKMET ve SIR doludur.

Sözlerin en güzeli Kur'ân'dır. Onu, bütünüyle Hadis-i Şerif'ler izler, sonra da kelâm-ı kibar gelir.

— Kelâm-ı Kibâr...

Olarak bilinen sözler, Evliyanın sözleridir ki, Kur'ân'dan, Hadis-i şeriften sonra üçüncü sırayı alır. ALLAH'a çağırırlar, ALLAH'ın Resûlü'ne çağırırlar, bu uğurda sözlerin güzelini söylerler. Zira Evliyanın kana kana içtiği çeşme Yüce Yaradan'ın kelâm sıfatı KUR'AN ile Hazreti Muhammed Mustafa'nın kalbidir, ALLAH ona Salât ve Selâm eylesin.

Kur'ân hayat verir, can verir, Zât merkezidir. Bu merkezin ilk halkası Hadis-i Şeriflerdir ki, Zât'ı sararlar... Bu halkayı aşmadan Zât merkezine girilemez...

Evliya ise, özleri ile sözleri ile Zât merkezini, Zât merkezini koruyan halkayı sarar. Bu sargıyı kat kat açmadan ne Rasûlullah'a, ne de ALLAH'a ulaşılır.

Bu nedenle Evliya ilk uğrak yeridir, ilk duraktır... Hatta başvurulacak ilk makamdır. Arayan herşeyi onlarda bulur... Safâyı da... Cefâyı da...

İslâm Dini, katı kurallara bağlı, donuk, duruk bir din değildir, açıktır, akıcıdır.

Abdülkadir AKÇİÇEK





# ET TECRÎD FÎ KELİME'TÜ'TEVHÎD RİSÂLESİ ve ŞERHÎ

*Kelime-i Tevhid, «Lalilâheillâllah» manasıyla beraber olduğu halde can ile cesed gibidir...*

*Nitekim cansız cesed ile menfaat olmadığı gibi, kezâ mânâsı olmadığı halde yalnız kuru söz, kelime ile de menfaat olmaz... OLAMAZ!..*

*Dolayısıyla...*

*Kelime-i Tevhid'i de yalnız lisan ile söylemekle bir menfaat sağlanmaz... SAĞLANAMAZ!..*

*Hidâyet ve Saadet-i Ezeliyye'ye mazhar olan zevat-ı kiram, işbu Kelime-i Tevhidi, sûretini ve mânâsını birlikte olarak alıp, sûretiyle zahirlerini ve mânâsıyla dahi bâtınlarını ziynetlediler ise...*

*İmdi, o vakit kendileri için dünyanın ve âhiretin hayırlısı hasıl oldu.*

*Dolayısıyla lisân ile ikrarları sebebiyle İslâmiyetlerine hüküm olundu...*

*Kalp ile tasdikleri cihetiyle, İndallah, âhiret sevabına nâil oldular.*

*Ol vakit, kendilerinin ehl-i tasdik ve imân sahibi olduklarına Allahü Zülcelâlin şahadeti artık zahir oldu.*

*Ahmed B. Muhammed Gazali (K.S.)*





# KENZ-İ MAHFI

## GİZLİ HAZİNE

*Bütün harflerin sırları noktadan fehm' olunur...  
İsimlerin sureti pek merhametli Rabb Teâlâ'da  
bilinir...*

— *Seni bilmedik...*

*Dedi; Resûllerin Hazreti Sultanı...*

*Nasıl..? Artık nasıl «Kühnü» ile HAK bilinir...*

*Zatını istersen Gayb Perdesine BAK!..*

*Bu Şehâdet Âleminde türlü sıfatla mevsuf olan  
«O»dur.*

— *İlim bir noktadır!..*

*Dedi... Ârif olanlar «O»na...*

*Cehiller... Gafiller... «O»nu çeşitli bölümlere  
sınıf sınıf ayırdılar...*

*Keşfe er!.. Ki, «O»nu tecellî ile bilesin...*

*Kısa akılla «O»na vukuf nasıl mümkün olur..?*

*Habbe-i Kalble bil Zât noktasını Hakkı!..*

*Zira, başka kâblar «O»nun ilmine dar gelir.*

*İhsan ALLAH-Ü Azimüşşân'ın.*

*Sonsuz hamd, «O» iyilik sahibine.*

*Medhe ve sena'ya hak sahibi... «O» sonsuz  
nimez verendir.*

*Hazineden çıkarıp izhâr etti... Gece  
karanlığımızı gündüz etti...*

*Elimezi o Kâdir Mevlâ aldı... Kudretle en yüce  
ilmi sundu...*

*Bunca yaratılmışlar «NÜN»dan oldu... Bin  
noktadan bin işret etti.*

*İsmail Hakkı Bursevî (K.S.)*





# TUHFETÜS SEFERE

## (Bir Hediye)

— *LÂ İLÂHE İLLALLAH...*

— *Allah'tan başka ilâh yoktur...*

— *Kelime-i Tevhidi ile safiyetini bulup, kendisinde bir parıldama hâsıl oldu mu? kiri, pası gider...*

*Dolayısıyla, öz âlemin nurları onda görünmeye başlar...*

*Ama bu görünüş, ondaki parlaklık kadar olur...*

*Bu, onda başlayan ilk haldir...*

*Önceleri şimşek çakışı, hafif yanıp sönen ışıklar gibi olur...*

*Sonraları yavaş yavaş artmaya başlar...*

*Önce bir yıldız gibi sonra hilâl şeklinde, daha sonra ayın mehtap görünüşü gibi olur...*

*İlerler... İlerler... sonunda güneş gibi olur...*

*Böyle de kalmaz; daha da artar...*

*O kadar ki; artık hayal gücü onu tasavvur edemez olur...*

*Muhyiddin-i Arabî*





## MİFTAHA-U MÜŞKİLÂT'İL-ÂRİFÎN ÂDÂB-U TARÎKÎ'L-VÂSİLÎN

### SÂDIKLARIN MÜŞKÜLLERİNİN ANAHTARI

- *Tarikata niçin girildiği...*
- *Evliyaullahın âdâbının ne olduğu...*
- *Evliyâullahın itikadının ne olduğu...*
- *Sülûkunun (gittiği yolun) nasıl olduğu...*
- *Tevhid görüşünün nasıl olduğu...*
- *HAK ile oluşunun nasıl olduğu...*
- *Halk ile muamelesinin nasıl olduğu...*
- *Ubûdiyet ve ulûhiyeti kendi vücûdunda bulup birbirine perde yapmamanın nasıl olduğu...*
- *Arif-i Billâh için Hak'ın sıfatının ne olduğu...*
- *Hak ve halk sıfatlarının farkının neden ibaret olduğu...*
- *«Ezel de nasıl ise öyle olur...» sözünün neyi ifade ettiği...*
- *İbâdet ve mücahedenin faydasının ne olduğu...*
- *Rasûller'in ve Nebî'lerin niçin gönderildiği...*
- *Hidâyet ve dalâletin nereden geldiği...*
- *Hidâyetin niçin emredildiği...*
- *Dalâletin niçin nehyedildiği...*

*Konularında bilgiler verilmiştir.*

*Selîm Dîvâne Baba*



# HADİS-İ ERBAIN

## (Tasavvufî Kırk Hadis)

*Ey Azız!..*

*Vasiyet: Vâsıl, Sâlik ve Müridleri için bir hatırlatma ve ışıktır.*

*Allah Teâlâ ve Rasûlleri, hakkı Vasiyet ettiler.*

*Bu hususta ittiba etmek amellerin en faziletlisidir. Doğruluk için, aydınlatıcı vasiyetler olmasa, halk körlük içinde olur. Zira vasiyet, ezelde Allah, hükmü olduğu için vasiyet yolunu terk etme ve onunla âmîl ol!..*

*Bu anlattıklarımız, eğer sen sağlam akıl, fikir sahibi isen, bizim vasiyetimizdir.*

*Bu vasiyetlerle her mâlûmu, hakikâtte ne sûret üzere ise öylece bilirsin. Artık sen de, başka tecelligâhı olmayan manzar-ı a'lâyâ bak ve "O"na dâim yönel!..*

*Hazret-i Şeyh-ül Ekber'in  
Vasiyetlerini İhtiva eden  
bu eserini mutlaka okumalısınız!..*

## Ahmed Hulûsi'nin Yayınlanmış Eserleri

Manevî İbâdetler Rehberi

Hız. Ebû Bekr

Tecelliyât

Ruh İnsan Cin

İnsan ve Sırları-1

İnsan ve Sırları-2

Dost'tan Dost'a

Hız. Muhammed'in Açıkladığı «Allah»

(Tr.İng. Alm. Fr. Rusça)

Evrensel Sırlar

Abdülkadir Geylanî'nin Gavsîye Açıklaması

Dua ve Zikir

Hız. Muhammed Neyi 'Oku'du

Akıl ve İman

Muhammed Mustafa-1

Muhammed Mustafa-2

Kendini Tanı

Tek'in Seyri

İslâm

(Tr. İng. Alm.)

Temel Esaslar

Okyanus Ötesinden-1

Okyanus Ötesinden-2

Okyanus Ötesinden-3

Sistemin Seslenişi-1

Sistemin Seslenişi-2

Dini Yanlış Anlamak

*Bu eserleri  
mutlaka  
okumalısınız!*



**AHMED HULÛSÎ'den**  
**Sohpetler**  
**AUDIO Kasetler**

1. İnsanın Gerçeği
2. İnsan ve Ölümötesi-1
3. İnsan ve Ölümötesi-2
4. Okumak
5. Korunmak İçin
6. Amentü-1
7. Amentü-2
8. İslâm
9. Gerçekci Düşünce
10. Akıl ve İmân
11. Tekliğe Giriş
12. Tekliğin Esasları
13. Mirac
14. Ruh İnsan Cin Melek
15. Kadir Gecesi
16. Halifetullah
17. Nefs Nedir
18. Bilincin Arınışı
19. Özün Seyri
20. Tekin Takdiri
21. Üst Madde
22. Kaza ve Kader-1
23. Kaza ve Kader-2
24. Kader ve Astroloji

**AHMED HULÛSÎ'den**  
**Sohpetler**  
**VIDEO Kasetler**

1. Dostça bir söyleşi
2. «Tanrı» mı «Allah» mı
3. Allah'ı Tanıyalım-1
4. Allah'ı Tanıyalım-2
5. Sohbet
6. Hakikat
7. Uyanış+Üst Madde
8. DOST'tan Dosta
9. Ruh Cin Melek
10. Sorular ve Cevaplar
11. Kaza ve Kader
12. Kader ve Astroloji
13. İzmir Konferansı
14. Antalya Konferansı
15. Falez Sohbeti
16. Bebek'te Sohbet

**Tam Metin**  
**AHMED HULÛSÎ Tarafından**  
**Seslendirilmiş Kitapların Kasetleri**

- |                                     |         |
|-------------------------------------|---------|
| 1. Akıl ve İman                     | 4 Kaset |
| 2. Hz. Muhammed Neyi 'Oku'du        | 4 Kaset |
| 3. Hz. Muhammed'in Açıkladığı Allah | 3 Kaset |
| 4. İslam                            | 3 Kaset |
| 5. Temel Esaslar                    | 3 Kaset |
| 6. Tecelliyat                       | 1 Kaset |

*Ey aklı selîm sahibi ve güzel sıfatla ahlâkla süslenmiş dostum. Ben Mevâki'un Nucûm adlı risalemi doğruları araştıranlar, engin idrâk sahibi olanlar ilimde zirveye ulaşanlar ve içeceğini aynı safiyeden içenler veya içeceğini kafûr ve teslim ile karışık içenler, UHLET sahibi olmak isteyenler ve Rabbanî keşf, ilâhî müşahade de vukuf sahibi olan Âlim ve Âriflerin huzuruna ulaşturmaya vesîle olmasını temenni ederek yazdım.*

*UHLET, ilimler ve ahlâkların sırrlarına vakıf olup, o ilimle, ahlâk mucibince kendisine çeki düzen veren, Rabbanî terbiye ile yetişen Hakimler içindir. Bu risalenin nûr'unun şû'lelerini ve çiçeklerinin güzelliklerini ancak ana, baba, yar, yarân ve vatanını terk ve Hakkın rızasını kullardan tecerrud edilmiş olarak taleb edenler elde edebilirler. Bu risâle böyle olan kimseler için bir rehberdir.*

*Yıldızlara mahsus mertebelerden her bir mevkî için mühürleyici ve mühürlenene, güzel tedbir alıcı yağmurlar vardır. Her mevkî için şerefli mefhumlar ve mühürlü olması gerekli olan yıldızların doğması kaçınılmaz bir gerçektir, her şeyin muayyen bir ömrü vardır. Ben bu risâleyi bunların idrâk edilmesi için yazdım.*

*Sırat-ı müstakîme insanları ulaştırmak ancak Hâdî olan Allah'a mahsustur. Öyle ise biz daima Allah'tan bizi İslâm üzerine dosdoğru kalmasını temenni ve niyâz ederiz. Allah bizlerin her birine ulaşılması güç olan hikmet ilmiyle ihsânda bulunsun.*

*M. İbn'ül Arabî*

## **KİTSAN**

**KİTAP KİRTASIYE ve DAĞITIM**

Ticarethane Sokak No:41

Tel: (0.212) 513 67 69 - 511 51 44

e-mail: goknar@superonline.com.

ICQ : 7867147

EGN: 83136